

Vilniaus universitetas Filologijos fakultetas
Lituanistinių studijų katedra

Rita Migauskienė
Eglė Vaisėtaitė

ŽODIS ŽODĮ VEJA

B1 / B2 lygių lietuvių kalbos
leksikos mokymosi sąsiuvinis (II)

Vilnius, 2014

UDK 811.172'373(075)
Mi-104

Apsvarstė ir rekomendavo išleisti
Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto taryba
(2014-02-28, protokolas Nr. 3)

Recenzavo:

doc. dr. Vilma Zubaitienė (VU)

Joana Pribušauskaitė (VU)

Iliustracijų autorius

Ojaras Mašidlauskas

Knygos rengimas ir leidyba finansuota ES projekto
Lietuva čia ir ten: kalba, mokslas, kultūra, visuomenė
(VP1-2.2-ŠMM-08-V-02-005).

ŠVIETIMO
IR MOKSLO
MINISTERIJA

© Rita Migauskienė, 2014
© Eglė Vaisėtaitė, 2014
© Vilniaus universitetas, 2014

ISBN 978-609-437-271-1

PRATARMĖ

Lietuvių kalbos leksikos mokymosi sąsiuviniai ŽODIS ŽODĮ VEJA skirti suaugusiems, siekiantiems išmokti lietuvių kalbą B1 / B2 lygiu. Šie sąsiuviniai parengti mokytis kartu su mokytoju, kuris galėtų paaiškinti žodžių reikšmes, jų vartosenos galimybes ir darybos modelius, tačiau yra galimybė dirbti ir savarankiškai, nes vadovėlio pabaigoje pateikiami sudėtingesnių užduočių atsakymai.

Leidinį sudaro dvi dalys, suskirstytos teminiais skyriais, pvz., *Asmens tapatybė, Šeima, Profesijos* ir t. t. Esant reikalui skyrių eiliškumą mokytojas gali keisti (atsižvelgdamas į mokinių grupės poreikius). Kiekvienas skyrius pradedamas žodynėliu, sudarytu remiantis „Slenksčiu“. Daugelyje skyrių po žodynėlio pateikiami ir tai temai būdingų žodžių darybos modeliai. Toliau seka įvairaus sunkumo ir pobūdžio žodžių vartojimo užduotys. Jos eina sunkėjančia tvarka: naujų žodžių atpažinimas, žodžių siejimas su apibrėžtimis, žodžių junginių sudarymas, žodžių daryba ir laisvosios užduotys. Tačiau ir vėl mokytojui paliekama teisė pačiam pasirinkti užduočių seką, atsižvelgiant į besimokančiųjų kalbos mokėjimo lygį ir kitus veiksnius. Skyrius baigiamas kryžiažodžiu ir trumpais skaitiniais. Temų užduočių skaičius yra skirtingas, priklausomai nuo temos aktualumo, platumo ir sudėtingumo.

Žodynėliuose žodžiai pateikiami pagal sisteminius ryšius, pvz., *laidų vedėjas, vesti; dailininkas, piešti, tapyti*. Veiksmažodžių duodamos trys pagrindinės formos kartu su klausiamaisiais įvardžiais, parodančiais junglumą su kitais žodžiais, o skliausteliuose nurodomi tai temai būdingiausi priešdėliai, pvz., *(nu-) piešti, piešia, piešė ką?; vesti, veda, vedė ką?* Trečiosios linksniuotės daiktavardžių pateiktas ne tik vienaskaitos vardininko linksnis, bet ir vienaskaitos kilmininkas bei daugiskaitos vardininkas, pvz., *iltis, ilties; iltys*. Būdvardžiai dažniausiai pateikiami antonimų poromis. Be to, žodžiai iliustruojami vartosenos pavyzdžiais, paveikslėliais.

Kai kurių temų užduotyse siūloma paklausti dainų ir įrašyti praleistus žodžius. Galbūt šias užduotis vertėtų atlikti su stipresne grupe. Mokytojas, pagal savo galimybes, pats turėtų pasirūpinti užduotyse pateikiamų dainų įrašais (kompaktinių plokštelių sąrašas yra pateiktas sąsiuvinio gale po literatūros sąrašo).

Leidinio autorės nuoširdžiai dėkoja recenzentėms VU Lietuvių kalbos katedros docentei dr. Vilmai Zubaitienei ir Lituanistinių studijų katedros lektorei Joanai Pribušauskaitei. Didelės padėkos už pagalbą ir supratingumą nusipelnė VU Lituanistinių studijų katedros docentė dr. Loreta Vilkienė ir dr. Inga Hilbig. Žinoma, vertingais patarimais leidiniui atsirasti padėjo visos Lituanistinių studijų katedros kolegės.

Norisi tikėti, kad ši medžiaga pravers tiek norintiems išmokyti, tiek norintiems išmokti lietuvių kalbą.

Geriausios kloties!

Autorės

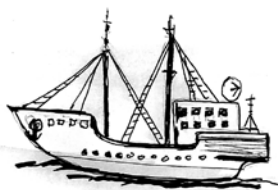
TURINYS

PRATARMĖ	3
KELIONĖS	5
KRAŠTOVAIZDIS	15
KAIMAS	26
AUGALAI	34
GYVŪNAI	42
MIESTAS. EISMAS	53
DARBAI NAMUOSE	65
RELIGIJOS	74
EKONOMIKA	84
SOCIALINIAI REIKALAI	94
NUSIKALSTAMUMAS IR TEISĖSAUGA	105
TAIKA IR KARAS	118
TRUPUTIS ISTORIJOS	130
SPORTAS	141
ATSAKYMAI	154
LITERATŪROS SĄRAŠAS	171

KELIONĖS

kelionė: <i>egzotinė, pažintinė, poilsinė, turistinė, komercinė; pirmos, antros, verslo, ekonominės klasės</i>	<i>Važiukite į pažintinę kelionę po Baltijos šalis ir aplankykite gražiausius Baltijos pajūrius ir miestus.</i>
ekskursija į ką? po ką?	
(ap-) lankyti, lanko, lankė ką?	
lankytis, lankosi, lankėsi kur?	<i>Šią vasarą pirmą kartą lankiausi Nidoje, aplankiau T. Mano muziejų. Lietuvoje vasarą būna daug turistų. Lietingomis dienomis Palangoje būna nedaug poilsiautojų.</i>
turistas, keliautojas poilsiautojas	
žemėlapis, planas	<i>Į kelionę visada pasiimu žemėlapi.</i>
palapinė	<i>Aš dažnai einu į žygius, nešiosi palapinę ir šiltą miegmaišį.</i>
miegmaišis	
transporto priemonė	<i>Į Klaipėdą važiuosiu traukiniu.</i>
mašina, traukinys, lėktuvas, laivas, dviratis	
(iš-, nu-, at-) vykti, vyksta, vyko	<i>Traukinys išvyksta 17 val., o atvyksta 22.30 val.</i>
(iš-, nu-, pa-) keliauti, keliauja, keliavo kuo?	<i>Man patinka keliauti traukiniu, bet kartais važiuoju autostopu.</i>
keliauti pėsčiomis, autostopu	
(pa-, iš-) lydėti, lydi, lydėjo ką?	<i>Vilniuje į stotį mane palydės brolis, o Klaipėdoje pasitiks draugė.</i>
pasitikti, pasitinka, pasitiko ką?	
lauktuvės	<i>Iš Klaipėdos tau parvešiu lauktuvių.</i>
keleivis, -ė	<i>Autobusų stotyje prie bilietų kasų visada daug keleivių.</i>
bilietų kasa	
bilietas: pirmyn ir atgal / į abi puses; išankstinis; lengvatinis / su nuolaida	<i>Kartais jie perka bilietus į abi puses, todėl grįžtant jau nereikia stovėti eilėje. Studentai gali pirkti bilietus su nuolaida.</i>
užsisakyti, užsisako, užsisakė ką?	<i>Autobusų bilietus galima užsisakyti telefonu ir internetu.</i>
grąžinti, grąžina, grąžino ką?	<i>Jeigu laiku pranešite, kad nevažiuosite, jums grąžins pinigus už bilietą.</i>
vieta	<i>Paprastai biliete yra nurodoma sėdėjimo vieta.</i>

salė: <i>atvykimo, išvykimo, laukiamoji</i>	
saugojimo kamera	
bagažas	
lagaminas	<i>Iki traukinio išvykimo buvo daug laiko, todėl lagaminą palikau saugojimo kameroje. Pasiėmiau tik kuprinę ir išėjau pasivaikščioti.</i>
kuprinė	
krepšys	
palikti, palieka, paliko <i>ką? kur?</i>	
tvarkaraštis, informacija	<i>Tvarkaraštyje rašoma, kad traukinys išvyksta 9.10 val.</i>
valiutos keitykla	<i>Prie geležinkelio stoties yra valiutos keitykla.</i>
siena, pasienis	<i>Valstybės sienos yra saugomos, keleiviai tikrinami pasienyje.</i>
migracijos tarnyba, pasų kontrolė, apsaugos tarnyba, muitinė	
deklaruoti daiktai	<i>Internete rasite deklaruotinių daiktų sąrašą.</i>
muitinės deklaracija	
užpildyti, užpildo, užpildė <i>ką?</i>	
deklaruoti, deklaruoja, deklaravo <i>ką?</i>	<i>Kartais valstybių pasienyje reikia užpildyti deklaraciją, t. y. deklaruoti įvežamus daiktus.</i>
Kelionė autobusu	
autobusas: <i>greitasis / ekspresas, priemiestinis, tarp miestinis, tarptautinis</i>	<i>Iš Vilniaus į Druskininkus važiuoja greitasis autobusas.</i>
aikštelė	<i>Autobusas išvyksta iš trečios aikštelės.</i>
maršrutas: <i>tiesioginis – netiesioginis</i>	
(per-) sėsti, sėda, sėdo <i>į ką?</i>	<i>Važiuoti tiesioginiu maršrutu yra patogiau, nes nereikia persėsti į kitą transporto priemonę.</i>
Kelionė traukiniu	
geležinkelio / traukinių stotis	
peronas	
kelias	<i>Traukinys atvyksta į antrą peroną ketvirtą kelią.</i>
bėgiai	
palydovas, -ė	
tambūras	<i>Vagonų tambūruose palydovės laukia keleivių.</i>
vagonas: <i>rūkomasis, miegamasis, sėdimasis</i>	
kupė: <i>dvivietė, keturvietė</i>	<i>Mes važiuojame miegamajame vagonė keturvietėje kupė.</i>
gultas: <i>viršutinis, apatinis</i>	<i>Man patogiau miegoti ant apatinio gulto.</i>
vieta: <i>prie lango, viršuje, apačioje</i>	<i>Vaikai mėgsta sėdėti prie lango.</i>
dundėti, dunda, dundėjo	<i>Ar girdi, kaip dunda traukinys?</i>

1.

3.

6.

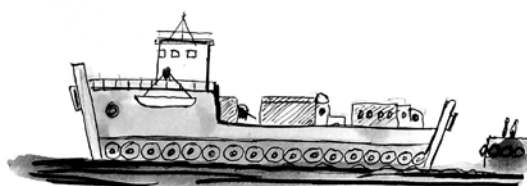
2.

4.

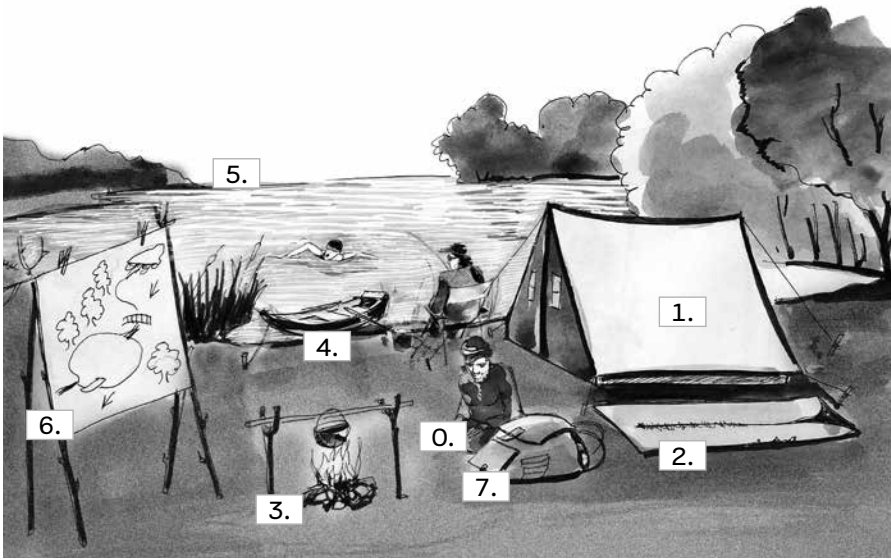

7.

5.

Kelionė laivu	
laivas (1)	
valtis, valtys; valtys (2)	
motorlaivis	
garlaivis (3)	
jachta (4)	
keltas (5)	
plaustas (6)	
burlaivis (7)	
buriuoti, buriuoja, buriavo <i>ką?</i>	<i>Dabar negalime buriuoti, nes nėra vėjo.</i>
burė	
pakelti bures – nuleisti bures	<i>Kyla audra – nuleiskite bures!</i>
(iš-, pa-) kelti, kelia, kėlė <i>ką?</i>	
(nu-) leisti, leidžia, leido <i>ką?</i>	
stiebas	<i>Stiebo viršuje buvo vėliava.</i>
bortas	
gelbėjimo ratas	<i>Žmogus už borto! Išmeskite gelbėjimo ratą!</i>
(iš-) mesti, meta, metė <i>ką?</i>	
(iš-, nu-, at-) plaukti, plaukia, plaukė	<i>Keltas į Smiltynę jau išplaukė.</i>

1. Parašykite, kas tai yra.

0. *turistas, keliautojas*

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....

2. Išbraukite netinkamą žodį. Paaiškinkite, kodėl taip manote.

0. mašina, traukinys, autobusas, ~~**dviratis**~~
1. kuprinė, saugojimo kamera, krepšys, lagaminas
  2. stotis, informacija, kasa, tvarkaraštis
  3. peronas, stotis, aikštelė, traukinys
  4. kupė, gultas, tambūras, vagonas
  5. burė, burlentė, burlaivis, buriuotojas

3. Kokios asociacijos kyla, kai išgirstate žodžius:

1. Kelionė – **sunkus lagaminas**, ...
2. Poilsiautojas – **fotoaparatas**, ...
3. Traukinių stotis – **triukšmas**, ...
4. Turistinis žygis – **uodai**, ...
5. Kuprinė – **drabužiai**, ...
6. Lauktuvės – **džiaugsmas**, ...

4. Parašykite daugiau žodžių, kurie gali būti šie dalykai.

1. Kelionė – **ilga**, ...
2. Bagažas – **sunkus**, ...
3. Traukinys – **greitasis**, ...
4. Keleivis – **pavargęs**, ...
5. Miegmaišis – **šiltas**, ...
6. Bilietas – **išankstinis**, ...
7. Salė – **laukiamoji**, ...
8. Vagonas – **sėdimasis**, ...

5. Parašykite, kokių daiktų yra:

1. Stovyklavietėje: **palapinė**, ...
- .....
2. Palapinėje: **kuprinė**, ...
- .....
3. Kuprinėje: **degtukai**, ...
- .....

6. Raskite poras. Parašykite sakinių.

0. važiuoti	A. palapinėje	0. Į universitetą važiuoju autobusu.
1. eiti į žygį	B. kupė	1. ....
2. nakvoti	C. kuprinę	2. ....
3. irkluoti	D. pėsčiomis	3. ....
4. sėdėti traukinio	E. tvarkaraštį	4. ....
5. nešti	F. baidarę	5. ....
6. skaityti	G. palapinę	6. ....
7. laukti	H. autobusu	7. ....
8. persėsti	I. traukinio	8. ....
9. statyti	J. iš vieno traukinio į kitą	9. ....

7. Įrašykite žodžius.

*geležinkelio, geležinkelis, **keleiviais**, keleivių, kietų, minkštomis, traukiniai, traukiniais x 2, vagoną, vagonas*

Šiek tiek apie traukinius

1825 m. pirmasis traukinys su (0) **keleiviais** 24 km per valandą greičiu nuvažiavo per Angliją 21 km. 1857 m. konstruktorius Pulmanas tarė: „Užteks kratytis valandų valandas ant (1) ..... suolų!“ ir sukūrė pirmąjį miegamąjį (2) ..... Pirmasis (3) ..... buvo su (4) ..... lovomis ir tualetu. Dar po 20 metų konstruktorius sugalvojo ir restoraną ant bėgių.

Lietuvoje pirmasis (5) ..... pradėjo veikti 1861 m. Tai buvo Sankt Peterburgo–Varšuvos (6) ..... dalis Kaunas–Virbalis.

(7) ..... žmonės galėjo keliauti toliau ir greičiau. 1930 m. JAV (8) ..... jau važiavo 160 km per valandą greičiu.

Dabar daugiausia (9) ..... ir krovinių (10) ..... pervežama Japonijoje.

8. Įrašykite žodžius. Vienu žodžiu yra daugiau.

*bėgias, geležinkelio, kasas, kelio, kupė, laukiamojoje, palydovės, pastatai, peroną, perono, prekinį, **stotį**, tarpmiestines, traukiniai, traukinys, tvarkaraščius, vagoną*

Kęstas atvažiavo į (0) **stotį**. Čia buvo daugybė žmonių. Vieni skubėjo į priemiestines (1) ....., kiti – į (2) ..... . Informacijoje Kęstas sužinojo, kad jo (3) ..... išvyks tik po pusvalandžio iš antrojo (4) ..... trečiojo (5) .....

(6) ..... salėje buvo daug keleivių: vieni skaitė laikraščius, kiti žiūrino traukinių atvykimo ir išvykimo (7) ....., tretį snaudė.

Kiek palaukęs Kęstas išėjo į (8) ..... ir pamatė, kad (9) ..... atrieda jo traukinys. Netrukus durys atsidarė ir (10) ..... jau laukė keleivių. Vaikinas įlipo į 9 (11) ....., susirado savo (12) ....., užkėlė ant lentynos lagaminą ir ėmė skaityti laikraščius. Po kelių minučių traukinys pajudėjo, pro vagono langus ėmė lėtai slinkti stoties (13) ....., ilga (14) ..... vagonų eilė, (15) ..... tiltas...

9. Įrašykite žodžius.

Šis traukinį sudaro dvidešimt vienas (0) **vagonas**. Mano traukinio (1) ..... 851, o vagono – 17. Prie (2) ..... durų keleivius pasitinka maloni (3) ..... . Vagone yra dešimt (4) ..... . Kiekvienoje (5) ..... yra dvi (6) ..... . Šis vagonas yra ne sėdimasis, o (7) ..... . Tai pirmos klasės (8) ..... . Kai (9) ..... pradeda važiuoti, (10) ..... pasiūlo kavos ar arbatos. Aš noriu nueiti į (11) ..... ir pavalgyti.

10. Parašykite priešingos reikšmės frazes.

0. Išplaukti į kelionę – **grįžti (parplaukti) iš kelionės**.

1. Jūrų kelias – .....
2. Iškelti bures – .....
3. Sukurti laužą – .....
4. Plaukti pasroviui – .....
5. Plaukti pavėjui – .....

11. Sudarykite sakinius.

0. **Burės gauda vėją,**

1. Prie stiebo
2. Laivo turėklai saugo įgulą,
3. Šiuolaikiniai laivai
4. Keltas perkelia žmones ir krovinius
5. Nafta gabenama
6. Vaikai iš rąstų
7. Pirmieji laivai – plaustai ir nendrių valtys –

A. iš vieno kranto į kitą.

B. milžiniškais tanklaiviais.

C. **kad laivas galėtų plaukti.**

D. tvirtinama burė.

E. pradėti naudoti daugiau kaip prieš 6 000 metų.

F. pasidarė plaustą.

G. statomi iš plieno.

H. kad niekas neiškristų per bortą.

12. Paaiškinkite, kaip suprantate žodžius.

0. Valtis ir laivas: *laivas didesnis, turi bures, o valtis maža, turi irklus.*

1. Irkluoti ir buriuoti:

.....

.....

2. Išvysti žemę ir atrasti žemę:

.....

.....

3. Keliautojas ir keleivis:

.....

.....

4. Žygis ir išvyka:

.....

.....

5. Plaustas ir keltas:

.....

.....

13. Perskaitykite tekstą apie K. Kolumbą ir pabraukite svarbiausius faktus.

Kristupas Kolumbas

1492 m. trys nedideli burlaiviai išplaukė iš Ispanijos į drąsią kelionę. Jų tikslas buvo rasti naują jūrų kelią į rytus, prieskonių ir aukso šalį. Žygiui vadovavo Kristupas Kolumbas, jūreivis iš Genujos. Kitaip nei to meto į rytus plaukiantys keliautojai, Kolumbas manė, kad plaukdamas į vakarus, pasieks Indiją ir jos turtus per kelis mėnesius. Kolumbas buvo įkalbėjęs Ispanijos karalienę Izabelę skirti lėšų ekspedicijai. Jis iškėlė bures rugpjūtį, o po dviejų mėnesių išvydo žemę ir manė, kad tai Indija. O iš tikrųjų Kolumbas atplaukė į Karibų salas. Jis nežinojo, kokią žemę atrado, bet jo žygis parodė kelią vėlesnėms europiečių gyvenvietėms Amerikos žemyne.

Remdamiesi duotais faktais, papasakokite apie vieną iš šių garsiųjų keliautojų.

<p>Vaskas de Gama</p> <ul style="list-style-type: none"> - portugalas; - 1497 m. ekspedicija iš Lisabonos; - keturi laivai; - apiplaukti Afriką; - pusės metų kelionė; 	<ul style="list-style-type: none"> - išlipti Indijos krante, Kalkutoje; - surastas jūrų kelias į Indiją, kur gausu prieskonių ir šilko; - pirmasis europietis, pasiekęs Indiją jūra.
<p>Džeimsas Kukas</p> <ul style="list-style-type: none"> - anglas leitenantas; - 1768 m. vasara; - iš Anglijos; - ekspedicija po Ramųjų vandenyną; - vienas nedidelis laivas; - treji metai; 	<ul style="list-style-type: none"> - lemta tapti vienu didžiausių pasaulyje keliautojų; - pirmasis nuplaukė prie rytų Australijos krantų, pažymėjo žemėlapyje Naująją Zelandiją; - vienoje iš Džeimso Kuko vadovaujamų ekspedicijų dalyvavo Vilniaus universiteto profesorius Georgas Forsteris.
<p>Amerigas Vespučis</p> <ul style="list-style-type: none"> - italas; - pirmasis europietis, tyręs Braziliją; - 1491–1510 m. ištiria Pietų Amerikos krantus; 	<ul style="list-style-type: none"> - vardas visam Amerikos žemynui; - pagal kitų kapitonų pasakojimus nupiešia Naujojo pasaulio žemėlapius, kurie buvo vadinami Amerigo žemės, arba Amerikos, žemėlapiais.

Kelionė lėktuvu	
oro uostas	<i>Į Romą skrisime iš Vilniaus oro uosto aviakompanijos „Air Lithuania“ lėktuvu.</i>
aviakompanija / oro linijos	
oro uosto mokesčiai	<i>Oro uosto mokesčiai paprastai būna įskaičiuoti į bilieto kainą.</i>
skrydis / reisas: tiesioginis, papildomas	<i>Skrydis atidedamas dėl nepalankių oro sąlygų.</i>
registravimas	<i>Paprastai keleivių registravimas pradedamas likus dviem valandoms iki skrydžio.</i>
(už-) registruoti(s), registruoja(si), registravo(si)	<i>Nevėluokite užsiregistruoti.</i>
įlaipinimo talonas	<i>Lipant į lėktuvą reikia parodyti įlaipinimo taloną.</i>
lėktuvas	
saugos diržas	<i>Lėktuvas jau kils. Prašome saugiai padėti rankinį bagažą, atsisėsti į savo vietas ir užsisėgti saugos diržus.</i>
(už-) segti(s), sega(si), segė(si) ką?	
rankinis bagažas	
įgula	<i>Lėktuvo įgulą sudaro keli žmonės.</i>
įgulos vadas	
lakūnas / pilotas	<i>Kokių savybių reikia turėti, norint būti lakūnu?</i>
stiuardėsė / stiuardas	<i>Stiuardai skrydžio metu siūlė užkandžių ir gėrimų.</i>
(iš-, at-) skristi, skrenda, skrido	<i>Lėktuvas skrenda 3 kilometrų aukštyje.</i>
skraidyti, skraido, skraidė	<i>Nuo vasaros pradės skraidyti lėktuvai maršrutu Vilnius–Bratislava.</i>
(pa-) kilti, kyla, kilo	<i>Lėktuvas Vilniuje kyla 21.50 val.,</i>
(nu-) leistis, leidžiasi, leidosi	<i>o Londone leidžiasi 22.30 val.</i>
(nu-) kristi, krenta, krito	<i>Įvyko lėktuvo avarija / katastrofa –</i>
(su-) dužti, dūžta, dužo	<i>lėktuvas nukrito ir sudužo.</i>

14. Raskite žodžio apibrėžtį. Netinkamas išbraukite.

0. Įgula	<ul style="list-style-type: none"> - visi, kas skrenda lėktuvu; - lėktuvo keleiviai; - lėktuvo personalas.
1. Keleivis	<ul style="list-style-type: none"> - žmogus, kuris labai mėgsta keliauti; - žmogus, kuris vyksta kokia nors transporto priemone; - žmogus, kuris sėdi prie manęs lėktuve arba autobuse.
2. Maršrutas	<ul style="list-style-type: none"> - lėktuvo numeris; - kelionė lėktuvu; - kelias, kuriuo vyksta transporto priemonė.
3. Sėdynė	<ul style="list-style-type: none"> - vieta bagažui dėti; - vietos numeris; - vieta su numeriu.

15. Įrašykite žodžius.

*greičiau, keleivių, kyla, leidžiasi, **lėktuvai**, lėktuvas, minutes, nuskrenda, skristi, skrydžiai, šimtai, valandą*

Pirmieji (0) **lėktuvai** buvo netobuli ir nepatvarūs. Varikliai dažnai gesdavo. (1) ..... buvo viliojantys, bet pavojingi.

1909 m. buvo sukonstruotas (2) ..... su varikliu, kuris per 37 (3) ..... perskrido Lamanšo sąsiaurį.

Jau nuo 1930 m. buvo lėktuvų, galinčių pakelti iki 30 (4) ..... ir (5) ..... 193 kilometrų per valandą greičiu.

Šiuolaikiniais lėktuvais iš karto gali skristi (6) ..... keleivių. Lėktuvo greitis gali būti apie 969 kilometrus per (7) ..... . Skraidymas tapo toks populiarus, kad pasaulyje kas minutę kur nors (8) ..... ar (9) ..... lėktuvas.

Yra ir lėktuvų, kurie skrenda (10) ..... už garsą. Pirmasis toks lėktuvas buvo „Konkordas“. Jo greitis – 2 333 kilometrai per valandą. Iš Niujorko į Londoną jis (11) ..... per 3 valandas.

16. Perskaitykite ir pažymėkite, kuriai teksto daliai tinka duoti pavadinimai.

A. Reikšmingas skrydis

B. Avarija

C. Graži idėja

D. Kas yra „Lituanica“?

0.	D.	Lėktuvas, kuriuo lietuviai lakūnai Steponas Darius ir Stasys Girėnas 1933 m. liepos 15–17 dienomis skrido iš Niujorko į Kauną, vadinosi „Lituanica“.
1.		1932 m. lakūnai už savo ir kitų Amerikos lietuvių pinigų nupirko šį lėktuvą ir rekonstravo, kad jis tiktų tolimam skrydžiui. S. Darius ir S. Girėnas turėjo svajonę perskristi Atlantą ir taip išgarsinti Lietuvos vardą.
2.		Nors lakūnai perskrido Atlantą, tačiau Kauno, kur jų laukė tūkstančiai žmonių, nepasiekė. Išbuvusi ore 37 valandas 11 minučių, liepos septynioliktosios naktį „Lituanica“ dėl neaiškių priežasčių nukrito ir sudužo Lenkijoje.
3.		Nors lakūnai ir neparskrido į Tėvynę, tačiau jų žygis išgarsino Lietuvos vardą pasaulyje. „Lituanicos“ skrydis tuo metu buvo antras pagal tolumą ir užėmė pirmąją vietą pagal tikslumą.

17. Sudėkite sakinius eilės tvarka.

- A. .... Pilotas pasveikina lėktuvo svečius ir palinki malonaus skrydžio.
- B. .... Pasiruošiu duoti bilietą, bet kur pasas?!
- C. .... Po kelių minučių keleivius pradeda leisti į lėktuvą.
- D. .... Kur registracija? Matau: ten, prie informacijos.
- E. .... O kiek dabar valandų? Jau 10!
- F. .... O Dieve! Kur pasas?!
- G. .... Gaunu įlaipinimo taloną, atiduodu sunkų lagaminą, pasilieku tik rankinį bagažą ir einu į išvykimo salę.
- H. .... Po pusvalandžio aš jau oro uoste.
- I. .... Ilgai negalvodamas perku Lietuvos avialinijų bilietą – juk aš patriotas!
- J. .... Mano reisas TE 475, išvykstu 10.45 val.
- K. .... Nenorėčiau, kad mano reisas būtų atidėtas dėl nepalankių oro sąlygų.
- L. .... Greitai susipakuoju lagaminus, pasitikrinu, ar turiu bilietą ir kelionės draudimą. Išsikviečiu taksi.
- M. **1** *Pagaliau atostogos! Aš skrendu į Romą!*
- N. .... Dieve, kylam! Ne, nenoriu skristi! O jei lėktuvas nukris?
- O. .... Aha, vadinasi, Romoje būsiu 14.35 val. Gerai.
- P. .... Prieš mane stovi du žmonės.
- R. .... Fu, yra!
- S. .... Seniai norėjau aplankyti tą miestą!
- Š. .... Stiuardėsė paprašo prisisegti saugos diržus.
- T. .... Turiu tik vieną norą – greičiau nusileisti Romoje!

18. Raskite poras.

O. Kas tavo brolio dukra?	A. Be galo.
1. Gal pasakytumėte, kur galėčiau nusipirkti bilietą?	B. Atidaviau registracijoje.
2. Ar jau nusileido lėktuvas iš Prahos?	C. Šimtas penktas.
3. Atsiprašau, kur yra registracija?	D. Dešimt kilogramų.
4. Ar mėgsti keliauti?	E. 15A, prie lango.
5. Kur tavo bagažas?	F. Taip, dviem valandoms.
6. Kiek gali sverti rankinis bagažas?	G. Trečiame aukšte, išvykimo salėje.
7. Kuri tavo vieta?	H. Deja, jis vėluoja.
8. Koks jūsų reiso numeris?	I. Stiuardėsė.
9. Ar skrydis atidėtas dėl nepalankaus oro?	J. Kasos antrame aukšte, kur aviakompanijų biurai.

KRAŠTOVAIZDIS

žemė / sausuma	<i>Tolumoje galėjome pamatyti sausumą.</i>
žemynas: Europa, Azija, Afrika, Pietų Amerika, Šiaurės Amerika, Australija, Antarktida	
gamta	<i>Man patinka fotografuoti gamtą.</i>
gimtas kraštas / gimtoji šalis	<i>Mano gimtoji šalis – Lietuva.</i>
kraštovaizdis / gamtovaizdis / peizažas	
laukas, pieva	
(su-) žaliuoti, žaliuoja, žaliavo	<i>Lietuvos kraštovaizdis labai gražus: žaliuoja laukai ir pievos, per miškus vingiuoja takeliai.</i>
takas, takelis	
vingiuoti, vingiuoja, vingiavo	
kopa	<i>Kopose vėjas ne toks stiprus kaip pakrantėje.</i>
kalva	<i>Lietuvoje tik kalvos – kalnų nėra.</i>
kalnas	
stūksoti, stūkso, stūksojo	<i>Ten toli stūkso kalnas. Nuo kalno viršūnės galima pamatyti gra- žų kraštovaizdį.</i>
viršūnė	<i>Aukščiausia pasaulio viršūnė – Everestas.</i>
slėnis	
šlaitas	<i>Palapinę pasistatėme ne ant kalvos, o slėnyje.</i>
miškas, giria	<i>Kalvos šlaituose rinkome žemuoges.</i>
ošti, ošia, ošė	<i>Šalia tyliai ošė miškas, šlamėjo medžių lapai.</i>
šlamėti, šlama, šlamėjo	
piliakalnis	<i>Kernavė garsėja piliakalniais.</i>
vandens telkiniai	
vandenynas	<i>Pasaulyje yra keturi vandenynai: Atlanto, Ramusis / Didysis, Indijos ir Arkties.</i>
marios	<i>Kuršių marios nuo jūros skiria Neringos juosta.</i>
jūra	
banguoti, banguoja, bangavo	<i>Vėjuotą dieną jūra stipriai banguoja.</i>
banga	<i>Iš tolo girdėti bangų ošimas.</i>
ežeras	
tyvuliuoti, tyvuliuoja, tyvuliavo	<i>Kai vėjo nėra, ežeras ramiai tyvuliuoja.</i>
pelkė	<i>Pelkėje reikia saugotis gyvačių.</i>
tvenkinys	<i>Sodyboje iškasėme tvenkinį, kuriame auginsime žuvis.</i>
upė, upelis	
santaka	<i>Per Vilnių teka Neris upė. Ties Kaunu Neris įteka į Nemuną. To- kia vieta vadinama santaka. Nemunas, didžiausia Lietuvos upė, išteka Baltarusijoje.</i>
(į-, iš-) tekėti, teka, tekėjo į ką? iš ko?	
šaltinis	
trykšti, trykšta, tryško	<i>Aplink Druskininkus trykšta daug mineralinio vandens šaltinių.</i>
krioklys	
kristi, krinta / krenta, krito	<i>Niagara – vandeningsiausias Šiaurės Amerikos krioklys. Lietuvoje natūralių krioklių nėra.</i>
įlanka	<i>Persijos įlanka garsi tuo, kad po ja yra daug naftos.</i>
krantas, pakrantė	<i>To ežerėlio krantai statūs.</i>

sala	Suomijos pakrantėje yra daug salelių.
pusiasalis	Trakuose, Galvės ežero pusiasalyje, stovi sena pilis.
dugnas	
sraunus, -i	Venta – srauniausia Lietuvos upė.
akmenuotas, -a	Vasarą žmonės Ventoje plaukia baidarėmis.
smėlis	Upės dugnas daug kur akmenuotas, bet yra nemažai smėlėtų pakrančių, kur labai smagu maudytis.
smėlėtas, -a	
gilus, -i – sekus, -i	Vasarą sekliame ežere vanduo šiltesnis negu giliame.
gėlas, -a – sūrus, -i	Šaltinio vanduo gėlas, o jūros – sūrus.

ŽODŽIŲ DARYBA

Vietų pavadinimai

1. Vietos, kuriose daug pamatinių žodžių nusakomų daiktų

kalnas + -ynas → kalnynas *Himalajai yra aukščiausias pasaulio kalnynas.*

2. Vietos, kurioms yra būdinga pamatiniu būdvardžiu pasakyta ypatybė

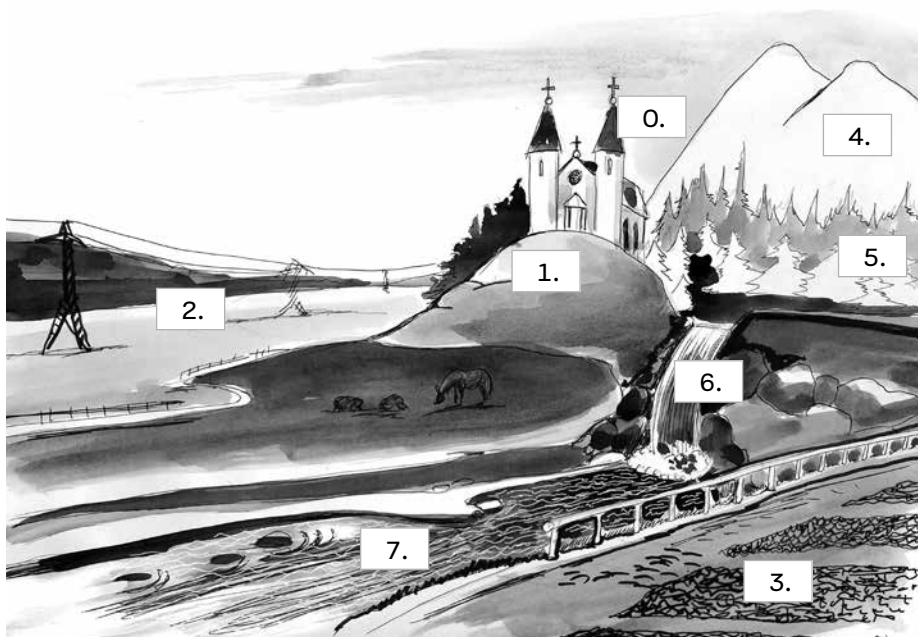
žemas + -uma → žemuma *Prie Baltijos jūros yra Pajūrio žemuma.*

3. Vietos palei daiktą, pasakytą pamatiniu žodžiu

pa- + giria → pagirys *Pagiryje teka siauras upelis.*
 + miškas → pamiškė *Ten pamiškėje yra mano sodyba.*

BET:

+ jūra → pajūris *Pasaulyje yra daug įvairių pajūrių.*

1. Parašykite, kas tai yra.

0. **bažnyčia**

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

6. ....

7. ....

4. Sala	- žemės plotas tarp kalnų; - žemės plotas, kurį supa vanduo; - žemės plotas prie kranto.
5. Tyvuliuoti	- gali ežeras; - gali šaltinis; - gali upė.
6. Ošti	- gali gėlės; - gali miškas; - gali paukščiai.
7. Stūksoti	- gali kelias; - gali lyguma; - gali kalnas.

4. Sudarykite žodžių junginius.

0. upė	A. banguota
1. ežeras	B. sraunus
2. jūra	C. gėlas
3. kraštovaizdis	D. smėlėtas
4. upelis	E. sekus
5. dugnas	F. akmenuotas
6. vanduo	G. gili
7. marios	H. žaliuojanti
8. miškas	I. tyvuliuojančios
9. kelias	J. kalvotas
10. šaltinis	K. trykštantis
11. pieva	L. vingiuotas
12. giria	M. šaltiniuota
	N. tanki
	O. ošiantis
	P. žydinti

5. Sudarykite žodžių junginius. Parašykite su jais sakinių.

0. jūra	A. stūkso	0. Kai jūra stipriai banguoja , maudytis draudžiama.
1. upė	B. eina	1. ....
2. ežeras	C. plaukia	2. ....
3. kalnas	D. bėga	3. ....
4. miškas	E. banguoja	4. ....
5. vanduo	F. tyvuliuoja	5. ....
6. kelias	G. žydi	6. ....
7. pieva	H. teka	7. ....
8. debesis	I. ošia	8. ....
		9. ....

6. Įrašykite žodžius.

aukštumų, ežerų, jūros, kraštovaizdis, lygumose, lygumų, miškai, šalis, taškas, teritorijos, upelių, viršūnė, žemumos

Lietuva – nedidelė Vidurio Europos (0) **šalis**. Tai – (1) ..... kraštas. (2) ..... ir lygumos užima didelę dalį (3) ..... . Yra tik keletas kalvotų (4) ..... . Aukščiausias (5) ..... – Juozapinės kalva, kurios (6) ..... siekia 294 metrus virš (7) ..... lygio. Būdingas Lietuvos (8) ..... – upės (9) ....., pievos ir (10) ..... . Šalyje yra daugiau kaip 2 800 (11) ....., didesnių kaip pusė hektaro. Taip pat labai daug upių ir (12) .....

7. Padarykite žodžių su priesaga **-ynas**. Parašykite sakinių su padarytais žodžiais.

0. kalva – **kalvynas**

1. beržas –	1. ....
2. kalnas –	2. ....
3. ledas –	3. ....
4. vanduo –	4. ....
5. žemė –	5. ....

8. Padarykite žodžių su priesaga **-uma**. Apibūdinkite savo šalį pavartodami padarytus žodžius.

0. žemas – **žemuma**

1. aukštas –	.....
2. lygus –	.....
3. sausas –	.....
4. gilus –	.....
5. seklus –	.....

9. Padarykite vietų pavadinimų su priešdėliu **pa-**. Parašykite sakinių su padarytais žodžiais.

0. upė – **paupys**

1. marios –	5. kalnas – pakalnė
2. giria –	6. miškas – .....
3. žemė –	7. ežeras – .....
4. jūra –	8. krantas – .....
	9. laukas – .....
	10. kelias – .....

.....
 .....
 .....
 .....

10. Parašykite daugiau žodžių, kokie gali būti:

1. Pakalnė: **stati**, ...
2. Pakelė: **dulkėta**, ...
3. Pajūris: **akmenuotas**, ...
4. Lyguma: **žalia**, ...
5. Beržynas: **šviesus**, ...
6. Vandenynas: **šaltas**, ...

11. Įrašykite žodžius.

*įlanka, kempelių, keliu, krantus, kraštovaizdis, miško, pakeliui, pakrantę, salas, sodybas, takeliais, tyvuliuoja, **turizmo**, vandens*

Ignalina – tai rytų Lietuvos (0) **turizmo** sostinė. Šį vardą nulėmė ne tik įspūdingas Ignalinos apylinkių (1) ....., bet ir tai, kad šį reto grožio kempelį lengva pasiekti (2) ..... iš Vilniaus, Panevėžio, Ukmergės, Rokiškio. Patogu vykti ir traukiniu.

Tuoju už Ignalinos (3) ..... didelis Gavio ežeras. Šio gražuolio (4) ..... veidrodžio plotas net 124 ha. Įspūdingai atrodo ir prie kelio besiglaudžianti ežero (5) ..... . Toliau galima keliauti (6) ..... pagal ežero (7) ..... . Matysime aukštus ežero (8) ....., tris žalias (9) ....., kitoje ežero pusėje kylančią (10) ..... sieną. Eisime pro spalvingas kaimo (11) ....., kuriose yra liaudies meistrų medžio skulptūrų. (12) ..... bus daug įspūdingų (13) ....., kur galima sustoti pailsėti.

12. Įrašykite žodžius.

*aukštų, didžiausias, ežerų, kalvynas, krante, kraštas, kraštovaizdis, **lygumų**, miškais, nederlingiausia, pelkutės, srauniais, šaltiniuoti, tyvuliuoja, trykšta, vandens, vingiuotų, žemės*

Suvalkija – tai plačių (0) **lygumų** kraštas. Čia geriausios (1) ....., turtingesni žmonės. Vištyčio regioniniame parke yra aukščiausia Lietuvoje Suvalkų aukštumos dalis. Tai Kylininkų (2) ....., kurio pietuose yra aukščiausios kalvos: Dunojaus, Janaukos, Pavištyčio, Statkūnų.

Dzūkija – tai smėlio, kalvų, miškų ir ežerų kraštas. Nors Dzūkija (3) ....., bet turbūt gražiausia Lietuvos dalis su Nemunu, ramiai plukdančiu savo vandeniu tarp (4) ..... krantų, su (5) ..... upeliais, kalvelėmis, didžiuliais (6) ....., pilnais grybų ir uogų.

Žemaitija – akmenuotų žemių ir pelkių (7) ..... . Žemaitijos nacionalinį parką puošia kalvotas (8) ....., daug gilesnių ar seklesnių (9) ....., pelkių, (10) ..... upelių.

Aukštaitija – tai visko po truputį: ir lygumų, ir kalvų, ir derlingų žemių, ir smėlio, ir pelkių, ir ežerų, ir miškų. Neries regioninio parko teritorijoje yra keletas ežerų, iš jų (11) ..... – 8 ha ploto Velniaikampis. Toliau į pietus (12) ..... penki negilūs ežerėliai: Dumbliukas, Ilgelis ir dar trys bevardžiai. Juos supa nedidelės (13) ....., todėl išsimaudyti čia neįmanoma. Kairiajame Neries (14) ..... yra du Veprių ežerėliai. Vienas jų išsiskiria žalia (15) ..... spalva.

Neries slėnyje yra kelios dešimtys šaltinių. Daugiausia jų (16) ..... ten, kur upės vaga priartėja prie pagrindinio šlaito. Ypač (17) ..... yra Bražuolės ir Aliosės upių šlaitai bei slėniai.

Pagal spaudą

13. Įrašykite žodžius.

*ežerai, gamta, **girios**, laukų, medžiai, miškas, pakrantės, peizažą, pelkės, pievą, skardžiai, šlaitai, vingiuoja, žolė*

Apie lietuviškas girias ir Vilnių

Senosios lietuviškos (0) **girios** įgijo mitinį prestižą. Visas Vilnius buvo jų apsuptas, atskirtas nuo pasaulio. Kol šalyje neįsigalėjo žemdirbystė, (1) ..... plytėjo visame jos plote, išskyrus vieną kitą (2) ..... ar aukštapelkę. Tačiau tie laikai jau seniai pasibaigė. Dabar Lietuva yra (3) ....., o ne miškų šalis. Į pietus nuo Vilniaus driekiasi (4) ..... durpynai, o kiek toliau prasideda erdvūs pušynai smėlinguose dirvožemiuose, su labai reta (5) ..... Į šiaurę miškai kitokie, nes daubose įsiterpia (6) ....., lyg virtinė nedidelių veidrodžių, kurie atspindi debesis ir (7) ..... eglės.

(8) ..... čia tampa beveik architektūra. Upės (9) ..... ir sukasi kaip spiralės, (10) ..... kyla lyg kolonos, (11) ..... primena mūro sienas, įžulnūs (12) ..... – stogo plokštumas. Taigi Vilnius panašesnis į (13) ....., o ne į urbanistinę visumą.

Pagal T. Venclovą

14. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

*gynyba, **ilgiausia**, ištekėti, įtekėti, jūra, kaimai, kelias, kraštas, lietuviai, marios, nuvingiuoti, pajūris, pelkė, piliakalniai, pilys, platus, plaukti, priešai, reikšmė, santaka, tekėti, upės, vadinti, vandenys, vardas*

Nemunas

Tikriausiai visi žino, kad Nemunas yra (0) **ilgiausia** ir vandeningiausia Lietuvos upė. Į ją (1) ..... maždaug du šimtai Lietuvos upių ir upelių. Ne veltui Nemunas vadinamas Lietuvos (2) ..... tėvu. Savo (3) ..... jis plukdo į Kuršių marias, kurių link artėdamas, žemupyje, pasidaro labai (4) ....., daugiau kaip pusės kilometro pločio. Nemunas (5) ..... pro Druskininkus, Alytų, Kauną, Birštoną, Prienus, Jurbarką, Rusnę ir dar daugybę Lietuvos miestelių bei (6) ..... Tik pusė Nemuno yra Lietuvoje, o (7) ..... jis Baltarusijoje. Lietuvos sieną kerta, kai (8) ..... daugiau kaip keturis šimtus kilometrų – ties Varviškės gyvenvietė netoli Druskininkų. Truputį už Jurbarko, nuo Smalininkų miestelio, pasuka Kuršių (9) ..... link ir pats skiria Lietuvą nuo Rusijos.

Mokslininkai nesutaria, kokia Nemuno pavadinimo (10) ..... . Vieni spėja, kad tas (11) ..... reiškia šlapią vietą, (12) ....., kiti – nebylią, ramią upę. Vokiečiai Nemuną nuo seno (13) ..... Memeliu. Tokį patį vardą jie davė ir (14) ..... kryžiuočių pastatytam miestui, kurį mes, lietuviai, žinome Klaipėdos vardu.

Nuo senų senovės Nemunas buvo reikšminga riba. Kadaiše jis skyrė (15) ..... ir prūsų gentis. Kai Lietuvą ėmė puldinėti kryžiuočiai, Nemunas tapo svarbia (16) ..... linija. Ir kryžiuočiai, ir lietuviai statė prie jo savo (17) ..... . Iki šiol išlikę vadinamosios Panemunės pilys ir (18) ..... – Panemunės, Raudonės, Veliunos, Seredžiaus, Raudondvario. Panemunė – tikras pilių ir piliakalnių (19) ..... . Prie Nemuno (20) ..... antpuolius atlaikė ir Merkinės, Alytaus, Punios, Birštono pilys. Nemuno ir Neries (21) ..... įsikūrė Kaunas, didelis prekybos miestas. Juk kadaiše Nemunas buvo svarbus laivybos ir prekybos (22) ..... . Juo plaukiant buvo galima pasiekti Kuršių marias, Baltijos (23) ..... . Iš Kauno pirkliai Nemunu (24) ..... į Elbingą, Dancigą – svarbius Europos prekybos miestus.

Pagal spaudą

15. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

akmenys, aukščiausias, aukšti, aukštuma, giluma, gynėjai, kalnai, kalnas, kelias, laidoti, pavadinimas, pelkė, piliakalniai, pilis, pilys, takai, vanduo, viršūnė, viršūnės, žemaitės

Dvidešimt kartų pulta pilis

Vienoje Lietuvos pusėje, Žemaičių (0) **aukštumoje**, yra trys įdomūs, legendomis apipinti (1) .....: Medvėgalis (Šilalės r.), Šatrija ir Girgždūtė (abu Telšių r.). Jie nėra (2) ....., apie du šimtus metrų, bet vis dėlto patenka tarp dvidešimties (3) ..... Lietuvos kalvų. Tai ne tik aukštai iškilusios kalvos, bet anksčiau buvę (4) ..... .

Aukščiausia Žemaitijos kalva Medvėgalis turi dvi (5) .....: ant žemesniosios kadaiše, kovų su kryžiuočiais metu, stovėjo stipri žemaičių (6) ..... . Manoma, kad pilies ir kalno (7) ..... kilo iš žemaitiško žodžio „mede“ – „miškas“. Bet yra ir kita legenda. Kadaiše pilį užpuolė kryžiuočiai, ir pilies (8) ..... suprato, kad nebeišsilaikys. Reikėjo eiti kviesti pagalbos, prasmukti pro kryžiuočių sargybinius. Dvi jaunos (9) ..... pasakė: „Mudvi galem!“ Taip kalnas pradėtas vadinti Mudvigaliu, o paskui ir Medvėgaliu. Šalia kalno buvo (10) ....., per kurią ėjo kūrgrinda – slaptas senovės lietuvių takas, akmenimis išgrįstas po (11) ..... . Archeologas Liudvikas Kšivickis, 1903 m. aplankęs vieną Žemaitijos kūrgrindą, rašė: „Kelias šis išgrįstas po vandeniu, (12) ..... esą plokšti ir dideli kaip stalas, galima važiuoti ketvertu arklių. Bet jei šiek tiek kryptelėsi į šoną, tai brinktelėsi su visu vežimu į tokią (13) ....., iš kurios jau nebeišlįsi.“ Anot šio archeologo, toks slaptas (14) ..... per pelkes kadaiše jungė Medvėgalį su kitomis dviem Žemaitijos (15) .....: Paršpiliu ir Šiuraičiais. Tokių (16) ..... tikrai reikėjo, nes kryžiuočiai Medvėgalį puolė apie dvidešimt kartų.

Aukštesnioji Medvėgalio (17) ..... irgi turi savo istoriją. Ji dar vadinama Kapinių

(18) ....., nes prieš du šimtus metų čia (19) ..... vietos dvarininkus Bytautus, pagarsėjusius žiaurumu.

Pagal spaudą

16. Sudarykite sakinius.

0. miškas, per, sraunus, tekėti, upelis. **Per mišką teka sraunus upelis.**

1. jūra, prie, būti, smėlis, kopos, aukštos.
.....
.....

2. šiandien, bangos, jūra, didelės.
.....
.....

3. tarp, laukai, tyvuliuoti, ežeriukas, nedidelis.
.....
.....

4. takas, miškas, per, vingiuoti, siauras, labai.
.....
.....

5. už, nedidelis, namas, trykšti, šaltinėlis.
.....
.....

17. Paaiškinkite, kaip suprantate žodžius.

0. Jūra ir vandenynas:

Ir jūros, ir vandenyno vanduo sūrus, bet vandenynas didesnis už jūrą ir būna tarp žemynų.

1. Ežeras ir upė:
.....
.....

2. Dugnas ir krantas:
.....
.....

3. Kalnas ir piliakalnis:
.....
.....

4. Kopa ir kalva:
.....
.....

5. Sala ir pusiasalis:
.....
.....

6. Šaltinis ir upelis:
.....
.....

18. Paklausykite dainos ir įrašykite praleistus žodžius.

Giedu dainelę (Kalnai ant kalnų)

Žodžiai Antano Baranausko. Atlieka Vytautas Kernagis

Giedu ....., savo giesmelę
Apie ....., vargelius
Lietuvos ....., ne kaip iš rašto,
Giedu senųjų .....

Ant ....., ant .....
..... šventi kerojo
Ir tie dievaičiai, kuriuos .....,
Kuriuos ..... turėjo.

..... ant .....,
o ant tų .....
..... ir maži .....
Tenai ..... per amžius buvo,
Kaip sako mūsų .....

Ir labai buvo plati .....,
Daug ana ..... įgijo.
Žmonės ..... buvo .....,
Niekur nebuvo vergijos.

Ten ..... snaudė,
ten ..... gaudė
Kasdien ..... iš seno.
Ūžė, braškėjo ..... nuo vėjo
Ten, kur ..... gyveno.

..... ant .....,
o ant tų .....
..... ir maži .....
Tenai ..... per amžius buvo,
Kaip sako mūsų .....

19. Nusišypsokite.

Ant ežero kranto dailininkas tapo peizažą. Prieina tėvas su sūnumi ir kurį laiką stebi jo darbą. Paskui tėvas sako:

– Matai, sūneli, kiek vargo, jeigu neturi fotoaparato.

***

Važiuoja suvalkietis taksi per kalnus. Staiga taksi nuslysta ir lekia šlaitu žemyn. Suvalkietis pradeda rėkti ant vairuotojo:

– Po velnių, nors skaitliuką išjunkite!

***

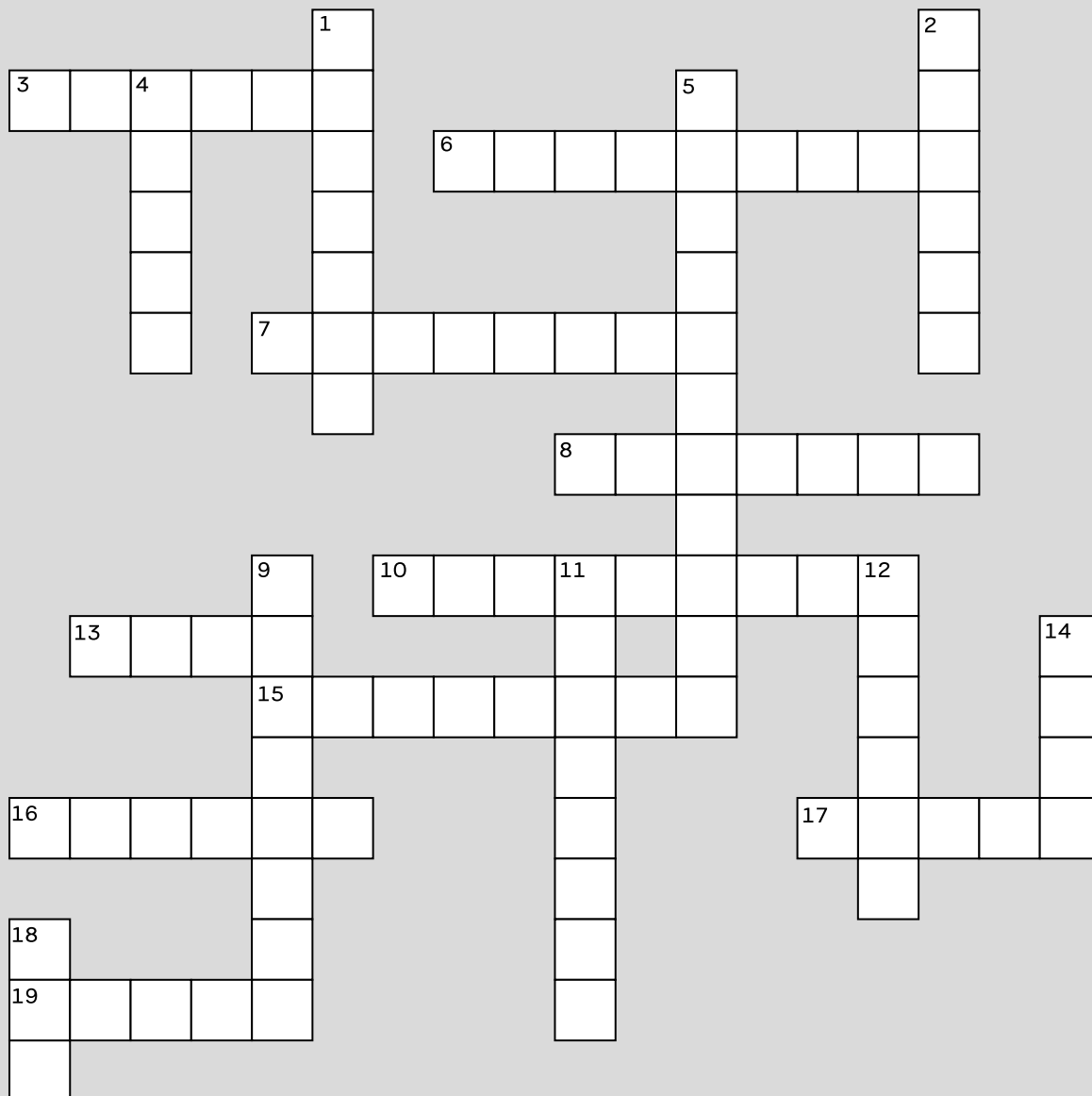
Sutuoktiniai keliauja po kalnus.

– Kaip nuostabu, brangysis, – šaukia ji, – pažvelk į slėnį ten, apačioje!

– Nesuprantu tavęs, – dūsauja jis. – Tai kam vedeisi mane į viršūnę?

20. Išspręskite kryžiažodį.

Horizontaliai

3. Prie jūros nuo vėjo galima pasislėpti ... .
6. Per žalią pievą ... takelis.
7. Per audrą jūra stipriai ... .
8. Kalno ar kalvos šonas.
10. Alpinistas kalno ... įsmeigė vėliavą.
13. Ramiai ... . senoji giria.
15. Staigus vandens tėkmės kritimas.
16. Žemiausiai esanti vieta vandens telkinyje.
17. Pakili vieta, nedidelis kalnelis.
19. Visada šlapia žemė.

Vertikaliai

1. Didžiulis žemės plotas tarp vandenynų.
2. Į sausumą įeinanti vandenyno, jūros ar ežero dalis.
4. Žemės plotas, kuriame auga žolė.
5. Kalnas, ant kurio stovėjo pilis.
9. Vandens telkinio vieta prie kranto.
11. Vieta, kurioje iš žemės teka vanduo.
12. Didelis gamtinis vandens telkinys, kurį iš visų pusių supa sausuma.
14. Žemės plotas, kurį supa vanduo.
18. Didelė gamtinė vandens srovė.

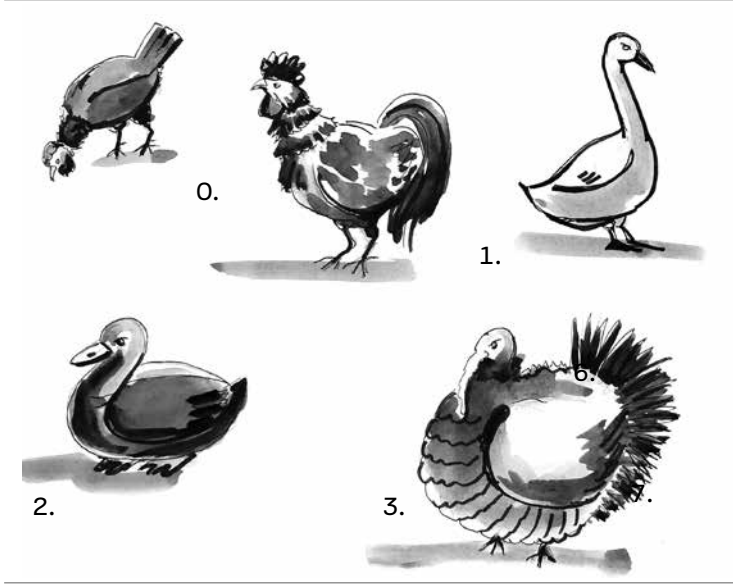
KAIMAS

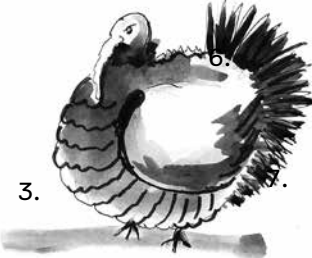
ūkis	<i>Mano senelis turėjo didelį ūkį.</i>
ūkininkas	<i>Jis buvo geriausias kaimo ūkininkas.</i>
žemdirbys	<i>Žemdirbiai dirba žemę, augina javus, daržoves.</i>
žemė	
derlingas, -a	<i>Suvalkijoje labai derlinga žemė.</i>
žemės ūkis	<i>Lietuva – žemės ūkio kraštas.</i>
žemės ūkio šakos: žemdirbystė, gyvulininkystė	
vienkiemis	<i>Mano seneliai gyvena vienkiemyje.</i>
sodyba	<i>Tėvų sodyboje dabar gyvena brolio šeima.</i>
namas	
troba	
krosnis, krosnies; krosnys kūrenti, kūrena, kūreno kq?	<i>Kaimo troboje šeimininkas kūrena krosnį ne tik dėl šilumos, bet ir dėl valgio gaminimo.</i>
kaminas	
dūmai rūkti, rūksta, rūko	<i>Iš kamino rūksta dūmai.</i>
tvora (ap-) tverti, tveria, tvėrė kq? kuo?	<i>Kaime kiekvieną sodybą žmonės aptveria tvora.</i>
ūkiniai pastatai	
tvartas kupeta	<i>Tvarte buvo karvė, arklys ir trys kiaulės. Šieną sukrovė į dideles kupetas.</i>
javai: kviečiai, rugiai, miežiai	
grūdas (pa-) sėti, sėja, sėjo kq?	<i>Rugsėjis – mėnuo, kai žmonės sėja rugius.</i>
būda	<i>Šuo išlindo iš būdos ir ėmė piktai loti.</i>
avily	<i>Mano senelis yra bitininkas, turi net 10 avilių.</i>
šulinys (pa-) semti, semia, sėmė kq? iš ko?	<i>Anksčiau geriamą vandenį žmonės sėmdavo iš šulinių.</i>
šiltnamis	<i>Kadangi Lietuvoje šalta, pomidorai auginami šiltnamiuose.</i>
daržas (su-) arti, aria, arė kq?	<i>Darže augo svogūnai, česnakai, braškės, bulvės. Pavasarij ir rudenį reikia suarti žemę.</i>
sėkla (pa-) sėti, sėja, sėjo kq?	<i>Nusipirkau gėlių sėklų ir pasėjau darželyje.</i>
sodas (pa-) sodinti, sodina, sodino kq?	<i>Sodyboje auga senelių pasodintas sodas. Jame daug vaismedžių ir vaiskrūmių.</i>
(pa-) laistyti, laisto, laistė kq?	<i>Vasarą augalus reikia dažnai laistyti.</i>

derlius	
(nu-) imti, ima, ėmė kq?	<i>Rudenį reikia nuimti derlių: nupjauti javus, vėliau nurinkti daržoves, nukasti bulves.</i>
(nu-/iš-) kasti, kasa, kasė kq?	
(nu-) pjauti, pjauna, pjovė kq?	
traktorius	<i>Didesni ūkininkai paprastai turi ir traktorių, ir kombainą.</i>
kombainas	
naminiai gyvuliai:	
šuo	<i>Dabar sodybose žmonės retai laiko naminius gyvulius, gal tik šunį ar katę.</i>
katė	
karvė	<i>Ankščiau stambus ūkininkas turėdavo arklių, karvę, kiaulį ir naminių paukščių. Ne visi augindavo avis.</i>
kiaulė	
arklys	
ožka	
avis, avies; avys	
(pa-) šerti, šeria, šėrė kq?	<i>Dabar miestiečiai nemokėtų pašerti gyvulių.</i>
(pa-, su-) ėsti, ėda, ėdė kq?	<i>Ar žinote, ką ėda karvės?</i>
naminiai paukščiai:	
gaidys	<i>Kaime vaikai matė naminių paukščių: vištų, kalakutų, ančių, žąsų.</i>
višta	
kalakutas	
antis, anties; antys	
žąsis, žąsies; žąsys	
(pa-) lesinti, lesina, lesino kq?	
lesti, lesa, lesė kq?	<i>Paukščiai lesa grūdus.</i>

1. Išvardykite naminius gyvūnus. Pasakykite vyriškąją ir moteriškąją giminę.

 <p>0.</p>	 <p>1.</p>	 <p>2.</p>	<p>0. Šuo – kalė</p> <p>1. ....</p> <p>2. ....</p> <p>3. ....</p> <p>4. ....</p> <p>5. ....</p> <p>6. ....</p> <p>7. ....</p>
 <p>3.</p>	 <p>4.</p>	 <p>6.</p>	
 <p>5.</p>	 <p>7.</p>		

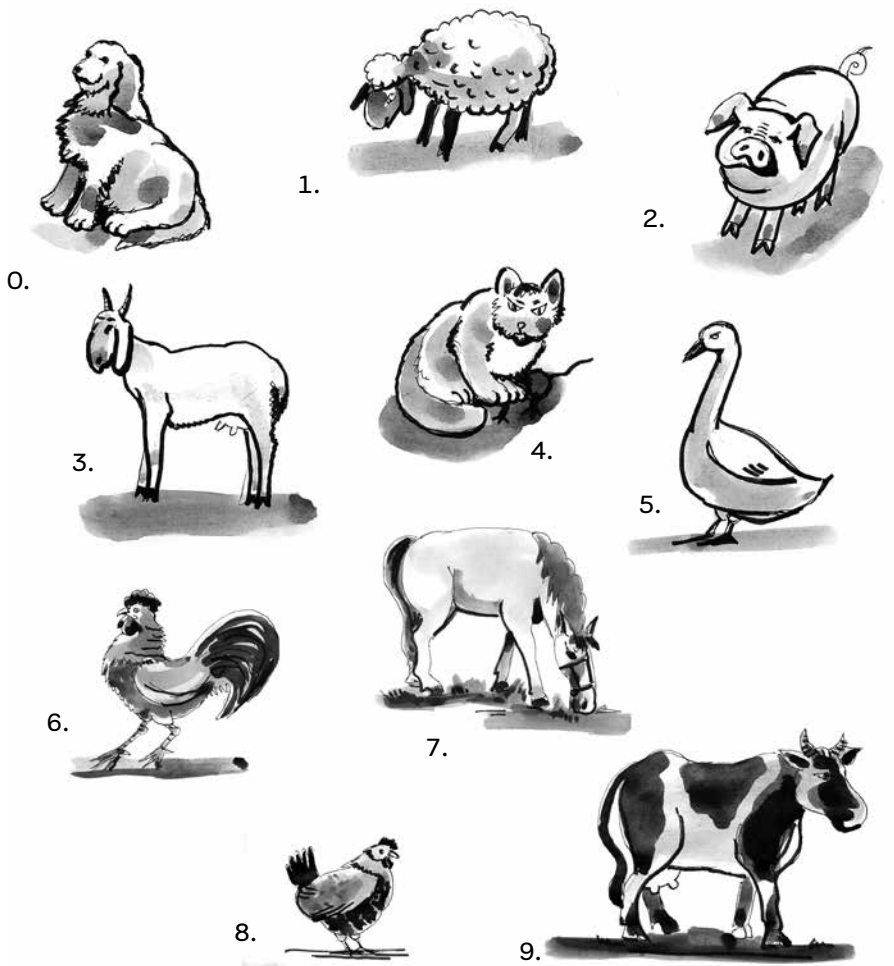
0. 1. 2. 3. 4.

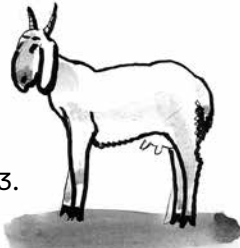

0. **Višta – gaidys**
 1. ....
 2. ....
 3. ....

2. Parašykite, kokių čia gyvūnų ar paukščių jaunikliai.

0. šuniukas – šuns	3. ožiukas –	6. paršiukas – .....
1. kačiukas –	4. žąsiukas –	7. triušukas – .....
2. viščiukas –	5. ančiukas –	8. kalakučiukas – .....

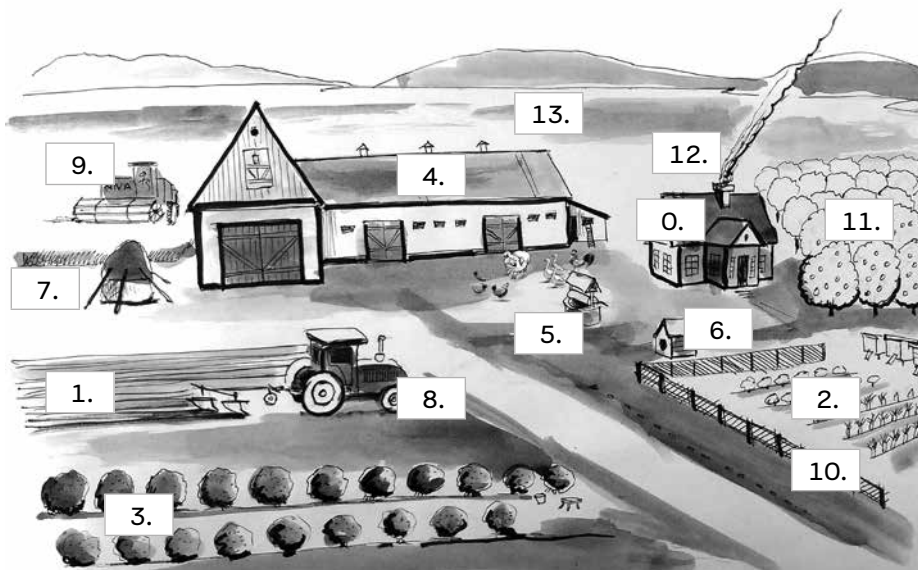
3. Parašykite, kokie gyvūnai kaip „kalba“. O kaip jie „kalba“ jūsų šalyse?

0. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.

A. au-au **šuo**
 B. bee .....
 C. kriu-kriu .....
 D. iha-ha .....
 E. kakariekū .....
 F. mū-mū .....
 G. kut-kudakšt .....
 H. ga-ga-ga .....
 I. mekeke .....
 J. miau-miau .....

4. Parašykite, kas tai yra.

0. *namas*

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....
9. ....
10. ....
11. ....
12. ....
13. ....

5. Išbraukite netinkamą žodį. Paašikinkite, kodėl taip manote.

0. višta, avis , antis, žąsis	5. kviečiai, rugiai, grūdai, miežiai
1. arklidė, vištidė, troba, būda	6. kasti, sėti, sodinti, laistyti
2. sodyba, kaminas, krosnis, dūmai	7. pjauti, kasti, nuimti, sėti
3. daržas, sodas, šiltnamis, derlius	
4. karvė, katė, kiaulė, arklys	

6. Raskite žodžių apibrėžtis.

0. Avilys	A. Kaime namai ir žemė apie tuos namus.
1. Būda	B. Ūkininkų gyvenamasis namas.
2. Derlius	C. Statinys, skirtas šildyti namą, virti valgyti.
3. Gyvulininkystė	D. Žemės dirbimas.
4. Krosnis	E. Bičių namas.
5. Sodyba	F. Gili iškasta duobė, iš kurios imamas vanduo.
6. Šiltnamis	G. Gyvulių auginimas.
7. Šulinys	H. Visi surinkti vaisiai, daržovės, javai.
8. Troba	I. Stiklinis namelis, kuriame sodinamos daržovės ar gėlės.
9. Žemdirbystė	J. Šuns namas.

7. Raskite poras.

0. dirbti	A. bulves
1. kasti	B. žolę
2. pasodinti	C. gėles
3. pasėti	D. žemę
4. nupjauti	E. karves
5. nuimti	F. gyvuliai
6. palaistyti	G. medžius
7. pašerti	H. arklius
8. palesinti	I. daržoves
9. lesa	J. paukščiai
10. ėda	K. vištas
	L. derlių
	M. daržą
	N. gyvulius

8. Padarykite asmenų pavadinimų su priesaga *-ininkas, -ė*. Parašykite, ką jie veikia.

0. sodas – sodininkas	0. Sodininkas prižiūri vaismedžius ir vaiskrūmius.
1. daržas –	1. ....
2. ūkis –	2. ....
3. arklys –	3. ....
4. bitė –	4. ....
5. miškas –	5. ....
6. traktorius –	6. ....
7. kombainas –	7. ....

9. Įrašykite žodžius. Vienu žodžiu yra daugiau.

*daržoves, derlių, dūmai, gyvulius, **kaimuose**, kaminų, laukuose, nameliuose, nukasti, nupjauti, palesinti, prižiūrėti, sėjo, sodino, šerti, trobelės, žemę*

Senovėje didžioji dalis žmonių gyveno (0) **kaimuose**. Jų mažos gyvenamosios (1) ....., aišku, buvo be kaminų. Iš krosnies (2) ..... išeidavo per langus ar duris. Dažniausiai tokiuose mediniuose (3) ..... oras būdavo sunkus, būdavo sunku kvėpuoti.

Žmonės kasdien, išskyrus sekmadienius ir šventes, dirbo (4) ..... . Jie (5) ..... bulves ir kitas daržoves, (6) ..... javus: rugius, kviečius ir t. t. Vasarai baigiantis žmonės skubėdavo nuimti (7) ..... . Pievose reikėjo (8) ..... žolę, kad žiemą būtų kuo (9) ..... gyvulius. Ūkininkai skubėjo nupjauti javus, (10) ..... bulves, iš laukų susirinkti (11) ..... . Tada dar reikėdavo pasiruošti (12) ..... ateinantiems metams. Visus metus ūkininkams netrūko darbų ir sodyboje: reikėjo ir (13) ..... pašerti, ir naminius paukščius (14) ....., sodą (15) ..... ir kitokius darbus nudirbti.

10. Įrašykite žodžius.

*arė, augti, daigai, javus, lauką, pievoje, ruduo, rugiai, **rugsėjis**, sėja, sudygsta, ūkininkai, žemėje*

Rudens mėnuo (0) **rugsėjis** – sėjos pradžia. Ar matei, kaip vasarai baigiantis kūlė (1) ....., paskui traktoriai (2) ..... žemę ir ruošė sėjai? Rudenį žmonės (3) ..... žiemkenčius – jais vadinami (4) ....., kviečiai ir kiti javai, kurie sudygsta dar tais metais. Jų žali želmenys peržiemoja po sniegu ir pavasarį greitai ima (5) ....., stiprėti. Taip (6) ..... sutaupo daug laiko, nes pavasarį visų javų pasėti nespėtų, be to, dažnai dirvos būna per drėgnos. Rugsėjo gale želmenys jau (7) ....., lyg švelnus aksomas padengia (8) ..... . Dar šilta, po lietaus (9) ..... daug sliukų, vabzdžių, todėl čia bėgioja pempės, nusileidžia varnėnų pulkeliai.

Ryte (10) ..... žvilga nuo rasos, o (11) ..... spindi voratinklių raizginiai ir juose pakibę maži rasos karoliukai. Jei (12) ..... drėgnesnis, dirvose sudygsta balti grybai.

Pagal S. Paltanavičių

11. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

*bulvės, derlius, dirbti, duona, gamta, **kaimas**, karvės, laukas, miestas, miestiečiai, morkos, namas, parduotuvė, prekės, sodas, sodyba, statyti, tvenkinys, užsiauginti, ūkininkauti, varškė, važiuoti, vištos, žemė, žiema*

Miestiečiai kaime

Algis ir Emilija ilgai svajoję apie gyvenimą (0) **kaime** ir pagaliau šią svajonę įgyvendino. Prieš dešimt metų tuščiame (1) ..... netoli Liūdynės kaimo jie savo rankomis pasistatė (2) ..... . Tačiau anksčiau jų gyvenimas beveik nesiskyrė nuo kitų (3) .....: turėjo butą, netoli garažą ir (4) ..... . Iš pradžių norą (5) ..... kaime jie bandė kompensuoti sodu. Vėliau Emilija atgavo senelio (6) ..... netoli Liūdynės. Pirmaisiais metais pora sklypą užsodino (7) ....., bet džiaugsmo neatnešė net 30 tonų (8) ..... . Artimieji ir giminaičiai pradėjo raginti augsines rankas turintį Algį (9) ..... namą. „Aišku, iš pradžių buvo sunku. Juk (10) ..... – visi patogumai. Pritrūkai duonos – iki (11) ..... keli žingsniai. Žmonės kalbėjo, kad mes keistuoliai, nes neturim (12) ..... . Bet po truputį pripratome“, – sakė vyras.

Dabar jie beveik viską (13) ..... patys. Nors žemė (14) ..... nelabai gera, bet daržovių užtenka. Šeima augina triušius, (15) ..... ir kelias ožkas, todėl pieno, (16) ....., sūrio, kiaušinių ir mėsos pirkti nereikia. Net kavą iš ąžuolo gilių ir (17) ..... šeimininkė gamina pati. „Net baltos (18) ..... iškepu, bandelių. Tik juodos perkame, nes dar neišmokau skanios iškepti“, – sakė Emilija. Į miestą pora (19) ..... tik kartą per savaitę nusipirkti būtiniausių (20) ..... . Anot vyro, miesto šurmuly, žmonių knibždėlynas labai išvargina: „Nėra nieko nuostabiau nei gyventi (21) ..... ir stebėti, kaip į (22) ..... at-eina stimų pulkelis ar lapių šeimyna, o (23) ..... plaukioja žuvys. Net laikrodžio nereikia – jau trečią (24) ..... tuo pačiu laiku į varnėnų inkilą nakvoti parsikrenda genys.“

Pagal spaudą

12. Perskaitykite pasaką. Įrašykite žodžius.

avinas, duris, kailis, kambario, keliauninkai, lango, ~~mišku~~, paupyje, ragais, svečių, šakėmis, trobelę, trobelėje, upės, veidą, vilkė, vilkiukas, žąsinas

Kaip naminiai gyvuliai trobelę statėsi

Kartą ožys, avinas, žąsinas, gaidys ir katinas ėjo pasivaikščioti. Einant (0) **mišku** sutemo. Visi nutarė (1) ..... statytis. Ožys ėmė ragais medžius versti, (2) ..... kakta šakas retinti, katinas nagais samanas rauti, gaidys (3) ..... stogui nendres* laužti, o (4) ..... plačiais sparnais – stogą dengti. Vienas du, ir trobelė pastatyta. Po vakarienės visi sugulė: avinas prie (5) ....., katinas ant krosnies, žąsinas vidury (6) ....., ožys gale stalo, o gaidys ant laktų*. Bičiuliai (7) ..... netrukus užmigo.

Apie vidurnaktį pro šalį ėjo (8) ..... su dviem vilkiukais ir pamatė naują trobelę.

– Stebuklai! – sušuko ji. – Šįryt čia buvom ir nieko nematėm.

– Mama, eikime į vidų, pažiūrėsime, kas (9) ..... gyvena! – nerimsta vilkiukai.

– Ne, ne, vaikeliai! Galime į bėdą pakliūti!

Vilkė nusivedė vilkiukus prie (10) ....., ten visi atsigulė ir užmigo. Tačiau vienas (11) ..... nuėjo atgal prie trobelės ir įlindo į vidų. Ožys atėjūną taip meiliai (12) ..... apkabino, kad net visi langai sudrebėjo. Kiti taip pat pasveikino (13) .....: avinas kakta ėmė šonus glostyti, žąsinas kailinius kratyti*, katinas iš džiaugsmo čiaudėti ir svečiui per (14) ..... tapšnoti*, o gaidys nieko nematydamas šaukia:

– Kur, kur jis? Ir man duokit!

Ryte vilkė klausia sūnelio, kodėl jo (15) ..... suveltas.

– Mama, kol tu miegojai, aš nuėjau pasižiūrėti, kas toje trobelėje. Kai tik (16) ..... pravėriau, vienas mane geležinėmis (17) ..... prie sienos prispaudė, antras lazda per šonkaulius trenkė, trečias į pakaušį kirto, ketvirtas į akis spjaudė, o penktas šaukė: „Kur, kur jis? Ir man duokit!“ Laimė, kad nuo to penkto pabėgau...

nendré – vandens augalas ilgu stiebu; **lakta** – pagalys vištoms tupėti; **kratyti, krato, kratė** – judinti į šalis; **tapšnoti, tapšnoja, tapšnojo** – ploti ranka per ką (paprastai švelniai).

13. Įrašykite žodžius.

0. Darže auga **daržovės**, o sode – ..... ir ..... . 1. Bitės gyvena ..... .
2. Iš kamino kyla ..... . 3. Ūkininkas į žemę beria ..... . 4. Šio žmogaus ..... labai graži – kasmet jis laimi prizą už aplinkos tvarkymą. 5. Mano seneliai gyvena ....., todėl kaimynų arti nėra. 6. Pasemk vandens iš ..... . 7. Aplink dėdės sodybą yra nauja medinė ..... . 8. Šį rudenį buvo geras daržovių ..... . 9. Šiomet darže tėvas pastatė didelį stiklinį .....

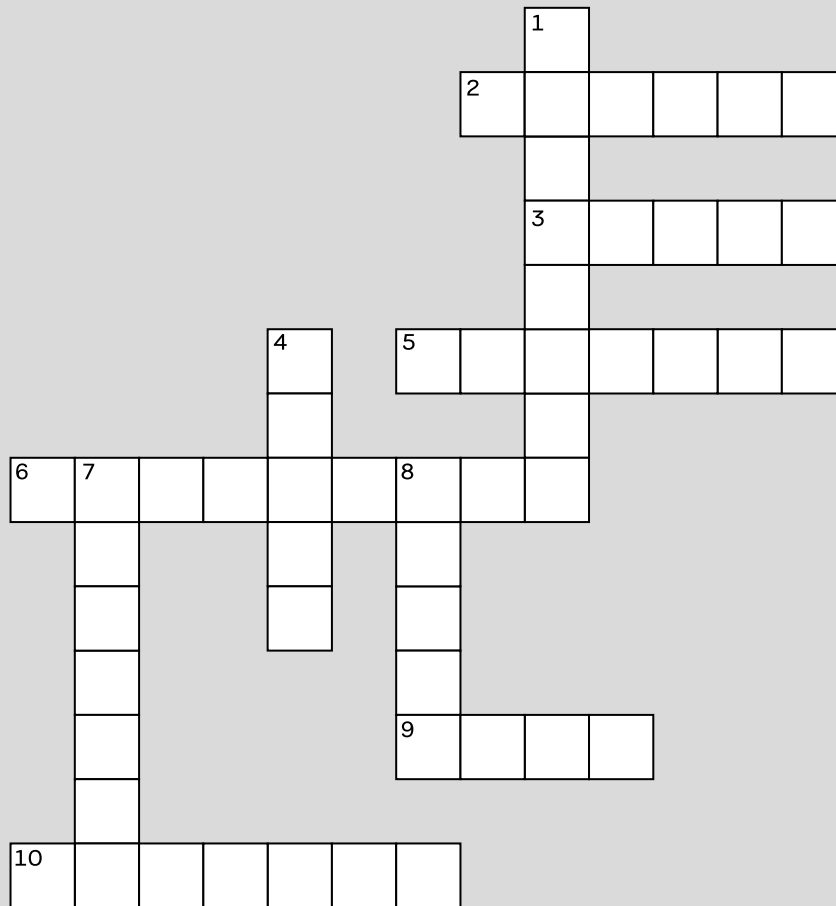
14. Įrašykite veiksmažodžius.

0. Kaime vandenį **semiamė** iš šulinio. 1. Mūsų šuo ....., kai pamato svetimą žmogų.
2. Jeigu vasara būna sausa, reikia dažnai ..... daržus. 3. Kaimo žmonės keliasi labai anks-
ti gyvulių ..... . 4. Iš kamino ..... dūmai, vadinasi, kažkas yra troboje.

5. Žmonės ..... krosnį ir dėl šilumos, ir dėl valgio gaminimo. 6. Rudenį seneliams padedame ..... derlių. 7. Prieš žiemą žemę reikia ....., kad ji pailsėtų. 8. Kaime žmonės ..... daug daržovių.

15. Išspręskite kryžiažodį.

Horizontaliai

2. Jau šalta, reikia užkurti ... .
3. Nevesk ožio į ..., nueis ir pats.
5. Kai kurie žmonės ir dabar naudoja vandenį iš ... .
6. Pasipūtęs kaip ... .
9. ... vilna labai šilta.
10. Jau laikas paukščius ... .

Vertikaliai

1. Mažas ... didžiu medžiu užauga.
4. Iš blogų ... nieko neužaus.
7. Šiame ... būna daugiausia medaus.
8. ... saugo daržą nuo miško gyvūnų.

16. Nusišypsokite.

- Ožys!
  - Iš ožio ir girdžiu!
- Praeivis:
- Na ir kam jums pyktis, jei esate giminės...

***

Kas per dieną aktyvus kaip bitė, stiprus kaip jautis, dirba kaip arklys ir vakare pareina namo pavargęs kaip šuo, turėtų pasitarti su veterinaru – labai didelė tikimybė, kad jis yra asilas...

***

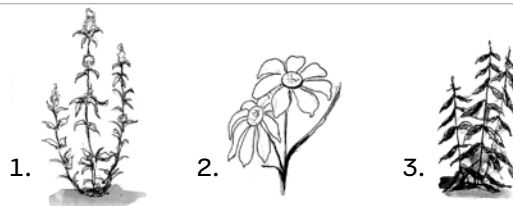
– Tavo šuo geras sargas?
– Nuostabus. Jeigu naktį išgirstu kažkokius įtartinus garsus, tereikia jį tik pažadinti ir jis tokį triukšmą sukelia...

***

Gaidys atridenų į kiemą stručio kiaušinių, sušaukė vištas ir tarė:
– Mielos damos! Aš nieko nenoriu kritikuoti, bet vis dėlto atkreipkite dėmesį, ką gamina konkurentai!

AUGALAI

augalija / augmenija / flora	
augalas: kultūrinis – laukinis	Prie miško auga laukinė obelis.
vienmetis – daugiametis	Vienmečiai augalai auga tik vienerius metus.
amžinai žalias / visžalis	
(už-) augti, auga, augo	Lietuvoje daug miškų. Miškuose auga įvairių medžių.
medžiai: eglė, pušis (pušies; pušys), beržas, ąžuolas, klevas, kaštonas, liepa	Stiprus kaip ąžuolas, lieknas kaip pušis.
viršūnė	Medžio viršūnėje apsigyveno paukščių šeimyna.
kamienas	Šio ąžuolo kamieno skersmuo – 2 metrai.
šaka	Obels šakos linko nuo obuolių.
lapas	
(iš-) sprogti, sprogsta, sprogo	Pavasarį išsprogsta medžių lapai.
spygliys	Spygliai būna žali ir vasarą, ir žiemą.
kankorėžis	Pušys ir eglės augina kankorėžius.
sakai	Gintaras yra sukietėję sakai.
lapuotis – spygliuotis	Paprastai spygliuočiai žaliuoja ir žiemą.
kelmas	Iškirto visą mišką, tik kelmai liko.
šaknis, šaknies; šaknys	Audra rovė medžius su šaknimis.
pavėsis	Medžio pavėsyje atsisėdome pailsėti.
šešėlis	Kai kurie augalai geriau auga šešėlyje nei saulėje.
vaismedžiai: obelis (obels; obelys), kriaušė, vyšnia, slyva	
(su-) kirmyti, kirmija, kirmijo	Šiomet labai daug slyvų sukirmijo. Ir obuoliai
(su-) pūti, pūva, puvo	pūva nespėję užaugti.
(su-, pri-) nokti, noksta, noko	Obuoliai dar žali. Jie prinoks tik rugsėjo mėnesį.
prinokęs, -usi	Nevalgyk neprinokusių obuolių.
krūmas	Krūmas turi daug stiebų.
vaiskrūmiai: serbentas, agrastas	
stiebas / kotas	Rožės stiebas su spygliais. Grybo kotas buvo sukirmijęs.
vaistažolės:	
čiobrelis (1)	
ramunė (2)	
dilgėlė (3)	

1.

2.

3.

4.

5.

6.

gėlės:	
rūta (1)	<i>Lietuvoje rūtomis merginos puošiasi per savo vestuves.</i>
rožė (2)	<i>Rožės labai skaniai kvepia.</i>
tulpė (3)	<i>Per gimtadienį gavau didelę puokštę tulpių.</i>
žibutė (4)	<i>Kasmet važiuoju prie ežero rinkti žibučių.</i>
ramunė (5)	
orchidėja (6)	<i>Orchidėja nėra lietuviška gėlė, bet labai populiari.</i>
kvepėti, kvepia, kvepėjo	<i>Ji nekvepia.</i>
puokštė	<i>Prisiskyniau laukinių gėlių puokštę.</i>
pumpurą	
(su-) krauti, krauna, krovė ką?	<i>Mano orchidėja sukrovė kelis pumpurus, tuoj pražys.</i>
pražysti, pražysta, pražydo	
žiedas	
(iš-) skleistis, skleidžiasi, skleidėsi	<i>Bus labai gražu, kai išsiskleis ir sužydės visi gėlės žiedai.</i>
(su-) žydėti, žydi, žydėjo	
(nu-) vysti, vysta, vyto	
nuvytęs, -usi	<i>Nupirkau rožę, bet ji greitai nuvyto ir nukrito visi žiedlapiai.</i>
žiedlapis	
žolė	
(su-) žaliuoti, žaliuoja, žaliavo	<i>Pavasarij sužaliavo išdygusi žolė.</i>
(iš-, su-) dygti, dygsta, dygo	
daigas	
(pa-) sodinti, sodina, sodino ką?	<i>Tėvai nusipirko pomidorų daigų ir pasodino šiltnamyje.</i>

1. Parašykite, kas tai yra.

1.

2.

3.

4.

5.

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

6.

7.

8.

9.

6. ....

7. ....

8. ....

9. ....

10. ....

11. ....

12. ....

13. ....

14. ....

15. ....

16. ....

17. ....

18. ....

19. ....

20. ....

21. ....

22. ....

23. ....

24. ....

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

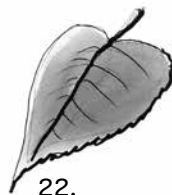
19.

20.

21.

22.

23.

24.

2. Raskite žodžio apibrėžtį. Netinkamas išbraukite.

0. Šaknis	<ul style="list-style-type: none"> - ~~augalo dalis, ant kurios auga vaisiai;~~ - ~~augalo dalis, kuri žydi;~~ - augalo dalis, kuri yra po žeme.
1. Krūmas	<ul style="list-style-type: none"> - augalas, kuris turi kamieną; - augalas, kuris turi daug šakotų stiebų; - augalas, kuris turi vieną stiebą.
2. Kelmas	<ul style="list-style-type: none"> - apatinė medžio kamieno dalis su šaknimis; - viršutinė medžio dalis su šakomis; - medžio dalis tarp šaknų ir viršūnės.
3. Puokštė	<ul style="list-style-type: none"> - kartu pasodintos gėlės; - kartu surištos skintos gėlės; - kartu augančios gėlės.
4. Vaistažolė	<ul style="list-style-type: none"> - žolė, kuri gydo; - žolė, kuri auga darže; - žolė, kuri vysta.

5. Vysti	<ul style="list-style-type: none"> - pradėti žydėti; - baigti žydėti; - gėlei skleisti kvapą.
6. Sodinti	<ul style="list-style-type: none"> - trūkti vandens; - leisti daigą; - dėti į žemę daigus, kad augtų.

3. Išbraukite netinkamą žodį. Paaiškinkite, kodėl taip manote.

0. kamienas, kotas, stiebas, šaka	4. medis, krūmas, kelmas, gėlė
1. rožė, tulpė, žolė, ramunė	5. sprogti, pražysti, skleistis, nokti
2. obelis, ažuolas, beržas, klevas	6. augti, žydėti, žaliuoti, vysti
3. žiedas, pumpuras, lapas, šaknis	

4. Pasirinkite tinkamą žodį.

A. Mes sode (0) *auginame* / **augame** daug vaismedžių. Obelys ir kriaušės (1) *augina* / *auga* labai gražiai, bet slyvai kažkas atsitiko. Šią vasarą ji (2) *neaugina* / *neauga* slyvų, tik žaliuoja. Anksčiau šalia jos (3) *augino* / *augo* kita slyva, bet ji prieš kelerius metus nudžiūvo.

B. Pririnkau daug grybų, bet jų (4) *kotai* / *stiebai* buvo sukirmiję. Miške prisilaužiau sausų krūmų (5) *kotų* / *stiebų*, kad šluotą pasidaryčiau.

C. Mūsų baltoji orchidėja dar nežydi, bet jau sukrovė (6) *pumpurus* / *lapus*. O alyvinė orchidėja jau turi tris (7) *žiedus* / *pumpurus* ir penkis dar neišsprogusius (8) *žiedus* / *pumpurus*.

5. Parašykite, kokie gali būti šie augalai.

1. Medis – *senas*, ...
2. Krūmas – *tankus*, ...
3. Gėlė – *kvapni*, ...
4. Vaisius – *žalias*, ...

6. Parašykite opozicijas.

0. vienmetis – *daugiametis*
1. viršūnė – .....
2. spygliuotis – .....
3. lapas – .....
4. prinokęs – .....
5. pražysti – .....

7. Raskite poras.

0. krauna	A. gėlės
1. dygsta	B. žiedai
2. auga	C. uogos
3. kvepia	D. miškas
4. noksta	E. medžiai
5. pražysta	F. žolė
6. skleidžiasi	G. vaisiai
7. sprogsta	H. pumpurus
8. vysta	I. lapai
9. žaliuoja	
10. žydi	

8. Įrašykite žodžius.

augalai, augmenija, ažuola, daugiamečiai, kamienai, lapai, lapų, lapuočiai, pavėsyje, pumpurus, rūšių, sėklas, spygliuočiai, spygliuočių, spyglius, visžaliai, žiedus

Medžiai

Medžiai – tai aukšti (0) **augalai** su vienu (1) ..... . Visi medžiai yra (2) ..... (gyvenant ne vienerius metus) ir dauguma jų yra plačialapiai augalai, kurie krauna (3) ..... . Subrendęs medis gali kasmet sukrauti žiedus ir subrandinti vaisius bei (4) .....

Žemėje auga (5) ..... ir (6) ..... medžiai. Lapuočių medžių yra tūkstančiai (7) ..... . Lietuvoje dažniausiai pastebėsime beržą, klevą, liepą, kaštoną ir, žinoma, nacionalinį medį – (8) ..... . Visi Lietuvos lapuočiai, atėjus rudeniiui, pakeičia (9) ..... spalvą ir galiausiai juos numeta. Pavasarį jie vėl krauna (10) ....., vėl sprogsta (11) ..... – gyvenimas kartojasi.

Spygliuočiais vadinami augalai, kurie vietoj lapų turi (12) ..... . Pasaulyje yra daugiau kaip 500 (13) ..... rūšių, kurių dauguma yra (14) ..... augalai. Lietuvoje auga eglės, pušys, kadagiai ir kt. Karštą vasaros dieną gera pasislėpti nuo saulės medžių (15) ..... . Medžiai, kaip ir kita (16) ....., mūsų pasaulio puošmena.

9. Įrašykite žodžius.

augo, gėlės, girių, išaugo, lapais, medis, nebežydėjo, ošė, **pamiškėje**, pavėsyje, pumpurų, sukirmijo, susikrovė, šakas

Pagiryje

Vienoje (0) **pamiškėje** augo senas Ažuolas, toks senas, kad niekas nežinojo, kiek jam metų. Neprisiminė gimimo dienos ir pats (1) ..... . Kartais pasakodavo, kad tų metų vasarą augo net už jį didesnės (2) ....., kartais pridėdavo, kad tų metų rudenį (3) ..... visi grybai.

Tikras senutėlis buvo tas Ažuolas, nors visi lyg susitarę jį vadino (4) ..... valdovu. Seniai jau jis (5) ....., nebekrovė (6) ....., nebeaugino gilių. Jis net užmiršo, kiek turėjo vaikų.

– ŠŠŠŠimtus... Ššššimtųųųų ššššimtussss, – (7) ..... jis sau vienas, o vėjas lingavo senas (8) .....

Bet vieną pavasarį ant jauniausios šakelės, kuriai buvo tik trys šimtai trisdešimt metų, (9) ..... žiedelis, o paskui (10) ..... ir Gilė. Ažuolas tiesiog iš proto ėjo, dieną naktį dėl sūnaus nemiegojo, dengė (11) ..... nuo lietaus, slėpė (12) ..... nuo saulės kaitros, gelbėjo nuo musių. O Gilė (13) ..... ir stiprėjo, kol išaugo į tvirtą rudaskruostį vaiką.

Pagal V. Petkevičių

10. Įrašykite žodžius.

*augalų, dirvožemiu, gabalų, gintaru, gyvi, gyvūnai, jūrą, kamienų, medžio, miškai, **praeities**, sakus, spalvas, spygliuočių, susidarė, vabzdžiai, vabzdžius, žemė, žievės*

Gintaro atsiradimas

Gintaras – tai mus pasiekęs gilios (0) **praeities** žemės istorijos liudininkas. Anot mokslininkų, Baltijos gintaras yra prieš 50 mln. metų Eoceno periodu sukietėję (1) ..... sakai. Manoma, kad tuo laiku Šiaurinė Europos dalis buvo vientisa (2) ....., dar vadinama Fenoskandija. Joje augo didžiuliai (3) ..... . Susikaupusius (4) ..... iš miško dirvožemio išplaudavo upės ir nešdavo pietų link į (5) ..... . Bėgant laikui, vykstant oksidacijos bei polimerizacijos procesams, sakai virto (6) ..... . Baltijos jūros gintaras iš minėtų spygliuočių sakų (7) ..... per 2 mln. metų, įgaudamas įvairias formas, spalvas ir kartais „priglausdamas“ įvairius (8) ..... .

Anot mokslininkų, gintaro (9) ..... ir jo skaidrumą lėmė ištekėjusiuose sakuose įvykusios permainos. Pavyzdžiui, juodasis gintaras susidarė sakams stipriai susimaišius su (10) ....., o žaliasis – su (11) ..... dalelėmis.

Pagal natūralią gintaro (12) ..... formą nustatomi gintaro formavimosi procesai. Jie būna vidinės arba išorinės kilmės. Vidinės kilmės gintaras susiformavo sakams užpildžius plyšius (13) ..... viduje bei tarp (14) ..... ir kamieno, o išorinės kilmės – sakams tekant iš pažeistų vietų.

Įdomiausi gintaro gabalėliai yra „Gintarinės ašaros“, kurios susiformavo sakų lašams atitrūkus nuo bendros sakų srovės, tekėjusios (15) ..... . Nustatyta, kad periodišką sakų srautą guldavo sluoksniais – tokiuose gabaluose dabar daugiausia randama inkluzų.

Inkluzas (lot. *inclusus*) – gintare sustingę (16) ..... organizmai. Juose esantys augalai ir (17) ..... taip užkonservuoti prieš 50 mln. metų. Apie 86 % inkluzų sudaro (18) ....., apie 12 % vorai, 1,5 % kiti gyvūnai, 0,5 % – augalai. Nustatyta, kad gintario inkluzuose DNR išliko net per 2 mln. metų.

Pagal spaudą

11. Įrašykite žodžius.

0. Medžiai, kurie žaliuoja ir vasarą, ir žiemą, yra **visžaliai**.

1. Jeigu nori sužinoti, ar vaikas / mergina tave myli, reikia traukti ramunės ..... ir sakyti: „myli, nemyli, myli, nemyli...“
2. Nukirtus medį lieka tik .....
3. Jeigu turi temperatūros, reikia gerti ..... arbatos.
4. Ankstyvą pavasarį miško šlaituose pradeda mėlynuoti .....
5. Lietuvos miškuose daug ..... medžių: pušų ir eglių.
6. Kanados vėliavos simbolis yra ..... lapas.
7. Kaip gera pasislėpti nuo saulės medžio .....

12. Sudarykite sakinius.

0. medžiai, pumpurai, miškas, sukrauti, jau.

Miško medžiai jau sukrovė pumpurus.

1. atrodyti, išsprogti, tuoj, visi, pumpurai, medžiai, ir, krūmai.

.....

2. šjryt, namai, žiedas, gėlė, egzotiška, išsiskleisti, mano.

.....

3. pavasaris, pasipuošti, laukai, miškai, ir, žaluma.

.....

4. ruduo, ir, visi, mesti, per, lapai, lapuočiai, ilsėtis, žiema.

.....

5. tavo, sekmadienis, jau, gėlė, dovanota, nuvysti.

.....

13. Paaiškinkite, kaip suprantate žodžius.

0. Šaknis ir šaka:

Šaknis yra augalo dalis po žeme, kaip augalo kojos, o šaka – augalo dalis virš žemės, kaip augalo rankos.

1. Pavėsis ir šešėlis:

.....

.....

2. Medis ir krūmas:

.....

.....

3. Stiebas ir kamienas:

.....

.....

4. Žiedas ir pumpuras:

.....

.....

14. Paaiškinkite, kaip suprantate šiuos posakius.

1. Iš koto virsti.

2. Ne iš kelmo spirtas.

3. Gyvenimas ne rožėm klotas.

4. Lenk medį kol jaunas.

.....

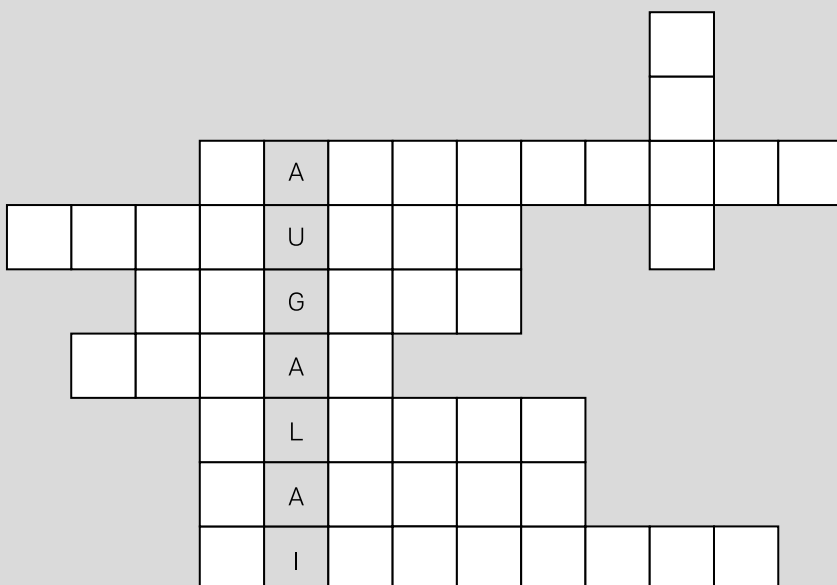
.....

.....

.....

15. Išspręskite kryžiažodį. Žodžiai surašyti ne iš eilės.

1. Gėlė su spygliais ir dideliu, gražiu žiedu.
2. Žieminiai javai.
3. Medis, kurio lapas yra Kanados vėliavoje.
4. Spygliuočių medžių vaisius.
5. Spygliuočių medžių kraujas.
6. Vaistažolė, kurios arbatą reikia gerti peršalus.
7. Augalo dalis po žeme.
8. Žiedo pradžia.

16. Skaitiniai.

Marcelijus Martinaitis

Ligi pavasario

Ligi pavasario
suguldžiau sėklas,
užmigdžiau žiedus
ir užspaudžiau
paskutinių daigų akis.

Sėdžiu dabar
ir galvoju:
kad tik užtektų žmonių
valgyti duonai,
kad tik užtektų žmonių
pavasarij,
kai atsibus sėklos.

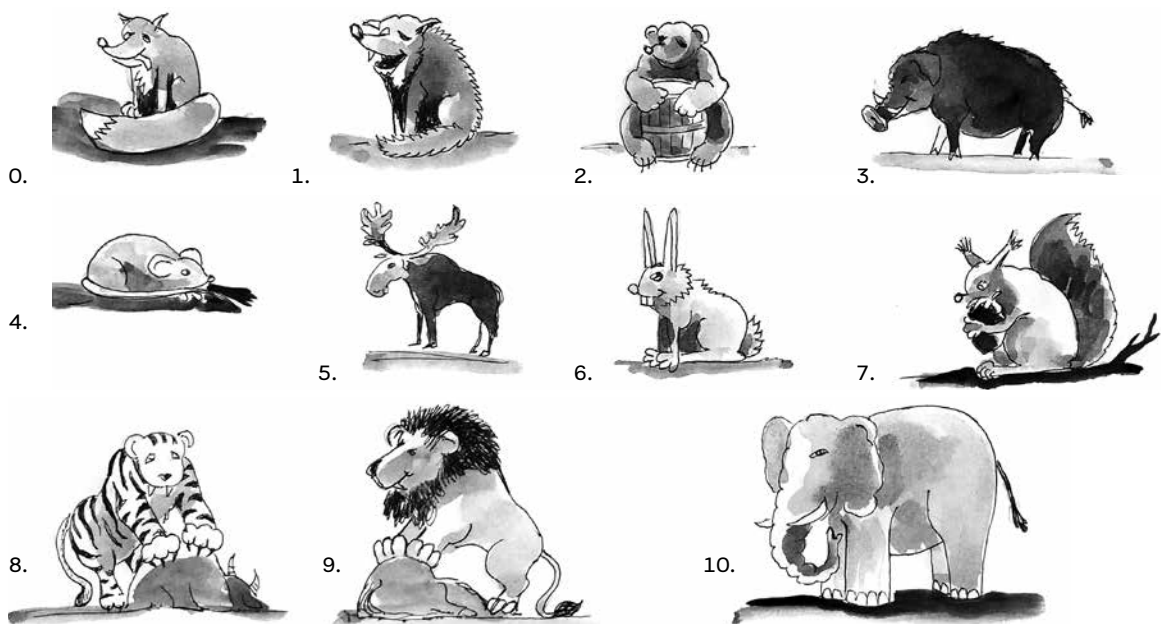
Dieve duok,
kad atsimerkę žiedai
vėl mus matytų visus,
gražiai skubančius,
kad mūsų užtektų
kiekvienam
sugrįžusiam paukščiui.

GYVŪNAI

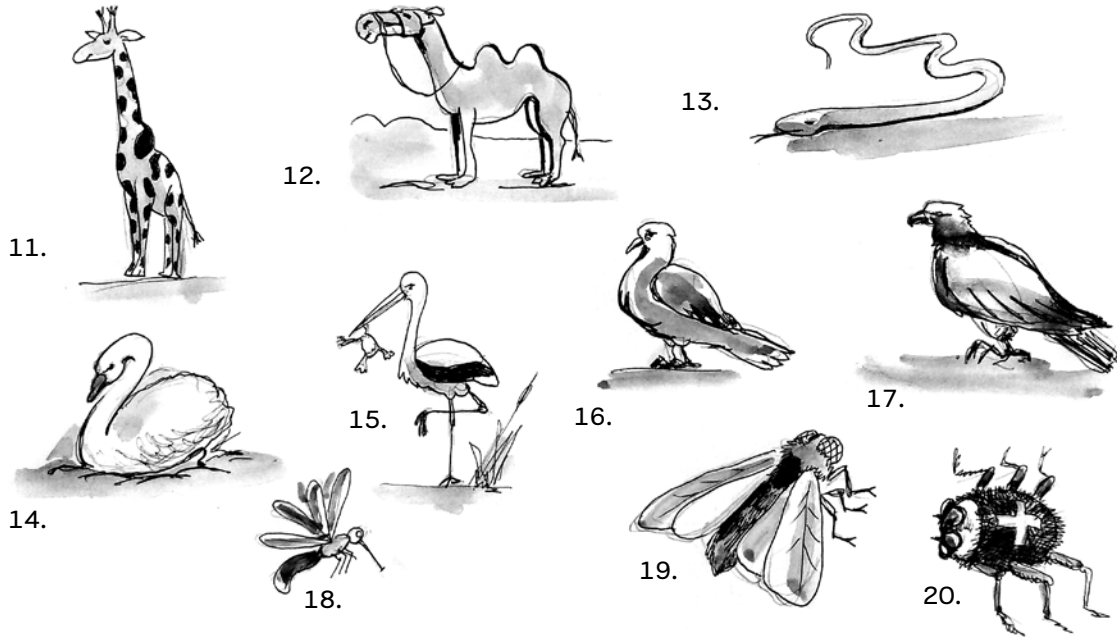
gyvūnija / fauna	
gyvūnas	<i>Kai buvau mažas, norėjau turėti kokį nors gyvūną.</i>
<i>naminis, -ė – laukinis, -ė</i>	<i>Vilkas yra laukinis gyvūnas, o šuo – naminis.</i>
žvėris, žvėries; žvėrys	<i>Piktas kaip žvėris. Miškuose būdavo daug žvėrių.</i>
<i>(j-) kąsti, kanda, kando kam?</i>	<i>Medžiotojui įkando lapė.</i>
mėsėdis, -ė – žolėdis, -ė	<i>Vilkas yra nedidelis, bet plėšrus žvėris. Jis yra mėšėdis.</i>
plėšrus	
žinduolis	<i>Žinduolis – toks gyvūnas, kuris geria motinos pieną.</i>
laukiniai gyvūnai:	<i>Lietuvoje laukiniai gyvūnai nėra labai pavojingi.</i>
elnias	<i>Mišku važiuoti reikia atsargiai, nes į kelią gali išbėgti briedis,</i>
briedis	<i>elnias ar kiti gyvūnai.</i>
kiškis	<i>Greitas kaip kiškis.</i>
lapė	<i>Gudri kaip lapė.</i>
meška / lokys	<i>Nuo vilko (bėgo), ant meškos (užbėgo).</i>
pelė	<i>Tyli kaip pelė po šluota.</i>
šernas	<i>Šernai visas bulves iškniso.</i>
vilkas	<i>Aš alkanas kaip vilkas.</i>
voverė	<i>Sukasi kaip voverė rate.</i>
dramblys	<i>Didelis kaip dramblys.</i>
kupranugaris	<i>Per dykumą ėjo kupranugarių karavanas.</i>
liūtas	<i>Liūtas yra didžiausias plėšrūnas. Jis yra žvėrių karalius.</i>
tigras	<i>Tigro kailis šviesus su tamsiais dryžiais.</i>
zebras	<i>Zebras panašus į arkli, tik dryžuotas.</i>
žirafa	<i>Kaklas ilgas kaip žirafos.</i>
kailis	<i>Vasarą kiškio kailis pilkas, o žiemą – baltas.</i>
snukis	<i>Šuns snukis buvo purvinas.</i>
ragai	<i>Miške radau briedžio ragus.</i>
nagai	<i>Aš kas mėnesį kerpu katei nagus.</i>
iltis, ilties; iltys	<i>Mano amuletas – vilko iltis.</i>
straublys	<i>Dramblys su straubliu siurbia vandenį.</i>
letena	<i>Mano šuo moka pasisveikinti: jis paduoda leteną</i>
uodega	<i>ir vizgina uodegą.</i>
urvas	
<i>(iš-) kasti, kasa, kasė ką?</i>	<i>Lapė kasa urvą.</i>
medžiotojas	<i>Jonas – senas medžiotojas. Jis turi medžioklinį šautuvą.</i>
<i>eiti į medžioklę</i>	<i>Anksti rytą vyrai išėjo į medžioklę. Jie sumedžiojo lapę ir kiškį.</i>
<i>(su-) medžioti, medžioja, medžiojo ką?</i>	
<i>(nu-) šauti, šauna, šovė ką? į ką?</i>	<i>Vienas medžiotojas nušovė šerną.</i>
laukiniai paukščiai:	
balandis	<i>Mieste labai daug balandžių.</i>
erelis	<i>Pauliaus akys geros kaip erelio.</i>
gandras	<i>Gandras yra nacionalinis Lietuvos paukštis.</i>
gegutė	<i>Jeigu po žiemos pirmą kartą išgirdus gegutę kišenėje yra pinigų, būsi turtingas.</i>

gulbė	Vasarą ežeruose galima dažnai pamatyti gulbių.
varna	Varnos nakvoja aukštuose medžiuose.
genys	Sakoma, kad geniai yra miško sanitarai.
sparnas	Erelis suplasnojo sparnais ir nuskrido.
plunksna	Papūgos plunksnos yra margos.
snapas	Gandras snape laikė varlę.
lizdas	Gegutė nesuka lizdo.
(su-) sukti(s), suka(si), suko(si) ką?	
žaltys	Anksčiau lietuviai garbino žalčius.
gyvatė	Lietuvoje nuodingų gyvačių nėra, tačiau ir nenuodingos gali įgelti.
(į-) gelti, gelia, gėlė	
kirmėlė	Kirmėlės graužia kopūstų lapus.
sraigė	Sraigė ir vėžlys visur keliauja su savo namais.
vėžlys	
šliaužti, šliaužia, šliaužė	Per kelį šliaužia dvi sraigės.
varlė	Vakar sėdėjome prie tvenkinio ir klausėme varlių kurkimo.
vabzdys, vabalas	Mano vaikas bijo vabzdžių ir vabalų.
drugelis / drugys	Vaikai lakstė po pievą ir gaudė drugelius.
bitė	Sode aplink avilius dūzgia bitės. Jos neša medų.
musė	Įkyrus kaip musė.
uodas	Saugokis, kad uodai nesukąstų.
zyzti, zyzia, zyzė	Kambaryje įkyriai zyzė uodas ir aš negalėjau miegoti.
voras	Aš bijau vorų.
voratinklis	Sename rūsyje buvo daug voratinklių.
ropoti, ropoja, ropojo	Žiūrėk, ant sienos ropoja voras.

1. Parašykite, kas tai yra.

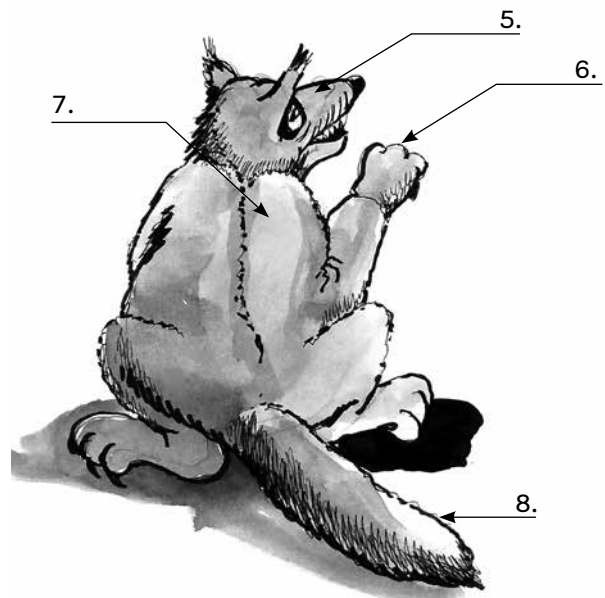
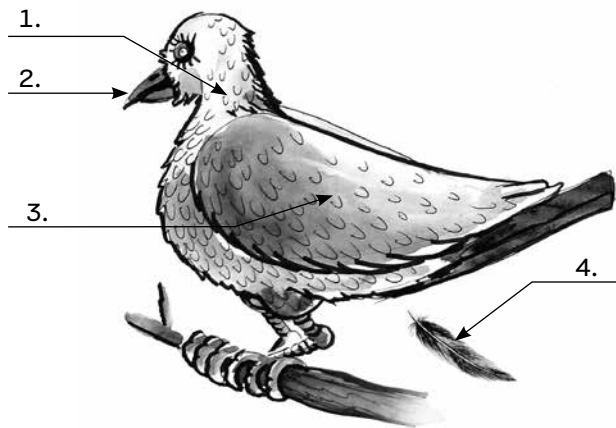
0. lapė	3.	6.	9. ....
1.	4.	7.	10. ....
2.	5.	8.	

11.	15.	19. ....
12.	16.	20. ....
13.	17.	
14.	18.	

2. Parašykite, kas kur yra.

1. kaklas	5. ....
2.	6. ....
3.	7. ....
4.	8. ....

3. Raskite žodžio apibrėžtį. Netinkamas išbraukite.

0. Žvėris	<ul style="list-style-type: none"> - laukinis gyvūnas; - ~~naminis gyvūnas;~~ - ~~vandens gyvūnas.~~
1. Lizdas	<ul style="list-style-type: none"> - vieta, kur paukščiai deda kiaušinius; - vieta, kur gyvūnai paprastai nakvoja; - vieta, kur miegama žiemos miegu.
2. Uodas	<ul style="list-style-type: none"> - mažas vabzdys, kuris gauda muses; - mažas vabzdys su spalvotais sparnais; - mažas vabzdys, kuris geria kraują.
3. Snapas	<ul style="list-style-type: none"> - paukščio „nosis“; - paukščio „ranka“; - paukščio „namai“.
4. Lesti	<ul style="list-style-type: none"> - gali žvėrys; - gali paukščiai; - gali vabzdžiai.
5. Medžioti	<ul style="list-style-type: none"> - sodinti jaunos medžius; - važiuoti į mišką medžių; - šaudyti gyvūnus miške.

4. Raskite žodžių apibrėžtis.

0. Žvėris	A. Žvėrių ar paukščių gyvenama vieta žemėje.
1. Kailis	B. Užpakalinė atsikišusi gyvūno dalis.
2. Letena	C. Gyvūno galvos priekinė dalis, jo veidas.
3. Urvas	D. Stiebelis su pūkais ant paukščio kūno.
4. Uodega	E. Plėšrus laukinis gyvūnas.
5. Plunksna	F. Kieta paukščio galvos priekinė dalis; jo burna.
6. Ragas	G. Mažas gyvūnas, kuris turi 6 kojas.
7. Snapas	H. Gyvūno oda su plaukais.
8. Snukis	I. Kieta, smaili gyvūno kaktos išauga.
9. Vabzdys	K. Gyvūno pėda.

5. Išbraukite netinkamą žodį. Paaiškinkite, kodėl taip manote.

0. šuo , vilkas, lapė, šernas	5. vilkas, lapė, meška, uodas
1. arklys, karvė, avis, meška	6. gaidys, erelis, balandis, gegutė
2. gulbė, gandra, varlė, varna	7. sparnas, letena, kailis, snukis
3. liūtas, gyvatė, tigras, kupranugaris	8. musė, voras, uodas, kirmėlė
4. ragai, sparnas, snapas, plunksna	

6. Raskite atitikmenis.

0. snukis	A. nosis
1. letena	B. oda
2. kailis	C. dantys
3. snapas	D. ranka
4. iltys	E. veidas
5. sparnas	F. plaukai
	G. pėda

7. Sudarykite žodžių junginius.
Pasakykite su jais sakinių.

0. žuvis	A. ėda
1. paukštis	B. plaukia
2. žmogus	C. zyzia
3. vabzdys	D. skrenda
4. žvėris	E. lesa
	F. geria
	G. sėdi
	H. tupi
	I. valgo
	J. kalba
	K. čiulba

8. Raskite poras.

kai apie žmogų sakoma

0. **avies galva**
1. kaip bitė
2. vilkas su avies kailiu
3. lapė
4. gandrai atnešė
5. žvengia kaip arklys
6. sutaria kaip katė su pele
7. alkanas kaip vilkas
8. kiaulė
9. lenda kaip musė prie medaus

tai reiškia

- A. vaidina gerą
- B. garsiai juokiasi
- C. labai nori valgyti
- D. yra gudrus, apgavikas
- E. nedraugauja, yra priešai
- F. įkyrus
- G. netvarkingas
- H. **kvailas**
- I. gimė
- J. darbštus

9. Kurių žodžių šios galūnės?

-is	-ys

10. Užpildykite lentelę.

antis, arklys, avis, balandis, briedis, dramblys, drugelis, elnias, erelis, gaidys, gandra, gegutė, gyvatė, gulbė, kalakutas, karvė, katė, kiaulė, kirmėlė, kiškis, kupranugaris, lapė, liūtas, meška, musė, ožka, pelė, sraigė, šemas, šuo, tigras, uodas, vabzdys, varlė, varna, vėžlys, vilkas, višta, voras, voverė, zebra, žaltys, žąsis, žirafa

1. Gyvūnai, kurie skrenda:	antis,
2. Gyvūnai, kurie greitai bėga:	
3. Gyvūnai, kurie deda kiaušinius:	
4. Gyvūnai, kurie šliaužia:	
5. Gyvūnai, kurie yra labai stiprūs:	
6. Gyvūnai, kurie yra nuodingi:	
7. Gyvūnai, kurie yra pavojingi:	
8. Gyvūnai, kurie gyvena pas žmogų:	

11. Sugalvokite gyvūną. Apibūdinkite jį pagal pavyzdį, bet neįvardinkite. Perskaitykite garsiai, kad kiti atspėtų, apie kokį gyvūną kalbate.

Aš gyvenu ...	pas žmogų	.....	.....
Aš ėdu / lesu / mintu ...	kaulus, mėsą	.....	.....
(Per) Dieną aš ...	bėgioju (lauke)	.....	.....
Naktį aš ...	saugau namus	.....	.....
Aš galiu ...	loti	.....	.....
Aš bijau ...	vilko	.....	.....
Manęs bijo ...	katės	.....	.....
(Sako, kad) Aš esu ...	ištikimas	.....	.....
KAS?	ŠUO	.....	.....

12. Parašykite, kokie tai gyvūnai.

0. Panašus į šunį žvėris.	vilkas
1. Lėtai judantis pilvakojis su „namu“ ant nugaros.	.....
2. Plėšrus rudo kailio žvėrelis.	.....
3. Didelis šiltųjų kraštų straublinis žinduolis.	.....
4. Afrikos žolėdis ilgu kaklu, gelsvai dėmėtu kailiu.	.....
5. Laukinis ilgaausis gyvūnas, literatūroje vaizduojamas bailus.	.....
6. Pavasarį kukuojantis miško paukštis.	.....
7. Paukštis ilgomis raudonomis kojomis, ilgu kaklu ir snapu.	.....
8. Mažas šoklus gyvūnas, gyvenantis prie vandens.	.....
9. Gražus vabzdys su dviem porom didelių sparnų.	.....

13. Įrašykite žodžius.

*grybus, kailių, kankorėžius, kojų, medžiais, medžioklė, miškų, nagais, priekines, riešutus, šviesesnis, uodega, voverių, **žvėreliai**, žvėreliai*

Voverės

Voverės – guvūs (0) **žvėreliai**. Jos gerai laipioja (1) ....., plonomis šakomis, šuoliuoja nuo medžio ant medžio. Parkuose voverės net ima (2) ..... iš delno.

Sunku pasakyti, kada dabartinėje Lietuvos teritorijoje apsigyveno voverės. Jų kaulų ir (3) ..... rasta III–II tūkst. pr. Kr. stovyklavietėse. Pirmųjų žinių apie voverių kailiukų pardavimą galima rasti XIII a. dokumentuose.

Voverių kailiai nuo senų laikų buvo gabenami į Prūsiją, Čekiją, Italiją ir kitus kraštus. XVII a. voverių kailiukų eksportas mažėjo, o vėliau voverių (4) ..... buvo uždrausta.

Dabar Lietuvoje gyvena paprastosios voverės. Jos mūsų (5) ..... ir parkų gražuolės. Voverėmis džiaugiasi ne tik vaikai, bet ir suaugusieji. Paprastųjų voverių užpakalinės galūnės ilgesnės už (6) ....., kuriomis tarsi rankomis jos gali laikyti pušies ar eglės (7) ..... . Kailis rudas, žiemą (8) ....., ausyse yra ilgų baltų plaukų kuokšteliai. Priekinių (9) ..... vienas pirštas benagis, kiti – su aštriais (10) ....., kurie padeda lipti į medžius. Voverės rudenį renka giles, riešutus, (11) ..... – ruošia atsargas žiemai.

Seniau Lietuvoje buvo ir (12) ..... skraiduolių. Jų yra Baltarusijoje, Latvijoje. Zoologai vis dar mano, kad šių voverių gali būti ir Lietuvoje. Tai labai įdomūs (13) ..... . Tarp jų priekinių ir užpakalinių galūnių yra odos raukšlės, kurios tarsi parašiuotas išsiskleidžia, ir žvėrelis nuo medžio ant medžio gali sklęsti 30–40 metrų. Šios voverės skridamos vairuoja (14) .....

14. Įrašykite žodžius.

*aplestos, auginimo, augintinį, balandžius, chameleonus, driežai, drugelių, **gyvūnais**, gyvūnų, iguana, linksmiau, papūgų, paukščių, paukščiukai, ragu, ropliai, rūšių, šeriami, terariumas, viščiuką*

Visas vilniečio gyvenimas – nesibaigianti draugystė su gyvūnais

„Mama juokaudavo, kad mano pažintis su (0) **gyvūnais** prasidėjo dar tada, kai buvau jos pilve, – pasakoja sostinėje gyvenantis Virginijus. – Kai mama kaime gulėdavo, ant pilvo užsidėdavo mažą geltoną (1) ..... ir leisdavo jam vaikščioti. Turbūt jis man ir pričiulbėjo...“

Įėjus į vyro butą, į akis krenta margaspalvių (2) ..... kolekcija, pilnos sienos įvairiausių (3) ..... ir gyvūnų iškamšų.

Virginijus pasakoja, kad iš pradžių turėjo įvairių rūšių (4) ..... . „Atsimenu, kai auginome (5) ....., juos reikėdavo labai gerai saugoti, kad nepavogtų“, – sako vyras. Po vedybų jo namuose atsirado daug (6) .....: spalvotų, margų, didelių, mažų... „Galčiausiai niekas nebevalgė virtuvėje, nes ten karaliavo skirtingų (7) ..... papūgos. Visos spintelės buvo (8) ....., tapetai apskabyti. Daug jos išdaigų pridarė, bet vis tiek pačios mieliausios buvo. Grįžęs iš darbo iš karto eidavau pažiūrėti, kaip mano (9) ..... laikosi“, – su šypsena pasakoja (10) ..... mylėtojas.

Tačiau po kiek laiko sparnuočius pakeitė (11) ..... . Iš pradžių namuose apsigyveno žalioji (12) ..... . „Pamačiau ją parduotuvėje ir parsinešiau namo“, – apie naująjį (13) ..... pasakoja vyras.

Žinoma, daug skaitė apie roplių (14) ..... ypatumus. Vyro nuomone, svarbiausia tinkamas (15) ..... ir priežiūra.

Vėliau Virginijus nusipirko du (16) ..... . Po jų atsirado trys (17) ..... . „Jie labai mieli. Visada supranta, kad tuoj bus (18) ..... ir laukia, kada aš ateisiu.“

Vyras sako, kad neįsivaizduoja, kaip galima gyventi namuose, kuriuose nėra nei vieno gyvūno – juk su jais daug (19) ..... .

Pagal spaudą

15. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

*auginti, beržas, darbštuoliai, geniai, geniukai, giminaičiai, girios, kamienai, kiaušiniai, kirmėlytės, lesti, **liaudis**, maistas, medis, miškai, pasaulis, paukštis, rūšys, snapas, šakos, vabzdžiai, žiemoti*

Pasaulis margas, o genys – dar margesnis

Turbūt žinote, kad mūsų (0) **liaudies** posakis iš tikrųjų yra kitoks: „Genys margas, o pasaulis – dar margesnis.“ Tačiau paprasto (1) ..... spalvų ir margumo palyginimas su viso (2) ..... spalvomis yra labai gražus. Galime didžiuotis geniais, kurie Lietuvos (3) ..... yra patys įprasčiausi paukščiai.

Sunku pasakyti, prieš kiek milijonų metų atsirado pirmieji (4) ..... . Galima spėti, kad iš kitų paukščių jie išsiskyrė daug stipresniu (5) ..... ir gebėjimu lipti medžių (6) ..... . Taip

jie surasdavo (7) ....., kurio negalėjo pasiekti kiti paukščiai. Tačiau svarbiausias senovinių genių „atradimas“ buvo (8) ..... iškalta drevė, kuri buvo saugi vieta perėti ir (9) ..... jaunikius. Labai skirtingų (10) ..... geniai šiuos įpročius išsaugojo iki dabar.

Lietuvos geniai (visos devynios jų rūšys) tikri (11) ..... . Jie turi būti labai rūpestingi, nes (12) ..... čia pat, savo giriose, retai kada keliauja toliau. Visi metų laikai skirtingi, tačiau maisto susirasti geniams reikia visada.

Pavasarij, kai geniai „groja“ snapais tarškindami sausas medžius (13) ....., jų valgiaraštyje atsiranda šviežių (14) ..... . Tokiu metu geniai mėgsta prakapoti gyvą (15) ..... ar klevo kamieną ir gerti sulą. Iškapotose šviežiose drevėse padeda baltus (16) ....., o juos išperėję nepavargdami neša savo jaunikiams ant šakų, lapų ar žemės surinktus (17) ..... . Tokiu maistu minta ir skraidyti pradėję (18) ....., nes jų snapeliai dar minkšti, negalintys įveikti kietos medienos.

Vasaros gale ir rudenį geniai (19) ..... daug sodo vaisių – vyšnių, kitų uogų, saulėgrąžų. Po vasaros genių būna labai daug, nes jų giminę papildo jaunikliai. Kai pradeda kristi medžių lapai, geniai pasklinda po (20) ..... – jie nėra labai draugiški, dažnai pykstasi su savo (21) ....., todėl gyvena atskirai. Kiekvienas genys suranda drevę ar inkilą, kur nakvoja.

Pagal S. Paltanavičių

16. Įrašykite reikšme susijusius žodžius.

Nojaus miestai

Laikai, kai „žaliųjų“ organizacijų aktyvistai (0) **puolė** (*puolimas*) zoologijos sodus, bandydami išlaisvinti gyvūnus iš narvų, liko (1) ..... (*praėjo*). Šiandien ekologijos specialistai, visuomenininkai, zoologijos sodų (2) ..... (*prižiūrėti*) ir botanikai dirba kartu tam, kad ištirtų ir apsaugotų nykstančias gyvūnų ir (3) ..... (*augti*) rūšis. Aiškėja, kad nelaisvėje veisiami (4) ..... (*gyvas*) ir reti augalai labai padeda „gimnaisiams“ gamtoje, nes apie savo rūšį (5) ..... (*mokslas*) atskleidžia daug svarbių dalykų.

Ką apie visą gamtos įvairovę gali papasakoti nedidelis jos gabalėlis nuosavame sode, pirmieji sužinojo (6) ..... (*senas*) Atėnų gyventojai, pradėję „veisti“ (7) ..... (*vaistai*) augalus. Iš jų šiuolaikiniai botanikos bei zoologijos sodai paveldėjo (8) ..... (*norėti*) saugoti ir studijuoti retas rūšis. Skirtumas tik tas, kad XXI a. sukauptas (9) ..... (*žinoti*) ketinama pritaikyti ne tiek žmonėms, kiek patiems gyvūnams ir augalams.

Pirmasis žinomas augalų (10) ..... (*sodinti*) buvo įkurtas 1447 m. Vatikane, o XVII a. jų buvo jau visoje Vakarų Europoje. Taip prasidėjo „užsienietišku“ gyvūnų ir augalų (11) ..... (*kelias*) į Europą – iš pradžių pramogai, o vėliau ir mokslo tikslams.

Šiuolaikiniuose botanikos soduose rengiamos edukacinės programos, koncertai, spektakliai, įsikuria kavinės ir net parduotuvės. Už galimybę bent (12) ..... (*stiklas*) šiltnamyje pamatyti, kaip atrodo Amazonės miškai, ir pakvėpuoti „tenykščiu“ oru (13) ..... (*lankyti*) pasiruošę sumokėti nemažas pinigų sumas.

Pagal spaudą

17. Paklauskite dainos ir įrašykite žodžius.

Varlė

Žodžiai Juozo Erlicko

Muzika Gedimino Storpірščio

Atlieka Gediminas ir Ainis Storpірščiai

Aš labai bijau **varlės**,

Tiek ....., tiek didelės.

Gal ta ..... neprotinga,

Bet varlė man nepatinka...

Nebraidau basom po .....,

Jeigu norite, už .....

Galit dvejetą rašyt,

Bet varlė man negraži!

Nors iš baimės aš .....,

Šiaip jau varlę aš gerbiu.

Į mane kai .....,

Aš matau, kad ..... turi.

Sako, ji labai .....

Čiumpa ..... už kinkos

Ir, ... tą kenkėją,

Žemės ..... pakylėja...

Gal ir pakylės, gal ne,

Bet džiaugiuos, kad ji .....

Būtų didelė – mane

Patį ..... prarytų...

Aš labai bijau .....,

Tiek ....., tiek didelės.

Gal ta ..... neprotinga,

Bet varlė man nepatinka...

18. Nusišypsokite.

Vilkas nusipirko karvę, o kiškis laikrodį. Bet vilkas nemokėjo karvės melžti, o kiškis nepažino valandų. Vilkas pasityčiodamas paklausė kiškio:

- Kiek dabar valandų?
- Laikas melžti karvę, – atsakė kiškis.

***

Eina ežiukas per dykumą, atsitrenkė į kaktusą ir klausia:

- Mama, čia tu?

***

Eina kartą drakonas per mišką. Linksma švilpauja. Sutinka mešką:

- Kas tu? – klausia.
- Meška.

Drakonas išsitraukia užrašų knygutę ir sako:

- Taip, užsirašom – meška. Ateisi pas mane rytoj ryte, aš tave suėsiu pusryčiams!
- Meška apsverkia, o drakonas sau pasišvilpaudamas nueina toliau. Sutinka lapę:

- Kas tu?

– Lapė.

- Užsirašau – lapė. Ateisi pas mane rytoj dieną – suėsiu pietums!

Lapė į ašaras, o drakonas eina toliau. Sutinka zuikį:

- Kas tu? – vėl klausia.

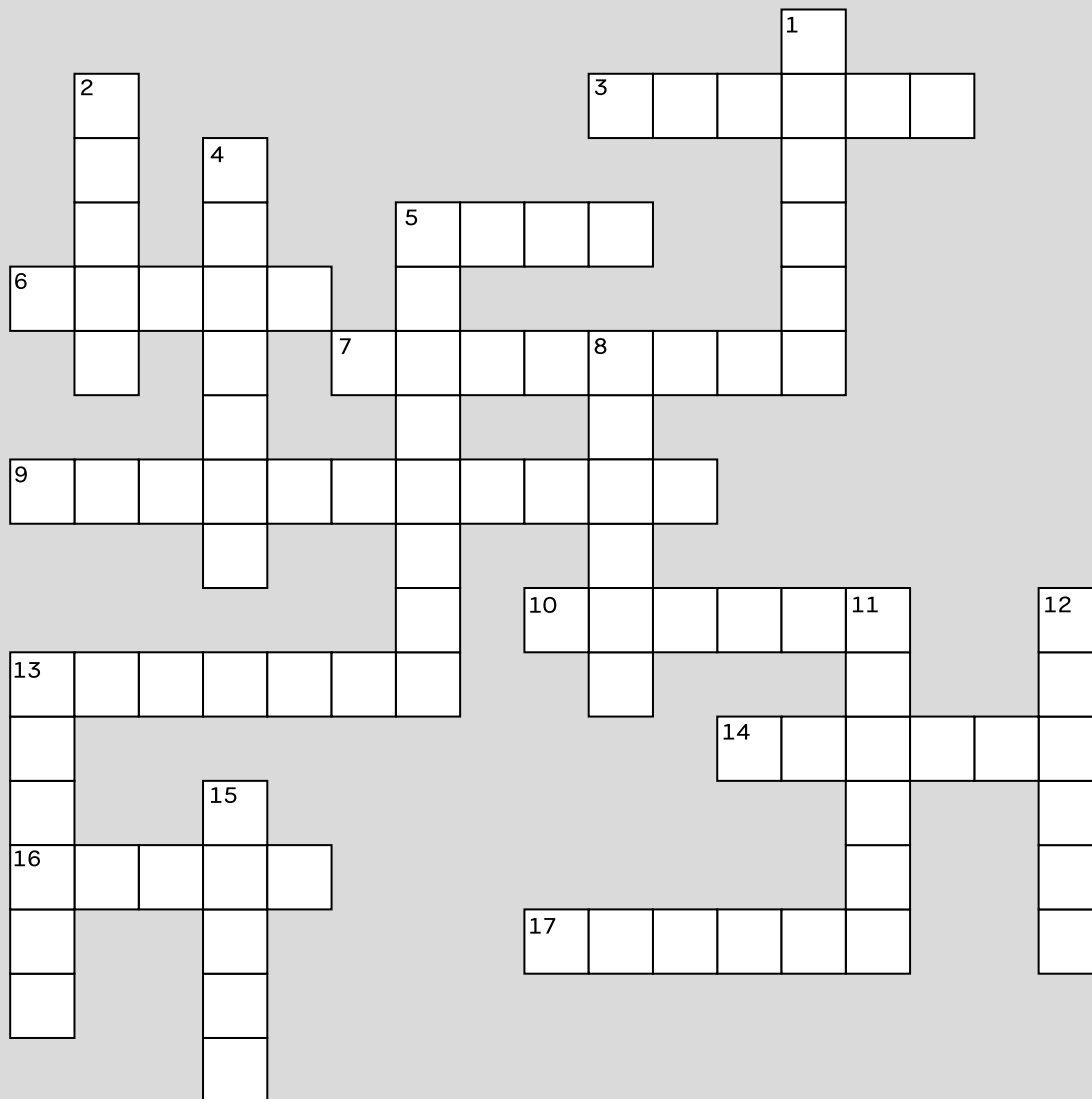
– Zuikis!

- Užsirašau – zuikis. Rytoj ateik vakare, būsi mano vakarienė!

– O galima neateiti?

- Galima, išbraukiam...

19. Išspręskite kryžiažodį.

Horizontaliai

3. Nedidelis rusvas medžiuose gyvenantis gyvūnas ilga uodega.
5. Vabzdys, kuris neša medų.
6. Kieta, smaili išauga gyvūno kaktoje.
7. Tai, kas dengia paukščio kūną. Seniau tai buvo rašymo priemonė.
9. Voro daromas tinklas.
10. Vieta, kurioje paukščiai deda kiaušinius ir veda jauniklius.
13. Paukštis, kuris „neša vaikus“.
14. Mažas, minkštas, lėtai judantis gyvūnas, turintis ant nugaros savo „namą“.
16. Vabzdys, kuris gelia ir geria kraują.
17. Į šunį panašus plėšrus pilkas žvėris.

Vertikalčiai

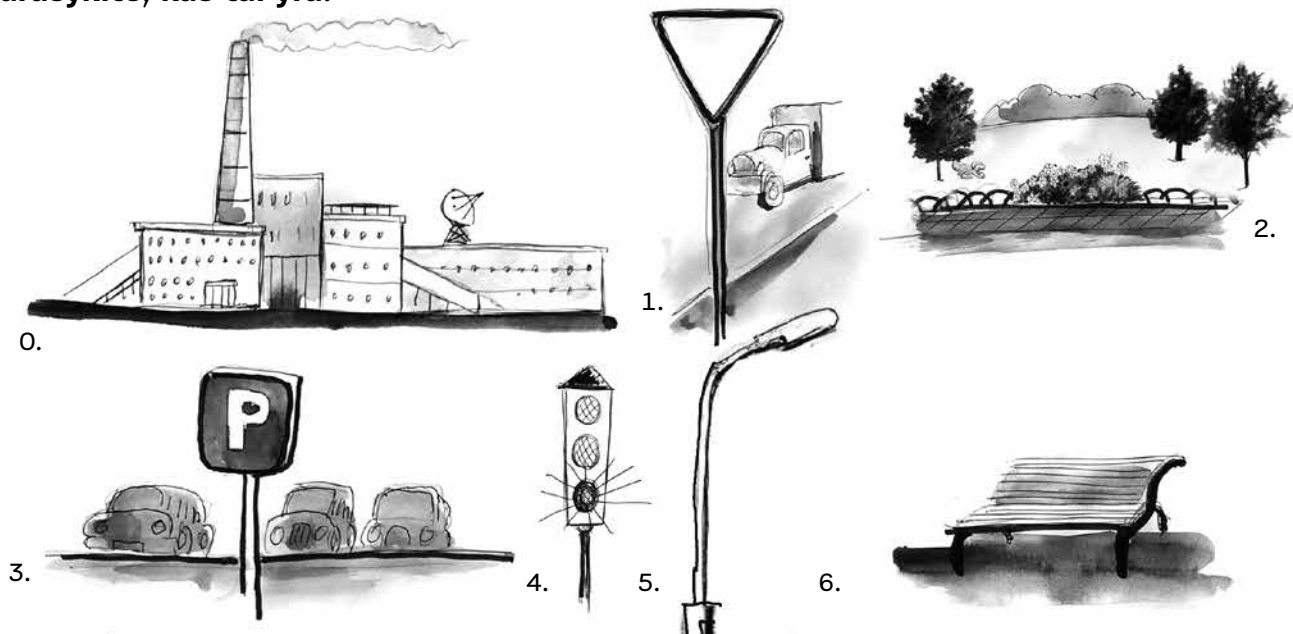
1. Gyvūno (katės, šuns, meškos) apatinė kojos dalis, pėda.
2. Vabzdys, kuris daro tinklus ir gaudo mažus vabzdžius.
4. Paukščių, vabzdžių kūno dalis, kuri padeda skristi.
5. Paukštis, kurio vardu pavadintas ketvirtas metų mėnuo.
8. Ant gyvūnų augantys plaukai.
11. Kieta paukščio galvos priekinė dalis, paukščio burna.
12. Laukinis gyvūnas keturiomis kojomis.
13. Paukštis, kurio vardu pavadintas penktas metų mėnuo.
15. Nedidelis, paprastai žalias gyvūnas, kuris gyvena balose, drėgnose vietose.

MIESTAS. EISMAS

gyventojas	<i>Lietuvoje yra apie tris milijonus gyventojų.</i>
gyvenvietė	<i>Baltai gyvenvietes kūrė žemdirbystei tinkamose vietose.</i>
miestas	
apšvietimas	<i>Miesto gatvių apšvietimas būna geras, tačiau kiemuose prie namų dažnai lempos nešviečia.</i>
lempa	
šviesti, šviečia, švietė	
miesto centras	<i>Miesto centre vaikšto daug turistų.</i>
miesto pakraštys	<i>Iš miesto pakraščio į centrą važiuoja daug autobusų.</i>
priemiestis / užmiestis	<i>Tie, kas nori ramybės, keliasi gyventi į priemiesčius.</i>
rajonas	<i>Vienas iš seniausių Vilniaus rajonų yra Žvėrynas.</i>
pastatas: administracinis, daugiabutis, komercinis, gyvenamasis	<i>Dabar statomuose pastatuose dažnai būna ir gyvenamosios patalpos, ir komercinės.</i>
(pa-) statyti, stato, statė ką?	
prekybos centras	<i>Prekybos centruose galima rasti beveik visko: ir maisto, ir drabužių, ir buitines technikas.</i>
gamykla / fabrikas	<i>Šiauliuose yra dviračių gamykla „Baltik vairas“.</i>
(pa-) gaminti, gamina, gamino ką?	
turgavietė, mugė	<i>Kiekvienų metų vasarį Vilniuje vyksta knygų mugė.</i>
skveras	
veja	<i>Vilniaus centre yra nemažai skverų, kur galima pailsėti ant suoliukų, o vaikai gali pažaisti ant vejų.</i>
suolas, suoliukas	
skulptūra, paminklas	<i>Susitinkame prie Karaliaus Mindaugo paminklo.</i>
šiukšlių dėžė	<i>Ar mieste netrūksta šiukšlių dėžių?</i>
(iš-, į-) mesti, meta, metė ką? į kur?	<i>Gal gali išmesti šiukšles?</i>
Eismas. Automobilis	
kelias	<i>Aplink Vilnių tiesiama daug naujų kelių.</i>
(nu-) tiesti, tiesia, tiesė ką?	
šalikelė	<i>Sustok trumpam šalikelėje.</i>
gatvė	
aklagatvis	<i>Čia aklagatvis, nevažiuokim, nes reikės grįžti.</i>
šaligatvis	<i>Šaligatviu dviratininkai važiuoti gali, jeigu ten yra dviračių takas.</i>
pėsčiasis, pėsčioji	
pėsčiųjų perėja	<i>Gatvę pereiti galima tik pėsčiųjų perėjoje.</i>
atšvaitas	<i>Tamsiu paros metu būtina turėti atšvaitą.</i>
viadukas	<i>Virš greitkelio pastatė viaduką, kad pėstiesiems būtų saugu pereiti kelią.</i>
viešasis transportas	<i>Susitikime buvo kalbėta, kaip pagerinti Vilniaus viešąjį transportą.</i>
eismo sąlygos	<i>Žiemą eismo sąlygos nėra labai geros.</i>
spūstis, spūsties; spūstys	<i>Rytais, prieš darbą, gatvėse būna automobilių spūstys.</i>
grūstis, grūsties; grūstys	
kelio ženklas	<i>Kelio ženklus turėtų suprasti ir pėstieji.</i>
apylanka	<i>Kelias Jonava–Ukmergė remontuojamas, todėl reikia važiuoti apylanka. Žiūrėk, ten yra ir apylankos kelio ženklas.</i>
važiuoti draudžiama	

sunkvežimis	<i>Pasienyje dažnai būna ilgos sunkvežimių eilės.</i>
automobilis	<i>Vilniaus centre nėra nemokamų automobilių stovėjimo aikštelių.</i>
(ne-) mokama automobilių stovėjimo aikštelė	
automobilio draudimas	<i>Automobilio draudimas yra privalomas.</i>
(ap-) drausti, draudžia, draudė kq?	<i>Ar jau apdraudei savo automobilį?</i>
vairuotojo pažymėjimas	<i>Automobilį vairavęs asmuo neturėjo vairuotojo pažymėjimo.</i>
vairas	<i>Saugokite save ir kitus – nesėskite prie vairo neblaivūs.</i>
stabdžiai	
(su-) stabdyti, stabdo, stabdė kq?	<i>Prieš važiuojant reikia patikrinti stabdžius.</i>
(su-) stoti, stoja, stojo	<i>Stabdžiau mašinas, bet niekas nestojo.</i>
variklis	<i>Sugedo motociklo variklis, todėl negaliu važiuoti.</i>
sėdynė: priekinė, galinė	<i>Man patinka sėdėti priekyje / ant priekinės sėdynės.</i>
bagažinė	<i>Pirkinius susidėjome į bagažinę.</i>
saugos diržas	
(už-) segti(s), sega(si), segė(si) kq?	<i>Nepamirškite užsisegti saugos diržus.</i>
durys	<i>Įlipusi į mašiną visada užrakinu duris.</i>
veidrodėlis	<i>Veidrodėlyje matėsi iš paskos važiuojantis policijos automobilis.</i>
valytuvas	<i>Sugedo valytuvai, todėl lyjant negaliu niekur važiuoti.</i>
plovykla	<i>Paprastai automobilį plauname savitarnos plovykloje.</i>
degalinė	
degalai: benzinai, dyzelinas	<i>Užvažiovome į degalinę įsipilti benzino.</i>
(į-) pilti(s), pila(si), pylė(si) ko?	
greitis	<i>Būkite atsargūs – neviršykite saugaus leistino greičio.</i>
viršyti, viršija, viršijo kq?	
bauda	<i>Gavau baudą už greičio viršijimą.</i>
avarija: padaryti avariją; patekti į avariją	<i>Neblaivus vairuotojas padarė avariją.</i>
susidurti, susiduria, susidūrė su kuo?	<i>Ukmergės gatvėje susidūrė du automobiliai.</i>
atsitrenkti, atsitrenkia, atsitrenkė į kq?	<i>Neatsargi dviratininkė atsitrenkė į parduotuvės vitriną.</i>

1. Parašykite, kas tai yra.

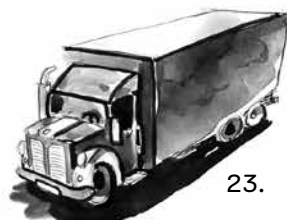
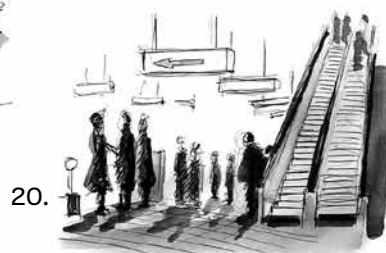
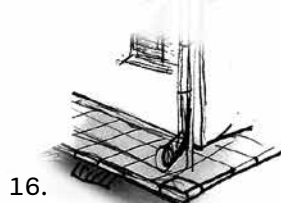

A.

0 fabrikas / gamykla
 ..... šiukšlių dėžė
 ..... kioskas
 ..... mašinų stovėjimo aikštelė

..... lempa;
 ..... suoliukas
 ..... kelio ženklas
 ..... veja

..... reklama
 ..... šviesoforas
 ..... skelbimas

B.

..... gatvė
 ..... parkas
 ..... perėja
 ..... mašina / automobilis
 ..... taksi stotelė

..... prekybos centras
 ..... tiltas
 ..... statybos
 ..... kavinė
 ..... šaligatvis

..... gyvenamieji rajonai
 ..... autobusas
 ..... dviratis
 ..... sunkvežimis

2. Raskite žodžių apibrėžtis.

0. Avarija	A. Transporto priemonių judėjimas.
1. Degalai	B. Automobilių plovimo vieta.
2. Eismas	C. Automobilio dalis, kuri verčia jį judėti.
3. Pažymėjimas	D. Nelaimingas atsitikimas kelyje.
4. Plovykla	E. Įtaisas automobilio judėjimo kryptį keisti.
5. Sėdynė	F. Medžiaga automobilių varikliams.
6. Spūstis	G. Tiltas per kelią.
7. Stabdžiai	H. Ilga automobilių eilė, kuri juda labai lėtai.
8. Vairas	I. Dokumentas, parodantis, kad asmuo turi teisę vairuoti automobilį.
9. Variklis	K. Vieta sėdėti automobilyje.
10. Viadukas	L. Daiktas, kuriuo stabdomas automobilis.

3. Išbraukite netinkamą žodį. Paaiškinkite, kodėl taip manote.

0. sunkvežimis, **vairuotojas**, automobilis, autobusas
1. veidrodėlis, vairas, sėdynė, automobilis
  2. degalai, plovykla, degalinė, garažas
  3. miestas, rajonas, gyvenvietė, kaimas
  4. parkas, suolas, skulptūra, šiukšlių dėžė
  5. šviesa, apšvietimas, lempa, atšvaitas
  6. šaligatvis, perėja, gatvė, pėsčiasis

4. Sudarykite sakinius.

A

0. Bauda	A. reikia turėti net ir einant šaligatviu.
1. Gamykla	B. draudžia sustoti.
2. Gatvės	C. gamina produkciją.
3. Eismo sąlygos	D. nešviečia.
4. Keliai	E. laukia daug žmonių.
5. Kelio ženklas	F. nėra gerai sutvarkytas.
6. Kioske	G. už per didelį greitį.
7. Lempa	H. tiesiami į vietas, kur daug kas ir dažnai važiuoja.
8. Prekybininkai	I. užkimštos automobilių.
9. Viešasis transportas	K. nėra geros, nes stipriai lyja.
10. Atšvaitą	L. miesto centre prekiauja suvenyrais.

B

0. Šioje gatvėje	A. įsipilti benzino.
1. Stotelėje	B. tvirtai laikyti vairą ir nesidairyti į šalis.
2. Turgavietėje daugiausia	C. vairuotojas parduoda bilietus.
3. Pasistačiau mašiną	D. parodyti vairuotojo pažymėjimą.
4. Vairuojant reikia	E. būna apie pusę šešių pavakare.
5. Policininkas paprašė	F. mokamoje automobilių stovėjimo aikštelėje.
6. Užvažiavome į degalinę	G. prekiauja ūkininkai.
7. Didžiausios spūstys	H. yra vienos krypties eismas.

5. Parašykite, kur mieste galite išgirsti tokias frazes.

0. Prašom du bilietus į Kauną ir atgal. – **Stotyje.**
1. Keturis bilietus šiandienos vakarui. – .....
2. Velnias! Dabar tai tikrai pavėluosim! – .....
3. Neikite per raudoną! – .....
4. Atsiprašau, kaip nueiti iki suvenyrų parduotuvės? – .....
5. Laba diena! Bilietų kontrolė. – .....
6. Kur važiuosite? – .....
7. Kur siūsite? – .....
8. Prašom papildyti vilniečio kortelę už 10 Lt. – .....
9. Atsargiai, šuo! Stabdyk! – .....

6. Įrašykite žodžius.

*aikštėje, atskiruose, daugiabučiuose, gatves, gatvėmis, kelių, nutiesti, parduotuvių, piešiniai, prekystaliais, rotušė, **suplanuoti**, turgavietės, valgyklose, vandenį, virtuvių*

Romėnų miestai

Romėnų miestai būdavo rūpestingai (0) **suplanuoti**, su tiesiomis (1) ....., vandentikiu ir kanalizacija. Centrinė prekyvietė (Forumus) buvo apsupta (2) ....., čia stovėjo teismo rūmai, miesto (3) ..... . Turtingi žmonės gyveno dailiuose (4) ..... namuose, o tų namų sienas puošė (5) ....., grindis – plytelių mozaikos. Neturtingi gyveno (6) ..... pastatuose. Dauguma romėnų turėjo (7) ..... kambarių butus. Daugelis gyventojų bijojo gaisrų ir todėl nestatė (8) ..... . Romėnai jau turėjo vandentiekį: (9) ..... sėmė iš bendrų šulinių, o po žeme buvo nutiesti vamzdžiai.

Romoje buvo kelios (10) ..... (kiti miestai jų turėjo tik po vieną). Turgūs vykdavo pagrindinėje (11) ..... kartą per savaitę. Maisto ir gėrimų buvo galima nusipirkti (12) ..... ar iš gatvės pardavėjų. Užėigose miestiečiai gėrė vyną ir šnekučiavosi. Atsirado ir gatvių parduotuvių su

(13) ..... Šaligatviai buvo (14) ..... aukščiau nei gatvės. Jei būdavo šlapia, žmonės (15) ..... pereinavo specialiai sudėtais akmenimis.

7. Įrašykite žodžius.

draugai, moteris, pavojingiau, šeimos, toleruoja, vairuotojai

Kaip būti atsakingu keleiviu

Vyrai paskatina moteris vairuoti rizikingiau

Jei keleiviai yra vairuotojo (0) *draugai*, rizika, kad jie turės neigiamos įtakos vairuotojo vairavimo stiliui, yra didesnė negu tada, kai keleiviai yra vairuotojo (1) ..... nariai. Taip pat tyrimai rodo, kad (2) ..... dažniau ryžtasi rizikingiems manevrams, kai šalia važiuoja vyras. Vyrai dažniau paskatina moteris vairuoti (3) ....., nei moteris vyrus. „Vyrai mano esantys geresni (4) ..... nei moteris, todėl mažiau (5) ..... moterį prie vairo“, – teigia „Renault vairavimo mokyklos“ direktorius.

akimirka, dėmesio, kelyje, pakelėje, palaikyti, saugumu, sustoti, svarbūs, trukdyti, vaikui, valytuvus, žaislus

Netinkamas keleivio elgesys

Keleivis neturi daryti nieko, kas bent (6) ..... atitrauktų vairuotojo dėmesį nuo eismo (7) ..... . Pavyzdžiui, kelionės metu nereikėtų rodyti vairuotojui reklamų (8) ....., pastatų ar kitų vaizdų, kurie nėra (9) ..... vairavimui. Vairuotojui gali (10) ..... ir kai kurie keleivio bandymai jam „padėti“: (11) ..... vairą, įjungti stiklo (12) ..... ar spaudyti radijo mygtukus ant vairo.

Ypatingi keleiviai yra vaikai – jų (13) ..... turi pasirūpinti suaugusieji. Jei vairuotojas keliauja vienas su vaiku, jis turi įsitikinti, kad vaikas galės pats pasiekti savo (14) ..... ir nereikalaus vairuotojo (15) ..... . Jei mažylis kelionės metu pradeda verkti, geriau (16) ..... saugioje vietoje ir kelionę tęsti tik (17) ..... nurimus.

atsakingas, bet kokia kaina, išgąsdinti, kelių eismo, mobiliuoju telefonu, neblaiviu, nekeliauja, nerūkyk, nesipyk, taisyklių, vairuotoją, važiuojančiame, žemėlapyje

Patarimai keleiviui

(18) ..... keleivis yra tas, kuris neblaško vairuotojo dėmesio ir padeda vairuotojui, kai to reikia. Pavyzdžiui, padeda rasti kelią (19) ..... . Keleivis turi įspėti (20) ....., jei pastebėjo, jog šis pažeidė (21) ..... taisykles. Atsakingas keleivis niekada (22) ..... su neblaiviu vairuotoju.

Keletas atsakingo keleivio (23) .....

- nereikalauk, kad (24) ..... automobilyje garsiai skambėtų muzika;
  - (25) ..... automobilyje, jei tai gali sukelti nepatogumų vairuotojui;
  - neleisk vairuotojui naudotis (26) ..... be laisvų rankų įrangos;
  - nepradėk staiga labai garsiai kalbėti ar šaukti, nes tai gali (27) ..... vairuotoją;
  - (28) ..... su vairuotoju kelionės metu;
  - nevažiuok su (29) ..... ar narkotikus vartojusiu vairuotoju ir (30) .....
- stenkis įtikinti tokį vairuotoją, kad jis nevairuotų automobilio.

Pagal spaudą

8. Įrašykite reikšme susijusius žodžius.

A. Sinoptikams prognozuojant, kad artimiausiomis savaitėmis Lietuvoje laikysis šalčiai, (0) **degalinių** (degti) pardavėjai ragina pasiruošti šalčiams ir automobilių savininkams pataria naudoti antrosios klasės arktinį (1) ..... (*dyzelis*), kuris neužšąla net iki $-32\text{ }^{\circ}\text{C}$ temperatūros.

B. Vilniaus miesto gatvių (2) ..... (*apšviesti*) istoriniuose šaltiniuose pirmą kartą paminėtas 1845 m. Šviesa tamsiu paros metu suteikia saugumo (3) ..... (*pėsčias*) ir važiuojantiems žmonėms, padeda išvengti nelaimių.

C. Vilniuje prie Šv. Onos bažnyčios varpinės ir Bernardinų bažnyčios Maironio gatvėje yra Adomo Mickevičiaus (4) ..... (*paminėti*). Jis pastatytas 1984 m.

D. Vilniaus centre vis dar statomi (5) ..... (*gyventi*) pastatai. Tačiau dažnai tokių pastatų pirmame aukšte būna įrengtos (6) ..... (*komercija*) patalpos.

E. Pasak (7) ..... (*specialus*), automobilio priežiūra skirtingais sezonais dėl kintančių gamtos sąlygų nėra vienoda. Vasarą nuo automobilio užtenka nuplauti vabzdžių liekanas, dulkes. O žiemą (8) ..... (*vairuoti*) savo transporto priemone turėtų rūpintis daug dažniau ir bent kelis kartus per mėnesį nuvažiuoti į (9) ..... (*plauti*), nes automobiliui labai kenkia sniegui tirpinti naudojamos druskos, asfalto dulkės.

F. Eidami tamsiu paros metu būtinai segėkite (10) ..... (*šviesti*) patys ir pasirūpinkite, kad juos turėtų jūsų vaikai. Tai padės išvengti (11) ..... (*nelaimingas*) kelyje.

G. Automobilių (12) ..... (*gaminti*) stengiasi kuo labiau sužavėti naujomis technologijomis. Kiekvienais metais „Ward’s Auto“ organizuoja metų geriausių (13) ..... (*varyti*) dešimtuko rinkimus.

9. Įrašykite reikšme susijusius žodžius.

Kaip keičiasi Lietuvos viešasis transportas

Nors Lietuvos ekonomikos (0) **augimas** (*augti*) ir nėra greitas, tačiau automobiliais čia žmonės važinėja daugiau nei kai kuriose kitose Europos šalyse (nes jose važiavimas viešuoju transportu yra įprastenis už (1) ..... (*keliauti*) nuosavu automobiliu). Žmonės vis skundžiasi, kad viešojo transporto įmonės nesirūpina savo (2) ..... (*keliauti*) ir transporto priemonių patogumu, kad nemalonūs (3) ..... (*aptarnauti*), kad eismo (4) ..... (*tvarka, raštas*) sklaida bloga ir t. t. Tačiau matyti, kad didesnės įmonės stengiasi dėl klientų ir siūlo papildomas paslaugas: (5) ..... (*nemokėti*) bevielį internetą, pigesnius bilietus internetu.

Kompanija TOKS, pradėjusi organizuoti keleivių vežimą nuo Vilniaus autobusų (6) ..... (*stoti*) iki (7) ..... (*prekė*) centro „Akropolis“, o vėliau – ir iki Vilniaus oro uosto, visiškai pakeitė požiūrį į tarp miestinius ir (8) ..... (*prie, miestas*) maršrutus aptarnaujantį vežėją.

Įmonė „Kautra“ pristatė galimybę (9) ..... (*keliauti*) metu naudotis internetu. „Nuo gegužės 1 dienos pradėdame dviračių (10) ..... (*vežioti*) sezoną. Sumažinome bilietų kainas, pritaikėme šeimoms specialią (11) ..... (*nuleisti*), todėl tikimės, kad keliautojų į (12) ..... (*prie, jūra*) šįmet turėsime gerokai daugiau. Juk važiuoti su šeima į Nidą nauju patogiu (13) ..... (*turistas*) autobusu, nemokėti už (14) ..... (*kelti*) paslaugas, nevairuoti – tikrai verta!“, – pasakoja „Kautros“ direktorius.

Taigi, kad gatvės netaptų transporto (15) ..... (*spausti*), reikia mažiau naudotis automobiliais ir keliauti protingai: pėsčiomis, dviračiais ar viešuoju transportu.

Pagal spaudą

10. Įrašykite žodžius su tinkamais priešdėliais ar be jų.

į-, iš-, nu-, pa-, pri-, su-, už-

- Gal gali **išmesti** (*mesti*) saldainių popierėlius į šiukšlių dėžę?
- Parašiau laišką mamai, reikia ..... (*mesti*) į pašto dėžutę.
- Šiukšles reikia rūšiuoti ir ..... (*mesti*) į skirtingus kontenerius.
- Vilniuje ..... (*tiesti*) naujus kelius, kuriais bus galima greičiau pasiekti tolesnes miesto dalis.
- Kai ..... (*tiesti*) šį kelią, bus daug patogiau važinėti.
- Dviračių gamykla „Baltik vairas“ per metus ..... (*gaminti*) apie 350 000 dviračių.
- Atsargiai, gali netyčia ..... (*pilti*) arbatą.
- Važiuoju į degalinę, reikia ..... (*pilti*) benzino.
- Netyčia ..... (*pilti*) vandens ant klaviatūros, todėl dabar neveikia.
- Žiūrėk, čia tik 70 km/h galima važiuoti, ... (*stabdyti*).
- Už miško bus graži pievelė, gal ..... (*stoti*) ten pavalgyti?

11. Paaiškinkite, kaip suprantate žodžius.

0. Gyventojas ir pilietis:

Gyventojas gali būti miesto, kaimo, o pilietis – valstybės gyventojas.

1. Atšvaitas ir lempa:

.....
.....

2. Gatvė ir kelias:

.....
.....

3. Skveras ir parkas:

.....
.....

4. Tiltas ir viadukas:

.....
.....

5. Šaligatvis ir takas:

.....
.....

12. Sudėkite sakinius iš eilės.

0. ***Gamykloms reikia daug vietos, todėl jos statomos miestų pakraščiuose.***

1. Miesto centre paprastai stovi prabangiausios parduotuvės.

2. Žemė miesto centre yra brangi.

3. Miestuose turi būti gerai išplėtotą viešojo transporto, o dažnai ir požeminių geležinkelių sistema.

4. Ramiuose parkuose ir kitose poilsio zonose galima pailsėti nuo judrių miesto gatvių.

5. Kai kurios šeimos gyvena netoli miesto centro.

6. Rytas iš priemiesčio į darbą centre reikia išvažiuoti anksčiau.

A. Čia malonu leisti laiką savaitgaliais, pasportuoti.

B. Todėl įstaigų pastatai kyla aukštyn, o ne plečiasi į plotį.

C. Bet dauguma miestiečių įsikūrę už kelių kilometrų nuo centro, priemiesčiuose.

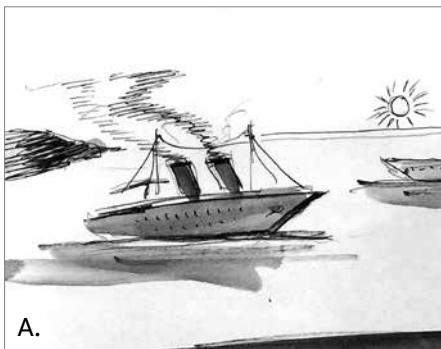
D. Tada dar nebūna spūsčių ir nereikia nervintis, kad pavėluosi.

E. ***Ten reikalingi geri keliai ir geležinkelis, kad prekes būtų galima išvežti į kitas šalies vietas.***

F. Dideli prekybos centrai statomi miesto pakraščiuose, gyvenamuosiuose rajonuose.

G. Kitaip automobiliai užkimš gatves.

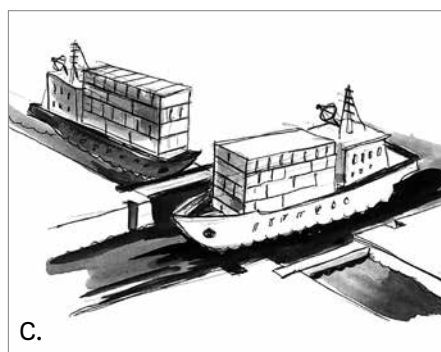
13. Kurie tekstai tinka paveikslėliams.

A.

B.

C.

D.

E.

1. Pagaliau darbdaviai turėjo pagerinti darbininkų gyvenimo sąlygas. Buvo pristatyta patogesnių namų, įsteigta mokyklų.

2. Pagerėjo susisiekimas traukiniais: žmones ir krovinius jie vežė toliau ir greičiau nei iki šiol.

3. Darbininkai jungėsi į profesines sąjungas ir reikalavo geresnių darbo sąlygų ir atlyginimų.

4. Žmonės suprato, kad sunkius krovinius pigiau vežti vandeniu. Todėl buvo iškasta daugiau kanalų.

5. Neturintys darbo žmonės ėjo į specialius namus, kur gaudavo nakvynę ir pavalgyti. Gyvenimas buvo sunkus.

6. Buvo nutiesta naujų kelių ir tiltų, pradėta daugiau keliauti, pagyvėjo prekyba. Kiekvienas prekybininkas už gabenamas prekes turėjo mokėti nedidelį maito mokestį.

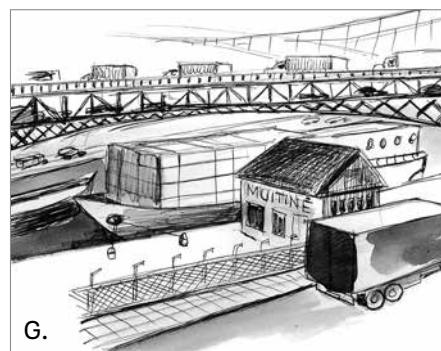
7. Gamyklose susirūpinta darbo saugumu, sutrumpinta darbo diena. Bedarbiai ėmė gauti pašalpas.

8. Garlaiviai pasidarė patogesni, greitesni ir pigesni. Pagyvėjo prekyba tarp visų pasaulio šalių.

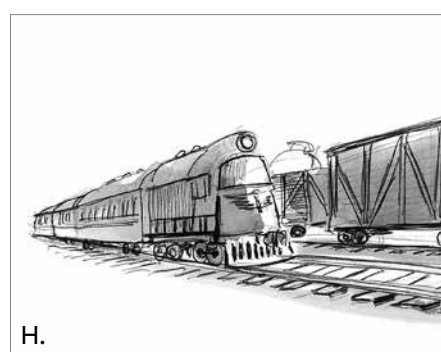
9. Fabrikų savininkai praturtėjo ir gyveno prabangiai. Darbininkai skurdo. Jie gyveno mažuose butuose be vonių ir švaraus vandens.

F.

G.

H.

I.

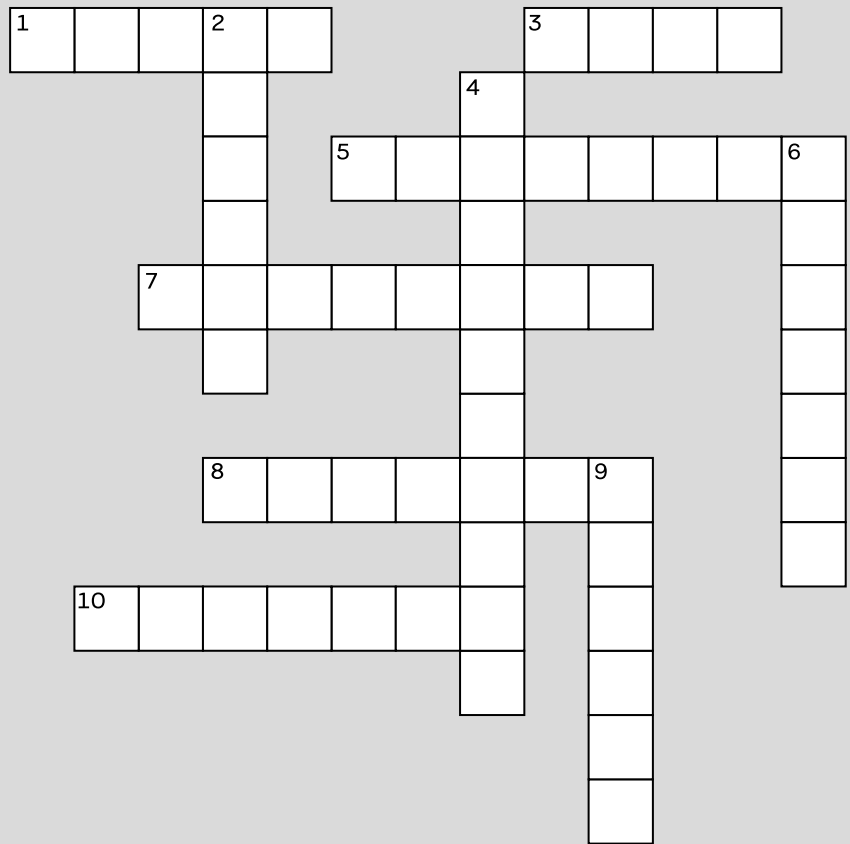
14. Išspręskite kryžiažodį.

Horizontaliai

1. Paskirta baudmė pinigais.
3. Jauna žolė, pievelė.
5. Tiltas per kelią.
7. Vieta automobilyje daiktams laikyti ar vežti.
8. Per tam tikrą laiką nueitas ar nuvažiuotas kelias.
10. Degiosios medžiagos varikliams.

Vertikaliai

2. Juosta kam pritvirtinti.
4. Prie gatvės takelis vaikščioti.
6. Daug žmonių ar automobilių vienoje vietoje.
9. Vieta automobilyje atsisėsti.

15. Nusišypsokite.

- Jūs lėkėte didesniu nei 100 kilometrų per valandą greičiu.
- Tai neįmanoma, pareigūne. Tai galėjo būti 70 kilometrų per valandą, bet greičiausiai 50, o gal tik 20 ar 10 ...
- Užteks! Bauda už stovėjimą draudžiamoje vietoje!

***

- Pone pareigūne, pavogė mano dviratį.
- Ar jis buvo geros būklės?
- Na, taip...
- Ar buvo su skambučiu?
- Ne...
- Su stabdžiais ir žibintu?
- Ne...
- Tada jums bauda 50 litų!

***

*Juozas Erlickas***Troleibusinės novelės**

Jis jau seniai nerimo už manęs: sukinėjosi – taip ir maniau, kad iškrės ką nors. Ir štai. Sulaukiau.

– Ar jūs dabar lipsit? – paklausė.

Aš tylėjau. Į kvailus klausimus neatsakinėju.

– Ar jūs lipsite dabar? – pakartojo jis ir timptelėjo mane už rankovės. Pajutau, kad galiu nesusivaldyti, bet suėmiau save į rankas, atsigrežiau ir su panieka nužvelgiau jo prakaituotą veidą.

– O jūsų koks reikalas?! – iškošiau pro dantis.

– Matot... kaip čia pasakius... Aš noriu išlipti, – tarė jis.

– O aš kuo čia dėtas?! – riktelėjau. – Lipk! Už ausų nelaikau.

– Bet... Matot... Jūs stovit... aš negaliu...

Troleibusas sustojo ir žmogelis visai pamišo. Puola šen, puola ten...

– Atsiprašau, jūs nelipate? – paklausė dar kartą, visas suprakaitavęs.

– Nelipu, nelipu, – atkirtau, – o kai man reikės, jūsų nesiklausiu.

Durys užsidarė. Važiavome toliau. Man ir pikta, ir juokas. Ko tik neatsitinka tuose troleibusuose.

***

– Labas. Kur važiuojam? – paklausiau.

– Į Žirmūnus, – tarė jis. – Į Žirmūnus.

– Bet juk troleibusas į Antakalnį? – nustebau.

– Kur?

– Į Antakalnį.

– Kodėl į Antakalnį? Man į Žirmūnus reikia!

Aš tylėjau. Iš tikrųjų – kodėl į Antakalnį? Kaip čia paaiškinsi?

– Blogai, – tarė jis.

– Jums reikėtų išlipti, – susirūpinau, – pereitumėt į kitą gatvės pusę ir...

– Kaip aš dabar išlipsiu? Na kaip? – jo balse girdėjosi neviltis.

– Na, ne dabar, – pasitaisiau, – kai sustos.

Troleibusas sustojo.

– Išlipkite, – pasakiau, – pereisite į kitą gatvės pusę ir...

– Ko man čia lipti?! – supyko jis. – Ką aš čia darysiu išlipęs? Man į Žirmūnus reikia! – suriko verksmingai.

– Tai vis tiek reikėjo dabar išlipti, – pasakiau. – Būtumėt perėjęs į kitą gatvės pusę ir... „Ne, tai vis dėlto ne išeitis“, – pagalvojau ir nutilau.

– Kodėl į Antakalnį? Kodėl? – dabar jis nebešaukė, bet atrodė viskuo nusivylęs. – Kodėl, kodėl, kodėl? – de-javo. – Ką man daryti?

Aš tylėjau. „Iš tikrųjų bjauri padėtis, – galvojau, – kaip gerai, kad ne man šitaip...“

DARBAI NAMUOSE

tvarka, švara	<i>Man patinka, kai namuose yra tvarka ir švara.</i>
(su-) tvarkyti(s), tvarko(si), tvarkė(si) <i>ką?</i>	<i>Savaitgalį susitvarkiau namus.</i>
dulkės	<i>Nuvalyk dulkes nuo kompiuterio.</i>
(iš-, nu-) valyti(s), valo(si), valė(si) <i>ką?</i>	<i>Ar jau išsivalėi kambarį?</i>
(iš-, nu-) šveisti, šveičia, šveitė <i>ką?</i>	<i>Su nauju valikliu nušveičiau senus peilius.</i>
dulkių siurblys	<i>Aš išsiurbiau kilimą, o Andrius iššveitė vonią.</i>
(iš-) siurbti, siurbia, siurbė <i>ką?</i>	
pūkų rinkiklis	<i>Elektriniu pūkų rinkikliu labai patogiu valyti vilnonius drabužius.</i>
šepetys: <i>grindų, batų, drabužių</i>	<i>Ar nematei, kur šepetys batams valyti?</i>
dantų šepetukas	
šluota	<i>Kiemą šluojame šluota.</i>
(iš-, nu-) šluoti, šluoja, šlavė <i>ką?</i>	<i>Nušluok laiptus, iššluok kambarį.</i>
purvas	<i>Kieme po lietaus daug purvo.</i>
šiukšlės	<i>Reikia išnešti šiukšles.</i>
kibiras	
skuduras	<i>Grindų skuduras yra kibire su vandeniu.</i>
(iš-, nu-) plauti, plauna, plovė <i>ką?</i>	<i>Ryte išploviau grindis. Vaisius ir daržoves prieš valgant reikia nuplauti.</i>
skalbyklė	
skalbiniai	<i>Jau baigė skalbti. Ar gali išimti skalbinius iš skalbyklės ir padžiauti balkone?</i>
(iš-) skalbti, skalbia, skalbė <i>ką?</i>	
(pa-) džiauti, džiauna, džiovė <i>ką?</i>	
(iš-) džiūti, džiūsta, džiūvo <i>kas?</i>	<i>Pažiūrėk, gal jau išdžiūvo skalbiniai?</i>
(iš-) džiovinti(s), džiovina(si), džiovino(si) <i>ką?</i>	<i>Išsidžiovink plaukus, neik šlapia galva į lauką.</i>
lygintuvas	
lyginimo lenta	<i>Neturiu lyginimo lentos, todėl lyginu ant stalo.</i>
(iš-) lyginti, lygina lygino <i>ką?</i>	<i>Ar gali išlyginti baltus marškinius?</i>
(pa-) lieti, lieja, liejo <i>ką?</i>	<i>Ar paliejai gėles?</i>
(iš-) dulkinti, dulkina, dulkino <i>ką?</i>	<i>Kilimą dulkinau kieme, nes sugedo dulkių siurblys.</i>
(iš-) vėdinti, vėdina, vėdino <i>ką?</i>	<i>Prieš miegą visada išvėdiname kambarį.</i>
(pa-) kloti(s), kloja(si), klojo(si) <i>ką?</i>	<i>Šįryt pramiegojau, todėl lovos nepasiklojau.</i>
remontas	<i>Per atostogas namuose jie darys remontą.</i>
teptukas	<i>Jeigu nori perdažyti kambarį, nusipirk gerą teptuką ir dažų.</i>
dažai	
dažytojas	<i>Sienas dažysime šviesiais dažais. Dažytojai pradės darbą kitą savaitę.</i>
(nu-, iš-, per-) dažyti, dažo, dažė <i>ką? kuo?</i>	
tapetai	
klijai	<i>Nusipirkome klijų tapetams klijuoti.</i>
klijuoti, klijuoja, klijava <i>ką? kuo?</i>	
plaktukas	<i>Plaktuku kalame vinis.</i>
vinis, vinies; viny	
(j-) kalti, kala, kalė <i>ką? kuo?</i>	<i>Ar gali įkalti vinį į sieną?</i>

stalius	<i>Mano senelis buvo stalius – dirbo baldus.</i>
elektrikas	<i>Rytą bute dingo elektra. Reikės kviesti elektriką.</i>
lemputė (per-) degti, dega, degė	<i>Namuose perdegusių lempučių pasikeičiame patys.</i>
santechnikas (pra-) kiurti, kiūra, kiuro varvėti, varva, varvėjo	<i>Iškvietėme santchniką, kad vonioje sutaisytų prakiurusį vamzdį, nes labai vanduo varva.</i>
(su-) gesti, genda, gedo	<i>Sugedo televizorius, reikės vežti taisyti / remontuoti.</i>
(pa-, su-) taisyti, taiso, taisė ką?	<i>Gal tu moki pataisyti kompiuterį?</i>
(su-) remontuoti(s), remontuoja(si), remontavo(si) ką?	<i>Draugas pats susiremontavo mašiną.</i>
dujininkas	<i>Dujininkas sutvarkė dujas – vėl galime gaminti maistą.</i>

1. Raskite 21 veiksmažodžio bendratį (→ ← ↓ ↑).

T	I	K	A	A	I	~~L~~	~~Y~~	~~G~~	~~I~~	~~N~~	~~T~~	→	T	O	L	K
R	N	A	N	N	I	E	S	K	A	L	B	T	I	Ž	V	D
D	U	L	K	I	N	T	I	T	N	I	V	O	I	Ž	D	G
E	D	T	V	A	L	Y	T	I	I	T	R	U	I	K	Ž	V
G	Ž	I	T	N	I	D	Ė	V	R	Y	T	J	T	L	I	A
T	I	T	O	U	L	Š	V	E	I	S	T	I	S	V	A	I
I	Ū	Ž	T	S	I	U	R	B	T	I	B	L	E	I	U	V
I	T	Ž	Ž	I	T	U	A	L	P	A	A	K	G	L	T	J
I	I	T	Y	Ž	A	D	V	Ž	I	T	L	I	E	T	I	O

0. *lyginti*   6. ....   12. ....   18. ....
1. ....   7. ....   13. ....   19. ....
2. ....   8. ....   14. ....   20. ....
3. ....   9. ....   15. ....   21. ....
4. ....   10. ....   16. ....
5. ....   11. ....   17. ....

2. Pasakykite, ką daro šie žmonės.

1.

.....
 .....
 .....
 .....

2.

.....
 .....
 .....
 .....

3.

.....
 .....
 .....
 .....

4.

.....
 .....
 .....
 .....

5.

.....
 .....
 .....
 .....

6.

.....
 .....
 .....
 .....

3. Išbraukite netinkamą žodį. Paaiškinkite, kodėl taip manote. Parašykite kelis savo variantus.

0. santechnikas, stalius, dažytojas, **plaktukas**

1. dulkės, purvas, šluota, šiukšlės

2. skalbyklė, siurblys, lygintuvas, teptukas

3. kibiras, plaktukas, šepetys, skuduras

4. lieti, varvėti, plauti, šluoti

5. dažytojas, teptukas, dažai, vinis

6. ....

7. ....

4. Sugrupuokite žodžius po tris pagal reikšmę. Žodį galima panaudoti kelis kartus.

*~~dantų pasta~~, ~~dantų šepetukas~~, dažai, drabužiai, dulkės, kibiras, klijai, lygintuvas, paveikslas, plaktukas, siena, siurblys, skalbyklė, skuduras, šiukšlės, šluota, tapetai, teptukas, **vanduo**, vinis*

0. **dantų pasta, dantų šepetukas, vanduo**

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

6. ....

5. Įrašykite tinkamą formą.

švarus, švari, švara

0. Kaip pas jus **švaru!**

1. Jis visada dėvi ..... drabužiais.

2. Jos virtuvėje trūksta .....

3. Šie drabužiai išskalbti labai .....

dulkės, dulkinas

4. Visur pilna .....
5. Vaikai, kilimas labai ..... – reikia išsiurbti.

purvas, purvinas, purvynas

6. Mano automobilis labai ....., reikia važiuoti į plovyklą.
7. Neik tiesiai per ....., bus labai nešvarūs batai.
8. Kas prinešė ..... į butą?

šiukšlės, šiukšlinas, šiukšlynas

9. Kas išneš .....?
10. Namie tikras ..... – savaitgalį būtinai reikia susitvarkyti.
11. Šis miško pakraštys yra gana ..... – žmonės visiškai nesaugo gamtos.

6. Įrašykite žodžius.

A. Tvarkyti namus, tai reiškia:

0. **kloti** lovas,
1. .... dulkes,
2. .... veidrodžius,
3. .... viryklę,
4. .... ir ..... grindis,
5. .... arba ..... kilimus,
6. .... nešvarius drabužius,
7. .... ir ..... švarius skalbinius,
8. .... šiukšles į konteinerį,
9. .... kambarius – įleisti gryno oro.

B. Remontuoti namus, tai reiškia:

10. ....
11. ....
12. ....

7. Įrašykite žodžius.

augmenija, darbą, dulkes, dulkių siurbliu, išdulkinti, išmesti, išplauti, kampų, langų, neplautų, nuvalykite, padžiauti, pašveisti, skalbyklė, skudurą, sunkiausių, sušluoti, šaldytuvo, švarūs x 2, tvarkai, tvarką, tvarkytis, valydami, valymas

Tvarka namuose

Kada ateina metas didžiai (0) **tvarkai** namuose? Pirma, jei kartu su jumis apsigyvena kokie nors keisti objektai. Pavyzdžiui, kojinės kampe ar kavos puodelis po lova, apaugęs įvairia (1) ..... . Antra, jei per (2) ..... nebeatote, ką veikia kaimynas. Tačiau (3) ..... reikia protingai, nepersidirbant. Juk namai (4) ..... per vieną dieną netaps. Prieš pradėdami didžiąją (5) ..... susidarykite planą – po vieną (6) ..... kiekvienai dienai. Pradėti reikia nuo (7) ..... darbų.

Pirmadienis. Spinta, apsišvarink! Reikia (8) ..... visus drabužius, kurių pastaruoju metu nenešiojote. Iš senų marškinėlių galite pasidaryti (9) ..... . Juo nuvalysite (10) ..... nuo spintos.

Antradienis. Virtuvė! Pirmiausia, iš spintelių ir (11) ..... surinkite visus maisto likučius ir pasibaigusio galiojimo produktus. Kai ten bus švaru, imkite į rankas skudurą ir (12) ..... stalą bei plyteles. Žinoma, nepamirškite, kad kriauklėje dar kalnas (13) ..... indų. O tada jau galite (14) ..... trupinius (juk virtuvėje jų visada būna).

Trečiadienis. Vonia, išsiplauk! Dažniausiai vonią reikia šiek tiek (15) ....., o tam prireikia cheminių priemonių, tad (16) ..... neužsidarykite durų. Kol jūs tvarkote vonią, (17) ..... taip pat gali dirbti. Paskui reikės tik (18) ..... skalbinius.

Ketvirtadienis. Dirba visa šeima! Tvarkos namuose nebus, kol nesutvarkysite visų (19) ..... . Vienas gali (20) ..... kilimą, kitas – (21) ..... sutraukti visas dulkių sankaupas. Svarbiausia, po to grindis dar ir (22) ....., kitaip sukeltos dulkelės vėl nusės į joms patogias vietas.

Penktadienis. Tebūnie šviesa! Vienas smagiausių užsiėmimų – langų (23) ..... . Kai langai (24) ....., namai atrodo kur kas tvarkingesni, be to, galima vėl stebėti, ką veikia kaimynai.

Pagal spaudą

8. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

čiaupas, indai, iškviesti, išplauti, įrankiai, karštas, pagydyti, raudona, santechnikas, šaltas, užsuktas, vanduo, varvėti

Čiaupas

Virtuvės (0) **čiaupas** nebuvo labai gražus tipas. Viena jo akis buvo mėlyna, kita – (1) ..... . Be to, abi jos žiūrėjo į skirtingas puses. Kai čiaupo nuotaika būdavo gera, iš jo bėgdavo šiltas (2) .....,

kai įsikarščiuodavo, vanduo pasidarydavo labai (3) ..... . Kai būdavo liūdnas, vanduo bėgdavo visai (4) ..... . Labiausiai čiaupas nemėgdavo neplautų (5) ..... plautuvėje, ir, vos tik tokius pamatęs, tuoj pat (6) ..... .

Vieną kartą, žiemos metu, čiaupas peršalo ir susirgo sloga. Iš jo nosies be sustojimo (7) ..... vanduo, nors buvo stipriai (8) ..... .

– Gal jam duoti nosinę ir vaistų nuo slogos? – susirūpinau aš.

Bet mama buvo kitokios nuomonės.

– Manau, kad reikia (9) ..... meistrą, – pasakė ji.

Kai po valandos atskubėjo (10) ..... su veržlių raktais ir kitais baisiais (11) ....., čiaupas atrodė gerokai išsigandęs.

– Nebijok, tau tikrai neskaudės, – raminau aš, švelniai glostydama jo karščiuojančią galvelę.

Kai čiaupą pagaliau (12) ....., jis vėl buvo linksmas, o jo akys žvelgė dėkingai: raudona į mamą, mėlyna – į mane.

Pagal K. Kasparavičių

9. Parašykite daugiau žodžių.

1. Valyti **langus**, ...
2. Tvarkyti .....
3. Plauti .....
4. Šluostyti .....
5. Vėdinti .....
6. Dažyti .....
7. Lyginti .....
8. Klijuoti .....

10. Įrašykite žodžius su priešdėliais.

iš-, nu-, pa-, pri-, su-

0. Kaip reaguotumėte, jei grįžęs namo pamatytumėte, kad kaimynai **sutvarkė** (tvarkyti) visą jūsų butą?
  1. Jonai, po 15 minučių užeis mano brolis su žmona – ..... (tvarkyti) truputį virtuvę.
  2. Per praėjusią savaitę savo aplinką ..... (tvarkyti) nemažai mokyklų.
  3. Vakar truputį pustė, tačiau kelininkai tuoj pat ..... (valyti) kelius.
  4. Prieš kelias dienas ..... (šluoti) spyglius kieme, o dabar jų ir vėl pilna.
  5. Elena įsikėlusi į naują butą ..... (šveisti) jį nuo grindų iki lubų.
  6. O ne! ..... (skalbti) savo džinsus su pinigais kišenėje.
  7. Visą savaitę nebuvo namie, todėl grįžus būtinais reikės ..... (lieti) gėles.
  8. Laima, pažiūrėk, ar jau ..... (džiūti) mano kelnės.

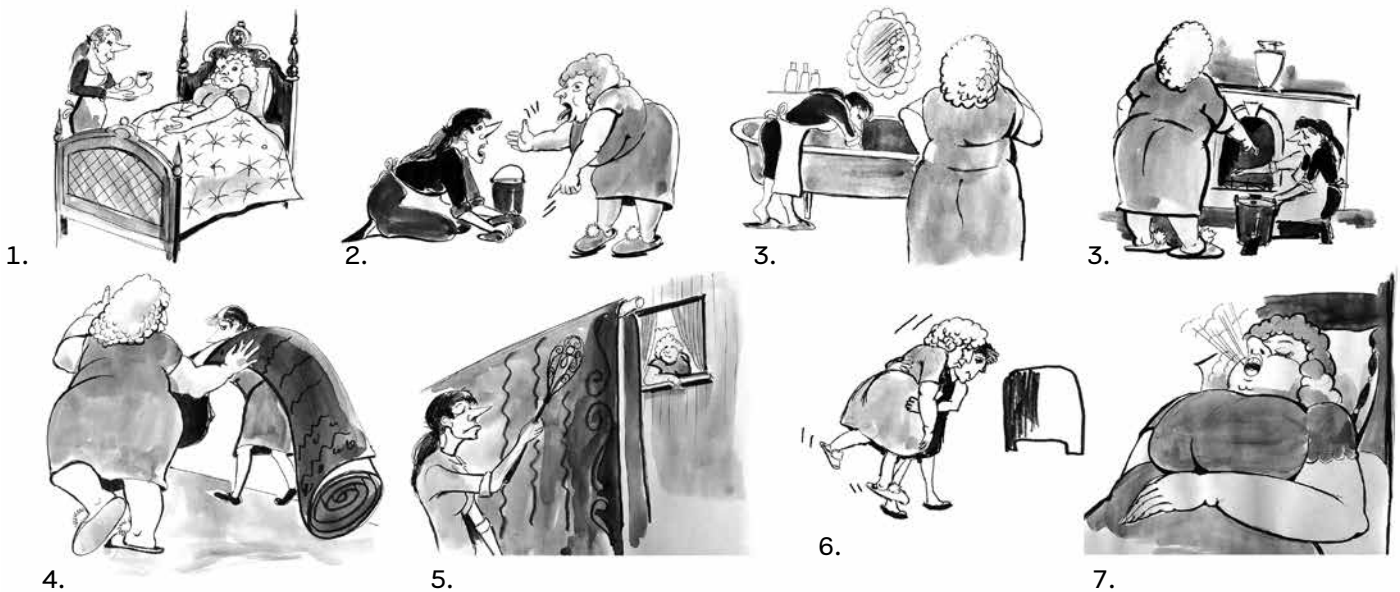
11. Sudarykite sakinius.

0. *Aš labai tingiu kiekvieną rytą*

1. Po skalbimo drabužius
2. Kai kambaryje oras tvankus arba per karšta,
3. Grįžę namo nenusiavėme purvinų batų, todėl reikėjo
4. Nusišluostęs rankšluostį padžioviau ant radiatoriaus,
5. Vaikai svetainėje valgė sausainius, todėl
6. Mama mėgsta auginti kambarines gėles, o jas reikia
7. Kas šiandien po vakarienės
8. Mergaitė netyčia išbėrė cukrų ant grindų. Dabar jai reikia
9. Kad būtų malonu žiūrėti per langus,
10. Noriu, kad mama parėjusi iš darbo galėtų pailsėti, todėl

- A. reikia vėdinti.
- B. plauti grindis.
- C. **kloti lovą.**
- D. kas antrą dieną lieti.
- E. gerai iššluoti.
- F. išplaus indus?
- G. juos būtina valyti.
- H. reikia lyginti.
- I. paprastai aš sutvarkau namus.
- J. dabar reikia siurbti kilimą.
- K. kad džiūtų.

12. Papasakokite istoriją pagal paveikslėlius.

.....

.....

.....

.....

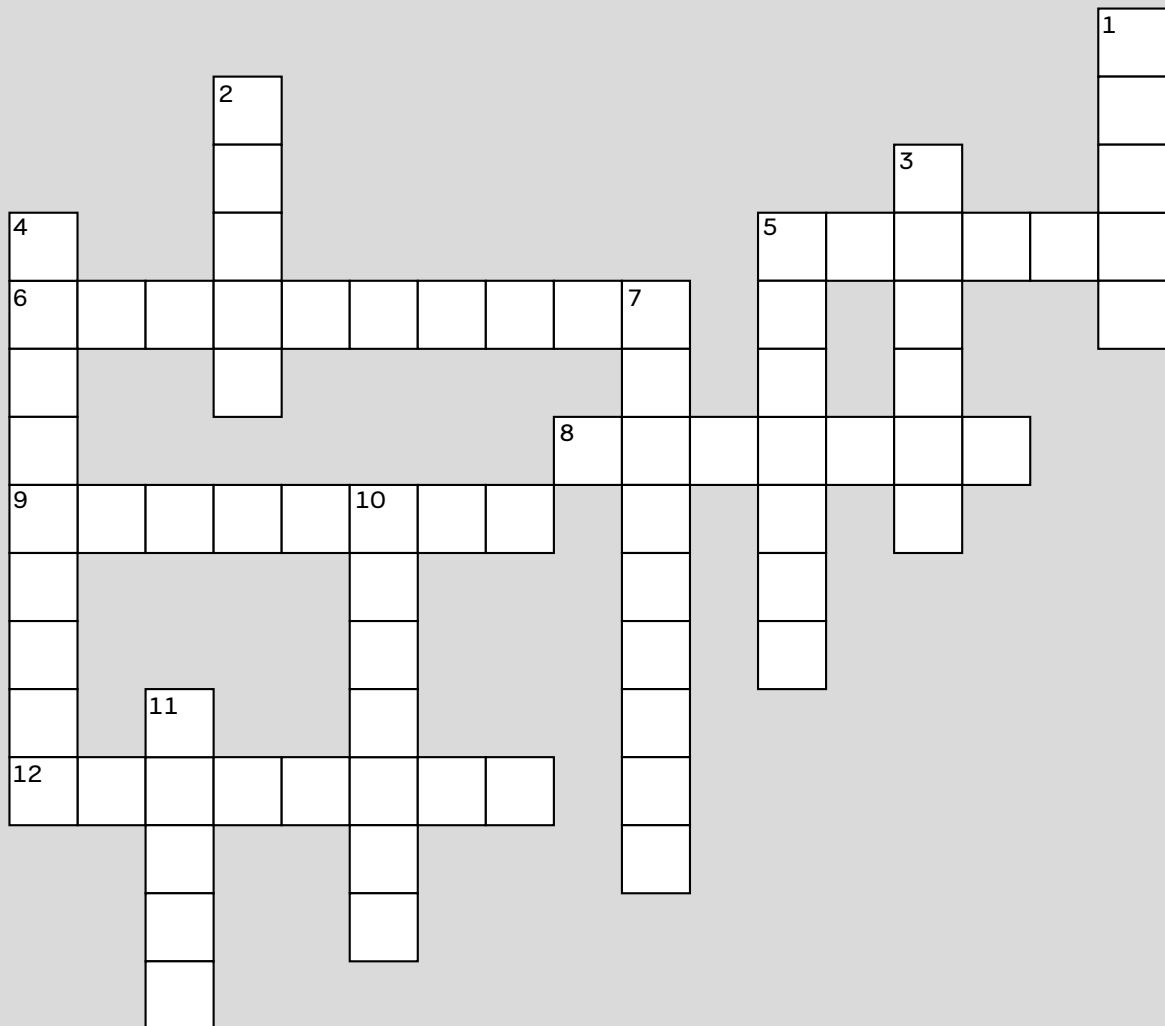
.....

.....

.....

13. Išspręskite kryžiažodį.

Horizontaliai

5. Daiktas, kuriuo valomos šiukšlės nuo grindų.
6. Prietaisas drabužiams lyginti.
8. Popierius ar medžiaga, klijuojama ant sienos.
9. Dažymo šepetėlis.
12. Medžiagos gabalas dulkėms valyti arba grindims plauti.

Vertikaliai

1. Spalvinamoji medžiaga, kuria galima pakeisti sienų spalvą.
2. Smailus, paprastai metalinis, kalamas daiktas su galvute.
3. Kas tepa, nešvaru, pavyzdžiui, suminkštėjusi nuo vandens žemė.
4. Metalinis ar medinis kalaminis įrankis.
5. Lentutė su šeriais kam nors valyti.
7. Prietaisas, kuriuo plauname drabužius.
10. Indas vandeniui semti ir nešti.
11. Labai smulki dalelė, nuotrupa.

14. Nusišypsokite.

Žmona – vyrui:

– Eik ir išsilygink marškinius, nes žmonės pamans, kad aš visiškai tavimi nesirūpinu.

RELIGIJOS

religija	
išpažinti kokią nors religiją	<i>Lietuvoje daugiausia žmonių išpažįsta katalikybę.</i>
tikėjimas	<i>Mūsų šalyje yra tikėjimo laisvė.</i>
Biblija – Šventasis Raštas	
Senasis Testamentas	
Naujasis Testamentas	
Dievas	<i>Ačiū Dievui, viskas baigėsi gerai! Katalikai tiki,</i>
tikėti Dievą	<i>kad Dievas sukūrė žmogų ir pasaulį.</i>
tikintysis, -ioji	<i>Kiek procentų tikinčiųjų yra jūsų šalyje?</i>
tikėti, tiki, tikėjo ką? kuo?	<i>Aš tikiu Dievą. Aš tikiu tavimi.</i>
siela / dvasia	<i>Dvasios ir kūno reikalai. Žmogaus dvasinis pasaulis. Žmogui svarbi sielos ramybė.</i>
vėlė	<i>Meldžiamės už mirusio žmogaus vėlę.</i>
Vėlinės (lapkričio 2 d.)	<i>Baltai tikėjo pomirtiniu gyvenimu, kad po mirties žmogaus vėlė keliauja į rojų.</i>
rojus	<i>Čia tikras rojus.</i>
angelas	<i>Tu mano angelas, geroji dvasia.</i>
pragaras	<i>Gyvena blogiau negu pragare.</i>
velnias	<i>Eik tu po velnių!</i>
krikščionis, katalikas, judėjas, budistas, musulmonas, stačiatikis, reformatas, liuteronas, evangelikas, sentikis	<i>Sentikiai Lietuvoje atsirado XVII amžiuje.</i>
dvasininkas: kunigas, vyskupas, kardinolas, popiežius / šventasis tėvas, pastorius, popas	<i>1993 m. Lietuvoje lankėsi popiežius Jonas Paulius II.</i>
vienuolis, -ė	<i>Šioje mokykloje tikybos vaikus moko vienuolė.</i>
šventas, -a	<i>Keliaudami po Europą mes aplankėme kelias šventas vietas, matėme šventų paveikslų.</i>
šventasis, šventoji	<i>Bažnyčia buvo papuošta šventųjų paveikslais.</i>
Visų Šventųjų diena (lapkričio 1 d.)	
(pa-) šventinti, šventina, šventino ką?	<i>Naujoji bažnyčia bus pašventinta kitą mėnesį.</i>
malda	<i>Buvo sukalbėta malda už mirusiuosius.</i>
maldaknygė	<i>Aš turiu mamos dovanotą maldaknygę.</i>
melsti(s), meldžia(si), meldė(si)	<i>Melsti Dievą atleidimo.</i>
pamaldos	<i>Pamaldų metu turistai negali vaikščioti po bažnyčią.</i>
šventykla / maldos namai: bažnyčia, katedra, koplyčia, cerkvė, mečetė, sinagoga, vienuolynas	<i>Vilniuje yra Katedra, daug bažnyčių, cerkvių, sinagoga, keli vienuolynai, senosiose kapinėse nemažai koplyčių.</i>
altorius	<i>Kunigas ateina prie altoriaus, prasideda šv. Mišios.</i>
kryžius	<i>Jėzus buvo prikaltas prie kryžiaus. Prie Šiaulių yra Kryžių kalnas.</i>
mišios	<i>Sekmadieniais tikintieji dalyvauja mišiose.</i>
(pa-) aukoti, aukoja, aukojo ką?	<i>Kunigas aukoja šv. Mišias.</i>
(at-) klauptis, klaupiasi, klaupėsi	
klūpėti, klūpi, klūpėjo	<i>Šv. Mišių pabaigoje kunigas laimina tikinčiuosius. Tuomet visi atsiklaupia. Per visas mišias klūpėti nereikia.</i>

(pa-) laiminti, laimina, laimino <i>ką?</i>	
išpažintis, išpažinties; išpažintys	<i>Prieš šv. Mišias tikintieji atlieka išpažintį.</i>
atlikti, atlieka, atliko išpažintį	
klausykla	<i>Kunigas klauso išpažinties klausykoje.</i>
nuodėmė	<i>Per išpažintį žmonės išpažįsta savo nuodėmes ir prašo atleidimo.</i>
atleisti, atleidžia, atleido <i>kam? už ką?</i>	<i>Bažnyčioje žmonės prašo Dievą atleisti už nuodėmes.</i>
atgailauti, atgailauja, atgailavo <i>už ką?</i>	<i>Kiekvienas atgailauja už savo nuodėmes.</i>
giesmė	<i>Labai gražios Kalėdų giesmės.</i>
giedoti, gieda, giedojo <i>ką?</i>	<i>Per mišias giedojo bažnyčios choras.</i>
Komunija	<i>Kunigas dalija Komuniją.</i>
pamokslas	<i>Kunigas pasakė gražų pamokslą.</i>
pasninkas	<i>Per pasninką tikintieji nevalgo mėsos, anksčiau nevalgydavo ir pieno produktų. Pietūs kaip per pasninką.</i>
pasninkauti, pasninkauja, pasninkavo	
adventas	<i>Adventas – tai keturių savaitių laukimo ir susikaupimo laikotarpis prieš Kalėdas.</i>
gavėnia	<i>Gavėnia – tai septynių savaitių laikotarpis prieš Velykas. Per gavėnių žmonės pasninkauja ir laikosi rimties.</i>
atlaidai	<i>Mūsų bažnyčioje didžiausi būna šventos Onos atlaidai.</i>

1. Raskite 17 žodžių (→ ← ↓).

~~E~~	~~V~~	~~A~~	~~N~~	~~G~~	~~E~~	~~L~~	~~I~~	~~K~~	~~A~~	→	D
K	I	Š	Č	I	G	D	V	A	S	I	A
U	E	O	V	E	L	N	I	A	S	E	N
N	N	J	M	S	U	J	O	R	C	L	G
I	U	P	A	M	A	L	D	O	S	A	E
G	O	J	U	É	L	É	V	H	M	D	L
A	L	I	U	T	E	R	O	N	A	S	A
S	Y	J	S	U	I	R	O	T	L	A	S
D	N	U	O	D	É	M	É	O	D	Š	Č
V	A	B	A	Ž	N	Y	Č	I	A	G	T
A	S	I	N	O	I	Č	Š	K	I	R	K
S	I	S	A	K	N	I	N	S	A	P	M

0. **evangelikas**   5. ....   10. ....   15. ....
1. ....   6. ....   11. ....   16. ....
2. ....   7. ....   12. ....   17. ....
3. ....   8. ....   13. ....
4. ....   9. ....   14. ....

2. Raskite žodžių apibrėžtis.

0. *Tikintysis*

1. Malda
2. Vienuolynas
3. Mišios
4. Išpažintis
5. Giesmė
6. Nuodėmė
7. Šventasis
8. Pamokslas

- A. Vienuolių organizacija, bendruomenė; tai bendruomenei priklausanti bažnyčia su gyvenamaisiais namais.
- B. Bažnyčioje kunigo sakoma religinio turinio kalba.
- C. Religinių, dorovinių taisyklių pažeidimas.
- D. Žmogus, išgarsėjęs religinių pareigų sąžiningu vykdymu, ypatingomis dorybėmis ir po mirties paskelbtas tikinčiųjų globėju.
- E. **Žmogus, kuris tiki Dievą.**
- F. Svarbiausios krikščionių bažnytinės apeigos.
- G. Religinė daina.
- H. Tekstas, kuriuo kreipiamasi į Dievą ar šventąjį.
- I. Nuodėmių pasakymas kunigui.

3. Išbraukite netinkamą žodį. Paaiškinkite, kodėl taip manote.

0. kunigas, pastorius, **šventasis**, popas
1. kryžius, bažnyčia, sinagoga, cerkvė
2. klausykla, altorius, kryžius, išpažintis
3. vienuolis, angelas, šventasis, dvasia
4. nuodėmė, giesmė, klausykla, išpažintis
5. malda, mišios, vėlė, pamokslas
6. atlaidai, adventas, gavėnia, pasninkas

4. Sudarykite žodžių junginius. Pasakykite su jais sakinių.

0. atleisti	A. Dievui	.....
1. atlikti	B. Dievą	.....
2. aukoti	C. giesmes	.....
3. giedoti	D. išpažintį	.....
4. laiminti	E. mišias	.....
5. melstis	F. religiją	.....
6. šventinti	G. nuodėmes	.....
7. tikėti	H. susirinkusius	.....
8. išpažinti	I. namus	.....

5. Įrašykite žodžius.

antgamtinėmis, išpažinėjai, išpažįstamų, pasaulio pabaiga, pomirtiniu, religija, religijos, ritualų, suprantama, šventuosius raštus, šventųjų, tikėjimas, tikinčiųjų

(0) **Religija** – istoriškai susiformavusi konkrečios socialinės grupės (1) ..... etinių pažiūrų ir su jomis susijusių (2) ..... sistema. Jai paprastai būdingas (3) ..... anapusinė realybė, (4) ..... gyvenimu, (5) ..... jėgomis ir būtybėmis, (6) ..... asmenybių, vietų, relikvijų garbinimas, tikėjimas (7) ..... . Paties pavadinimo *religija* kilmė siejama su lotynų kalba.

Daugumos religijų (8) ..... periodiškai meldžiasi, švenčia su savuoju tikėjimu susijusias šventes, skaito arba studijuoja (9) ....., teikia dvasinę, psichologinę bei kitokią pagalbą savo konfesinės grupės nariams. Visa ši (10) ..... veikla jiems patiems paprastai yra labai reikšminga.

Dalis žmonių nepraktikuoja jokios (11) .....

Mokslo pasaulyje religija dažniausiai (12) ..... kaip žmonių bandymai paaiškinti žmogaus, Visatos ir įvairių gamtos fenomenų kilmę bei prasmę.

6. Įrašykite žodžius.

Bažnyčios, dievus, garbinami, kankiniais, kryžių, mediniai, pakrikštyta, pagony, palaimintųjų, popiežių, pranciškonų, simbolių, šventąjį, šventaisiais, tikėjimui, vardą, vienuoliai, vienuolius, vienuolynų, vyskupas

Lietuvos šventieji ir palaimintieji

Lietuva, nors ir vėliausiai iš visų Europos valstybių (0) **pakrikštyta**, vis dėlto išaugino nemažai krikščioniškajam (1) ....., Dievui atsidavusių žmonių. Nors turime tik vieną „tikrą“ Lietuvos katalikų (2) ..... – Kazimierą, tačiau yra lietuvių, tapusių stačiatikių šventaisiais. Kai kurie ukrainiečių ir lenkų šventieji nemažai gyvenimo praleido Lietuvoje, kiti – nėra (3) ..... paskelbti šventaisiais, bet žmonių (4) ..... kaip šventieji. Turime nemažai (5) ..... ir tokių, kuriems norima ir planuojama suteikti palaimintojo arba šventojo (6) .....

Be kelių vyrų, kurių Bažnyčia nėra paskelbusi šventaisiais – jie laikomi (7) ..... – nebūtų vieno iš Vilniaus (8) ..... – Trijų Kryžių. Tai (9) ..... pranciškonai, kurie kunigaikščio Gedimino valdymo laikais atkeliavo į Lietuvą ir pastatė Vilniuje vieną pirmųjų katalikų (10) ..... . Manoma, kad tų (11) ..... buvo keturiolika. Teigiama, kad jie buvo nužudyti kunigaikščio Gedimino įsakymu: miestiečiai (12) ....., nenorėdami krikščionių vienuolyno savo žemėje, sudegino jį ir nužudė septynis (13) ....., o kitus septynis pririšo prie (14) ..... ir paleido Nerimi plaukti, sakydami: „Nuo saulėlydžio atėjote, į saulėlydį ir grįžkite. Kam mūsų (15) ..... naikinate...“

Po poros šimtmečių Vilniaus (16) ..... Jurgis Tiškevičius ruošėsi kreiptis į (17) ....., kad šie pranciškonai būtų paskelbti (18) ....., bet, matyt, taip ir neprisruošė. Ant Plikojo kalno, dabar vadinamo Trijų Kryžių kalnu, jiems buvo pastatyti trys (19) ..... kryžiai. Nors ir pasikeitę, tebestovi ten iki šiol.

7. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

*atgimti, bažnyčia, Biblija, Buda, budistai, dvasia, induistai, islamas, judėjai, krikščionys, melstis, mirtis, musulmonai, pasninkauti, **religija**, religijos, statulos, Testamentas, tikėti*

Religijos

Žmonės, kurie išpažįsta vieną ar kitą (0) **religiją**, tiki dvasiniu pasauliu, vienodai supranta gyvenimą ir (1) ..... . Pasaulyje yra daug (2) ..... . Jos skiriasi pažiūromis, papročiais ir elgesio taisyklėmis.

Judaizmas

(3) ..... įsitikinimu, jų protėvis Abraomas, vadinamas patriarchu, pirmasis paliepė žmonėms (4) ..... vieną Dievą. Dievas jiems prisakęs laikytis įsakymų, surašytų (5) ..... pirmojoje dalyje (Senajame Testamente).

Krikščionybė

(6) ..... tiki, kad Dievas atsiuntė savo sūnų Jėzų į žemę mokyti žmonių. Jėzaus istorija aprašyta Biblijos antrojoje dalyje (Naujajame (7) .....). Jėzus mokęs juos mylėti vienas kitą, (8) ..... ir vesti prie Dievo kitus. Dievą jie garbina (9) ..... .

Islamas

Pranašas Mahometas iš Mekos mokė savo sekėjus (10) ..... melstis penkis kartus per dieną Dievui Alachui. (11) ..... skelbia, kad tarnauti Alachui reiškia melstis, (12) ..... (kurį laiką nevalgyti) ir padėti vargšams.

Induizmas

(13) ..... tiki, kad po mirties žmogus vėl (14) ..... kito žmogaus ar gyvūno pavidalu. Jei pirmąjį savo gyvenimą žmogus nugyveno dorai, tai kitas jo gyvenimas būsiąs geresnis.

Budizmas

Žmogus, vardu (15) ....., Indijoje sukūrė religiją, vėliau pavadintą budizmu. Ji išplito Kinijoje, Japonijoje ir kitose Azijos šalyse. Tailande, Bankoko mieste, stovi išrikiuotos 394 paaukuotos Budos (16) ..... .

(17) ..... teigia, kad reikia atsisakyti prabangos ir gyventi paprastai bei ramiai. Jie tiki, kad gyvenama ne vieną kartą ir kad teisingai gyvenant galima pasiekti (18) ..... ramybę (nušvitimą).

8. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

bažnyčios, dievai, katalikiškos, krikščionybė x 2, krikštas, nekrikštyti, **pasikrikštyti**, pakrikštyta, šventyklos, tikėjimas, ugnis

Krikščionybės pradžia Lietuvoje

Norėdamas apsaugoti Lietuvos valstybę nuo priešo – Livonijos ordino – Lietuvos karalius Mindaugas sutiko (0) **pasikrikštyti**. Mindaugo, jo šeimos bei dvariškių (1) ..... įvyko 1251 m. Tačiau 1263 m., po karaliaus Mindaugo mirties, (2) ..... Lietuvoje pradėjo silpti ir išgyveno sunkius laikus.

Galiausiai Lietuva buvo (3) ..... tik atėjus į valdžią Jogailai. Jis pažadėjo tai padaryti vesdamas Lenkijos karalaitę Jadvygą. Ilgiausiai (4) ..... buvo žemaičiai.

Prieš pradėdant krikštyti buvo sugriautos senovės lietuvių tikėjimo (5) ....., užgesinta amžinoji (6) ....., iškirsti šventais laikomi medžiai, giraitės ir išnaikinti namie gerbti žalčiai. Sunaikinus buvusio (7) ..... šventoves ir kultą, pradėtos steigti (8) ..... parapijos, vyskupijos. (9) ..... stiprino ir Vytautas, likęs vieninteliu Lietuvos valdovu. Tuometinėje Lietuvoje jis pastatė apie 26 (10) ..... . Tačiau nors ir pakrikštyti, žmonės dar kreipdavosi ir į ankstesnius (11) ..... ir iki pat XVI a. katalikų bažnyčios padėtis LDK nebuvo gera.

Pagal spaudą

9. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

atgimti, atlaidai, aukoti, Dievas, **kalnas**, koplyčia, kryžiai x 2, krucifiksas, lankytis, pažadėti, popiežius, statyti, tikėjimas

Kryžių kalnas

Kryžių (0) **kalnas** yra piliakalnis Šiaulių rajone. XIX a. viduryje ant šio kalno žmonės pradėjo statyti (1) ..... . Pasakojama, kad sunkiai sergantis Jurgaičių kaimo gyventojas 1847 m. (2) ..... Dievui pastatyti kryžių, jeigu pagis. Bestatydamas kryžių jis pagijo. Tai sužinoję žmonės pradėjo ant šio kalno (3) ..... kryžius.

Sovietmečiu Kryžių kalną bandyta sunaikinti. Visi (4) ..... buvo išvartyti, sudeginti arba išvežti į metalo laužą. Tačiau net po keturių tokių bandymų Kryžių kalnas vėl (5) ..... . Šiandien ant kalno stovi apie 55 000 kryžių. Žmonės stato kryžius dėkodami (6) ..... arba tikėdamiesi pasveikti, sulaukti pagalbos, laimės.

1993 m. rugsėjo 7 d. Kryžių kalne (7) ..... popiežius Jonas Paulius II. Specialiai šiai progai buvo pastatyta medžio konstrukcijų (8) ....., kurioje popiežius (9) ..... mišias.

Popiežius padovanojo Lietuvai italų skulptoriaus sukurtą žmogaus dydžio (10) ....., kuris pritvirtintas prie 3,8 metrų aukščio lietuviško ąžuolo kryžiaus. Ant postamento lietuvių ir anglų kalbomis užra-

šyti (11) ..... žodžiai:

„Ačiū jums, lietuviai, už šį Kryžių kalną, liudijantį Europos ir viso pasaulio tautoms didį šio krašto žmonių (12) .....“

Nuo 1997 m. kiekvienais metais paskutinį liepos sekmadienį Kryžių kalne rengiami (13) .....

Pagal spaudą

- Gal jūsų šalyje yra panašių šventų vietų? Papasakokite apie jas.

.....

.....

.....

.....

.....

10. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

*bažnyčia, kryžius, ligoninė, mauzoliejus, muzika, nuolankumas, pašventintas, seserys, stačiatikiai, turistinė, **vienuolynas***

Pažaislio vienuolynas

Pažaislio (0) **vienuolynas** – tai pastatų ansamblis Pažaislyje, Kauno marių krante. Svarbiausias ansamblio akcentas – barokinė (1) ..... su kupolu, ant kurio yra (2) .....

Pažaislio bažnyčios ir vienuolyno ansamblis pastatytas XVII–XVIII a. Fundatorius Kristupas Zigmantas Pacas numatė, kad bažnyčia bus jo šeimos (3) .....

kuris įrengtas po prieangiu, taip parodant nusižeminimą ir (4) ..... Dievui. 1667 m. buvo (5) ..... bažnyčios kertinis akmuo.

Bėgant metams ansamblis keitėsi: jis degė, čia veikė (6) ..... vienuolynas, buvo įsikūrusi kaizerinės vokiečių kariuomenės (7) .....

Lietuvai atgavus nepriklausomybę, 1920 m. Pažaislyje įsikūrė iš Čikagos atvykusios (8) ..... kazimierietės. Sovietiniais laikais čia buvo bandyta įkurti Kauno (9) ..... bazę.

Nuo 1996 m. kasmet rengiami Pažaislio (10) ..... festivaliai.

Pagal spaudą

11. Įrašykite reikšme susijusius žodžius.

Budizmas ir krikščionybė

2001 m. birželį Lietuvoje lankėsi Dalai Lama XIV. Ruošiantis sutikti Dalai Lamą buvo minčių, kad (0) **budistu** (*budizmas*) dvasinio vadovo vizitas gali pakenkti Lietuvos (1) ..... (*katalikas*). Dalai Lama visada pabrėžia, kad keliaudamas po pasaulį tikrai nesiekia (2) ..... (*misionierius*) tikslų. Jis

sako, kad nepritaria atsivertėliams, ir ragina žmones (3) ..... (*išpažintis*) savo krašto ir tėvų religiją, nes žingsnis į kitą religiją beveik visada būna sunkus ir gali sukelti (4) ..... (*vidus*) konfliktą. Dalai Lama nuolat primena, kad dialogas tarp skirtingų religijų padeda ne tik geriau suprasti kitus, bet ir geriau pažinti save, savąjį (5) ..... (*tikėti*). „Dialogas naikina mūsų baimes, prietarus ir (6) ..... (*įtarti*) vienas kito atžvilgiu“, – mano (7) ..... (*dvasia*). Jis sako, kad anksčiau skirtingos religinės (8) ..... (*bendras*) buvo daug uždaresnės ir labiau izoliuotos viena nuo kitos, todėl atsirado kultūrinis bei (9) ..... (*dvasia*) monolitiškumas, „vienintelės tiesos“ skelbimas ir (10) ..... (*priešiškas*) kitatikiams. Tačiau dabar suprantame, kad egzistuoja visiems bendra (11) ..... (*aukštas*) Tiesa, paremta meile ir supratimu, o įvairios religijos tėra skirtingi keliai į ją. Dalai Lama pasisako prieš bet kokią „viršreligiją“, dirbtinai sujungiančią visų tikėjimų (12) ..... (*patirti*), ir sako, kad į religiją žiūri kaip į mediciną. Skirtingos (13) ..... (*ligonis*) gydomos skirtingais vaistais. O kadangi kiekvieno „dvasios liga“ kitokia, reikia įvairių dvasinių vaistų.

Pagal J. Ivanauskaitę

12. Įrašykite žodžius.

0. Bažnyčios choras giedoja Kalėdų **giesmes**.

1. Žmonės bažnyčioje atlieka .....
2. Mišių pabaigoje kunigas žmones ..... Tuo metu tikintieji turi .....
3. Kunigas bažnyčioje aukoja .....
4. Didįjį Penktadienį tikintieji nevalgo ....., jie .....
5. Pasninko laikotarpis yra septynios savaitės iki Velykų. Jis vadinasi .....
6. Šventoriuje prie bažnyčios buvo pastatytas naujas kryžius ir kunigas jį .....
7. Bažnyčioje žmonės ....., prašo atleisti .....
8. Kai iki Kalėdų lieka keturios savaitės, prasideda ..... laikotarpis.
9. Per didžiuosius ..... į mamos tėviškę suvažiuoja visa giminė. Visi eina į ..... Po ..... aplanko artimųjų kapus, pietauja, bendrauja.

13. Paaiškinkite, kaip suprantate šiuos posakius.

1. Nevyk Dievo į medį. ....
2. Bažnyčia arti, Dievas toli. ....
3. Žioplą ir bažnyčioj muša. ....
4. Atsargų ir Dievas saugo. ....
5. Skubos darbą velnias neša. ....
6. Ne toks velnias baisus, kaip jį piešia. ....
7. Velnio neštas ir pamestas. ....

14. Papasakokite apie religijas savo šalyje (kokia religija populiariausia, kiek žmonių yra tikinčių; kiek svarbus bažnyčios vaidmuo valstybėje ir pan.).

.....

.....

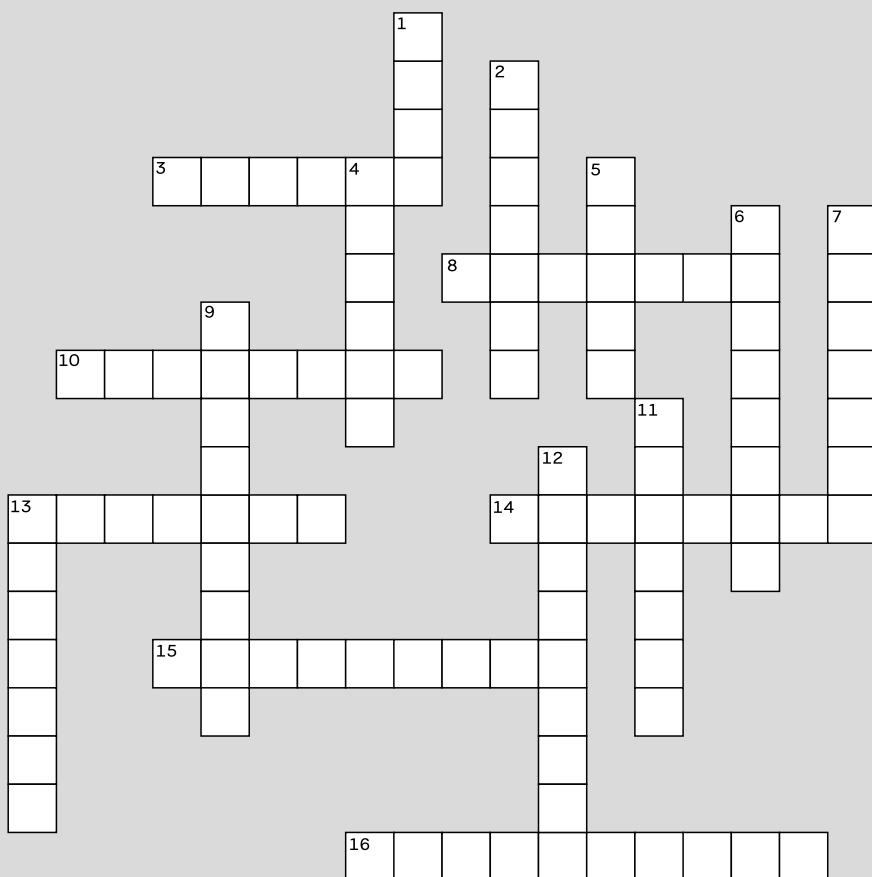
.....

.....

.....

.....

15. Išspręskite kryžiažodį.

Horizontaliai

3. Religinė daina.
8. Šventasis Raštas, susidedantis iš Naujojo Testamento ir Senojo Testamento.
10. Viešos bažnyčios apeigos.
13. Krikščionių religijos ženklas.
14. Tam tikras stalas bažnyčioje, prie kurio laikomos pamaldos.
15. Kunigo kalba, kurią jis sako tikintiesiems pamaldų metu.
16. Knygelė, kurioje surašytos maldos.

Vertikaliai

1. Mirusio žmogaus siela.
2. Pasakų veikėjas su ragais ir uodega, kuris gyvena pragare.
4. Svarbiausios katalikų pamaldos.
5. Žodžiai, kuriais tikintieji kreipiasi į Dievą.
6. Pastatas, į kurį eina melstis krikščionys.
7. Dievo pasiuntinys, tarpininkas tarp Dievo ir žmonių.
9. Laikas, kai nevalgomi mėsos valgiai bažnyčios nustatytu laiku.
11. Religijos taisyklių pažeidimas.
12. Vieta bažnyčioje, kur kunigas klauso išpažinčių.
13. Žmogus, kuris rūpinasi tikinčiųjų krikščionių dvasiniais reikalais.

16. Nusišypsokite.

- Ar Dievas yra?
- Ne.
- O gal galėtumėte pasakyti, kada bus?

***

Vienas klebonas sudarė giesmyną kelių chuliganams.

Iš 13 į giesmyną įtrauktų maldų tik 2 skirtos tiems, kurie laikosi eismo taisyklių ir važiuoja saugiu 80–90 kilometrų per valandą greičiu. Šiems vairuotojams klebonas pataria kelyje sukalbėti maldas „Palaimink, Dieve, kelią“ bei „Tai – laiminga diena“.

Tiems, kurie važiuoja 120 km per valandą greičiu, klebonas pataria stiprybės semtis malda „Viliuosi Tavo malonės, Tėve“.

Važiuojant 150 km per valandą greičiu patariama giedoti „Dieve, arčiau Tavęs“.

Lekiant 170 km per valandą greičiu – „Prie Tavo durų stoviu, Viešpatie“.

Skrendant didesniu greičiu labiausiai tinka maldos „Dievas yra čia“, „Sveikinu Tave, Tėve“ ir „Angelai tegu mano sielą pasiima“.

***

- Brangusis, ar žinai, kad aš tau paties Dievo siųsta?
- Na, tarsi ir žinau, tik niekaip nesuprantu, už kokias nuodėmes...

EKONOMIKA

verslas	<i>Anksčiau Jonas dirbo gamykloje, o dabar turi savo verslą. Jis priklauso verslininkų sąjungai.</i>
verslininkas	
akcininkas	<i>Vakar gamykloje vyko akcininkų susirinkimas.</i>
gamyba	<i>Lietuvoje išaugo pieno produktų gamyba.</i>
gamintojas	<i>Gamintojai kasmet pasiūlo vartotojams naujų prekių.</i>
vartotojas	<i>Vartotojai neperka nekokybiškų prekių.</i>
apyvarta	
(pa-) didėti, didėja, didėjo	<i>Nuo metų pradžios prekių apyvarta padidėjo / išaugo. Prognozuojama, kad iki metų pabaigos prekių apyvarta stipriai sumažės / kris.</i>
(iš-) augti, auga, augo	
(su-) mažėti, mažėja, mažėjo	
(nu-) kristi, krinta / krenta, krito	
biudžetas	<i>Į šalies biudžetą nesurinkta milijonas litų.</i>
mokestis	
gyventojų pajamų mokestis	<i>Dirbantieji norėtų, kad būtų sumažintas pajamų mokestis.</i>
pelno mokestis	<i>Verslininkai nepatenkinti pelno mokesčio didinimu.</i>
akcizo mokestis	
PVM – pridėtinės vertės mokestis	
(pa-) didinti, didina, didino <i>ką?</i>	<i>Žmonės piktnaiviai vyriausybės didinami mokesčiai.</i>
(su-) mažinti, mažina, mažino <i>ką?</i>	<i>Savininkas sumažino paslaugų kainas.</i>
rinka	<i>Kuo daugiau rinkoje pardavėjų ir pirkėjų, tuo didesnė konkurencija.</i>
konkurencija	<i>Pardavėjų tarpusavio konkurencija mažina kainas.</i>
paslauga	<i>Kokių paslaugų trūksta Vilniuje?</i>
prekė	<i>Sumokėti už prekes galima grynaisiais arba kortele.</i>
prekybininkas	<i>Turgaviečių prekybininkai nepatenkinti darbo sąlygomis.</i>
prekyba	<i>Praėjusį ketvirtį sumažėjo prekyba mėsa ir mėsos produktais.</i>
pasiūla	<i>Kaina priklauso nuo prekių pasiūlos ir paklausos.</i>
paklausa	
produkcija	<i>Šios įmonės produkcija turi didelę paklausą.</i>
finansai	
buhalteris	<i>Įmonės finansų skyriuje dirba du buhalteriai ir sekretorė. Buhalteris apskaičiavo praėjusio ketvirčio pajamas ir išlaidas.</i>
pajamos	<i>Jų šeimos mėnesio pajamos yra 5 000 litų.</i>
išlaidos	<i>Šį mėnesį jie turėjo daug išlaidų, nes atostogavo Italijoje.</i>
(ap-/su-) skaičiuoti, skaičiuoja, skaičiavo <i>ką?</i>	<i>Prašom apskaičiuoti mano darbo užmokestį.</i>
(su-) planuoti, planuoja, planavo <i>ką?</i>	<i>Savo mėnesio išlaidas reikia planuoti.</i>
pinigai	
santaupos	<i>Dalį santaupų mes laikome banke.</i>
(su-) taupyti, taupo, taupė <i>ką? kam?</i>	<i>Taupo (pinigus) juodai dienai.</i>
valiuta	<i>- Koks dabar euro kursas? - 1 euras kainuoja 3,45 Lt.</i>
valiutos kursas	<i>Valiutos kursas dažnai nesikeičia.</i>
(pa-) keisti(s), keičia(si), keitė(si)	
(at-) pigti, pinga, pigo	<i>Nuo kito mėnesio turėtų atpigti elektra.</i>
(pa-) brangti, brangsta, brango	<i>Važiavimas miesto viešuoju transportu labai pabrango.</i>
kainos kyla, krinta	<i>Kadangi pabrango degalai, kils maisto produktų kainos.</i>

skola	<i>Prieš Naujuosius metus jis sumokėjo bankui visas skolas.</i>
paskola / kreditas	<i>Kaimynas pasiėmė paskolą iš banko namui statyti.</i>
(pa-) skolinti(s), skolina(si), skolino(si)	<i>Jis pasiskolino iš banko 100 tūkstančių litų. Bankas jam paskolino 100 tūkstančių litų.</i>
pelnas	<i>Kiek pelno gavo įmonė šį mėnesį?</i>
nuostolis	<i>Nuo metų pradžios įmonė nepatyrė nuostolių. Linų fabrikas dirbo nuostolingai ir bankrutavo.</i>
krizė	<i>Šalys sunkiai atsigauna po ekonomikos krizės.</i>
bankrotas	<i>Įmonei paskelbtas bankrotas.</i>
bankrutuoti, bankrutuoja, bankrutavo	<i>Verslininkas uždarė savo parduotuvę, nes jo verslas bankrutavo.</i>
bedarbis	<i>Bedarbiai gauna valstybės pašalpą.</i>
nedarbo lygis	<i>Planuojama, kad nedarbo lygis šiais metais sumažės, nes bus sukurta naujų darbo vietų.</i>

1. Raskite žodžių apibrėžtis.

0. Verslininkas	A. Verslo dalyvis, kuris gamina prekes ar / ir teikia paslaugas.
1. Akcininkas	B. Vyresnis nei 16 m. darbingas ir darbo ieškantis, bet negaunantis žmogus.
2. Vartotojas	C. Žmogus, kuris užsiima verslu.
3. Gamintojas	D. Asmuo, tvarkantis piniginių ir ūkinių operacijų apyskaitą.
4. Pardavėjas	E. Finansų mokslo ar finansinių operacijų specialistas.
5. Bedarbis	F. Žmogus, kuris dirba prekyboje arba verčiasi prekyba.
6. Finansininkas	G. Verslo dalyvis, gamybininko ir vartotojo tarpininkas.
7. Buhalteris	H. Ekonomikos specialistas.
8. Prekybininkas	I. Bendrovės, įmonės akcijų savininkas.
	J. Kiekvienas, perkantis prekes ir paslaugas.

2. Išbraukite netinkamą žodį. Paaškindite, kodėl taip manote.

0. pajamos, išlaidos, santaupos, bedarbis	3. pasiūla, paklausa, paskola, produkcija
1. skola, buhalteris, nuostolis, išlaidos	4. konkurencija, gamyba, produkcija, prekė
2. apyvarta, gamintojas, akcininkas, verslininkas	

3. Sudarykite žodžių junginius. Pasakykite su jais sakinių.

0. bankrutavo	A. valiutos kursas	.....
1. padidinti	B. kainos	.....
2. keičiasi	C. įmonė	.....
3. skolintis	D. gamybą	.....
4. kyla	E. išlaidas	.....
5. taupyti	F. mokesčius	.....
6. išaugo	G. atlyginimą	.....
7. sumokėti	H. apyvarta	.....
8. apskaičiuoti	I. atostogoms	.....
9. suplanuoti	G. iš banko	.....

4. Parinkite tinkamą žodį. Kur reikia, pakeiskite formas.

prekės – prekyba

1. Vyriausybė didelį dėmesį kreipia į ..... su užsieniu. 2. Turguje ..... pigesnės negu parduotuvėje. 3. Į parduotuvę atvežė naujų ..... . 4. Mano draugė mokosi ..... mokykloje.

bedarbis – nedarbas

1. Šalyje išaugo ..... lygis. 2. Visi ..... turi registruotis Darbo biržoje. 3. Žmonės bijo ..... . 4. Neseniai atidarė kursus, kuriuose ..... gali išmokti kitos specialybės.

5. Parinkite tinkamą žodį. Kur reikia, pakeiskite formas.

padidėti – padidinti

1. Kai įmonė ..... darbuotojų skaičių, ... prekių gamyba ir išaugo pelnas. 2. Tada savininkai galėjo ..... darbininkų algas.

sumažėti – sumažinti

1. Šį mėnesį išleidau per daug pinigų, reikės ..... kito mėnesio išlaidas. 2. Krizės metu daugelio žmonių pajamos ..... .

paskolinti – skolintis – neskolinti

1. Aš labai nemėgstu ..... pinigų, bet pinigų mokslams paprasčiau ..... tėvų. 2. Tu ..... jam pinigų, neatiduos. 3. .... lengva, sunku atiduoti.

6. Įrašykite žodžius.

eksportuojama, garsėja, kvalifikuota, svarbus, sudaro, šaliai, vertinama, vylauja

Lietuvoje labai (0) **svarbus** yra ekologinis žemės ūkis – tai vis labiau (1) ..... pasaulyje. Kol kas šalyje (2) ..... smulkūs ūkininkai, todėl žemės ūkio produkcija (3) ..... nedidelę dalį eksporto. Bet (4) ..... daug tekstilės ir jos gaminių, pramonės mašinos bei įrengimai, medienos dirbiniai. Lietuva (5) ..... ir natūralia gamta, ir kaimo turizmu, ir (6) ..... darbo jėga. Svarbus (7) ..... yra Klaipėdos jūrų uostas.

7. Sudarykite sakinius.

Lietuvos pinigai

0. Lietuvoje litas pirmą kartą buvo

1. Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą,
2. Kai 1993 m. Lietuva iškovojo nepriklausomybę,
3. Šiuo metu Lietuvos bankas vienintelis Lietuvoje

- A. siekiant paminėti valstybei svarbius įvykius, datas, asmenybes ir pan.
- B. kas 4–5 metus.
- C. litai liko Lietuvos banko muziejuje, numizmatų kolekcijose.
- D. Lietuvos monetų kalykla.

4. Litų banknotus spausdino
5. Litų ir centų monetas kaldino
6. Banknotai buvo atnaujinami
7. Monetos susidėvi lėčiau,
8. Proginės monetos neatnaujinamos,
9. Šios monetos buvo išleidžiamos
10. Išimamus iš apyvartos pinigus į galiojančius
11. Kai Lietuvoje buvo įvestas euras,
- E. jos gali tarnauti 15–20 metų.
- F. **įvestas 1922 m.**
- G. išleidžia ir išima iš apyvartos lietuviškus pinigus.
- H. kurį laiką keičia komerciniai bankai.
- I. litai buvo panaikinti ir įvesti rubliai.
- J. Šveicarijos ir Vokietijos banknotų spausdinimo kompanijos.
- K. o parduodamos, platinamos nustatytą laiką – 5 metus.
- L. vėl įvestas litas.

8. Įrašykite žodžius.

*duomenys, ekonomikos, gamyba, gausėja, greitėjo, **krizė**, nustojo, palyginti, pramonė, prasidėjo, skirtas, smunkame, stabiliausi, užtrukti*

Lietuvos ekonomika: padėtis, išeitis, alternatyva

Ekonomikos (0) **krizė** įsibėgėjo ir gilėja. Jau (1) ..... svarstymų apie tai, kiek ji gali (2) ....., ar mūsų ūkio trajektorija bus V formos, ar U formos. Atrodo, šiandien gėda skaityti Tarptautinio valiutos fondo, Pasaulio banko, Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko, Europos Komisijos, šalių vyriausybės bei centrinių bankų (3) ..... prognozes. Ypač (4) ..... Baltijos valstybėms. Lietuvos ūkis kitoks ((5) ..... su kaimynais), savo struktūra jis „sunkesnis“, jame didesnę dalį užima (6) ..... ir žemės ūkis, o mažesnę – sektoriai, jautriau ir greičiau reaguojantys į tarptautinės konjunktūros pokyčius (transporto, kelionių, finansų paslaugų ir pan.). Todėl mes, lietuviai, (7) ..... lėčiau, o atsitiesime vėliau už kitus.

Kiekvienoje šalyje (8) ..... savo dinamika yra pramonės gamybos (9) ..... Jie tiksliausiai apibūdina, kad krizė (10) ....., ir atskleidžia jos eigą Europoje. Visoje ES pramonė (11) ..... augti 2008-aisiais dar prieš vasarą. Pramonės mastas, palyginti su 2007-ųjų geguže, buvo mažesnis 0,2 proc. Toliau tas mažėjimas (12) .....

Panašiai ir Lietuvoje: pramoninė (13) ..... nustojo augti rugsėjį (tada ji sumažėjo 3,5 proc.); lapkritį smuko 7 proc., gruodį – 4,4 proc.

Pagal spaudą

9. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

*atpigti, augti, brangti, išsikeisti, **neplanuoti**, pabranginti, padidinti, pagerėti, paimti, skaičiuoti, sumažinti, susitaupyti*

0. Artimiausiu metu Tomas (0) **neplanuoja** nieko pirkti.
1. Jis nori (1) ..... pinigų atostogoms.

2. Patogu keliauti po šalis, kurios turi bendrą valiutą. Nereikia kiekvieną kartą galvoti, kur ir kiek pinigų (2) .....
3. Vyriausybė turėtų (3) ..... pieno supirkimo kainas.
4. Nuo kito mėnesio dujos pils, bus galima (4) ..... mokestį už dujas.
5. Ekonomika pradėjo greitai (5) ..... tik XVIII amžiuje.
6. Kadangi išaugo darbo našumas, (6) ..... žmonių gyvenimas.
7. Prieš pirkdamas namą, Jonas (7) ..... iš banko paskolą.
8. Gamykla (8) ..... pajamas mėnesio pabaigoje.
9. Kokie produktai vasarą galėtų (9) ..... Lietuvoje ir kainuoti mažiau?
10. Jei (10) ..... benzinai, prekybininkai (11) ..... ir maisto produktus.

10. Paaiškinkite, kaip suprantate žodžius.

0. Prekybininkas ir pardavėjas:

Pardavėjas yra žmogus, kuris pardavinėja prekes. Prekybininkas gali dirbti parduotuvėje, prekybos sektoriuje, pats turėti kokį nors prekybos verslą (ne tik pardavinėti).

1. Paslauga ir prekė:

.....

.....

2. Pasiūla ir paklausa:

.....

.....

3. Pinigai ir santaupos:

.....

.....

4. Pajamos ir išlaidos:

.....

.....

5. Nuostolis ir bankrotas:

.....

.....

6. Skola ir paskola:

.....

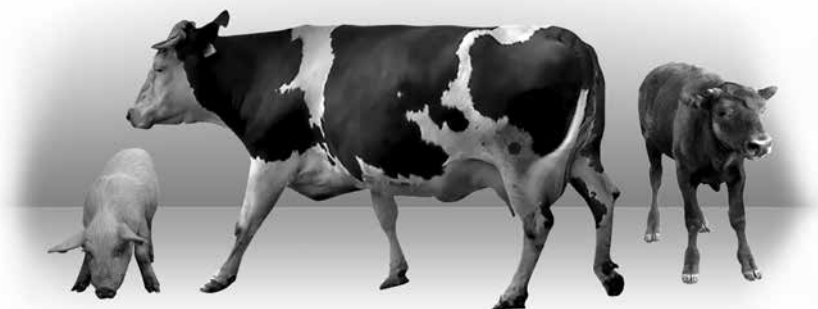
.....

11. Perskaitykite tekstus. Susiekite juos su paveikslėliais.

1. Lengvoji ir maisto pramonės – Latvijos ekonomikos pagrindas. Visi nuo seno puikiai žino jų lengvosios pramonės gaminius. Ventspilio uosto apyvarčia yra didžiausia iš visų Baltijos šalių.

A.

2. Iš Švedijoje gaminamų prekių lietuviai geriausiai žino saugius ir patvarius VOLVO ir SAAB markių automobilius. Taip pat gaminama įvairi technika, lėktuvai, statomi laivai.

B.

3. Gal ne kiekvienas patikės, kad Danija – žemės ūkio šalis. Didžiausią šalies eksporto dalį sudaro gyvulininkystė. Taip pat daug eksportuojama ir kitų žemės ūkio šakų bei maisto pramonės produkcijos.

C.

4. Norvegijoje, žinoma, svarbiausia ūkio šaka yra žvejyba. Žuvies perdirbimo pramonė garsėja ir Europoje, ir pasaulyje. Pagal naftos eksportą Norvegija yra trečia pasaulyje.

D.

5. Kai kalbama apie Suomiją, dažnai pirmiausia prisimename kompaniją NOKIA. Tačiau vienas svarbiausių šalies verslų yra miškininkystė. Suomija pirmauja Europoje pagal popieriaus gamybą ir jo eksportą.

E.

12. Parašykite po sakinį su šiais veiksmažodžiais.

1. (pa-) keisti, keičia, keitė *ką?*

.....

2. (pa-) keistis, keičiasi, keitėsi

.....

3. (pa-) skolinti, skolina, skolino *ką? / ko? kam?*

.....

4. skolintis, skolinasi, skolinosi *ką? / ko?*

.....

5. (su-) taupyti, taupo, taupė *ką? kam?*

.....

6. (ap-, su-) skaičiuoti, skaičiuoja, skaičiuavo *ką?*

.....

7. (su-) planuoti, planuoja, planavo *ką?*

.....

8. (pa-) didėti, didėja, didėjo

.....

9. (pa-) didinti, didina, didino *ką?*

.....

13. Aptarkite ir pakomentuokite šias situacijas.

1. Mieste yra daug teisininkų, kurie ieško darbo. Kaip manote, koks atlyginimas jiems bus siūlomas priimant į darbą? Ar verta planuoti įgyti tokią specialybę, kurios paklausa rinkoje yra menka, o pasiūla didelė?

.....

.....

2. Nedideliame miestelyje šalia vienos maisto prekių parduotuvės atidaroma antra. Kaip keisis kainos, darbo laikas, aptarnavimo kokybė? Kaip pasikeis pirmosios parduotuvės pajamos?

.....

.....

3. Parduotuvė „Greitis“ nori pardavinėti naujus nebrangius elektrinius motorolerius. Kaip manote, kokia bus jų kaina ir kas norės juos pirkti?

.....

.....

14. Padiskutuokime.

a) Kiek Lietuvoje yra šių prekių pardavėjų ar paslaugų tiekėjų ir kiek vartotojų? O jūsų šalyje?

b) Kaip manote, kokia yra konkurencija tarp gamintojų, tiekėjų ir vartotojų šių produktų ir paslaugų rinkose? O jūsų šalyje (gal jūsų šalyje didesnė konkurencija tarp kitų produktų ir paslaugų gamintojų, tiekėjų ir vartotojų)? Pakomentuokite.

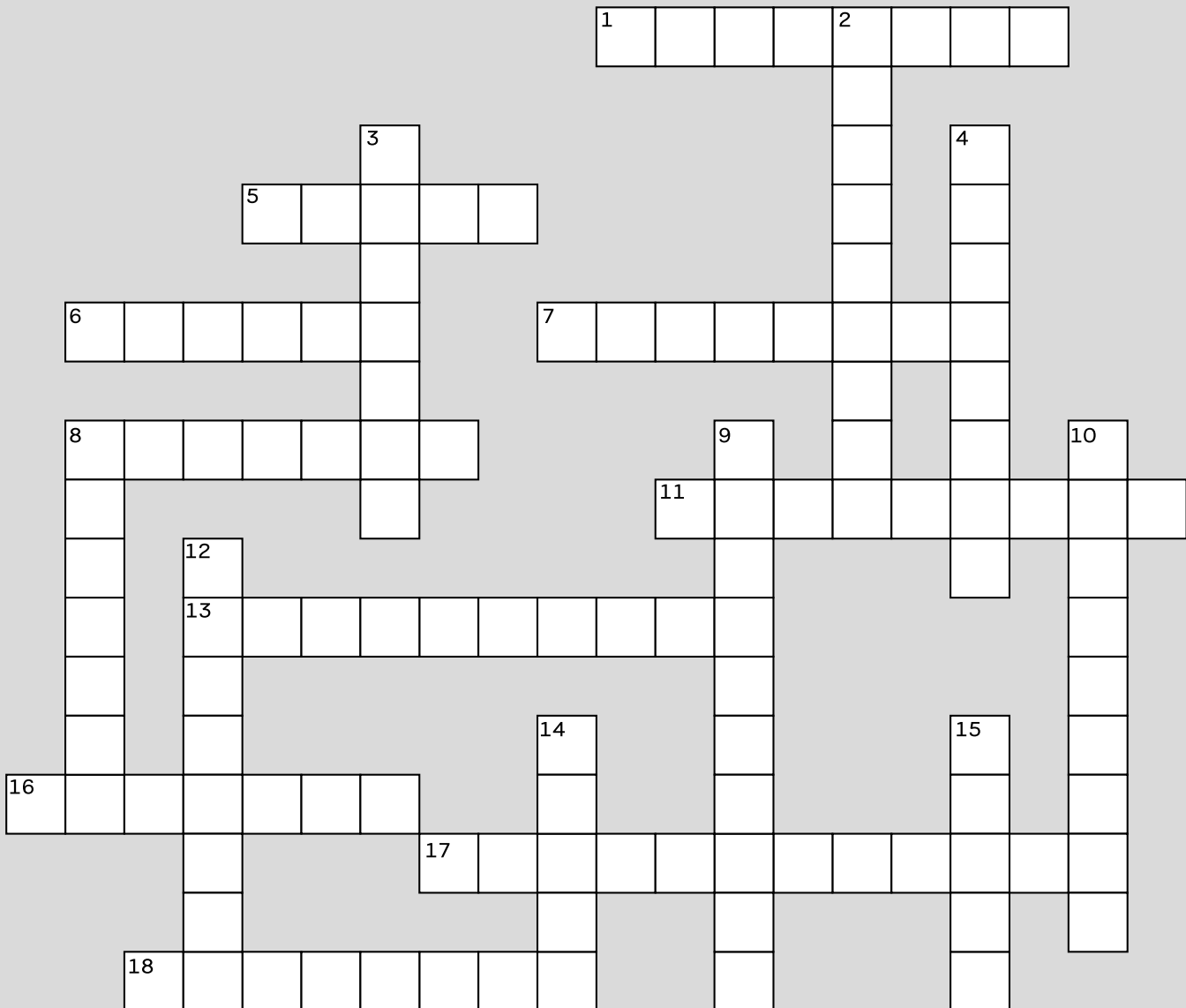
15. Sudarykite studento mėnesio biudžetą.

<i>Mėnesio biudžetas</i>	
pajamos (kokios galėtų būti):	išlaidos:

16. Paaiškinkite, kaip suprantate šiuos posakius.

1. Už dyką ir šuo neloja. ....
2. Užkasti pinigai nė vieno nešildo. ....
3. Pinigai duris atidaro. ....
4. Pinigai ir dorą žmogų išveda iš kelio. ....
5. Laikas brangesnis už pinigus. ....

17. Išspręskite kryžiažodį.

Horizontaliai

1. Nustatyto dydžio pinigų suma, mokama valstybei ar organizacijai.
5. Daiktas, skirtas parduoti; perkamas daiktas.
6. Pinigų suma, gaunama pardavus ką nors brangiau negu tai iš tikrųjų kainuoja.
7. Prekių reikalingumas pirkėjams.
8. Mokėjimo priemonė.
11. Daiktų ar pinigų netekimas; netekimo vertė.
13. Šalies, įmonės per tam tikrą laiką pagamintų produktų visuma.
16. Pinigai, kuriuos paprastai nuolat gauna asmuo ar įstaiga už darbą.
17. Varžymasis dėl didesnės pelno dalies, dėl rinkų, dėl žaliavų šaltinių.
18. Veiksmas, kuriuo padedama kam nors.

Vertikaliai

2. Sutaupyti pinigai.
3. Individuali gamybos, prekybos ir pan. veikla.
4. Išleisti pinigai.
8. Rinkoje esamų prekių kiekis.
9. Asmuo, kuris tvarko įmonės pinigines operacijas.
10. Planuojamas valstybės, įstaigos, įmonės ar asmens numatomų išlaidų apskaičiavimas tam tikram laikui.
12. Pinigų ar prekių cirkuliacija; komercinė operacija, prekyba.
14. Prekių pirkimo, pardavimo, keitimosi sritis.
15. Periodiškai pasikartojantis gamybos sumažinimas ar nutraukimas; prekių perprodukcija, kai nėra paklausos dėl žmonių nepajėgumo pirkti.

18. Nusišypsokite.

Man alga šnabžda:

– Ei, nueikime kur nors.

O aš jai:

– Namie sėdėk, maža dar.

***

Ateina vienas ekonomistas pas kitą į svečius. Sėdi, kalbasi apie ekonomiką. Prie šeimininko prieina mažas sūnus ir prašo:

– Tėti, duok šokoladą.

Tas išsitraukia šokoladą, išvynioja, ir nukandęs didelį kampą, paduoda vaikui.

– Kodėl tu vaiko šokoladą valgai? – klausia draugas.

– Aš, kaip ekonomistas, mokau vaiką, kas yra PVM. Visą laiką, duodamas šokoladą, atkandu 20 procentų.

***

Šeši studentai, 3 matematikai ir 3 ekonomistai, kviečiami į seminarą Vokietijoje. Kelias netolimas, laiko yra, tad visi nutaria važiuoti traukiniu.

Matematikai perka 3 bilietus, ekonomistai perka 1 bilietą.

Pusiaukelėje įlipa kontrolė. Ekonomistai greitai bėga ir užsidaro tualete. Kontrolierė patikrina visų keleivių bilietus, prieina prie tualetų – užrakinta. Na, žinoma, viduj yra žmogus. Mandagiai pasibeldžia. Prasiveria durys, ekonomistai iškiša bilietą pro duris, kontrolė jį pažymi.

Visi laimingai pasiekia miestelį Vokietijoje, atsėdi seminarą, gerai pasibūna, bet... laikas namo.

Matematikai perka 1 bilietą, ekonomistai bilieto neperka. Vėl pusiaukelė, įlipa kontrolė. Matematikai skubiai užsirakina tualete. Ekonomistai pasibeldžia į tualetų duris, paima iškištą bilietą ir bėga į kitą vagoną.

SOCIALINIAI REIKALAI

problema	<i>Ji turi daug problemų: jos motina serga, o vyras neteko darbo.</i>
pagalba kam? <i>skurstantiesiems, vargstantiesiems, vaikams, neįgaliesiems...</i>	<i>Jai reikia pagalbos.</i>
parama <i>(su-) teikti, teikia, teikė ką? kam?</i>	<i>Man reikės jūsų paramos. Ši organizacija teikia paramą neturintiems žmonėms.</i>
socialiai remtinai, -a	<i>Socialiai remtini žmonės gavo maisto paketus.</i>
socialinė paslauga	<i>Socialines paslaugas gali gauti senyvo amžiaus asmenys ir jų šeimos, asmenys su negalia ir jų šeimos, likę be tėvų globos vaikai ir kt.</i>
pensininkas, -ė	<i>Mano mamai 65 metai, ji jau pensininkė.</i>
pensija: <i>invalidumo, senatvės</i>	<i>Seneliai gauna pensiją vieną kartą per mėnesį. Dėl invalidumo žmogui paskyrė pensiją.</i>
<i>netekti, netenka, neteko ko?</i>	<i>Per metus jis neteko ir darbo, ir namų.</i>
benamis, -ė	<i>Žiemą benamiai gali pernaktuoti nakvynės namuose.</i>
bedarbis, -ė	<i>Šiuo metu Lietuvoje daugėja bedarbių.</i>
nedarbas	<i>Vyriausybė svarsto, kaip sumažinti nedarbo lygį.</i>
nedarbo lygis	<i>Mūsų šalyje nedarbo lygis pamažu krinta.</i>
<i>kristi, krinta / krenta, krito</i>	
<i>kilti, kyla, kilo</i>	
darbo birža	<i>Žmonės, kurie netenka darbo, turi registruotis darbo biržoje, kad gautų pašalpą, kol susiras naują darbą.</i>
<i>(už-) registruoti(s), registruoja(si), registravo(si)</i>	
<i>į(si)darbinti, į(si)darbina, į(si)darbino</i>	<i>Naujoje gamykloje galės įsidarbinti keli šimtai žmonių.</i>
invalidas, -ė / neįgalusis, -ioji	<i>Jono senelis yra karo invalidas. Jis yra pirmos grupės invalidas.</i>
neįgalus, -i	<i>Po tos avarijos jis tapo neįgalus – neteko kairės kojos.</i>
<i>aklas žmogus, kurčias žmogus</i>	
elgeta	<i>Turistas davė elgetai keletą centų.</i>
narkomanija	<i>Narkomanija ir alkoholizmas – ligos, kurias galima išsigydyti, tik pats žmogus turi to norėti.</i>
alkoholizmas	
girtuoklis / alkoholikas	<i>Girtuoklis viską pragėrė.</i>
narkomanas	<i>Policija sulaikė tris narkomanus.</i>
narkotikai	<i>Jis ne tik pats vartojo narkotikus, bet ir prekiaavo jais. Jis žinojo, kas prekiauja narkotikais, kur ir kada galima jų nusipirkti.</i>
<i>virtoti, vartoja, vartojo ką?</i>	
<i>(pa-) remti, remia, rėmė ką? kuo?</i>	<i>Tėvai studentą vaiką remia pinigais.</i>
<i>padėti, padeda, padėjo kam? kuo?</i>	<i>Jis padeda tėvams kuo gali. Parduotuvė padeda vaikų namams maistu.</i>

skurdas	<i>Daug žmonių gyvena skurde: jiems trūksta maisto, drabužių.</i>
vienišas, -a	<i>Vieniši arba neįgalūs žmonės, kuriems reikia globos, apgyvendinami globos namuose.</i>
globa	
globėjas, -a	<i>Globėjai rūpinasi našlaičiais vaikais.</i>
globos namai	
vaikų globos namai	<i>Našlaičiai vaikai arba vaikai, kurių tėvams atimtos tėvystės teisės, gyvena vaikų globos namuose. Dabar kuriamos šeimos, t. y. šeima priima gyventi ir globoja kelis tokius vaikus.</i>
šeimyna	
našlaitis, -ė	
gerovė	<i>Reikia rūpintis ne tik materialine, bet ir dvasios gerove. Gyvena kaip inkstas taukuose.</i>
rūpintis, rūpinasi, rūpinosi kuo?	
aprūpinti, aprūpina, aprūpino ką? kuo?	<i>Valgyklų maisto produktais aprūpina prekybos centras. Senelis dar gali viskuo apsirūpinti pats.</i>
socialinis draudimas	
socialinio draudimo mokestis	<i>Iš socialinio draudimo mokesčio mokamos pensijos.</i>
socialinio draudimo pažymėjimas	<i>Močiutė pametė socialinio draudimo pažymėjimą.</i>
pašalpa:	
<i>motinystės, bedarbio, vienkartinė</i>	<i>Ji gavo vienkartinę motinystės pašalpą.</i>
labdara	<i>Išaugtus vaikų drabužius jie atidavė labdarai.</i>
ligonių kasa	<i>Ligonių kasa sumokės už šio ligonio tyrimus. Lietuvoje ligonių kasa yra valstybinė.</i>
teisė	<i>Valstybė turi garantuoti žmonių teisę į sveikatos apsaugą. Kas dirba, turi teisę į poilsį.</i>
lygios teisės	<i>Moterų ir vyrų lygios teisės turėtų būti visur.</i>
gimstamumas	<i>Pastaraisiais metais gimstamumas truputį padidėjo.</i>
mirštamumas	<i>Mūsų šalyje didelis mirštamumas nuo rūkymo sukeltų ligų.</i>
demografiniai rodikliai	<i>Lietuvoje demografiniai rodikliai stipriai nesikeičia.</i>
tėvystės atostogos	<i>Ar jūsų šalyje vyrai eina tėvystės atostogų?</i>
pasinaudoti, pasinaudoja, pasinaudojo kuo?	<i>Jonas pasinaudojo teise išeiti tėvystės atostogų – jis nedirbs, kol sūnui sueis metai.</i>
migracija	
migruoti, migruoja, migravo	
emigrantas	
imigrantas	
korupcija	
prostitucija	<i>Lietuvoje prostitucija nėra įteisinta.</i>

1. Raskite 16 žodžių (→ ↓).

K	H	U	B	N	N	Ū	P	E	P	Č	I
Y	B	D	E	A	A	Ė	A	L	R	N	P
~~V~~	~~I~~	~~E~~	~~N~~	~~I~~	~~Š~~	~~A~~	S→	G	O	A	A
G	R	M	A	S	L	K	L	E	B	M	G
L	Ž	B	M	K	A	O	A	T	L	A	A
O	A	V	I	U	I	R	U	A	E	I	L
B	Ė	O	S	R	T	U	G	Š	M	O	B
A	J	I	Ė	D	Ė	P	A	R	A	M	A
D	M	I	G	R	A	C	I	J	A	A	L
B	E	D	A	R	B	I	S	Č	I	A	J
Š	P	E	N	S	I	J	A	Š	Ū	V	A
L	A	B	D	A	R	A	T	E	I	S	Ė

0. **vienišas**   5. ....   10. ....   15. ....
1. ....   6. ....   11. ....   16. ....
2. ....   7. ....   12. ....
3. ....   8. ....   13. ....
4. ....   9. ....   14. ....

2. Raskite žodžių apibrėžtis.

0. **Girtuoklis**   A. Asmuo, kuris neturi jokio būsto.
1. Neįgalusis   B. Asmuo, kuris vartoja narkotikus.
2. Našlaitis   C. Asmuo, kuris serga.
3. Benamis   D. Asmuo, kuris prašo gatvėje išmaldos.
4. Pensininkas   E. Asmuo, kuris ką nors globoja.
5. Elgeta   F. Asmuo, kuris dėl sveikatos negali dirbti visai ar kai kurių darbų.
6. Ligonis   G. **Asmuo, kuris dažnai geria daug svaigiųjų gėrimų.**
7. Narkomanas   H. Asmuo, kuris dėl amžiaus nedirba ir kas mėnesį gauna tam tikrą pinigų sumą.
8. Globėjas   I. Vieno ar abiejų tėvų netekęs vaikas.

3. Išbraukite netinkamą žodį. Paaiškinkite, kodėl taip manote.

0. pagalba, **nedarbas**, parama, pašalpa
1. globėjas, bedarbis, neįgalus, invalidas
2. globos namai, vaikų namai, senelių namai, šeimyna
3. korupcija, emigracija, darbo birža, narkomanija
4. labdara, nedarbas, gerovė, globa

4. Sudarykite žodžių junginius. Su trimis junginiais parašykite po sakinį.

0. aprūpinti	A. labdaros iš užsienio	1. ....
1. gauti	B. mokesčius valstybei	.....
2. įdarbinti	C. darbo biržoje	.....
3. išaugo	D. paramos	.....
4. išeiti	E. benamius maistu ir drabužiais	.....
5. kyla	F. vilties	2. ....
6. mokėti	G. pašalpą	.....
7. netekti	H. nedarbo lygis	.....
8. padėti	I. bedarbius	.....
9. pasinaudoti	J. problemų dėl sveikatos draudimo	.....
10. prašyti	K. darbo	3. ....
11. registruotis	L. į pensiją	.....
12. skirti	M. savo teise	.....
13. teikti	N. narkotikus	.....
14. turėti	O. žmonių gerovė	.....
15. vartoti	P. neįgaliajam	.....
	R. socialines paslaugas	.....

5. Įrašykite žodžius.

*artimųjų, beglobius, daiktų, gyventojus, įkurtos, įstaigose, išgyveno, namai, neįgaliajam, pagalba, pagyvenusiam, parama, savivaldybė, socialinė, **socialinių**, vieniša*

„Senelių namų“ gyventojai džiaugiasi karališkomis sąlygomis

Šiaulių rajone atidaryta (0) **socialinių** paslaugų įmonė priima pirmuosius (1) ..... . Rajono gyventojams teikiama trumpalaikė (2) ..... globa ir apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose.

Devintą dešimtį pradėjusi Adelė yra iš to paties kaimo, kur įsikūrę „Senelių namai“. Ji (3) ..... tremtį ir nepriteklius, todėl senutei dar maloniau čia gyventi nei kitiems gyventojams. Į kambarėlį ji atsinešė dalį savo (4) ..... . Į „Senelių namus“ (5) ..... moteris atėjo, nes viena nebegalėjo gyventi, o (6) ..... – nebėra.

Po vienu stogu sename mokyklos pastate (7) ..... trys įstaigos – šeimos krizių centras, dienos socialinės globos centras ir senelių (8) ..... . Socialinių paslaugų įstaigai įkurti buvo gauta (9) ..... iš ES struktūrinių fondų, taip pat rėmė rajono (10) ..... .

„Mūsų namai yra skirti (11) ....., tvarkingam žmogui, taip pat suaugusiam (12) ....., kuris nebenori ar nebegali gyventi vienas, kuriam reikalinga (13) ..... . Čia jo laukia šilti namai“, – kalbėjo namų direktorė.

Šiaulių rajono savivaldybė iki šiol savo senelių globos namų neturėjo ir vienišus (14) ..... senolius apgyvendindavo kitų rajonų panašiose (15) ..... .

Pagal spaudą

6. Įrašykite žodžius.

*ekonomikos, kainą, labdaringa, labdaros, lėšų, nepasiturintiesiems, nepriteklia, paaukoti, pagalba, pajamų, paramos, **savanoriai**, taupyti*

Savaitgalį vyko „Maisto banko“ akcija

Jau kelintus metus iš eilės visuose šalies prekybos centruose „Maisto banko“ akcijos (0) **savanoriai** prашys žmonių (1) ..... maisto nepasiturintiesiems.

„Maisto banko“ akcija – vienas didžiausių nacionalinių (2) ..... projektų Lietuvoje. Nuo 2003 m. jų metu Lietuvos gyventojai (3) ..... nupirkę padovanojo maisto beveik už 9 mln. litų. (4) ..... maisto produktų aukojimo akcija vyks spalio 18–19 dienomis. „Tai ypatinga savaitė“, – sako „Maisto banko“ vadovas. „Spalio 16 d. pasaulis mini Maisto dieną, o spalio 17-oji yra Tarptautinė kovos su skurdu diena. Todėl didžiausias (5) ..... maistu rinkimas organizuojamas būtent šiuo metu.“

Nepaisant (6) ..... atsigavimo požymių, dalis Lietuvos žmonių tebegyvena (7) ..... . Lietuvos gyventojai maistui išleidžia apie 30 proc. (8) ..... . Trečdalis lietuvių teigia, kad pirkdami maistą pirmiausia žiūri jo (9) ..... . „Akivaizdu, kad (10) ..... maistu mažiausių pajamų šeimoms yra ypač svarbi ir laukiama“, – sako „Maisto banko“ vadovas.

„Prasidėjus būsto šildymo sezonui, brangios komunalinės paslaugos ne vieną verčia (11) ..... maisto sąskaita. Tikimės, kad labiau pasiturintys žmonės noriai aukos maisto produktų tiems, kam trūksta (12) ..... išmaitinti šeimas“, – teigia „Maisto banko“ atstovas.

Pagal spaudą

7. Sudarykite sakinius.

Darbo ieško 200 tūkst. gyventojų

0. *Darbo Lietuvoje ieško*

1. Vien per praėjusią savaitę darbo biržose
2. Balandžio pradžioje bedarbio statusą
3. Per savaitę darbo birža
4. Nuo 2003 m. iki pastarųjų mėnesių daugiausia bedarbių per savaitę
5. SEB bankas prognozuoja,
6. Didžiausias nedarbas kovą buvo

- A. padėjo įsidarbinti 2,2 tūkst. asmenų.
- B. Druskininkų (13,9 %), Akmenės (12,5 %) ir Ignalinos (12,1 %) savivaldybėse.
- C. **daugiau nei 200 tūkst. gyventojų.**
- D. kad metų pabaigoje nedarbas Lietuvoje gali siekti 11 proc.
- E. turėjo 176,9 tūkst. žmonių.
- F. jų įregistruota 9,1 tūkst.
- G. buvo registruota 2004 m. sausio 2–9 dienomis – 7,3 tūkst.

Pagal spaudą

8. Įrašykite žodžius. Vienu žodžiu yra daugiau.

*atiduotas, auginti, leidžia, nelaukia, netekti, pasinaudoja, pašalpas, **prarasti**, senelių, sudarytos, tėvų, vaikams*

Tėvai patys trumpinasi tėvystės atostogas

Bijodami (0) **prarasti** darbą, vis daugiau tėvų (1) ....., kol vaikui sueis dveji metai, ir (2) ..... mažylis į lopšelius. Dabar siūloma mažinti „Sodros“ deficitą mažinant tėvystės ir motinystės (3) ....., todėl kai kurie tėvai mano, kad palankesnės sąlygos (4) ..... vaikus buvo geriausias Lietuvos istorijoje socialinis eksperimentas. Tačiau pernai, statistikų duomenimis, į lopšelius jau (5) ..... kas ketvirtas 1–2 metų amžiaus vaikas.

Vaikų psichologai sako, kad (6) ..... iki dvejų metų itin svarbus mamos dėmesys. Ypač svarbu, kad šiuo laiku kartu būtų nors vienas iš (7) .....

Tačiau auklėtojai pastebi, kad vis mažiau tėvų (8) ..... galimybe auginti vaikus iki 2 metų. „Dažniausiai tėvai bijo (9) ..... darbo, todėl ir veda vaikus kuo anksčiau į darželį“, – sako kalbintos auklėtojos.

Nuo praėjusių metų pradžios, kai buvo (10)..... palankesnės vaiko auginimo sąlygos, Lietuvoje demografinė padėtis pradėjo keistis: gimė 3 tūkst. daugiau nei užpernai.

Pagal spaudą

9. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

*ap rūpinti, atstovai, garantijos, įdarbinimas, klausimai, ministerija, ministras, **ministras**, parama, prašymai, projektas, socialinė x 2, susitikimai*

Politiniam kaliniams ir tremtiniam turi būti užtikrinta parama

Socialinės apsaugos ir darbo (0) **ministras** susitiko su politinių kalinių ir tremtinių bendruomenės (1) ..... ir aptarė valstybės (2) ..... grįžtantiems į Lietuvą politiniams kaliniams ir tremtiniam bei jų šeimos nariams klausimus.

Susitikimo metu buvo aptartas naujas Politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo į Lietuvą (3) .....

Taip pat buvo kalbama apie norinčiųjų grįžti prašymus (4) ..... būstais ir apie galimybę teikti tokius (5) ..... ir grįžtančių į Lietuvą politinių kalinių bei tremtinių vaikams, kurie neturi tremtinio statuso.

„Tokie (6) ..... yra labai svarbūs, mes norime išsiaiškinti grįžtančių žmonių (7) ..... adaptacijos problemas, kaip spręsti jų (8) ..... ir integracijos į visuomenės gyvenimą (9) ..... . Taip pat būtina išanalizuoti ir (10) ..... paramos poreikius. Kitaip tariant, būtina užtikrinti visas galimybes žmonėms jaustis saugiai ir žinoti apie socialines (11) ..... grįžus į Lietuvą“, – po susitikimo kalbėjo (12) .....

Socialinės apsaugos ir darbo (13) ..... jau 20 metų įgyvendina Politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo į Lietuvą programą.

Pagal spaudą

10. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

*amžius, asmenys, **benamiai**, benamystė, išsilavinimas, miestai, nakvynės namai, namai, negalia, niekas, nuolatiniai, pasaulis, pasirūpinti, patogumai, priklausomybė, tikrieji*

Jungtinių Tautų Organizacijos (JTO) duomenimis, pasaulyje yra apie 200 mln. (0) **benamių**. Skirtingose šalyse (1) ..... vertinama skirtingai. Ar šeima, gyvenanti karo nuniokotame apleistame pataste be jokių (2) ....., yra benamė? O žmonės, gyvenantys transporto priemonėse, palapinėse? Gamtos stichijos ir karai kasmet benamiais paverčia dešimtis tūkstančių (3) .....: šeimų su mažais vaikais, savimi negalinčių (4) ..... senolių ir t. t.

Žmonės praranda (5) ..... dėl įvairių priežasčių, ne tik dėl karo, potvynių ar prasigėrus. Statistikos duomenimis, didžioji dauguma namų neturinčių žmonių nėra (6) ..... benamiai. Jie geba susirasti laikiną prieglobstį, pavyzdžiui, (7) ....., kol vėl gaus darbą ir galės išsinuomoti kambarį. Tik nedidelė dalis yra (8) ..... benamiai, kuriems benamystė yra gyvenimo būdas. Dauguma jų nesistengia (9) ..... keisti. Dažnas jų turi psichinę (10) ..... arba (11) ..... nuo alkoholio ar narkotikų.

Lietuvoje, kaip ir visame (12) ....., trys ketvirtadaliai benamių yra vyrai, vienas ketvirtadalis – moterys. Spėjama, kad yra per 2 500 benamių. Dauguma benamių bastosi didžiuosiuose (13) ..... . Jų (14) ..... nuo 30 iki 60 metų, nors yra ir jaunesnių. Įdomu tai, kad keli benamiai sakė, kad turi aukštąjį (15) ....., tačiau dauguma, ypač moterys, baigę tik mokyklas.

Pagal spaudą

11. Įrašykite žodžius.

0. Vienas pagrindinių Lietuvos tikslų – **bedarbių** asmenų integracija į darbo rinką.
1. Nakvynės namuose renkasi vis daugiau .....
2. Ne tik dabar, bet ir prieš daugelį metų buvo ..... – žmonių, gatvėse prašančių pinigų.
3. Jis avarijoje neteko kojos, todėl dabar yra .....
4. Internetu populiarus vaizdo klipas, kuriame jauna ..... moteris pradeda girdėti ir pirmą kartą išgirsta sūnaus balsą.
5. Vaikų globos namai kartais gauna finansinę ..... iš užsienio.
6. Pasaulyje vis labiau populiarėja ..... sportas.
7. Žmogus gali gauti senatvės ....., kai sulaukia reikiamo amžiaus.
8. Ši mergina augo dideliame .....: dažnai neturėjo, ko valgyti, o vienu kambariu dalijosi su tėvais ir dar dviem broliais.
9. Prezidentė teigia, kad valstybės ekonominis tikslas – žmonių ....., t. y. geras, saugus gyvenimas.

12. Paaiškinkite, kaip suprantate žodžius.

0. Neįgalus ir invalidas:

Neįgalus žmogus tas, kuris negali, neįstengia ko nors padaryti pats nuo gimimo. Invalidas – žmogus, kuris yra nedarbingas dėl ligos, karo padarinių ir pan.

1. Bedarbis ir nedarbas:

.....
 .....

2. Vaikų darželis ir vaikų namai:

.....
 .....

3. Pensija ir pašalpa:

.....
 .....

4. Skurdas ir labdara:

.....
 .....

5. Ligonių kasa ir socialinis draudimas:

.....

.....

6. Globėjai ir tėvai:

.....

.....

13. Parašykite po sakinį su šiais veiksmažodžiais:

1. aprūpinti, aprūpina, aprūpino *ką? kuo?*

.....

2. įdarbinti, įdarbina, įdarbino *ką? kur?*

.....

3. migruoti, migruoja, migravo

.....

4. netekti, netenka, neteko *ko?*

.....

5. (pa)remti, remia, rėmė *ką? kuo?*

.....

6. padėti, padeda, padėjo *kam? kuo?*

.....

7. pasinaudoti, pasinaudoja, pasinaudojo *kuo?*

.....

8. teikti, teikia, teikė *ką? kam?*

.....

9. vartoti, vartoja, vartojo *ką?*

.....

14. Paaiškinkite, kaip suprantate šiuos posakius.

1. Našlaičių ašaros akmenį praskelia.

.....

2. Kas jaunystėj girtuokliauja, tas
senatvėj elgetauja.

.....

.....

3. Žmogaus vertė darbu matuojama.

.....

4. Eisi šunis lodydamas.

.....

5. Nors tinginys greitai eitų, bet
skurdas visados jį pavytų.

.....

.....

.....

15. Kokios socialinės problemos egzistuoja jūsų šalyje? Pakomentuokite.

Badas; didelis mirtingumas; auga mirtingumas nuo naujų sunkių ligų; mažas gimstamumas; mažėja santuokų; daugėja vaikų, nelankančių mokyklos; daugėja netikrų našlaičių; daugėja senų žmonių; daugėja žmogžudysčių; mažas uždarbis; nedarbas; alkoholizmas; defliacija; narkotikai; korupcija; prostitucija; nepilnamečių santuokos...

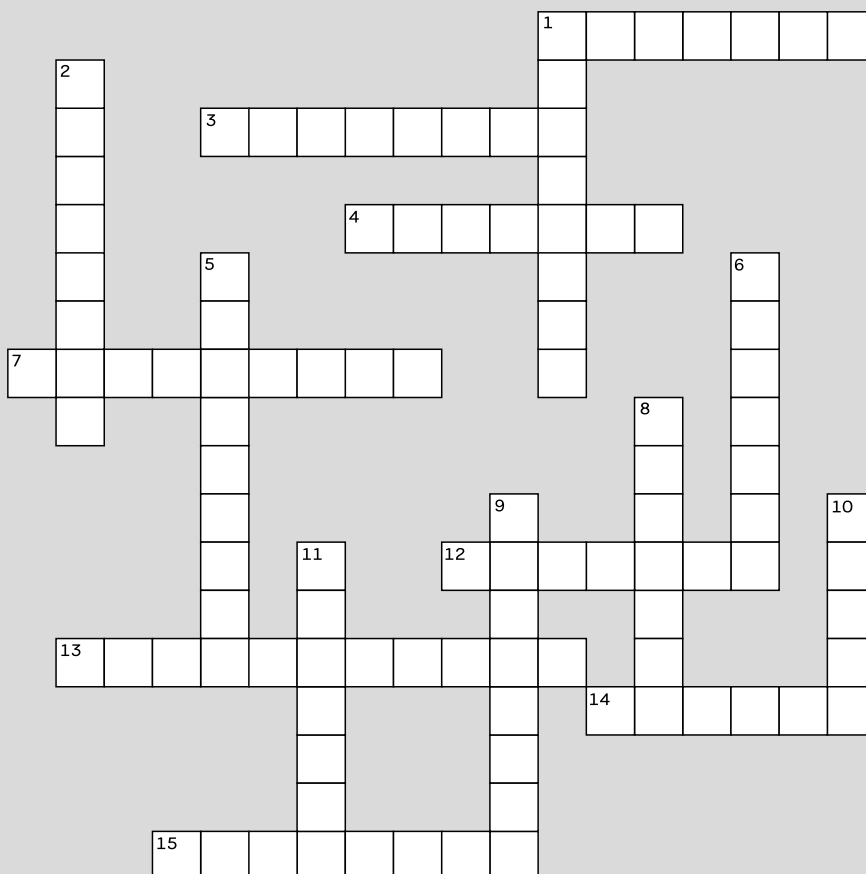
.....

.....

.....

.....

16. Išspręskite kryžiažodį.

Horizontaliai

1. Pagalba pinigais, valstybės teikiama neturtingiems.
3. Žmogus, kuris yra vienas – neturi giminių ir artimųjų.
4. Pinigų ar daiktų davimas neturtingiems žmonėms.
7. Vaikas, kurio vienas ar abu tėvai mirę.
12. Žmogus, kuris neturi kur gyventi.
13. Žmogus, kuris nedirba dėl senyvo amžiaus.
14. Pagalbos teikimas kitam žmogui, rėmimas.
15. Darbo neturėjimas, nebuvimas.

Vertikaliai

1. Veiksmas, kuriuo padedama kitam.
2. Žmogus, kuris ką nors globoja.
5. Susitarimas (turintis dokumento formą) sumokėti pinigų sumą ligos, avarijos ir kt. nelaimingais atvejais.
6. Labai sunki neturtingo žmogaus padėtis.
8. Vyras su žmona, jų vaikai ir kartu auginami svetimi vaikai (našlaičiai).
9. Žmogus, kuris neteko darbo.
10. Kai žmogus rūpinasi, padeda, saugo, globoja kitą žmogų.
11. Pinigų suma, kurią valstybė ar įstaiga kas mėnesį moka žmogui, kuris negali dirbti dėl amžiaus, ligos.

17. Nusišypsokite.

Sustabdė naktį policininkas girtą žmogelį ir klausia:

- Pilieti, kur taip leki vidury nakties?
- Į paskaitą, pareigūne.
- Ką čia nusišneki... Kas skaito paskaitas tokiu metu?
- Mano žmona, pareigūne.

***

Pribėga vaikaitis prie senelio ir prašo jo:

- Seneli, duok pinigų, iš pensijos atiduosiu!

Senelis sutrinka ir klausia vaikaičio:

- Iš kokios pensijos?
- Kaip iš kokios, iš močiutės! – nekantriai atsako jam vaikaitis.

NUSIKALSTAMUMAS IR TEISĖSAUGA

nusikaltimas	<i>Vakar buvo padarytas sunkus nusikaltimas.</i>
nusikaltėlis, -ė	<i>Nusikaltėlis buvo sulaikytas ir nuteistas.</i>
nusikalsti, nusikalsta, nusikalto	<i>Jis nusikalto įstatymams. Kuo aš nusikaltau, kad pyksti ant manęs?</i>
auka: nusikaltimo, avarijos	<i>Dar nežinoma, kiek aukų yra avarijoje. Nukentėjusysis kreipėsi į teismą.</i>
nukentėjusysis, -ioji	<i>Artūras nukentėjo avarijoje – jam lūžo koja.</i>
nukentėti, nukenčia, nukentėjo kas? nuo ko?	<i>Močiutė nukentėjo nuo vagių – jie pavogė močiutės rankinę.</i>
įtariamasis, -oji	<i>Policija sulaikė įtariamuosius ir trims paroms uždarė į areštinę.</i>
įtarti, įtaria, įtarė ką? dėl ko?	<i>Policija įtaria bedarbį dėl automobilio vagystės.</i>
vagis, vagies; vagys	<i>Saugokis vagies! Policija sulaikė automobilių vagis.</i>
vagystė	<i>Dabar būna daug vagysčių. Už vagystę jis sėdi kalėjime.</i>
(ap-, pa-) vogti, vagia, vogė ką? iš ko?	<i>Būkite atsargūs, šiais laikais bet kur gali užpulti ir apvogti. Iš banko pavogta keli milijonai litų.</i>
(už-) pulti, puola, puolė	
plėšikas	<i>Policija sugavo banko plėšikus.</i>
(api-, iš-) plėšti, plėšia, plėšė ką?	<i>Vaikščioji vėlai vakare, ar nebijai, kad tave gali apiplėšti? Vagys išplėšė durų užraktą ir pavogė seifą.</i>
apiplėšimas	<i>Ginkluotas apiplėšimas nepavyko.</i>
žudikas	<i>Anksčiau žudikus baudavo mirties bausme.</i>
(nu-) žudyti, žudo, žudė ką?	<i>Ta grupuotė ne tik plėšė, bet ir žudė žmones.</i>
chuliganas	<i>Keli chuliganai sukėlė muštynes.</i>
muštynės	<i>Diskotekoje kilo muštynės, todėl buvo iškviesta policija.</i>
kilti, kyla, kilo	<i>Apie vidurnaktį bare kilo muštynės.</i>
(su-) kelti, kelia, kėlė ką?	<i>Policininkai klausinėjo, kas sukėlė muštynes bare.</i>
žmogžudystė	
(į-) vykdyti, vykdo, vykdė ką?	<i>Per savaitę įvykdytos dvi žmogžudystės.</i>
(su-, už-) mušti(s), muša(si), mušė(si) ką? su kuo?	<i>Kas jį taip sumušė? Vaikai pradėjo muštis.</i>
ginklas	<i>Ar tu turi kokį nors ginklą? Policininkas liepė padėti ginklą.</i>
policija	<i>Draugas dirba Kelių policijoje. Įvyko avarija, reikia skambinti į policiją.</i>
policininkas	<i>Šventės metu tvarką prižiūrėjo policininkai.</i>
suimti, suima, suėmė ką?	<i>Policija suėmė nusikaltėlį.</i>
areštuoti, areštuoja, areštavo ką?	
areštinė	<i>Nusikaltėlį nuvežė į areštinę.</i>
teisininkas, -ė	<i>Užaugęs Tomas norėtų būti teisininkas.</i>
teisėjas, -a	<i>Teisėjas įrodė įtariamojo kaltę.</i>
(nu-) teisti, teisia, teisė ką? už ką?	<i>Už įstatymo pažeidimą juos nuteisė dvejiems metams.</i>
išteisinti, išteisina, išteisino ką?	<i>Teismas išteisino kaltinamąjį.</i>
advokatas, -ė	<i>Jis nieko nekalbėjo be advokato. Verslininkas nusisamdė brangų advokatą.</i>
prokuroras, -ė	<i>Ji dirba prokurore. Dėl to klausimo kreipkitės į prokurorą.</i>
teismas	<i>Jį kvietė į teismą. Prieš mėnesį buvau teisme.</i>
teismo procesas	<i>Teismo procesas truko kelias valandas.</i>

byla	<i>Teisme buvo nagrinėjama skryrybų byla. Bylą laimėjo Jonas.</i>
nagrinėti, nagrinėja, nagrinėjo	
liudytojas, -a	<i>Joną apklausė kaip eismo įvykio liudytoją.</i>
(pa-) liudyti, liudija, liudijo	<i>Jį kvietė liudyti tris kartus. Jis liudijo prieš / už mane.</i>
(ap-) kaltinti, kaltina, kaltino <i>ką? kuo? dėl ko?</i>	<i>Jį kaltina dėl bendradarbiavimo su kontrabandininkais. Manoma, kad jis nekaltas.</i>
(ap-) ginti(s), gina(si), gynė(si) <i>ką? nuo ko?</i>	<i>Advokatas apgynė teisiąmąjį. Manęs nereikia ginti, galiu ir pats apsiginti.</i>
kalėjimas	<i>Už šį nusikaltimą jis sėdės kalėjime penkerius metus.</i>
kamera	
kalinys, -ė	<i>Kalėjimo kameros nedidelės ir tamsios. Jose gyvena po kelis kalinius. Kalinius saugo ir tvarka kalėjime rūpinasi prižiūrėtojai.</i>
prižiūrėtojas, -a	
sėdėti kalėjime <i>už ką?</i>	<i>Jis sėdi kalėjime už plėšimą ir vagystę.</i>
kalėti, kali, kalėjo <i>už ką?</i>	<i>Jis kali už prekybą narkotikais.</i>
atlikti, atlieka, atliko <i>ką? bausmę</i>	<i>Jis atlieka bausmę griežto režimo pataisos darbu kalėjime.</i>
bausmė; mirties bausmė	
(pa-) skirti, skiria, skyrė <i>ką?</i>	<i>Teismas jam paskyrė bausmę – vienerius metus kalėjimo.</i>
pataisos namai	<i>Vakar prie pataisos namų buvo sulaikytas vyras, kuris turėjo kelis mobiliuosius telefonus.</i>

1. Parašykite, kas tai yra.

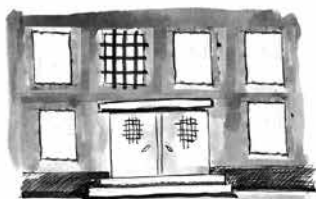
0.

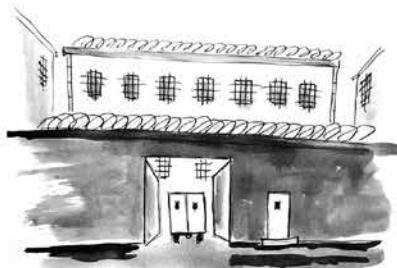
1.

2.

3.

4.

5.

0. **policininkas**

2. .... 4. ....

1. ....

3. .... 5. ....

2. Išbraukite netinkamą žodį. Paaiškinkite, kodėl taip manote.

0. vagis, plėšikas, **auka**, chuliganas
1. nukentėjęsysis, teisėjas, advokatas, prokuroras
2. prižiūrėtojas, kamera, kalėjimas, auka
3. žmogžudystė, vagystė, bausmė, apiplėšimas
4. ginklas, teismas, byla, liudytojas
5. muštinės, avarija, apiplėšimas, įtariamasis
6. kalėjimas, nusikaltimas, pataisos namai, areštinė

3. Parašykite šių žodžių moteriškąją giminę.

0. nusikaltėlis – nusikaltėlė	6. prokuroras – .....
1. plėšikas –	7. advokatas – .....
2. žudikas –	8. teisėjas – .....
3. chuliganas –	9. prižiūrėtojas – .....
4. kalinys –	10. liudytojas – .....
5. policininkas –	

4. Sudarykite žodžių junginius.

0. apginti	A. bylą
1. kalėti	B. nusikaltėlį
2. kreiptis	C. kalėjime
3. nagrinėti	D. teisme
4. nusisamdyti	E. bausmę
5. nuteisti	F. už nusikaltimą
6. paliudyti	G. į prokurorą
7. pavogti	H. teisiamąjį
8. saugoti	I. kalinius
9. sėdėti	K. advokatą
10. skirti	L. 10 metų kalėjimo
11. suimti	M. chuliganą
12. sukelti	N. narkotikus
13. sulaikyti	O. muštynes
14. sumušti	P. pinigus
15. vartoti	R. įtariamąjį
	S. praeivį
	T. ginklą

5. Pažymėkite +, kurie žodžiai gali sudaryti junginius. Parašykite sakinių su pasirinktais junginiais.

	<i>baisus, -i</i>	<i>drąsus, -i</i>	<i>beviltiškas, -a</i>	<i>didelis, -ė</i>	<i>žiaurus, -i</i>
1. policininkas		+			+
2. muštynės					
3. avarija					
4. nusikaltėlis					
5. bausmė					

.....

.....

.....

.....

.....

6. Pasirinkite tinkamą žodį.

Visos (0) *valstybės* turi taisyklių ar (1) *įstatymų / konstitucijų* rinkinius, ginančius jų piliečių (2) *pareigas / teises*. Paprastai įstatymams vykdyti (3) *valdžia / valstybė* pasitelkia policiją ir teismus. Apie 450 m. pr. Kr. romėnai (4) *padarė / sukūrė* teismų sistemą. Teisme (5) *teisėjai / teisiamieji* sprendavo, ar asmuo pažeidė įstatymą. Kitose bylose kaltinamasis samdydavo (6) *gynėją / kaltintoją*, kad šis kalbėtų vietoj jo. Daugumos Europos šalių teisė pagrįsta romėnų teise.

Ilgiausias (7) *nuosprendis / kaltinimas* sėdėti kalėjime – 141 078 metai. Jis Tailande buvo (8) *pasakytas / paskelbtas* moteriai, kuri apgaulinėjo kitus. Saugiausias pasaulio (9) *kalėjimas / kamera* buvo saloje netoli Kalifornijos krantų. Iš jo nepavyko pabėgti nė vienam (10) *kaliniui / prižiūrėtojui*. Mirties (11) *kaltinimas / bausmė* tebegalioja 105 valstybėse, tačiau kai kuriose iš jų toks nuosprendis niekada neskelbiamas. Pirmoji mirties bausmė (12) *išbraukė / panaikino* Austrija 1787 m.

7. Pasirinkite tinkamą žodį.

Dėl trijų jaunų merginų nužudymo iki gyvos galvos (0) *nuteistas / baudžiamas* Trakų gyventojas pakilo į (1) *kovą / mūšį* prieš Lukiškių tardymo izoliatoriaus vadovus. Jis prirašė skundų į teismus ne tik dėl nežmoniškų (2) *kaltinimo / įkalinimo* sąlygų, bet ir aiškina, jog dėl skundų rašymo jam buvo (3) *uždrausta / atimta* susitikti su žmona.

„Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo administracija iš manęs tyčiojasi, (4) *nevykdo / nedirba* savo pareigų“, – aiškino (5) *nukentėjusysis / kalinys*.

Prieš 10 metų (6) *pasodintas / sulaikytas*, o vėliau griežčiausia bausme nuteistas vyriškis šiandien turi tik vienintelę galimybę pamatyti besikeičiantį Vilnių – kai yra (7) *vežamas / teisiamas* į teismus. Pareigūnai

juokauja, kad kai kurie (8) *įtariamieji / nuteistieji* būtent dėl to ir skundžiasi teismui – tai vienintelė galimybė ištrūkti iš kalėjimo (9) *kameros / grotų*.

Dėl nuteistojo skundų (10) *teismuose / bylose* turi aiškintis ir teisininkai, ir prižiūrėtojai.

Kai pas odontologą (11) *nukentėjusysis / nuteistasis* užpuolė prižiūrėtojus, šie turėjo suduoti gumine lazda ir uždėti (12) *antrankius / apyrankes*.

Pagal spaudą

8. Įrašykite žodžius.

bausdavo, nerakindavo, nusikaltėliai, nusikaltėlių, nusikaltimas, nusikaltimų, plėšiami, šaudo, vagiami, vagis, vagių, vagystė

Šiuo metu, deja, Lietuvoje padaroma daug (0) **nusikaltimų**: (1) ..... žmonių daiktai ir pinigai, (2) ..... bankai... Neretai (3) ..... mušasi, (4) ..... vieni kitus... Deja, tokia realybė.

O dar XX a. viduryje Lietuvoje beveik nebuvo (5) ..... ar kitokių (6) ..... . Kaimo žmogus, išeidamas iš namų, net (7) ..... durų. Jis tik prie durų padėdavo šluotą ir tai reiškė, kad nieko nėra namie. Niekas tada neidavo nė prie durų. Pats didžiausias (8) ..... tuometinėje Lietuvoje buvo arklių (9) ..... . Žmonės patys (10) ..... gaudydavo ir (11) .....

9. Įrašykite veiksmažodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

*aiškintis, apginti, **apiplėšti**, apkaltinti, apvogti, atlikti, išlaužti, įtarti, kilti, nukentėti, nusikalsti, nuteisti, paliudyti, pavogti, prireikti, suimti, sukelti*

0. Naktį vagys **apiplėšė** juvelyrinių dirbinių parduotuvę.
1. Apsaugos darbuotojai ....., ar tas aukštas jaunuolis kažką parduotuvėje .....
2. Kol kaimynai atostogavo, vagys ..... jų butą. Jie ..... durų užraktą ir pateko į butą. Policija ..... du įtariamuosius.
3. Prieš uždarymą klube ..... muštynės. Policija ....., kas tas muštynes ..... . Muštynėse ..... ir klubo darbuotojas. Jam ..... medikų pagalbos.
4. Policijos departamentas pranešė, kad ..... ne tik neprižiūrimi, asocialūs, bet ir jaunuoliai iš padorių šeimų.
5. Už sunkų nusikaltimą teks ..... bausmę kalėjime.
6. Tomas ....., kad tą vakarą, kai buvo padarytas nusikaltimas, jie su įtariamuoju buvo namie.
7. Įmonės direktorių ..... mokesčių nemokėjimu, bet advokatas jį ..... ir direktorius buvo išteisintas.
8. Už tą nusikaltimą jaunuolį ..... dvejiems metams kalėjimo.

10. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

apiplėšta, apsaugininkai, pagalba, pagauti, paguldyti, pinigai, plėšikai x 2, sučiupti, užpulti, užpuolikai, vagys

Dujų degalinėje sulaikytas plėšikas

Jonavoje sekmadienį (0) **apiplėšta** dujų degalinė. Du veidus kaukėmis slepiantys (1) ..... į degalinę įsiveržė sekmadienio vakarą, likus pusvalandžiui iki vidurnakčio.

Degalinės darbuotoją jie (2) ....., kai šis trumpam išėjo į lauką. (3) ..... pareikalavo seifo rakto, tačiau darbuotojas jo net neturėjo ir tuo sugebėjo įtikinti (4) ..... . Tuomet šie pareikalavo atiduoti kasoje esančius (5) ..... .

Degalinės darbuotojas, atidaręs kasą, spėjo slapta paspausti (6) ..... mygtuką. (7) ....., paėmęs iš kasos 1 800 litų, degalinės darbuotoją surišo ir (8) ..... ant žemės, tačiau tuo metu į teritoriją įvažiavo saugos tarnybos (9) ..... .

Jiems pavyko (10) ..... vieną užpuoliką – paaiškėjo, jog tai 35 metų Ruklos gyventojas. Kito užpuoliko, kuris turėjo pinigus, apsaugininkai (11) ..... nespėjo.

Pagal spaudą

11. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

arkliavagiai, **arklys**, bausmė, ilgapirščiai, kalėti, nusikaltėliai, nusikaltimas x 2, nuteisiami, policija, sulaikyti, svetimas, teismas, vagystė

Geras (0) **arklys** visada buvo turtas, kurį (1) ..... mėgindavo pavogti. (2) ..... nuo seno (kaip mūsų dienomis – automobilių vagys) buvo viena profesionaliausių ir gerai organizuotų (3) ..... grupių.

Arkliavagystė nuo senų senovės buvo sunkus (4) ..... . Jau XV a. viduryje arklio (5) ..... buvo laikoma daug sunkesniu (6) ....., nei nedidelė vagystė ir arkliavagio laukė ypač sunki (7) ..... .

Mūsų dienomis automobilių vagis (8) ..... policija (ir tai, deja, ne visada pavyksta). Niekdariai neretai (9) ..... tik kelerius metus (10) ..... . Arkliavagiai senajame Lietuvos kaime taip lengvai neišsisukdavo. Tyrimą kaimo žmonės dažniausiai atlikdavo be (11) ..... ir (12) ....., o sugautam arkliavagiui noras praturtėti (13) ..... turtu galėdavo kainuoti net gyvybę.

Pagal spaudą

12. Paaiškinkite, kaip suprantate žodžius.

0. Auka ir nusikaltėlis:

Auka yra žmogus, kuris nukentėjo nuo nusikaltėlio, vagies, plėšiko... O nusikaltėlis yra tas žmogus, kuris padarė nusikaltimą.

1. Liudytojas ir įtariamasis:

.....
 .....

2. Teisininkas ir teisėjas:

.....
 .....

3. Alkoholikas ir alkoholizmas:

.....
 .....

4. Bausmė ir nusikaltimas:

.....
 .....

5. Kalėjimas ir areštinė:

.....
 .....

13. Įrašykite žodžius su tinkamais priešdėliais.

ap-, iš-, į-, nu-, pa-, su-

0. Filmo „**Nužudyti** (žudyti) Bilą“ herojė **išžudė** (žudyti) visus savo priešus.

1. Balandžio 12 d. Tauragėje paaugliai ..... (vogti) studentų nuomojamą butą. Jie ..... (vogti) 2 kompiuterius ir 1 fotoaparata.

2. Pareigūnams įtarimų ..... (kelti) vienas pasas. Vėliau paaiškėjo, kad jis suklastotas.

3. Plėšikai įsiveržė į įmonės teritoriją ir iš pradžių ..... (tarti) sargui nesipriešinti. Tačiau sargas nepakluso, todėl įsibrovėliai jį smarkiai ..... (mušti). Tada paėmė iš seifo pinigus ir pabėgo. Įmonės savininkas ..... (tarti), kad tai konkurentų darbas. Policininkai ..... (tarti) apklausti netoli esančios statybų įmonės darbuotojus.

4. Prieš metus Jonavos rajone ..... (vykti) didelė avarija, kurios metu vienas žmogus žuvo, dar 4 ..... (kentėti). Advokatui kaltinamojo ..... (ginti) nepavyko, nes šis avarijos dieną vairavo neblaivus. Avarijos kaltininką ..... (teisti) 2 metus kalėti.

14. Sudarykite sakinių.

0. Vagis	nužudė	nusikaltėlį.
1. Plėšikai	sumušė	narkotikus.
2. Žudikas	nuteisė	piniginę.
3. Chuliganai	suėmė	bylą.
4. Liudytojas	liudijo	kalėjime.
5. Policija	apiplėšė	žmogų.
6. Teisėjas	sėdi	banką.
7. Kalinys	vartoja	teisme.
8. Advokatas	pavogė	savo klientą.
	gina	
	laimėjo	

0. **Vagis pavogė piniginę.**

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....

15. Pasakykite, kas čia vyksta.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....

16. Paaškindite, kaip suprantate šiuos posakius.

1. Vagiui vienas kelias, ieškančiam – daug. ....
2. Vagie, kepurė dega! ....
3. Vagystė nepraturtins, dosnumas nesuvargins. ....
4. Žmogus šaudo, Dievas kulkas gaudo. ....

17. Papasakokite istorijas vaidmenimis:

I istorija

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

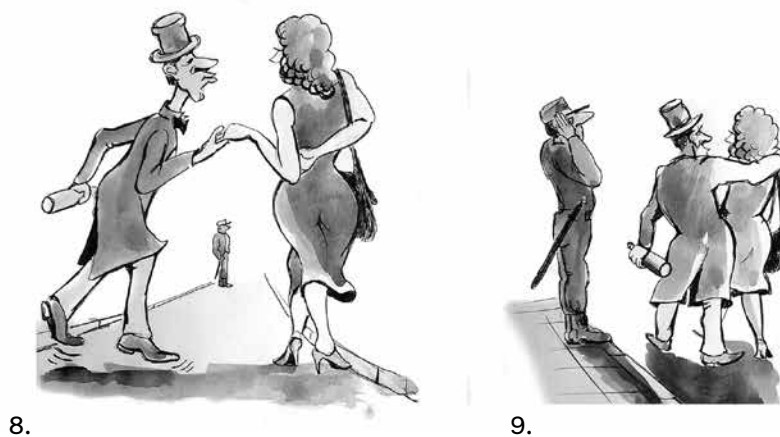
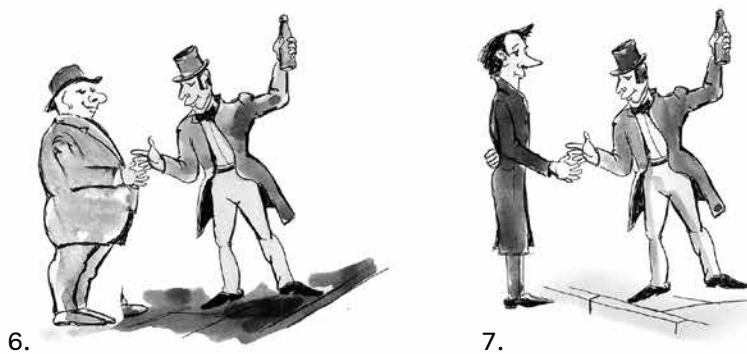
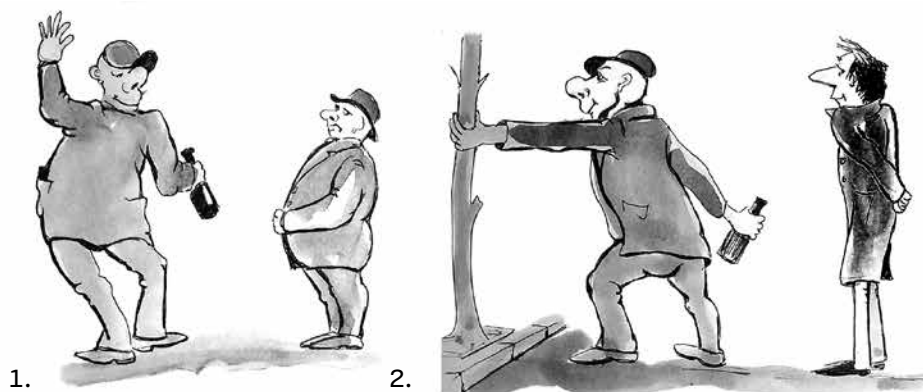

13.

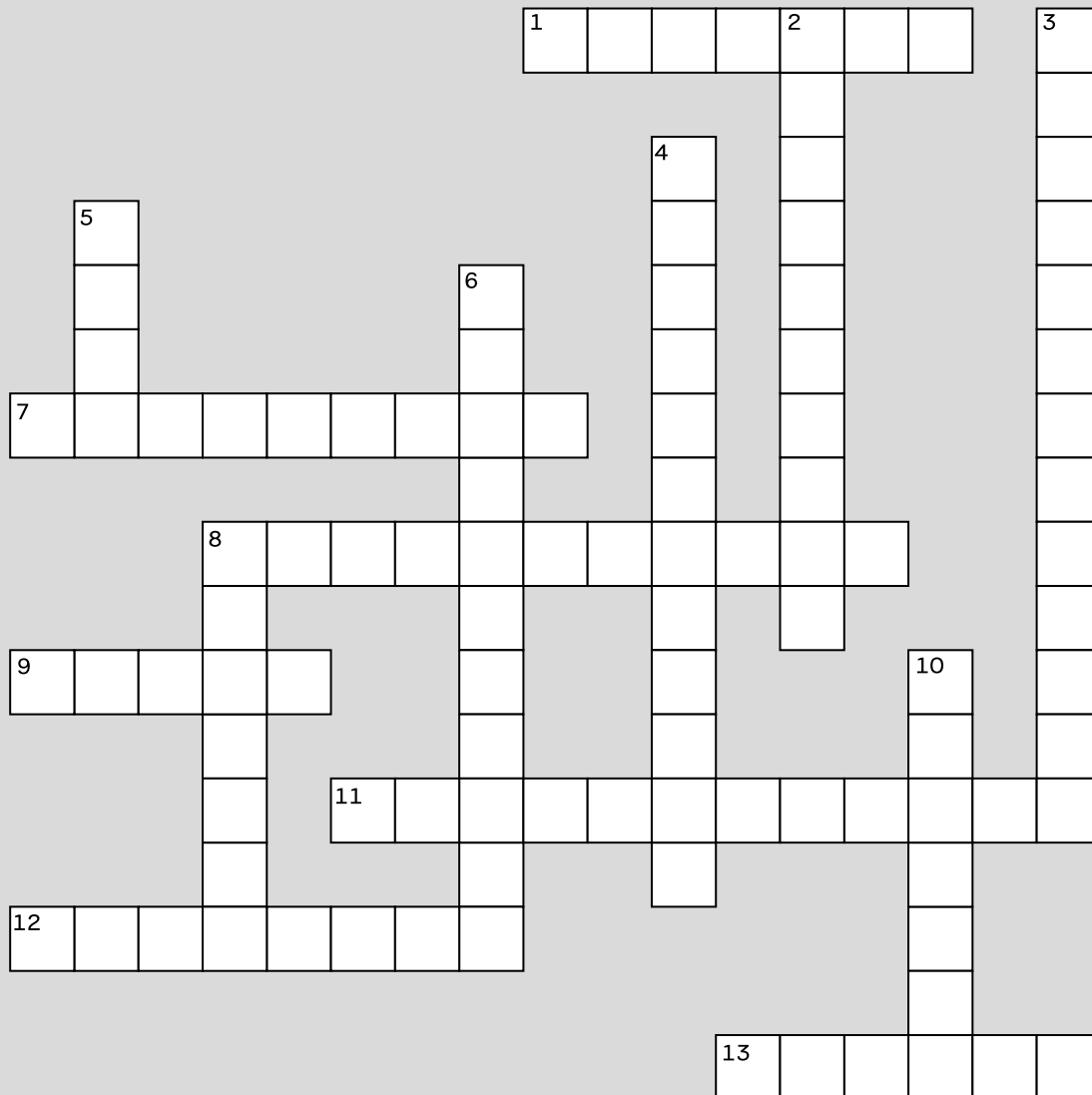

14.

II istorija

18. Išspręskite kryžiažodį.

Horizontaliai

1. Gynimosi ar kovos priemonė.
7. Namai laikyti asmenims, kuriems atimta laisvė.
8. Teisės specialistas.
9. Asmuo, kuris neteisėtai pasiima kito daiktą, turtą.
11. Asmuo, kuris daro nusikaltimus.
12. Teisininkas, kuris nagrinėja ir sprendžia bylas teisme.
13. Tai, ką asmuo turi padaryti už nusikaltimą.

Vertikaliai

2. Asmuo, kuris matė nusikaltimą, avariją ir gali apie tai papasakoti.
3. Asmuo, kuris prižiūri tvarką kalėjime.
4. Asmuo, kuris rūpinasi žmonių saugumu ir tvarka viešosiose vietose.
5. Tam tikro klausimo nagrinėjimas ir sprendimas teisme.
6. Asmuo, kuris įtariamas padaręs nusikaltimą.
8. Įstaiga, kurioje nagrinėjamos bylos, sprendžiama, kokią bausmę skirti.
10. Asmuo, kuris neteko laisvės dėl padaryto nusikaltimo.

19. Nusišypsokite.

- Ką tik pavogė mano automobilį!
- Kaip atrodė nusikaltėlis?
- Neatsimenu, tačiau užsirašiau automobilio numerį!

***

Teisėjas kreipiasi į susirinkusius teismo salėje:

- Tylos! Įspėju, jei dar kas nors ištars „Teisėją lauk“, bus išprašytas į gatvę.
- Po kurio laiko balsas iš salės: „Teisėją lauk“.

Teisėjas:

- Kaltinamasis, tai ne jums.

***

Policininkas sustabdo automobilį ir sako vairuotojui:

- Jūs važiavote 60 kilometrų per valandą, čia galima tik 40.
- Aš ir važiavau keturiasdešimt.
- Ne, važiavote šešiasdešimt kilometrų per valandą!

Čia įsikiša vairuotojo žmona ir sako:

- Ponas policininke, kai mano vyras išgeria, su juo beprasmiška ginčytis.

***

Teisėjas klausia kaltinamojo:

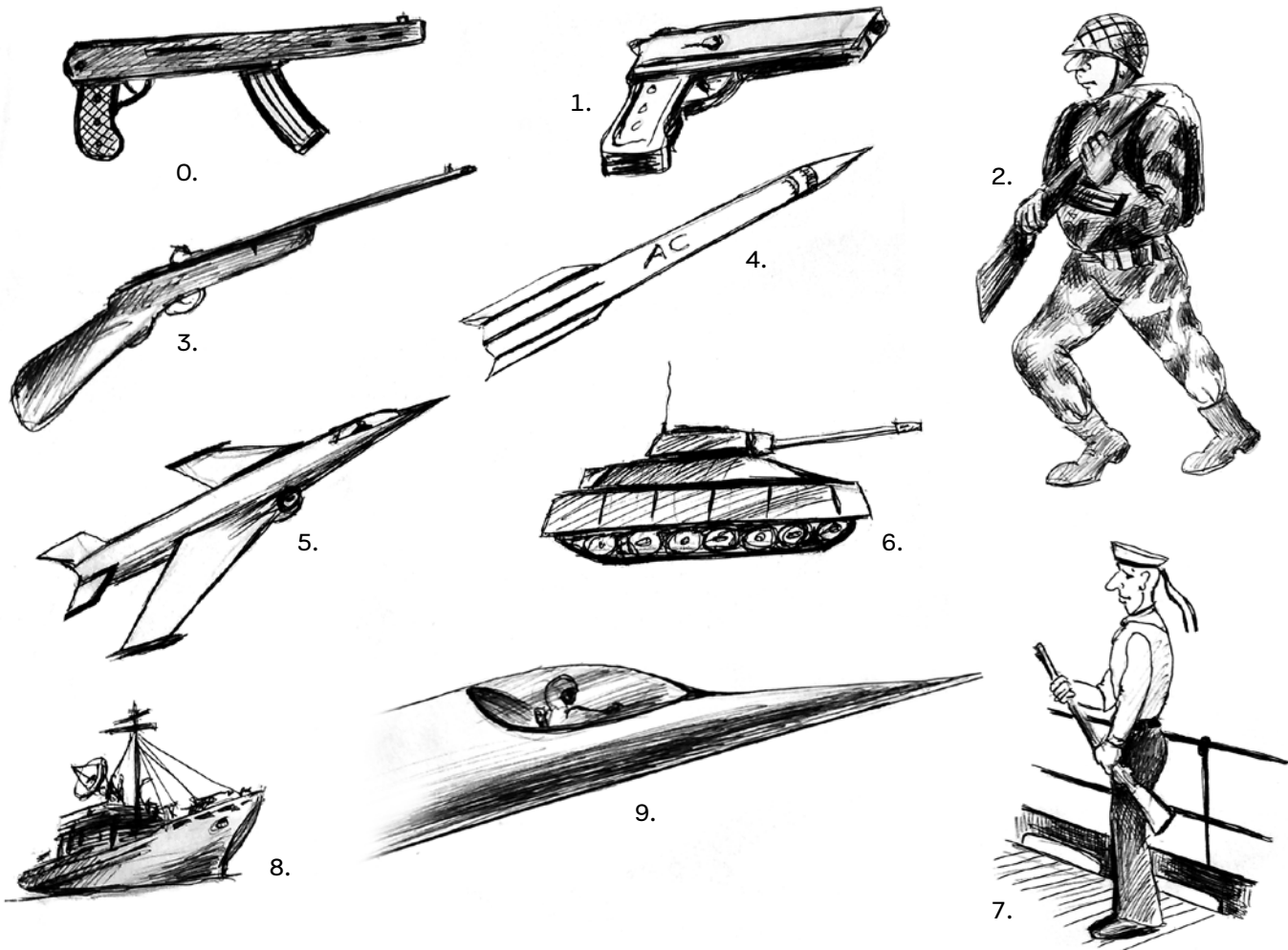
- Ar jūs nusikaltimą įvykdėte taip, kaip aš tik nupasakojau?
- Ne, bet jūsų idėja irgi nebloga.

TAIKA IR KARAS

taika	<i>Visos tautos nori gyventi taikoje. Po ilgų derybų valstybės sudarė ir pasirašė taikos sutartį.</i>
sudaryti, sudaro, sudarė <i>ką?</i>	
pergalė	<i>Kareiviai kovojo iki pergalės. Taikos jėgos šventė pergalę.</i>
laisvė	<i>Daug žmonių žuvo kovoje už savo tėvynės laisvę.</i>
nelaisvė	<i>Priešas paėmė į nelaisvę kelis šimtus karių.</i>
karas	<i>Pirmajame pasauliniame kare žuvo daug žmonių.</i>
priešas	<i>Šalį užpuolė priešo kariuomenė.</i>
(pa-) priešintis, priešinasi, priešinosi <i>kam?</i>	<i>Apsupta kariuomenė ilgai priešinosi.</i>
sajungininkas	<i>Į pagalbą atskubėjo sąjungininkai.</i>
mūšis	<i>Žalgirio mūšis įvyko 1410 m.</i>
kilti, kyla, kilo konfliktas, karas	<i>Tarp šalių kilo karinis konfliktas.</i>
kariauti, kariauja, kariavo	<i>Šios dvi šalys kariauja viena su kita / tarpusavyje.</i>
(už-) pulti, puola, puolė <i>ką?</i>	<i>Šalį užpuolė priešo kariuomenė.</i>
ginti(s), gina(si), gynė(si) <i>nuo ko? ką?</i>	<i>Visi turi būti pasiruošę ginti savo šalį nuo priešų. Jis gynėsi nuo šuns kaip galėdamas.</i>
nugalėti, nugalėti, nugalėjo <i>ką?</i>	<i>Mūšyje nugalėtoji stipresnis ir gudresnis.</i>
laimėti, laimi, laimėjo <i>ką?</i>	<i>Ne visada kovą laimi stipresnis.</i>
pralaimėti, pralaimi, pralaimėjo <i>ką?</i>	<i>Matydami, kad pralaimės mūšį, priešai ėmė trauktis.</i>
iškovoti, iškovoja, iškovojo <i>ką?</i>	<i>Tame mūšyje jie iškovojo pergalę.</i>
kovoti, kovoja, kovojo <i>už ką? su kuo?</i>	<i>Partizanai kovojo už savo tėvynės laisvę.</i>
kariuomenė / armija	<i>Mano draugas tarnavo Lietuvos kariuomenėje.</i>
tarnauti, tarnauja, tarnavo	<i>Kiek laiko reikia tarnauti kariuomenėje?</i>
atlikti, atlieka, atliko	<i>Daugelyje šalių jaunuoliai privalo atlikti karo tarnybą. Dabar Lietuvoje karinė tarnyba nėra privaloma.</i>
privaloma karinė tarnyba	<i>Jonas atliko alternatyvią karinę tarnybą – dirbo ligoninėje savanoriu.</i>
alternatyvi karinė tarnyba	
savanoris	<i>Daug savanorių kovojo partizanų kare.</i>
krašto apsauga	<i>Krašto apsauga reikia rūpintis ir taikos metu.</i>
Krašto apsaugos ministerija (KAM)	<i>KAM yra netoli Vilniaus universiteto.</i>
karinės oro pajėgos	
naikintuvas	<i>Naikintuvai pakilo ir prasidėjo oro mūšis.</i>
karinės jūrų pajėgos	
laivynas	
ginklas	<i>Visi prie ginklų! Užtaisyti ginklus!</i>
(ap-, nu-) ginkluoti(s), ginkluoja(si), ginklavo(si)	<i>Priešai ginkluojasi, ruošiasi kovai. Dabar didelis dėmesys skiriamas branduoliniam nusiginklavimui.</i>
branduolinis ginklas	<i>Spėjama, kad ta šalis turi branduolinį ginklą.</i>
šautuvas	<i>Reikia leidimo turėti šautuvą.</i>
automatas	<i>Kareiviai mokomi šaudyti automatu.</i>
pistoletas	<i>Pistoletas yra šaunamasis ginklas.</i>
tankas	<i>Tankų kolona atvažiavo į kareivinių garažus.</i>
raketa	
uniforma	<i>Visi kareiviai turi dėvėti uniformas.</i>
kareivis / karys	<i>Ant karių kapų dega amžinoji ugnis.</i>

karininkas	<i>Jo senelis buvo Lietuvos kariuomenės karininkas.</i>
kariškis	<i>Jis kariškis, ne civilis asmuo.</i>
vadas	<i>Būrio vadas pasikvietė kareivį.</i>
būrys	<i>Parade žygiavo kareivių būriai.</i>
didvyris	<i>Jos senelis buvo Antrojo pasaulinio karo didvyris.</i>
žygdarbis	<i>Jis atliko žygdarbį, už kurį buvo apdovanotas (medaliu).</i>
atlikti žygdarbį	
drąsus, -i	<i>drąsus savanoris</i>
narsus, -i	<i>narsus kareivis</i>
sumanus, -i	<i>sumanus karininkas</i>
protingas, -a	<i>protingas vadas, protinga taktika</i>
stiprus, -i	<i>stiprus laivynas</i>

1. Parašykite, kas tai yra.

0. **automatas**

1.	4.	7. ....
2.	5.	8. ....
3.	6.	9. ....

2. Raskite 15 žodžių (→ ↓).

A	S	K	~~T~~	~~A~~	~~I~~	~~K~~	~~A~~ →	L	K
U	T	A	N	K	A	S	R	P	A
T	A	R	N	Y	V	E	M	I	R
G	D	I	D	V	Y	R	I	S	I
J	R	N	Ū	N	P	E	J	T	Š
U	N	I	F	O	R	M	A	O	K
K	G	N	M	Š	I	T	A	L	I
A	I	K	Ū	B	E	A	R	E	S
R	N	A	Š	Ū	Š	R	A	T	S
A	K	S	I	R	A	N	B	A	U
S	L	A	S	Y	S	Y	T	S	D
V	A	D	A	S	Y	B	É	G	É
A	S	P	E	R	G	A	L	É	S

0. taika	4.	8.	12. ....
1.	5.	9.	13. ....
2.	6.	10.	14. ....
3.	7.	11.	15. ....

3. Raskite žodžių apibrėžtis.

0. **Karininkas**

1. Vadas
2. Automatas
3. Priešas
4. Krašto apsauga
5. Privaloma karinė tarnyba
6. Uniforma
7. Kariškis
8. Savanoris

- A. Drabužiai, kuriuos dėvi kariškiai.
- B. Asmuo, kuris savo noru stoja į kariuomenę.
- C. Tai ir karininkas, ir kareivis.
- D. Vaikinių pareiga Tėvynei.
- E. **Turintis laipsnį kariškis.**
- F. Šaunamasis ginklas.
- G. Kas vadovauja būriui, armijai.
- H. Nedraugiškos valstybės kariuomenė, su kuria kariaujama.
- I. Tėvynės gynimas.

4. Išbraukite netinkamą žodį. Paaiškinkite, kodėl taip manote.

- 0. priešas, **žygdarbis**, didvyris, sąjungininkas
- 1. laimėti, kariauti, nugalėti, iškovoti
- 2. narsi, privaloma, savanoriška, alternatyvi
- 3. armija, būrys, kareivis, kariuomenė
- 4. ginklas, laivynas, lėktuvnešis, tankas
- 5. šautuvas, pistoletas, kulka, lankas
- 6. kova, mūšis, karas, taika

5. Daug žodžių, vartojamų kalbant apie karą, yra reikalingi ir taikos metu. Sudarykite junginius.

<i>karas</i>			<i>taika</i>
karinis	0.	būrys	savo nuomonę
eiti į karą	1.	konfliktas	draugų
būrio	2.	armija	vaikų
karinę tarnybą	3.	vadas	namų darbus
karą	4.	savanoris	su tėvais
kareivių	5.	kovoti	paukščių
kare	6.	ginti	diskusija
karas	7.	pralaimėti	loterijoje
valstybės	8.	atlikti	už save
Tėvynę	9.	nugalėti	varžybas
armijos	10.	laimėti	save
	11.	kilo	

0. **Būrys kareivių – būrys draugų, vaikų, paukščių.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Parašykite šių žodžių moteriškąją giminę.

0. kariškis – **kariškė**
1. karininkas – .....
2. jūrininkas – .....
3. didvyris – .....
4. belaisvis – .....
5. priešas – .....
6. savanoris – .....

7. Parašykite priešingos reikšmės žodžius.

0. Drąsus – bailus kareivis	6. Pradėti – ..... karą
1. Stiprus – ..... jūrininkas	7. Privaloma – ..... tarnyba
2. Sumanus – ..... vadas	8. Kilo – ..... karas
3. Energingas – ..... karininkas	9. Laimėti – ..... mūšį
4. Garsus – ..... didvyris	10. Pulti – .....
5. Ginkluotas – ..... žmogus	11. Taika – .....

8. Kokios asociacijos kyla, kai išgirstate žodžius:

1. Karas – **baisu** .....
- .....
2. Kariuomenė – **daug jaunų vyrų**, ...
- .....
3. Kareivis – **uniforma**, ...
- .....
4. Ginklas – **kulka**, ...
- .....
5. Pergalė – **džiaugsmas**, ...
- .....

9. Įrašykite žodžius. Dviem žodžiais yra daugiau.

*gina, ginklas, ginkluotas, karas, kariuomenė, **karui**,
kovojusios, pajėgas, pralaimi, taiką x 2, taikos, užpulti*

Taikos palaikymo pajėgos

1945 m., pasibaigus Antrajam pasauliniam (0) **karui**, valstybės, drąsiai (1) ..... su fašizmu, nusprendė, kad toks bausis (2) ..... niekuomet nebeturi pasikartoti. Todėl jos įkūrė Jungtinių Tautų Organizaciją. Ši organizacija rūpinasi įvairiais (3) ..... ir socialinio teisingumo klausimais

pasaulyje.

Vienas JTO padalinys yra Saugumo Taryba. Jos tikslas – visame pasaulyje išsaugoti (4) .....
 Todėl Saugumo Taryba tiria kiekvieną atvejį, dėl kurio gali kilti (5) ..... konfliktas. JTO turi ir savo armiją – taikos palaikymo (6) ..... Ši armija – tai taiki (7) ....., kuri neturi tikslo (8) ..... nė vienos šalies. Ji tik (9) ..... demokratiją, kai jai iškyla pavojus, ir visada saugo (10) ..... bet kurioje pasaulio vietoje.

10. Įrašykite žodžius.

*atlikimą, **ginklu**, gynyba, įstatymo, krašto apsaugos, privalomosios, savanorišką, savanorių, šaukiami, šaukimas, tarnauja, tarnybą*

„Iki šiol Lietuvos moterys, kurios norėjo (0) **ginklu** ginti savo šalį, galimybės atlikti (1) ..... karo tarnybą neturėjo. O norinčiųjų visada buvo ir tokių moterų daugėja. Pažiūrėkite, kiek jaunų moterų ir merginų (2) ..... tarp jaunųjų šaulių ir karių (3) ..... . Nepriklausomoje Lietuvoje jau užaugo nauja karta – drąsios ir savarankiškos mūsų merginos nemano, kad šalies (4) ..... yra tik vyrų reikalas“, – sakė (5) ..... ministras.

Priėmus Karo prievolės (6) ..... pakeitimus, privalomąją karo (7) ..... pirmą kartą šalyje galės atlikti ir moterys. Šio įstatymo peržiūrą paskatino 2008 m. sustabdytas (8) ..... į privalomąją karo tarnybą.

Karo prievolės įstatymo naujasis variantas numato (9) ..... karo tarnybos (10) ..... . Tik pritrūkus karo prievolinkų, norinčių atlikti privalomąją karo tarnybą, atsitiktine tvarka bus (11) ..... noro nepareiškę karo prievolinkai.

Pagal spaudą

11. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

*data, ginklai, ginkluota, gintis, karininkai, kariškiai, kariuomenė, **kariuomenė**, krašto apsauga, vadas*

Lietuvos valstybės (0) **kariuomenė** pradėta kurti 1918 m. Oficiali jos susikūrimo (1) ..... yra laikoma lapkričio 23-ioji. Iš viso 1918 m. pabaigoje buvo 100 (2) ..... ir apie 300 kareivių. O jau 1919 m. balandžio viduryje Lietuva turėjo 7 800 (3) ..... .

Iš pradžių Lietuvos armija buvo (4) ..... vokiškais ginklais, kuriuos jai perdavė Vokietijos (5) ..... . Vėliau (6) ..... buvo perkami Vokietijoje, Čekijoje, Belgijoje, Prancūzijoje, Didžiojoje Britanijoje.

Vyriausiasis Lietuvos armijos (7) ..... yra Respublikos prezidentas. Valstybės ir kariuomenės parengimu (8) ..... nuo priešų rūpinasi (9) ..... ministras.

12. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

būrys, dalyvauti, ginkluotas, gynybinis, **kariuomenė**, konstruoti, lėktuvėlis, oro pajėgos, pėstininkai, priešiškos, savanoriai, savikontrolė

Pagudonės poligone – Karių savanorių pratybos

Balandžio 20–21 dienomis Lietuvos (0) **kariuomenės** Pagudonės poligone vyko Krašto apsaugos savanorių pratybos, kuriose dalyvavo didelis karių savanorių (1) ..... . Mokymų metu buvo naudojamas Karinių (2) ..... sraig-tasparnis Mi8T.

Pratybose dalyvavusios (3) ..... kuopos vykdė įvairias užduotis – atliko kovinį šaudymą, vykdė (4) ..... palydą, vietovės stebėjimą. Žvalgų būrio kariai imitavo (5) ..... pajėgas. Jie panaudojo sukonstruotą nepilotuojamą (6) ....., su kuriuo vykdė vietovės žvalgybą iš oro. „Nuo pat vaikystės (7) ..... aviamodelius ir šiandien puiki proga išbandyti jo ga-

limybes“, – sakė žvalgų būrio vyresnysis kareivis.

Netoli poligono esanti mokykla yra viena iš nedaugelio mokyklų, kurios įgyvendina pilietinio (8) ..... ugdymo programą. Mokiniai aktyviai (9) ..... Lietuvos kariuomenės rengiamuose konkursuose. „Moksleiviai išmoksta disciplinos ir (10) ....., tampa drausmingesni ir geriau pasiruošę tiek psichologiškai, tiek fiziškai“, – programos reikalingumą komentavo karys eilinis Regimantas. Moksleiviams pratybas veda ir kariai (11) ....., kurie ugdo vaikų pilietiškumą ir skatina jų smalsumą.

Pagal spaudą

13. Parašykite sakinių su šiais veiksmažodžiais. Sakinių kontekstas tegul būna susijęs su taika.

1. kovoti, kovoja, kovojo už ką? su kuo?

.....

2. kariauti, kariauja, kariavo su kuo?

.....

3. ginti, gina, gynė ką? nuo ko? kuo?

.....

4. gintis, ginasi, gynėsi nuo ko? kuo?

.....

5. nugalėti, nugali, nugalėjo ką?

.....

6. laimėti, laimi, laimėjo ką?

.....

14. Įrašykite žodžius.

*drąsias, ginklu, idėjomis, karo, karžyge, **konfliktai**, laisvę, lauką, naudinga, svetimomis, šaudyti, Tėvynės, žygdarbį*

Emilija Pliaterytė

XIX a. viduryje bajorų Pliaterių šeimoje augo dukra Emilija. Nebuvo ji linksmo būdo. Nuolatos ją liūdino tėvo ir motinos (0) **konfliktai**. Mergina buvo užsidariusi, susikūrė savo pasaulį, svajojė, norėjo kažko nepaprasto. Ji troško tapti (1) ..... visuomenei, atlikti (2) ..... . Ypač Emilijai patiko skaityti aprašymus apie (3) ..... moteris, pasiaukojusias dėl (4) ..... . Ji mėgo matematiką ir istoriją, gerai mokėjo naudotis (5) ..... . Svajodama tapti (6) ....., ji mokėsi jodinėti, (7) ..... . Motina norėjo uždrausti (8) ..... mokslus, bet mergina nekreipė

į tai dėmesio. Mergina daug skaitė įvairiomis (9) ..... kalbomis, žavėjosi Vakarų Europos laisvės (10) ..... .

Kai 1830 m. prasidėjo sukilimas už Lenkijos ir Lietuvos (11) ....., Emilija išėjo su sukilėliais ir stojo į karo (12) ..... kartu su vyrais.

15. Sudarykite sakinius (pratęskite 13 užduoties pasakojimą).

1. Emilija, vyrai, neiti, prašyti, karas, j.

.....

2. mergina, kovoti, laisvė, vis tiek, už, norėti.

.....

3. Pliaterytė, vadas, kad, pasakyti, sukilėliai, norėti, jo, būti, adjutantė.

.....

4. Emilija, vadas, nenorėti, priimti.

.....

5. mergina, jaudintis, dėl, labai, tas.

.....

6. ji, plaukai, vyriškai, nusikirpti, apsirengti, išeiti, ir, sukilėliai, su.

.....

7. sukilėliai, bet, būti, caras, drąsūs, armija, ryžtingi, ir, būti, stipresnė.

.....

8. būti, sukilimas, pralaimėti.

.....

9. slapta, Emilija, reikėti, bėgti, Lenkija, Lietuva, iš, j.

.....

10. mergina, kelionė, susirgti.

.....

11. Emilija, netrukus, Pliaterytė, svajodama, Lietuva, mirti, apie, laisvė.

.....

12. Europa, žinoti, apie, visa, drąsūs, ji, darbai.

.....

16. Papasakokite istoriją. Pavartokite šiuos žodžius.

didžiulotis, parodyti, šauti, išsigąsti, džiaugtis, sutvarkyti, atstatyti; liko it musę kandęs

.....

.....

.....

.....

.....

.....

17. Paaiškinkite, kaip suprantate šiuos posakius.

1. Geriau šiaudinė taika negu aušinis karas. ....
2. Nori taikos, ruoškis karui. ....
3. Taika stato, nesantaika griaua. ....
4. Vienas lauke ne karas. ....

18. Papasakokite, kaip jūsų šalyje atliekama karinė tarnyba.

1. Ar karinė tarnyba yra privaloma?
2. Kokio amžiaus vaikinai (o gal ir merginos) imami į karinę tarnybą?
3. Kiek laiko reikia tarnauti?
4. Ar egzistuoja alternatyvi karinė tarnyba?

.....

.....

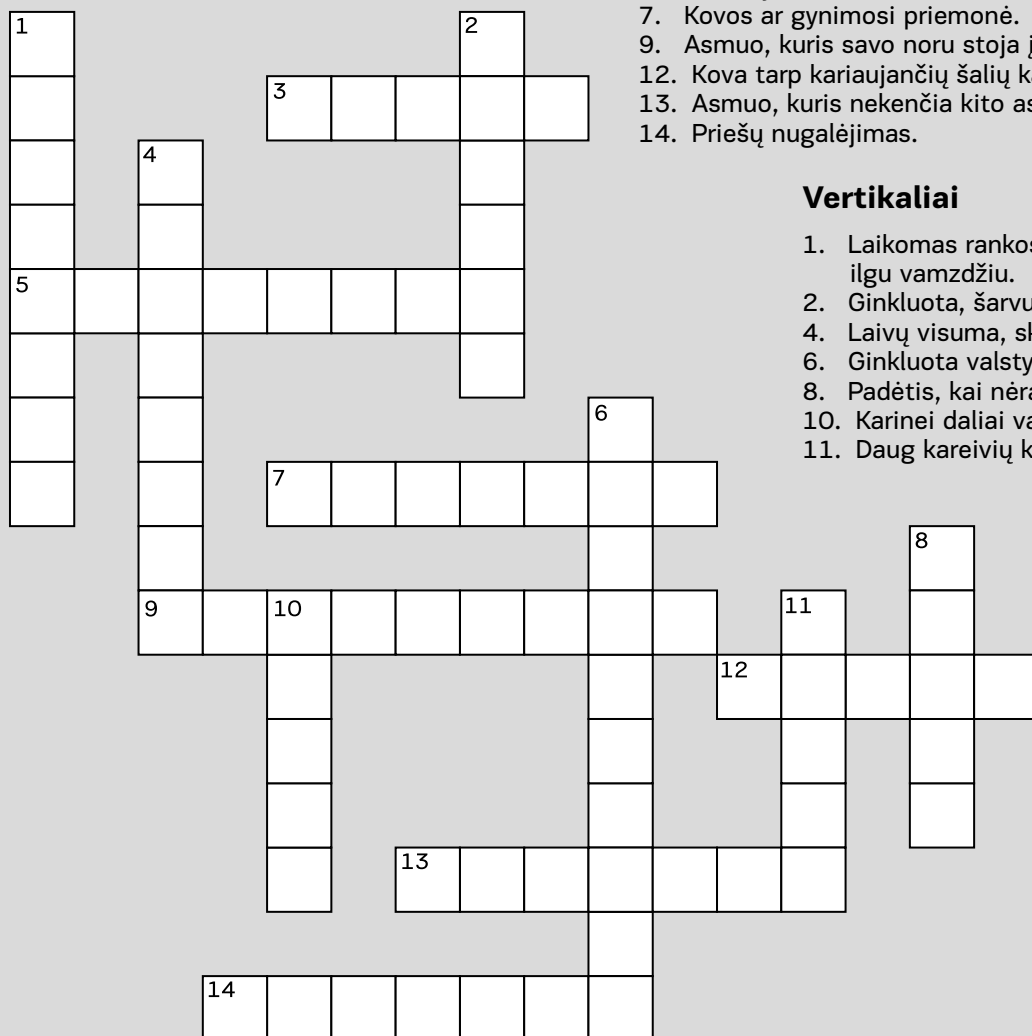
.....

.....

.....

.....

19. Išspręskite kryžiažodį.

Horizontaliai

3. Kova tarp valstybių naudojant ginklus.
5. Nustatytos formos drabužis.
7. Kovos ar gynimosi priemonė.
9. Asmuo, kuris savo noru stoja į kariuomenę.
12. Kova tarp kariaujančių šalių kariuomenių.
13. Asmuo, kuris nekenčia kito asmens.
14. Priešų nugalėjimas.

Vertikaliai

1. Laikomas rankose šaunamasis ginklas ilgu vamzdžiu.
2. Ginkluota, šarvuota, vikšrinė mašina.
4. Laivų visuma, skirta kariauti.
6. Ginkluota valstybės organizacija.
8. Padėtis, kai nėra karo.
10. Karinei daliai vadovaujantis asmuo.
11. Daug kareivių kartu, kariuomenės dalis.

20. Nusišypsokite.

Stovi kariuomenės vadas prieš eilinius ir sako:

– Kas važiuos bulvių kasti, žingsnį į priekį.

Vienas kareivis žengia:

– Aš.

Kariuomenės vadas:

– Kiti eis pėsti.

***

Eina generolas per dalinį. Mato – kažkoks leitenantas kareivį auklėja:

– Gult! Stot! Gult! Stot! Gult! Stot!

Generolas prieina prie leitenanto ir sako:

– Na kas čia per tvarka pas jus!? Negalima taip žiauriai elgtis su kariais. Taigi galite kaip nors kultūringiau... Pavyzdžiui, liepkit kareiviui atnešti jums arbatos iš valgyklos. Kai atneš, paklauskit, kodėl šalta, ir liepkit iš naujo atnešti. Kai atneš, paklauskit, kodėl be cukraus, ir vėl liepkit iš naujo atnešti, o kai vėl atneš, tada paklauskit, kodėl stiklinėje, o ne puodelyje, na ir taip toliau. Va, žiūrėkit!

Generolas sustabdo pro šalį bėgantį kareivį ir sako jam:

– Kareivi, atnešk man arbatos!

– Taip, tamsta! Jums šaltos ar karštos?

– Karštos!

– Taip, tamsta! O su cukrumi ar be?

– Su cukrumi.

– O puoduke ar stiklinėje?

– Kareivi! Gult! Stot! Gult! Stot! Gult! Stot!

TRUPUTIS ISTORIJS

žmonija	<i>Žmonijos kultūra nuolat kyla.</i>
amžius	<i>Mes gimėme dvidešimtajame amžiuje.</i>
era	<i>Krašto okupacija pradėjo naują lietuvių tautos gyvenimo erą.</i>
dabartis, dabarties	<i>Reikia galvoti ne tik apie dabartį, bet ir apie ateitį.</i>
ateitis, ateities	
senovė	<i>- Ką tu žinai apie Lietuvos senovę? - Senovėje žmonės sunkiai gyveno.</i>
archeologija	<i>Tai mokslas, kuris tyrinėja senovės tautų kultūrą iš senienų, iškasenų.</i>
archeologas	<i>Grupė archeologų išvyko į ekspediciją.</i>
kasinėjimas	<i>Piliakalnio kasinėjimai vyks visą vasarą.</i>
radinys	<i>Dalis radinių bus eksponuojama muziejuje.</i>
(į-) kurti(s), kuria(si), kūrė(si)	<i>Vilnių įkūrė kunigaikštis Gediminas. Miestas įsikūrė prie Vilnelės upės.</i>
(su-) vienyti(s), vienija(si), vienijo(si) ką?	<i>Nelengva buvo kunigaikščiui Mindaugui suvienyti Lietuvą.</i>
užkariauti, užkariauja, užkariavo ką?	<i>Priešai užkariavo daug žemių.</i>
protėvis	<i>Archeologų radiniai pasakoja apie protėvių gyvenimą.</i>
gyvenvietė	<i>Archeologai atkasė gyvenvietės liekanas.</i>
pirmyktė visuomenė	
gentis, genties; gentys	<i>Seniau žmonės gyveno gentimis.</i>
karalystė, imperija, kunigaikštystė	
valdovas	
valdyti, valdo, valdė ką?	<i>Broliai Algirdas ir Kęstutis kartu valdė Lietuvą apie 30 metų.</i>
karalius, imperatorius, caras kunigaikštis	<i>Seniau Rusiją valdė caras.</i>
didysis kunigaikštis	<i>Algirdas tapo didžiuoju Lietuvos kunigaikščiu, nes buvo vyresnis už Kęstutį.</i>
karūnuoti, karūnuoja, karūnavo ką?	<i>1253 m. Mindaugas buvo karūnuotas pirmuoju Lietuvos karaliumi. Jo karūna buvo papuošta brangiaisiais akmenimis.</i>
karūna	
dvarininkas	<i>Jo seneliai buvo garsūs dvarininkai. Lietuvoje likę dar daug neres-tauruotų dvarų. Baudžiauninkai eidavo į dvarą dirbti.</i>
dvaras	
pirklis	<i>Keliaujantys pirkliai atveždavo įvairių prieskonių.</i>
amatas	<i>Kokio amato jis mokosi? Devyni amatai, dešimtas badas.</i>
amatininkas	
verstis, verčiasi, vertėsi kuo?	<i>Jis verčiasi vynininkyste.</i>
vergvaldys	
vergas	<i>Sunkiausiai darbus seniau dirbdavo vergai.</i>
vergauti, vergauja, vergavo kam?	
nepriklausomybė	<i>Lietuva atkūrė nepriklausomybę 1990 m. kovo 11 d.</i>
atkurti, atkuria, atkūrė ką?	
galingas, -a	<i>galingas valdovas</i>
garbingas, -a	<i>garbinga praeitis</i>
įtakingas, -a	<i>įtakingas žmogus</i>
karingas, -a	<i>karingas kunigaikštis</i>
žiaurus, -i	<i>žiaurus vergvaldys</i>
išmintingas, -a	<i>išmintingas patarimas</i>

ŽODŽIŲ DARYBA

1. Žmonių kolektyvas, visuma

broli**ai**
pon**ai**
žmon**ės** + -ija
bajor**ai**

→

broli**ja**
poni**ja**
žmoni**ja**
bajori**ja**

Visais laikais **ponija** gyveno gerai.
Mokslo atradimai keičia **žmonijos** gyvenimą.

2. Ypatybės gausumas, didumas, gerumas

garb**ė**
išminti**s**
kar**as**
reikšm**ė**

+ -ingas, -a →

garbi**ngas, -a**
išminti**ngas, -a**
kari**ngas, -a**
reikšmi**ngas, -a**

Lietuviai buvo **karinga** tauta. Kraštą valdė iš-
mintingas kunigaikštis. Po to **reikšmingo** mū-
šio šalies teritorija padidėjo.

1. Raskite 16 žodžių (→ ↓ ←).

V	E	R	G	A	S	→	P	L	A	N	Ū	R	A	K	A
I	Š	M	I	N	T	R	A	D	I	N	Y	S	B	R	
A	M	Ž	I	U	S	O	P	I	R	K	L	Y	S	C	
T	U	M	N	S	A	T	A	M	A	K	I	L	M	H	
É	V	O	N	E	S	É	A	T	E	I	T	I	S	E	
D	A	N	T	I	J	V	A	L	D	O	V	A	S	O	
S	V	I	M	U	S	I	T	N	E	G	J	Š	É	L	
M	Y	J	T	S	A	S	S	U	R	U	A	I	Ž	O	
E	S	A	R	A	V	D	Č	I	A	B	U	V	É	G	
K	U	N	I	G	A	I	K	Š	T	I	S	Č	I	A	
K	A	R	Ū	É	T	E	I	V	N	E	V	Y	G	S	

0. **vergas**   4. ....   8. ....   12. ....
 1. ....   5. ....   9. ....   13. ....
 2. ....   6. ....   10. ....   14. ....
 3. ....   7. ....   11. ....   15. ....

2. Raskite žodžių apibrėžtis.

0. Amatas	A. Didelis ūkis, kurį valdo feodolas, dvarininkas.
1. Amatininkas	B. Pono nuosavybėje esantis, nelaisvas žmogus.
2. Amžius	C. Žmonių bendruomenė, susijusi giminyse, papročiais, kalba, teritorija ir bendru ūkiu.
3. Dvaras	D. Vienos tautos ar šeimos seniau ar senovėje gyvenę žmonės.
4. Dvarininkas	E. Šimtas metų.
5. Gentis	F. Žmogus, kuris turi vergų.
6. Karūna	G. Žmogus, kuris vadovauja karalystei, kunigaikštystei.
7. Pirklys	H. Žmogus, kuris verčiasi koku nors rankų darbu.
8. Protėviai	I. Dvaro savininkas, šeimininkas.
9. Valdovas	K. Mokėjimas gaminti dirbinius rankomis.
10. Vergas	L. Monarcho valdžios ženklas, galvos papuošalas.
11. Vergvaldys	M. Žmogus, kuris verčiasi prekyba.

3. Raskite žodžių apibrėžtis.

0. Galingas	(→ <i>galia</i>)	A. Žmogus, kuris yra labai protingas.
1. Garbingas	(→ <i>garbė</i>)	B. Stiprus valdovas, kuris turi daug galios.
2. Įtakingas	(→ <i>įtaka</i>)	C. Valdovas, kuris nori kariauti.
3. Išmintingas	(→ <i>išmintis</i>)	D. Žmogus, kurį verta girti.
4. Karingas	(→ <i>karas</i>)	E. Kuris nieko nepasigaili, piktas, agresyvus.
5. Žiaurus		F. Žmogus, kuris turi didelę įtaką, gali paveikti įvairius procesus, žmonių nuomones ar pan.

4. Išbraukite netinkamą žodį. Paaiškinkite, kodėl taip manote.

0. dvarininkas, **vergas**, ponas, vergvaldys
1. garbingas, galingas, įtakingas, bailus
2. amžius, dabartis, ateitis, senovė
3. karalystė, imperija, gentis, kunigaikštystė
4. dvaras, pilis, rūmai, gyvenvietė
5. pirklys, karalius, imperatorius, caras

5. Sudarykite žodžių junginius. Pasakykite su jais sakinių.

0. <i>įkurti</i>	A. valdovą
1. kurtis	B. ponui
2. kariauti	C. <i>sostinę</i>
3. karūnuoti	D. šalį
4. užkariauti	E. naujoje vietoje
5. valdyti	F. amatu
6. vergauti	G. tautą
7. verstis	H. žemes
8. suvienyti	I. su priešū

.....

.....

.....

.....

6. Parašykite šių žodžių moteriškąją giminę.

-ė

-ienė

0. valdovas – valdovė	5. imperatorius – .....
1. dvarininkas –	6. caras – .....
2. amatininkas –	7. kunigaikštis – .....
3. vergas –	8. karalius – .....
4. vergvaldys –	9. pirklys – .....

7. Padarykite žodžių su priesaga -ija. Paaiškinkite, ką jie reiškia, ir pasakykite sakinių.

0. Dvarininkas – **dvarininkija. Dvarininkija gyveno gerai, mėgo pobūvius, medžioklę.**
1. Žmonės – .....
2. Brolis – .....
3. Draugas – .....
4. Studentas – .....
5. Moksleivis – .....

8. Įrašykite žodžius.

*amatininkus, istorijoje, krašto, krikščionišku, kunigaikštis, pilis, pirklius, sustiprėjusi, svečių, vainikuotas, valdė, valdyti, **valdovas**, vieningą*

Mindaugas

Pirmas gerai žinomas Lietuvos (0) **valdovas** buvo garsusis Mindaugas, vadinamas Išmintinguoju. Apie 1240 m. jis jau (1) ..... stiprią, (2) ..... Lietuvos valstybę. Tai vienintelis Lietuvos karalius. 1253 m. vasarą Mindaugas savo sostinėje sulaukė daugybės garsių (3) ..... ir iškilmingai drauge su žmona Morta buvo (4) ..... . Tai buvo svarbi valanda Lietuvos (5) ..... . Lietuva, plati ir galinga valstybė su (6) ..... valdovu priešakyje, pasidarė lygi kitoms Europos valstybėms.

Mindaugas

Gediminas

Gediminas

1316 m. Lietuvą ima (7) ..... Gediminas. Jo laikais Lietuva taip buvo (8) ....., kad didysis (9) ..... galėjo rūpintis geresniu (10) ..... sutvarkymu. Gediminas globojo ramius gyventojus, statė naujas (11) ....., rūpinosi, kad žmonėms būtų geriau gyventi. Gediminas rašė laiškus į Vakarų Europą ir kvietė į savo valstybę (12) ..... ir (13) ....., žadėdamas jiems savo globą.

9. Įrašykite reikiamas veiksmažodžių formas.

***įsikurti**, karūnuoti, papasakoti, suvienyti, užkariauti, valdyti, vergauti, verstis*

0. Baltų gentys prie Baltijos jūros **įsikūrė** labai seniai.
1. Mokytojai, ... apie Baltijos kelią.
2. Karalius Mindaugas ..... Lietuvos žemes į vieną valstybę.
3. Romos popiežius gali uždėti valdovui karūną, kitaip tariant, ...
4. Amatininkai ..... savo rankų darbu, o pirkliai – prekyba.
5. Nė vienas vergas negalvoja, kad ..... visą savo gyvenimą.
6. Kas dabar ..... jūsų šalį?
7. Per amžius vyko karai ir vienos tautos ..... kitas.

10. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

*bendra, garsi, gentys, gyvenvietės, imperija, istorija x 2, karūnuotas, krikščionybė, krikščioniška, nekrikščioniška, nepriklausoma, pakrikštyta, sukurti, **teritorija**, valdyti, valdovai, valstybė, vardas, vieninga*

Truputis Lietuvos istorijos

Archeologai mano, kad Lietuvos (0) **teritorijoje** įvairios (1) ..... pradėjo kurti pirmąsias savo (2) ..... X–IX a. pr. Kr. Šie amžiai laikomi Lietuvos teritorijos apgyvendinimo pradžia.

Rašytiniuose šaltiniuose Lietuvos (3) ..... pirmąkart paminėtas 1009 m. Tačiau konkretesnių žinių apie Lietuvą yra tik iš XIII a., kai pradėjo (4) ..... kunigaikštis Mindaugas, kuris (5) ..... Lietuvos valstybę. 1253 m. Mindaugas buvo (6) ..... . Deja, tai buvo vienintelis karalius per visą Lietuvos (7) .....

Mindaugo sukurta (8) ..... valstybė ėmė stiprėti ir vėliau šalį valdę kunigaikščiai Lietuvą padarė galinga (9) ....., kuri XIV–XVI a. buvo (10) ..... visoje Europoje. Įdomus atvejis – stipri, Europoje garsi šalis, bet (11) ..... . Tačiau Lietuvos (12) ..... suprato, kad (13) ..... turi ateiti ir į mūsų šalį. Taigi 1387 m. Lietuva, tiksliau, tik jos dalis Aukštaitija, buvo (14) ..... . O Žemaitija tapo (15) ..... tik 1413 m.

1569 m. Lietuva ir Lenkija sukūrė (16) ..... valstybę. Tačiau šiai valstybei (17) ..... neleido išlikti iki mūsų laikų. Įvyko trys padalijimai ir nuo 1795 m. Lietuva jau priklausė Rusijos (18) ..... . Reikėjo daugiau nei šimto metų, kad Lietuva vėl taptų (19) ..... . Tai atsitiko 1918 m. vasario 16 d.

Pagal spaudą

11. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas. Sudėkite legendos sakinius iš eilės.

*karalius, kraštas, medus, mirti, paaukoti, **pilis**, saldžiausias, sušaukti, tėvynė, žiaurūs, žudyti*

Vilniaus įkūrimas

A. 1 Kunigaikštis Gediminas kurdamas Vilnių norėjo pastatyti tvirtą (0) **pilį**, kad priešai negalėtų jos nugriauti ir kad apie ją žinotų viso pasaulio žmonės.

B.___ Vaikinas sušuko: „Ne! Lengviausias pasaulyje yra kūdikis ant motinos rankų, saldžiausias yra motinos pienas kūdikiui, o kiečiausia pasaulyje yra mano motinos širdis, nes leido mane (1) .....“

C.___ „Netikiu, kad Lietuvos dievai tokie (2) ..... ir nori mirties, netikiu, kad dėl mano gyvybės pilis bus tvirta.“

D.___ Kriviai pasakė, kad pilis bus tvirta tik tada, jeigu jos pamatams kas nors (3) ..... savo vienturtį sūnų.

- E.____ Kriviai atsakė: lengviausias yra pūkas, kiečiausias yra plienas, o saldžiausias yra (4) .....
- F.____ Todėl Gediminas (5) ..... burtininkus, krivius ir įsakė patarti, ką daryti, kad pilis būtų labai stipri.
- G.____ Kai išgirdo tokį atsakymą, (6) ..... suprato, kad dievams nereikia jaunuolio gyvybės, todėl uždraudė jį žudyti.
- H.____ Sūnus paklausė, kas pasaulyje yra lengviausias, kiečiausias ir (7) .....
- I.____ Ilgai ieškoti nereikėjo, greitai rado lietuvę, kuri taip stipriai mylėjo (8) ....., kad dėl jos sutiko paaukoti savo vienturtį sūnų.
- K.____ Tada vaikas paprašė, kad kriviai atsakytų į tris klausimus. Jeigu atsakys, jis patikės, kad dėl pilies reikia (9) .....
- L.____ Kai motina su sūnumi jau stovėjo prie duobės (10) ....., kur reikėjo jį įstumti, sūnui kilo mintis.

Pagal spaudą

12. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

*apgyvendinti, atkeliauti, centras, ekonominis, gatvė, karaimai, kariai, Kunigaikštystė, laikai, pagarba, pilis, politika, ryšiai, santykiai, **tauta**, valdovai*

Karaimai

Jau šeši šimtai metų Lietuvoje gyvena tiurkų (0) **tauta** karaimai.

Į Lietuvą jie (1) ..... iš pietinės Rusijos ir Krymo 1397–1398 m. Manoma, kad po vieno žygio Lietuvos didysis kunigaikštis Vytautas turėjo išvesti iš Krymo kelis šimtus karaimų šeimų ir įkurdinti jas Lietuvos Didžiojoje (2) ..... . Kelių šimtų (3) ..... šeimų atkėlimas buvo nevienkartinis. Tai siejama su didžiojo kunigaikščio valstybine (4) ..... – apgyvendinti tuščius žemės plotus, statyti (5) ..... bei miestus, pagyvinti prekybą ir (6) ..... gyvenimą. Vytautas karaimus atsivežė kaip (7) ....., kaip dorus ir sąžiningus tarnus.

Iš pradžių karaimai buvo (8) ..... Trakuose, tarp dviejų didžiojo kunigaikščio pilių, dabartinėje Karaimų (9) .....

Vėlesniais (10) ..... jų gyvenviečių atsirado Biržuose, Naujamiestyje, Pasvalyje, Panevėžyje, tačiau Trakų miestas visada buvo jų bendruomenės administracinis ir dvasinis (11) ..... Lietuvoje. Ilgainiui Trakai patiems karaimams tapo ne tik kaip gimtinė, bet ir kaip Tėvynė, nors laikui bėgant nenutrūko ir jų (12) ..... su Krymo karaimais.

Karaimai buvo ištikimi Lietuvos (13) ....., saugojo pilis, dirbo valdovų daktarais, vertėjais. Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto ir karaimų (14) ..... visada buvo geri. Tai liudija ir iki šiol karaimų išsaugota (15) ..... Vytautui, dažnas karaimas namuose turi Vytauto portretą.

Pagal spaudą

13. Įrašykite žodžius.

apsistoti, bėgti, drausmės, ginklu, išdavikas, kariškus, kovotojų, pareigybę, patriotas, priesaikai, priimtas, sąžiningas, skautų, spaudą, vadai, vaikystės, vienbalsiai, žuvusių

Partizanas Dzūkas

Partizanas Lionginas Baliukevičius-Dzūkas gimė 1925 m. Alytuje. Jis nuo (0) **vaikystės** buvo judrus, daug sportavo. Mėgo (1) ..... žaidimus, aktyviai dalyvavo gimnazijos (2) ..... veikloje. Ilgame-tis draugas Vincas Lapinskas atsimena: „Lionginas buvo darbštus, draugiškas, (3) ....., nemėgs-tantis melo. Labai norėjo visur dalyvauti, tačiau jam truputį trūko (4) ..... . Buvo didelis Lietuvos (5) .....“.

1946 m. L. Baliukevičius įsiliejo į partizanų gretas – buvo (6) ..... į Dainavos apygardos Dzūkų rinktinės Geležinio Vilko grupę. Šiame partizanų būryje tuo metu buvo daugiau nei 30 (7) ..... . Par-tizanų (8) ..... pastebėjo jo literatūrinius sugebėjimus, analitinį mąstymą bei pareigingumą, todėl paskyrė jį būti atsakingu už (9) ..... ir informaciją. Pogrindžio spaudą partizanai laikė pagrindiniu (10) ..... prieš sovietinės spaudos melą.

Galiausiai 1949 m. apygardos vadų posėdyje Dzūkas buvo (11) ..... išrinktas Dainavos apygar-dos vadu. „Pustrečio šimto gyvų ir apie tūkstančio (12) ..... partizanų vadas“, – taip dienoraštyje įvertino savo naują (13) ..... Dzūkas.

Tačiau vadovauti jam teko neilgai. Iš partizanų būryje infiltruoto agento Kazio Kalantos-Aido 1950 m. Sovietų vadovybė sužinojo, kad Dzūkas planuoja (14) ..... agentui žinomame bunkeryje. Birželio 24-osios naktį nužudęs partizaną, saugojusį priėjimą prie bunkerio, (15) ..... ten atvedė MGB grupę. Partizanai bandė (16) ..... iš bunkerio, tačiau, greitai įvertinę padėties beviltiškumą, priėmė paskutinį lemtingą sprendimą. Jie liko ištikimi Lietuvos partizanų (17) ..... – gyvi priešui į rankas nepasidavė...

Pagal spaudą

14. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

barikados, beginkliai, desantininkai, didvyriai, ginkluoti, ginti, gynėjai, kariniai, kariškiai x 2, laisvė, mušti, nepriklausomybė, pasiduoti, pastatai, pirmininkas, prezidentas, savanoriškos, tankai x 2, valdžia, valstybė, vėliava, žūti

Nepriklausomybės atkūrimas

1990 m. kovo 11 d. Lietuva apsisprendė atkurti (0) **nepriklausomybę** – vėl tapti laisva (1) ....., atsiskirti nuo Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungos (TSRS). Tačiau Tarybų Sąjungos (2) ..... nesiruošė taip lengvai paleisti Lietuvos iš „sąjunginių respublikų“. TSRS ėmėsi (3) ..... veiksmų.

1991 m. sausio 8 d. į Lietuvą atvyko (4) ..... iš Pskovo. Kitą dieną, paskelbus, kad vyksta „manevrai“, į Vilniaus ir kitų Lietuvos miestų gatves išvažiavo (5) ..... . Jie užiminėjo svarbius valstybei (6) .....

Tuo metu Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos (taip tuo metu vadinosi Seimas) (7) ..... Vytautas Landsbergis nesėkmingai bandė prisiskambinti TSRS (8) ..... M. Gorbačiovui.

Vilniaus gatvėse (9) ..... toliau puldinėjo, (10) ..... Lietuvos policininkus ir pasieniečius. V. Landsbergis dar nesyk bandė prisiskambinti M. Gorbačiovui, ir vis nesėkmingai.

Lietuvos žmonės (11) ..... nesiruošė. Visi norėjo (12) ..... . Kūrėsi (13) ..... karių pajėgos, vyrai ruošėsi, jei prireiks, ginklu tėvynę (14) ..... . Svarbiausią, dar neužimtą Lietuvos pastatą – Aukščiausiosios Tarybos rūmus, taip pat Vilniaus televizijos bokštą supo (15) ..... žmonės. Jie buvo nusiteikę neleisti (16) ..... užimti šių pastatų. Prie parlamento iš cemento blokų, geležinių strypų buvo statomos užtvartos ir (17) ..... . Degė laužai, žmonės atbėgdavo nešini karšta arbata, sumuštiniais, vaišino sušalusius parlamento (18) ..... .

Naktį iš sausio dvyliktosios į sausio tryliktąją (19) ..... pasirodė prie Vilniaus televizijos bokšto. Neperšaukamomis liemenėmis ir šalmais apsirengę, automatais (20) ..... desantininkai pradėjo veržtis į bokštą, bet kelią jiems pastoję žmonių minia. Tai nesustabdė kariškių. Buvo nuimta Lietuvos valstybinė (21) ..... .

Žmonės skandavo: „Lai-svė! Lie-tu-va! O-ku-pan-tai! Fa-šis-tai!“

Tą naktį buvo sužeista 700 žmonių, gynusių Lietuvos radiją ir televiziją, keturiolika (22) ..... Lietuva amžiams prisimins šių (23) ..... pavardes.

Pagal spaudą

15. Parenkite trumpą pasakojimą apie garsų jūsų šalį valdžiusį žmogų.

(Kada gyveno? Kada valdė? Kodėl svarbus jūsų šalies istorijai? Koks jis buvo? ir pan.).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

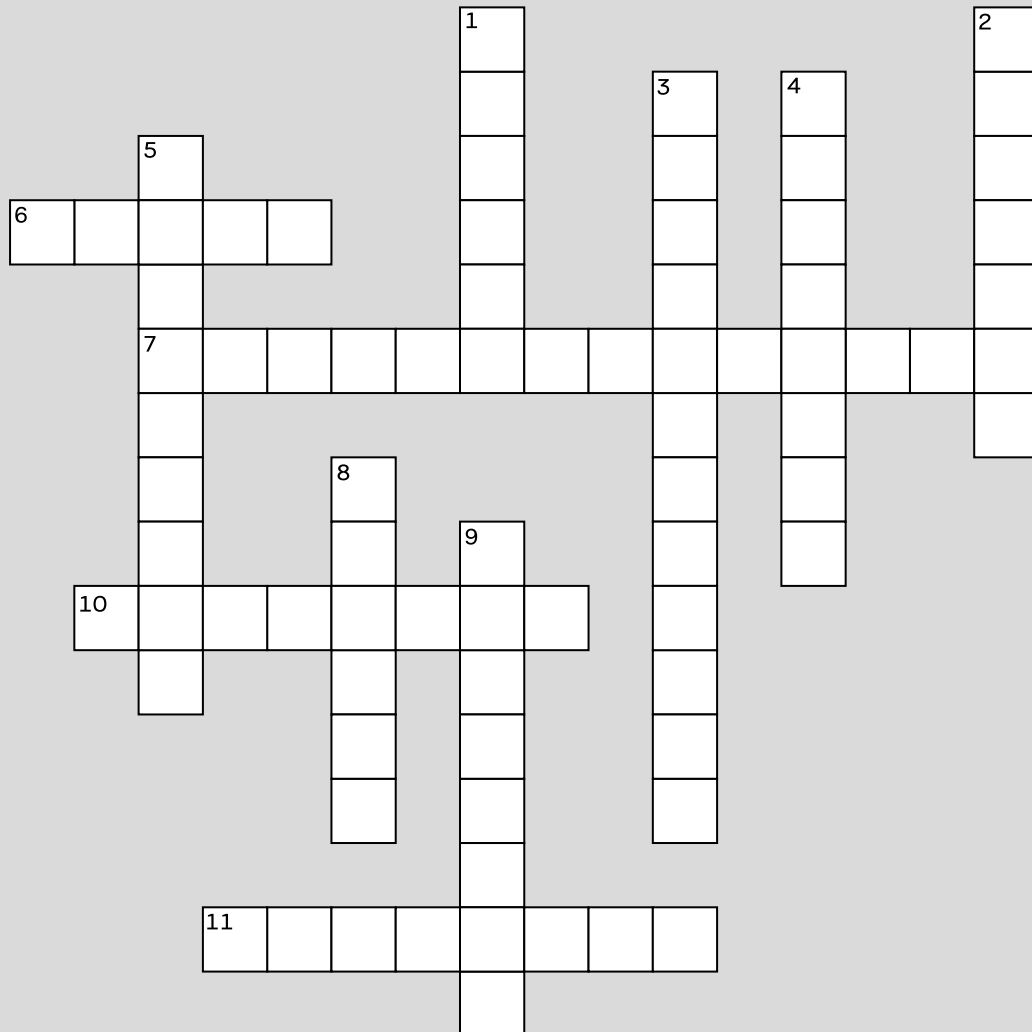
.....

.....

.....

.....

16. Išspręskite kryžiažodį.

Horizontaliai

6. Puodininkystė – vienas iš seniausių pasaulio ... .
7. Daugelyje Rytų Europos šalių XVIII a. dauguma valstiečių buvo ... ir dirbo dvarui.
10. Jis buvo ... valdovas ir užkariavo daug žemių.
11. Prieš daug metų, ..., beveik visa dabartinė Lietuvos teritorija buvo apaugusi miškais.

Vertikaliai

1. Babilono bokštą ir Egipto piramides statė ... .
2. 1445 m. Kaune buvo įkurta Hanzos ... kontora.
3. Senoje ... archeologai rado dvi apeigines lazdas su briedžių galvutėmis.
4. Archeologų aptikti ... rodo, kad toje vietoje anksčiau buvo kapinynas.
5. Auklėdami vaikus, turime pasakoti jiems apie ... asmenybes.
8. Žemaičiai – pati karingiausia baltų ... .
9. 1550 m. gruodžio 7 d. Barborą Radvilaitę ... Lenkijos karaliene.

17. Nusišypsokite.

Priešistorinė era. Tėvas žiūri į sūnaus pažymių knygelę ir sako:

– Aš dar galiu suprasti tai, kad blogi pažymiai iš geografijos, matematikos, gimtosios kalbos, bet iš istorijos, kurios tėra tik 2 puslapiai!?

***

Mokytoja:

– Šiandien, vaikai, aš jums papasakosiu apie inkvizicijos laikus. Išgirsite, kaip baisiai tuomet buvo kankinami žmonės. Petriuk, kas atsitiko? Ar tu jau nori paklausti?

– Taip. O šios temos praktinis darbas bus?

***

Atvažiavo į mokyklą inspektorius iš švietimo ministerijos tikrinti švietimo lygio. Pataikė į istorijos pamoką. Pabuvo, paklausė, pasižymėjo ką reikia. Po pamokos išėjo prieš klasę. Mokytoja klausia:

– Na, kaip?

– Viskas gerai, tik turiu jums, vaikai, vieną klausimą. Kas paėmė Bastiliją?

Vaikai sušurmuliavo, sako, kad jie tai tikrai neėmė. Mokytoja irgi pritaria, kad vaikai negalėjo paimti.

Nuėjo inspektorius pas direktorių. Tas klausia:

– Na, kaip?

– Na lyg ir viskas gerai, tik kai paklausiau, kas paėmė Bastiliją, tai vaikai sako neėmę ir mokytoja garantuoja, kad vaikai negalėjo paimti.

O direktorius sako:

– Žinot, nerimti toje klasėje vaikai ir mokytoja nelabai. Galėjo jie ir paimti.

Grįžta inspektorius į ministeriją. Ministras klausia:

– Na, kaip?

– Na lyg ir viskas gerai, tik kai paklausiau, kas paėmė Bastiliją, tai vaikai sako neėmę ir mokytoja garantuoja, kad vaikai negalėjo paimti. O direktorius sako, kad nerimti toje klasėje vaikai ir mokytoja nelabai. Galėjo jie ir paimt.

Ministras:

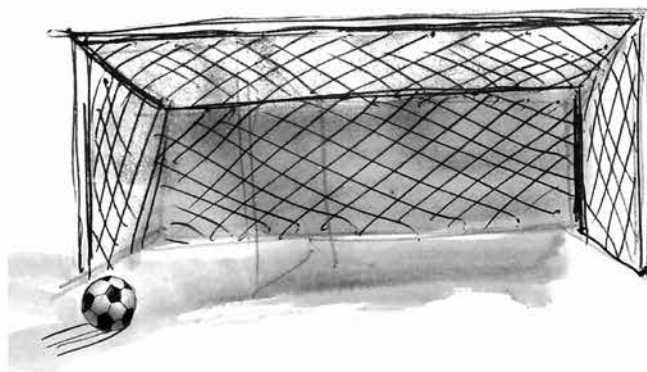
– Aš gi perspėjau, kad brangių daiktų į komandiruotes nesivežiotumėte!!!

SPORTAS

sportininkas	
sportuoti, sportuoja, sportavo	<i>Man patinka sportuoti, todėl rytais bėgioju, mankštinuosi ir du kart per savaitę einu į sporto klubą.</i>
mankštintis, mankštinas, mankštinosi	
sirgalius / aistruolis	<i>Sirgaliai džiaugėsi, kad jų komanda laimėjo.</i>
treneris	<i>Buvęs futbolininkas dabar dirba treneriu.</i>
treniruoti, treniruoja, treniravo ką?	<i>Krepšinio komandą treniruoja naujasis treneris.</i>
treniruotis, treniruojasi, treniravosi	<i>Prieš varžybas sportininkai treniruojasi kasdien.</i>
teisėjas	<i>Nemažai Lietuvos krepšinio teisėjų teisėjauja tarptautinėse varžybose.</i>
teisėjauti, teisėjauja, teisėjavo kam?	
komanda	
varžybos / rungtynės	<i>Kas laimėjo krepšinio rungtynes: Vilniaus ar Kauno komanda?</i>
(su-) rengti, rengia, rengė ką?	<i>Europos futbolo čempionatą laimėjo Vokietijos komanda.</i>
čempionatas	
olimpinės žaidynės / olimpiada	<i>Kur vyks kita žiemos olimpiada?</i>
sporto šaka	<i>– Kokios sporto šakos tau patinka? – Man patinka krepšinis, rankinis, vasarą prie jūros mėgstu žaisti tinklinį. Taip pat labai patinka lengvoji atletika.</i>
stadionas	<i>Stadione vyksta ne tik sporto, bet ir pramoginiai renginiai.</i>
sporto salė	<i>Per varžybas sporto salė buvo pilna krepšinio aistruolių.</i>
rungtyniauti, rungtyniauja, rungtyniauvo kas? su kuo?	<i>Šiandien rungtyniauja lietuviai su latviais.</i>
žaisti, žaidžia, žaidė ką? kuo?	<i>Vaikai kieme žaidžia su kamuoliu. Ar tu moki žaisti šachmatais?</i>
krepšinis	<i>Mokyklos stadione mokiniai žaidžia krepšinį.</i>
kamuolys (1)	<i>Krepšininkas pats prasiveržė pro gynybą ir metė! Kamuolys įkrito į krepšį.</i>
krepšys (1)	
taškai	<i>Kiek taškų jis pelnė per pirmąjį kėlinį?</i>
pelnyti, pelno, pelnė	
kėlinys	
aikštelė	<i>Komanda įbėgo į aikštelę.</i>
(į-) mesti, meta, metė ką? į ką?	<i>Krepšininkas metė du baudos metimus, bet vieno neįmetė.</i>
mėtyti, mēto, mētė	<i>Prieš varžybas visi krepšininkai mētė kamuolį į krepšį.</i>
pagauti, pagauna, pagavo	<i>Sportininkas pagavo kamuolį ir įmetė į krepšį.</i>
futbolas	<i>Futbolas Lietuvoje tampa vis populiariesnis.</i>
įvartis	<i>Lietuvos komanda tose rungtynėse įmušė du įvarčius.</i>
vartai (2)	<i>Vartininkas gina savo komandos vartus.</i>
pataikyti, pataiko, pataikė	
(į-) mušti, muša, mušė įvartį	<i>Futbolininkas spyrė kamuolį į vartus! Pataikė!</i>
spirti, spiria, spyrė kamuolį	<i>Jis įmušė dar vieną įvartį!</i>
spardyti, spardo, spardė kamuolį	<i>Prieš varžybas futbolininkai aikštėje spardė kamuolį.</i>
rankinis	
tenisas: lauko, stalo	
teniso kortai	<i>Sūnus lanko teniso treniruotes. Į teniso kortus jis važiuoja du kartus per savaitę.</i>
setas	<i>Jie sužaidė jau tris setus, tuoj prasidės ketvirtas.</i>

1.

2.

3.

raketė (3)	Koridoriaus gale stovėjo teniso stalas, bet nebuvo nei tinklelio, nei rakečių, nei kamuoliuko.
kamuoliukas	
tinklas, tinklelis	
tinklinis	Vasarą pajūryje žmonės dažniausiai žaidžia badmintoną arba tinklinį.
badmintonas	
boksas	Ar tau patinka žiūrėti bokso?
boksuotis, boksuojasi, boksavosi	Ringe boksavosi du Lietuvos boksininkai.
ringas	
raundas	Pirmame raunde boksininkas gavo nokautą.
imtynės	Ketvirtadieniais per televizorių rodo imtynes, aš visada žiūriu.
sportiniai šokiai	Sportinius šokius jis pradėjo šokti būdamas penkerių metų.
šokti, šoka, šoko	Ji labai techniškai šoko ir užėmė penktą vietą.
čiuožimas	
dailusis čiuožimas	Dailiojo čiuožimo čempionate dalyvavo pora iš Lietuvos.
čiuožykla	Vilniuje yra dvi naujos čiuožyklos.
čiuožti, čiuožia, čiuožė	Ar tu moki čiuožti?
(pa-) čiuožinėti, čiuožinėja, čiuožinėjo	Savaitgalį jie buvo „Ledo arenoje“ pačiuožinėti.
pačiūžos (4)	Man šitos pačiūžos per mažos, gal yra didesnių?
ledo ritulys	Ar tau patinka žiūrėti ledo ritulį?
ritulys	Mušdamas ritulį į vartus jis sulaužė savo lazda.
lazda	
slidės (5)	Vaikui reikia naujų slidžių, nes senosios jau per trumpos.
slidinėjimas	Žiemą Lietuvoje mes slidinėjame prie Ignalinos, o mūsų draugai kasmet važiuoja slidinėti į Italiją.
(pa-) slidinėti, slidinėja, slidinėjo	
dviračių sportas	Lietuvoje populiarus dviračių sportas, yra puikių dviratininkų.
dviratis	
trasa	Už miesto yra puiki dviračių trasa.
jojimas	Man patinka žiūrėti jojimo varžybas.

4.

5.

6.

7.

jodinėti, jodinėja, jodinėjo	<i>Aš labai norėčiau išmokti jodinėti.</i>
joti, joja, jojo	<i>Raitelis joja ant žirgo.</i>
žirgas	<i>Sportiniai žirgai prižiūrimi žirgynuose.</i>
hipodromas	<i>Lietuvoje žiemą vyksta tradicinės žirgų lenktynės ant Sartų ežero ledo. Ten būna įrengtas hipodromas.</i>
gimnastika: sportinė, meninė, gydomoji	<i>Ilgus metus gimnastas atstovavo Lietuvai įvairiose varžybose, o dabar dirba treneriu.</i>
gimnastas	
atletika: lengvoji, sunkioji	<i>Stadione vyksta lengvosios atletikos varžybos.</i>
bėgimas	<i>Man labai patinka žiūrėti bėgimo varžybas, bet pati labai nemėgstu bėgioti.</i>
bėgikas, -ė	<i>Bėgikai sustojo prie starto linijos.</i>
šuo į aukštį / į tolį	
lengvaatletis, -ė	<i>Stadione vyko lengvaatlečių varžybos.</i>
šachmatai (6)	<i>Draugai prie jūros pasiėmė kelioninius šachmatus.</i>
šaškės (7)	<i>Ar tu moki žaisti šaškėmis?</i>
plaukimas	<i>Po vasaros olimpiados Lietuvoje labai išpopuliarėjo plaukimas. Buvo pastatytas modernus baseinas, kur gali ne tik treniruotis profesionalūs plaukikai, bet ir mokytis plaukti vaikai.</i>
baseinas	
(nu-) plaukti, plaukia, plaukė	
plaukikas, -ė	

ŽODŽIŲ DARYBA

Asmenų pavadinimai pagal profesiją ar atliekamą veiksmą

sportas + -ininkas, -ė → sportininkas, -ė **Sportininkai** ruošiasi olimpiadai.

bėgti + -ikas, -ė → bėgikas, -ė Stadione **bėgikai** turės bėgti keturis ratus.

1. Pasakykite, kokios sporto šakos pavaizduotos paveikslėliuose.

0.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

0. **čiuožimas**

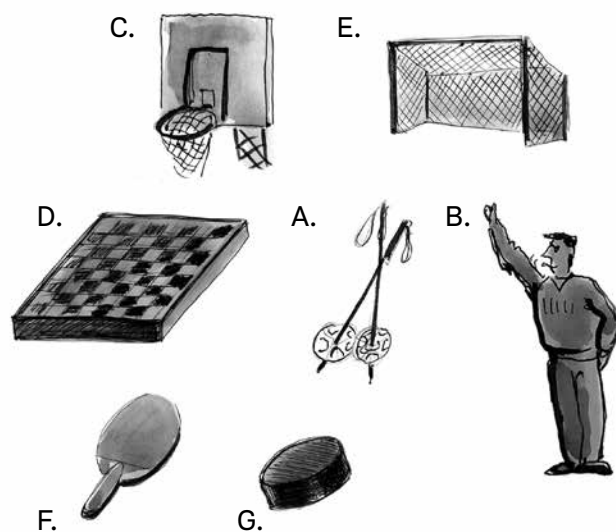
1. .... 6. .... 11. ....
 2. .... 7. .... 12. ....
 3. .... 8. .... 13. ....
 4. .... 9. ....
 5. .... 10. ....

2. Raskite 17 žodžių (→ ← ↓).

~~S~~	~~L~~	~~I~~	~~D~~	~~Ė~~	~~S~~ →	Į	V	A	R	T	I	S	K	A
P	A	G	A	U	T	I	V	I	A	V	O	L	B	R
O	S	Y	L	O	U	M	A	K	M	A	N	O	S	C
R	B	Ė	G	I	K	Ė	R	Š	Ū	S	Ū	J	M	H
T	E	I	S	Ė	J	A	T	T	R	A	S	A	S	E
U	Ė	T	E	K	A	R	A	E	G	E	R	A	S	O
O	Č	I	U	O	Ž	T	I	L	E	D	A	S	Ė	L
T	S	F	L	Ž	A	I	D	Ė	J	A	S	A	Ž	O
I	M	A	N	K	Š	T	I	N	T	I	S	Š	Ė	G
S	L	I	D	I	N	Ė	T	I	T	S	E	M	I	A
M	E	S	T	S	U	I	L	A	G	R	I	S	G	S

0. **slidės** 5. .... 10. .... 15. ....
 1. .... 6. .... 11. .... 16. ....
 2. .... 7. .... 12. .... 17. ....
 3. .... 8. .... 13. ....
 4. .... 9. .... 14. ....

3. Susiekite paveikslėlius.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
C							

4. Išbraukite netinkamą žodį.

0. varžybos	įtemptos, svarbios, reikšmingos, nenaudingos
1. čiuožykla	erdvi, sausakimša, įtempta, slidi
2. trasa	žiemos, aukšta, vandens, turistinė
3. įvartis	taiklus, gražus, malonus, netikėtas
4. treneris	jaukus, griežtas, reiklus, nervingas
5. sportininkas	stiprus, energingas, aukštas, aštrus

5. Raskite žodžio apibrėžtį. Netinkamas išbraukite.

0. Treneris	<ul style="list-style-type: none"> - žmogus, kuris rengia sportininkus; - žmogus, kuris rengiasi olimpiadai; - žmogus, kuris laisvalaikiu sportuoja.
1. Varžybos	<ul style="list-style-type: none"> - kai sportininkų komanda ilsisi; - kai kovoja kelios sporto komandos; - kai keletas sportininkų treniruoiasi.
2. Įvartis	<ul style="list-style-type: none"> - futbolo rezultatas; - krepšinio rezultatas; - teniso rezultatas.
3. Trasa	<ul style="list-style-type: none"> - vieta sirgaliams sėdėti; - vieta žaisti futbolą; - vieta dviračiams važiuoti.
4. Kėlinys	<ul style="list-style-type: none"> - kiekviena iš rungtynių laiko dalių; - poilsio tarp rungtynių laikas; - pasiruošimas rungtynėms.

5. Rungtyniauti	<ul style="list-style-type: none"> - kovoti dėl pirmos vietos; - organizuoti sporto rungtynes; - laimėti reikšmingas rungtynes.
6. Slidinėti	<ul style="list-style-type: none"> - judėti vandeniui; - judėti ledu; - judėti sniegu.
7. Joti	<ul style="list-style-type: none"> - keliauti dviračiu; - keliauti arkliu; - keliauti valtimi.

6. Parašykite šių sporto šakų sportininkų ir kitų sporto profesijų pavadinimus.

-ininkas

-ikas, -ėjas, -atorius, -eneris

0. sportas – **sportininkas**
1. krepšinis – .....
2. futbolas – .....
3. tenisas – .....
4. slidinėjimas – .....
5. boksas – .....
6. futbolo vartai – .....
7. dviračių sportas – .....
8. šachmatai – .....
9. ledo ritulys – .....
10. rankinis – .....

11. bėgimas – .....
12. plaukimas – .....
13. jojimas – .....
14. čiuožimas – .....
15. žaisti – .....
16. teisti – .....
17. komentuoti – .....
18. treniruoti – .....

7. Parašykite, koks sportininkas atlieka šiuos veiksmus.

0. Įmuša įvartį – futbolininkas	5. Boksuojasi – .....
1. Meta į krepšį –	6. Treniruoja – .....
2. Įveikia trasą –	7. Slidinėja – .....
3. Pelno taškus –	8. Čiuožia – .....
4. Vertina varžybas –	9. Šoka į aukštį ir į tolį – .....

8. Kokios varžybos gali vykti:

1. Stadione: .....
2. Baseine: .....
3. Sporto salėje: .....
4. Ringe: .....
5. Ežere: .....
6. Kalnuose: .....
7. Hipodrome: .....

9. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

čempionatas, čiuožyklos, pačiūžos, programa, ~~ritulys~~,
sportas, varžybos, žaidimas x 2, žaidynės

Ledo (0) **ritulys** – žiemos (1) ..... . Norėdami šio (2) ..... malonumus pratęsti, žmonės sukūrė dirbtinio ledo (3) ..... . Kiti sumanė panašų (4) ..... – žolės riedulį, kuriam nereikia nei ledo, nei (5) ..... . Yra dar vienas ledo rituliui artimas žaidimas – riedulys riedučiais. Europoje tokio riedulio (6) ..... rengiamos nuo 1901 m. 1936 m Štutgarte (Vokietija) įvyko pirmasis šio žaidimo pasaulio (7) ..... . 1992 m. vykusiose olimpinėse (8) ..... . Barselonoje riedulys riedučiais buvo žaidžiamas parodomuoju (9) .....

10. Perskaitykite aprašymus. Apie kokią sporto šaką yra kalbama?

0. Žaidžia dvi komandos didelėje aikštėje. Žaidžiami du kėliniai po 45 min. Sportininkai spardo kamuolį.

Futbolas

1. Žaidžia dvi komandos, sudarytos iš šešių žaidėjų. Komandas skiria tinklas, o žaidėjų tikslas – permušti kamuolį per tinklą į priešininkų teritoriją ir pelnyti taškus. ....
2. Žaidžia dvi komandos po 6 žaidėjus. Jos turi po vartininką. Žaidžiama salėje. Yra baudos aikštelė. Reikia įmesti kamuolį į priešininkų vartus ir pelnyti kuo daugiau įvarčių. ....
3. Žaidžia dvi komandos. Žaidžiama salėje, bet galima žaisti ir lauke įrengtoje aikštelėje. Reikia įmesti kamuolį į krepšį ir pelnyti kuo daugiau taškų. ....
4. Intelektualus sportas, kuriame rungtis du priešininkai. Žaidimas vyksta specialioje 8 x 8 langelių dydžio lentoje, kurioje varžovai kovoja dviejų spalvų figūromis (juodaisiais ir baltaisiais). Žaidimo tikslas – paskelbti priešininko karaliui matą. ....
5. Judri rakečių sporto šaka, žaidžiama su lengvais kamuoliukais ant specialaus stalo. ....
6. Tai viena seniausių kovinio sporto šakų, kurioje du vienodos svorio kategorijos asmenys kovoja tik kumščiais. Jie mūvi specialias pirštines. ....
7. Žirgo valdymas bei treniravimas raiteliui sėdint ant žirgo nugaros. Tai gali būti ne tik sportas, bet ir pramoga, poilsis. Raitelis valdo žirgą savo kūno judesiu bei papildomu specialiu inventoriu. ....
8. Komandinis žaidimas, žaidžiamas ant ledu padengtos aikštelės (čiuožyklos). Joje dvi komandos stengiasi ritmušomis (lazdomis) įmušti ritulį į viena kitos vartus. ....
9. Žiemos sportas, populiarus daugelyje šalių, kur būna sniego. Yra įvairių rungčių, bet sportininkas turi turėti specialų inventorių – slides ir lazdas.....

11. Įrašykite žodžius.

(0) **Šuoliai** į vandenį buvo žinomi jau senovės Graikijoje. Ši sporto (1) ..... atsirado kartu su plaukimu. Ypač šuoliai į (2) ..... išpopuliarėjo XIX amžiuje. Drąsuoliai Jungtinėse Amerikos Valstijose į vandenį (3) ..... tiesiog nuo uolų. Europiečiai, sau ir kitiems norėdami įrodyti valią bei vyriškumą, į (4) ..... šokdavo nuo tiltų. Tokie reginiai buvo dažni Prancūzijoje.

Iš didelio noro pramogauti, demonstruoti vyriškumą imtos (5) ..... šuolių į vandenį varžybos. Pirmasis Europos (6) ..... įvyko 1890 m. Pirmosios olimpinės (7) ..... – 1900 m. Daugiausia dalyvių tokiose varžybose dalyvaudavo iš skandinavų kraštų.

12. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

*anketa, bėgikai, **bėgimas**, dalyviai, distancija, entuziastai, kultūra, pusmaratonis, renginiai, skaičius, šakos, trasa*

Lietuviai – tikri bėgimo entuziastai

(0) **Bėgimas** Lietuvoje tampa viena populiariausių sporto (1) ..... . Tai puikiai įrodo ne tik šios sporto šakos renginių gausa, bet ir juose dalyvaujančių žmonių (2) ..... . Kasmet į pavasarį organizuojamą bėgimo renginį užsiregistruoja beveik 1 000 (3) ..... daugiau nei į prieš tai buvusį.

„Jau prieš porą metų pastebėtas bėgimo populiarumo protrūkis: šiltais vakarais išbėgus į parkelį, prasilenkdamai su dešimtimis (4) ..... . Dalyvaujančių bėgimo renginiuose skaičiai irgi įspūdingi – bėgimo (5) ..... sparčiai daugėja, – sako šio renginio iniciatoriai. – Labai džiugina tai, kad Lietuvoje įsitvirtino bėgimo (6) ..... . Dėl to bėgimo (7) ..... taps tik smagesni, aplink bus daugiau besišypsančių, gerai besijaučiančių ir savimi patenkintų žmonių.“

Pavasario bėgime daugiausia dalyvių renkasi 5 km (8) ..... . Kasmet vis daugiau bėgikų nori išbandyti savo jėgas ir (9) ..... distancijoje – pasiruošę nubėgti 21,098 km ilgio (10) ..... .

Norintieji dalyvauti bėgimuose paprastai turi pildyti registracijos (11) ..... oficialioje renginio svetainėje.

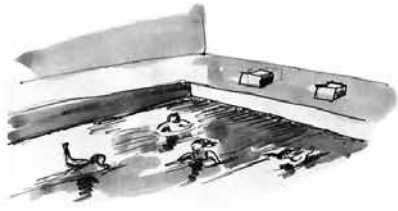
Pagal spaudą

13. Ką iš šių teiginių galėtumėte pavadinti sportavimu. Kodėl?

	<i>veikla</i>	<i>taip / ne</i>	<i>Kriterijai</i>
1.	Vyras kasa daržą.		
2.	Moteris skuba, kad greičiau grįžtų namo.		
3.	Atrakcionų parke vaikai šaudo į taikinį.		
4.	Karštą vasaros dieną mergina maudosi baseine prie namo.		
5.	Ūkininkas dviračiu važiuoja į parduotuvę duonos.		
6.	Mergina lanko karatė treniruotes.		
7.	Lenktynininkas, viršydamas saugų greitį, važiuoja su šeima prie jūros.		
8.	Vaikas gauda pabėgusį šunį.		

14. Perskaitykite tekstus. Susiekite juos su paveikslėliais.

- A. **3** Porinis sportas, pvz., čiuožimas, sportiniai šokiai išmoko žmones kartu siekti pergalės.
- B. .... Maratonas yra 42,195 km lenktynės. Pirmąjį maratoną nubėgo graikų karys 490 m. pr. Kr. Jis atnešė žinią apie pergalę prieš persus ir netekęs jėgų krito negyvas.
- C. .... Manoma, kad tai populiariausias sportas. Jis žaidžiamas visame pasaulyje. Jo pradžia siekia viduramžių Angliją. Tada skirtingų kaimų gyventojai žaisdavo gatvėse. Dabar domisi milijonai žmonių.
- D. .... Sportas padeda ilgai išlikti sveikiems. Pavyzdžiui, plaukimas lavina viso kūno raumenis.
- E. .... Lietuva – krepšinio šalis. Krepšininkai yra pasiekę labai aukštų apdovanojimų ne tik Europos, bet ir pasaulio čempionatuose. Krepšinį žaidžia ir mėgėjai, ir profesionalai, ir vaikai, ir suaugę.
- F. .... Tenisas populiarus visame pasaulyje. Jis žaidžiamas aikštelėje, kur per vidurį yra tinklas. Sportininkai žaidžia raketėmis, jie mušinėja kamuoliuką dviese ar keturiose poromis.
- G. .... Yra visokiausių sporto šakų. Pavyzdžiui, šaudyti iš lanko galima ir vienam.
- H. .... Senovės graikai rengė žaidynes kas ketveri metai. Moterys jose negalėjo dalyvauti. Jau pirmose olimpiadose buvo mėtomas diskas ir ietis.

1.

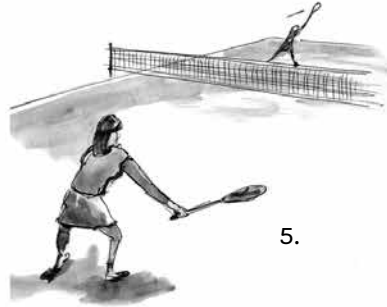
2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

15. Baikite sakinius. Palyginkite su draugo sakiniiais.

1. Žiemos sporto šakos: **čiuožimas**,

.....

2. Vandens sporto šakos:

.....

3. Stalo žaidimai (sporto šakos):

.....

4. Žaidimai su kamuoliu:

.....

5. Motosportas:

.....

6. Kovos sporto šakos:

.....

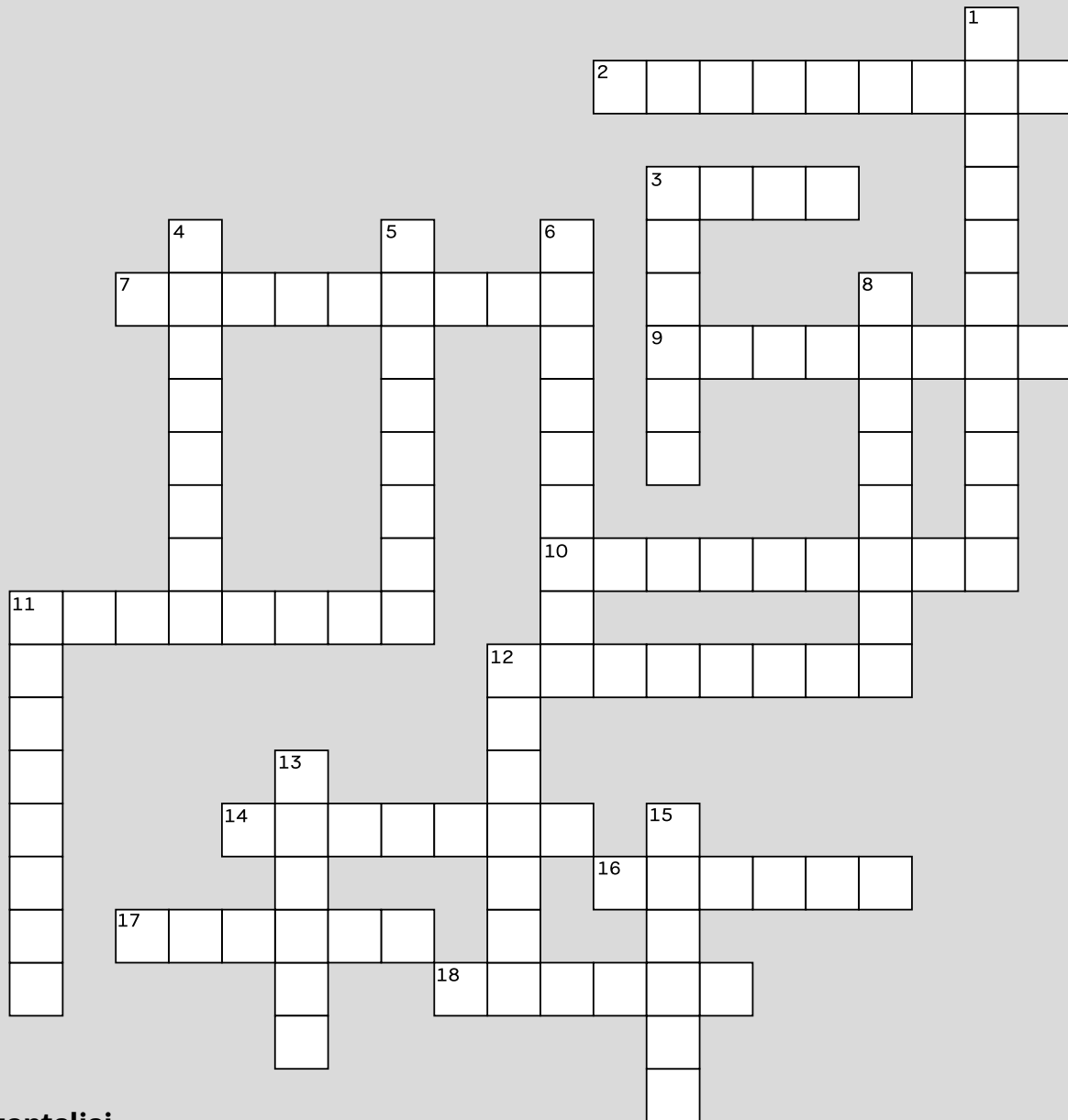
7. Gyvūnų sporto šakos:

.....

8. Ekstremalus sportas:

.....

16. Išspręskite kryžiažodį.

Horizontaliai

2. Vieta, kur vyksta futbolo varžybos.
3. Vieta, kur vyksta krepšinio varžybos.
7. Žaidimas dviem žmonėms specialiomis figūromis lentelėje su 64 langeliais.
9. Transporto priemonė su dviem ratais, kuria važiuojama kojomis spaudžiant pedalus.
10. Populiariausia sporto šaka Lietuvoje.
11. Asmuo, kuris prižiūri, kaip laikomasi žaidimo taisyklių.
12. Rutulio formos daiktas, naudojamas sportiniuose žaidimuose.
14. Tinklinio, badmintono, lauko teniso aikštelės, stalo pertvara.
16. Žaidimas dviejų spalvų ritinėliais, išdėstytais languotoje lentelėje.
17. Arklys, skirtas ne darbui, o sportui, pramogai.
18. Daiktas, naudojamas kamuoliukui mušti žaidžiant tenisą.

Vertikalčiai

1. Žaidėjas, kuris turi sustabdyti kamuolį, kad šis nepatektų į vartus.
3. Dvi siauros ilgos lentelės čiuožti sniegu.
4. Sportininkų ar jų komandų rungtinėjimas, norint nustatyti geriausius.
5. Batai su metalinėmis dalimis ant pado, skirti važinėti ledu.
6. Vieta čiuožti.
8. Įrengta patalpa plaukti.
11. Asmuo, kuris ruošia sportininkus varžyboms.
12. Kartu žaidžiančių sportininkų grupė.
13. Vieta, kur sportininkai boksuoja.
15. Stadione esanti vieta, į kurią futbolininkas stengiasi įspirti kamuolį.

18. Nusišypsokite.

Vyras žiūri pasaulio futbolo čempionato finalą. Staiga pasigirsta trenksmas – kitame kambaryje nuo kopėčių nuvirto jo žmona.

Moteris tyliai paprašo: „Ar galėtum per pertrauką paskambinti greitajai?“

***

– Brangusis, aš šiandien žiūrėjau per televizorių futbolo rungtynes, kurioms tu teisėjavai...

– Ir kaip?

– Aš jau užsakiau tau priėmimą pas okulistą.

***

Labiausiai savo figūromis rūpinasi šachmatininkai...

***

Pertrauka tarp raundų. Treneris boksininkui:

– Jei nepradėsi normaliai boksuotis, tai gausi ne olimpinį medalį, o Nobelio taikos premiją...

***

Fizinio lavinimo pamokoje visi guli ant nugaros ir „važiuoja dviračiu“.

– Benai, kodėl tu nesportuoji, o ramiai guli? – klausia mokytoja.

– Argi nematote? Aš važiuoju nuo kalno...

KELIONĖS

2. Išbraukite netinkamą žodį. Paaiškinkite, kodėl, taip manote.

1. saugojimo kamera	4. vagonas
2. stotis	5. buruotojas
3. aikštelė	

7. Įrašykite žodžius. (Šiek tiek apie traukinius)

1. kietų	5. geležinkelis	9. keleivių
2. vagoną	6. geležinkelio	10. traukiniais
3. vagonas	7. traukiniais	
4. minkštomis	8. traukiniai	

8. Įrašykite žodžius. Vienu žodžiu yra daugiau.

1. kasas	5. kelio	9. bėgiais	13. pastatai
2. tarp miestines	6. laukiamojoje	10. palydovės	14. prekinį
3. traukinys	7. tvarkaraščius	11. vagoną	15. geležinkelio
4. perono	8. peroną	12. kupė	

9. Įrašykite žodžius.

1. numeris	5. kupė	9. traukinys
2. tambūro	6. vietos	10. palydovė
3. palydovė	7. miegamasis	11. traukinio restoraną
4. kupė	8. vagonas	

15. Įrašykite žodžius.

1. skrydžiai	4. keleivių	7. valandą	10. greičiau
2. lėktuvas	5. skristi	8. kyla / leidžiasi	11. nuskrenda
3. minutes	6. šimtai	9. leidžiasi / kyla	

17. Sudėkite sakinius eilės tvarka.

- A. **17** Pilotas pasveikina lėktuvo svečius ir palinki malonaus skrydžio.
- B. **12** Pasiruošiu duoti bilietą, bet kur pasas?!
- C. **16** Po kelių minučių keleivius pradeda leisti į lėktuvą.
- D. **10** Kur registracija? Matau: ten, prie informacijos.
- E. **7** O kiek dabar valandų? Jau 10!
- F. **13** O Dieve! Kur pasas?!
- G. **15** Gaunu įlaipinimo taloną, atiduodu sunkų lagaminą, pasilieku tik rankinį bagažą ir einu į išvykimo salę.
- H. **9** Po pusvalandžio aš jau oro uoste.
- I. **3** Ilgai negalvodamas perku Lietuvos avialinijų bilietą – juk aš patriotas!
- J. **4** Mano reisas TE 475, išvykstu 10.45 val.
- K. **6** Nenorėčiau, kad mano reisas būtų atidėtas dėl nepalankių oro sąlygų.
- L. **8** Greitai susipakuoju lagaminus, pasitikrinu, ar turiu bilietą ir kelionės draudimą. Išsikviečiu taksi.
- M. **1** Pagaliau atostogos! Aš skrendu į Romą!
- N. **19** Dieve, kylam! Ne, nenoriu skristi! O jei lėktuvas nukris?
- O. **5** Aha, vadinasi, Romoje būsiu 14.35 val. Gerai.
- P. **11** Prieš mane stovi du žmonės.
- R. **14** Fu, yra!
- S. **2** Seniai norėjau aplankyti tą miestą!
- Š. **18** Stiuardėsė paprašo prisisegti saugos diržus.
- T. **20** Turiu tik vieną norą – greičiau nusileisti Romoje!

KRAŠTOVAIZDIS

2. Raskite 24 žodžius (← → ↓).

G	A	M	T	A					←S	A	R	E	Ž	E
	V		T	A	K	E	L	I	→				E	Š
R	A	Š	U	P	Ė	←S	A	N	G	U	D	M	L	
	N	K	A	L	V	A	←Ė	K	L	E	P	Y	A	
↓A	D	A		P	I	L	I	A	K	A	L	N	I	→
↓	E	↓	M	A	R	I	O	S	→	S	A	L	A	→
M	N		B		Š		P	I	E	V	A	→	↓	A
E	Y		←A	R	U	J							↓	N
L	N		N	N			←S	A	K	U	A	L		
	A		G	Ė				←S	A	N	L	A	K	↓
↓	↓	Š	A	L	T	I	N	I	→			K	O	P
														A

6. Įrašykite žodžius.

1. lygumų
2. žemumos
3. teritorijos
4. aukštumų
5. taškas
6. viršūnė
7. jūros
8. kraštovaizdis
9. lygumose
10. miškai
11. ežerų
12. upelių

11. Įrašykite žodžius.

1. kraštovaizdis
2. keliu
3. tyvuliuoja
4. vandens
5. įlanka
6. takeliais
7. pakrantę
8. krantus
9. salas
10. miško
11. sodybas
12. pakeliui
13. kampelių

12. Įrašykite žodžius.

1. žemės
2. kalvynas
3. nederlingiausia
4. aukštų
5. srauniais
6. miškais
7. kraštas
8. kraštovaizdis
9. ežerų
10. vingiuotų
11. didžiausias
12. tyvuliuoja
13. pelkutės
14. krante
15. vandens
16. trykšta
17. šaltiniuoti

13. Įrašykite žodžius. (Apie lietuviškas girias ir Vilnių)

1. miškas
2. pievą
3. laukų
4. pelkės
5. žole
6. ežerai
7. pakrantės
8. gamta
9. vingiuoja
10. medžiai
11. skardžiai
12. šlaitai
13. peizažą

14. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas. (Nemunas)

1. įteka	7. išteka	13. vadina / vadino	19. kraštas
2. upių	8. nuvingiuoja	14. pajūryje	20. priešų
3. vandenį	9. marių	15. lietuvių	21. santakoje
4. platus	10. reikšmė	16. gynybos	22. kelias
5. teka	11. vardas	17. pilis	23. jūrą
6. kaimų	12. pelkė	18. piliakalniai	24. plaukdavo / plaukė

15. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas. (Dvidešimt kartų pulta pilis)

1. kalnai	6. pilis	11. vandeniui	16. takų
2. aukšti	7. pavadinimas	12. akmenys	17. viršūnė
3. aukščiausių	8. gynėjai	13. gilumą	18. kalnu
4. piliakalniai	9. žemaitės	14. kelias	19. laidodavo / laidėjo
5. viršūnes	10. pelkė	15. pilimis	

16. Sudarykite sakinius.

- Prie jūros būna aukštos smėlio kopos. / Prie jūros yra aukštų smėlio kopų.
- Šiandien jūroje didelės bangos.
- Tarp laukų tyvuliuoja nedidelis ežeriukas.
- Per mišką vingiuoja labai siauras takas.
- Už namo trykšta nedidelis šaltinėlis. / Už nedidelio namo trykšta šaltinėlis.

18. Paklauskite dainos ir įrašykite praleistus žodžius.

Giedu dainelę (Kalnai ant kalnų)

Žodžiai Antano Baranausko. Atlieka Vytautas Kernagis

Giedu **dainelę**, savo giesmelę
Apie **rūpesčius**, vargelius
Lietuvos **krašto**, ne kaip iš rašto,
Giedu senųjų **žodelius**.

Kalnai ant **kalnų**, o ant tų **kalnų**
Kalnai ir maži **kalneliai**.
Tenai **Lietuva** per amžius buvo,
Kaip sako mūsų **senoliai**.

Ten **miškai** snaudė, ten **meškas** gaudė
Kasdien **lietuviai** iš seno.
Užė, braškėjo **medžiai** nuo vėjo
Ten, kur **lietuviai** gyveno.

Ant **piliakalnių**, ant **smėliakalnių**
Ažuolai šventi kerojo
Ir tie dievaičiai, kuriuos **žemaičiai**,
Kuriuos **lietuviai** turėjo.

Ir labai buvo plati **Lietuva**,
Daug ana **žemių** įgijo.
Žmonės **laimingi** buvo **turtingi**,
Niekur nebuvo vergijos.

Kalnai ant **kalnų**, o ant tų **kalnų**
Kalnai ir maži **kalneliai**.
Tenai **Lietuva** per amžius buvo,
Kaip sako mūsų **senoliai**.

20. Išspręskite kryžiažodį.

Horizontaliai

3. kopose
6. vingiuoja
7. banguoja
8. šlaitas
10. viršūnėje
13. ošia

15. krioklys

16. dugnas
17. kalva
19. pelkė

Vertikaliai

1. žemynas
2. įlanka
4. pieva
5. piliakalnis
9. pakrantė
11. šaltinis

12. ežeras

14. sala
18. upė

KAIMAS

5. Išbraukite netinkamą žodį. Paaiškinkite, kodėl taip manote.

1. troba	3. derlius	5. grūdai	7. sėti
2. sodyba	4. katė	6. kasti	

9. Įrašykite žodžius. Vienu žodžiu yra daugiau.

1. trobelės	5. sodino	9. šerti	13. gyvulius
2. dūmai	6. sėjo	10. nukasti	14. palesinti
3. nameliuose	7. derlių	11. daržoves	15. prižiūrėti
4. laukuose	8. nupjauti	12. žemę	

10. Įrašykite žodžius.

1. javus	4. rugiai	7. sudygsta	10. daigai
2. arė	5. augti	8. lauką	11. pievoje
3. sėja	6. ūkininkai	9. žemėje	12. ruduo

11. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas. (Miestiečiai kaime)

1. lauke	7. bulvėmis	13. užsiaugina	19. važiuoja
2. namą	8. derliaus	14. ūkininkauti	20. prekių
3. miestiečių	9. statyti	15. vištas	21. gamtoje
4. sodą	10. mieste	16. varškės	22. sodybą
5. dirbti	11. parduotuvės	17. morkų	23. tvenkinyje
6. žemę	12. karvių	18. duonos	24. žiemą

12. Perskaitykite pasaką. Įrašykite žodžius. (Kaip naminiai gyvuliai trobelę statėsi)

1. trobelę	6. kambario	11. vilkiukas	16. duris
2. avinas	7. keliauninkai	12. ragais	17. šakėmis
3. paupyje	8. vilkė	13. svečią	
4. žąsinas	9. trobelėje	14. veidą	
5. lango	10. upės	15. kailis	

13. Įrašykite žodžius.

0. vaismedžiai, vaiskrūmiai	4. sodyba	8. derlius
1. avilyje	5. vienkiemyje	9. šiltnamį
2. dūmai	6. šulinio	
3. sėklas / grūdus	7. tvora	

14. Įrašykite veiksmažodžius.

1. loja	3. šerti	5. kūrena	7. suarti
2. laistyti	4. rūksta	6. nuimti	8. augina

15. Išspręskite kryžiažodį.

Horizontaliai	6. kalakutas	Vertikalčiai	8. tvora
2. krosnį	9. avių	1. grūdelis	
3. daržą	10. lesinti	4. sėklų	
5. šulinio		7. avilyje	

AUGALAI

3. Išbraukite netinkamą žodį.

Paaiškinkite, kodėl taip manote.

1. žolė	4. kelmas
2. obelis	5. nokti
3. šaknis	6. vysti

6. Parašykite opozicijas.

1. šaknis	4. žalias, neprinokęs
2. lapuotis	5. nuvysti
3. spygliys	

8. Įrašykite žodžius. (Medžiai)

1. kamienu	6. spygliuočiai / lapuočiai	10. pumpurus	15. šešėlyje
2. daugiamečiai	7. rūšių	11. lapai	16. augmenija
3. žiedus	8. ažuolą	12. spyglius	
4. sėklas	9. lapų	13. spygliuočių	
5. spygliuočiai / lapuočiai		14. visžaliai	

9. Įrašykite žodžius. (Pagirys)

1. medis	5. nebežydėjo	9. susikrovė	13. augo
2. gėlės	6. pumpurų	10. išaugo	
3. sukirmijo	7. ošė	11. lapais	
4. girių	8. šakas	12. pavėsyje	

10. Įrašykite žodžius. (Gintaro atsiradimas)

1. spygliuočių	6. gintaru	11. augalų	16. gyvi
2. žemė	7. susidarė	12. gabalų	17. gyvūnai
3. miškai	8. vabzdžius	13. medžio	18. vabzdžiai
4. sakus	9. spalvas	14. žievės	
5. jūrą	10. dirvožemiu	15. kamienų	

11. Įrašykite žodžius.

1. žiedlapius	5. spygliuočių
2. kelmas	6. klevo
3. vaistažolių / liepžiedžių	7. pavėsyje / šešėlyje
4. žibutės	

12. Sudarykite sakinius.

- Atrodo, tuoj išsprogs visi /visų medžių ir krūmų pumpurai.
- Šį ryt mano namuose išsiskleidė egzotiškos / egzotiškas gėlės žiedas. / Šį ryt namuose išsiskleidė mano egzotiškos gėlės žiedas.
- Pavasarij laukai ir miškai pasipuošia žaluma. / Laukai ir miškai pasipuošė pavasario žaluma.
- Rudenį visi lapuočiai meta lapus ir per žiemą ilsisi.
- Sekmadienį tavo dovanota gėlė nuvyto. / Tavo dovanota gėlė sekmadienį nuvyto.

15. Išspręskite kryžiažodį.

1. rožė	4. kankorėžis	7. šaknis / šaknys
2. rugiai	5. sakai	8. pumpuras
3. Kanada	6. čiobrelis	

GYVŪNAI

5. Išbraukite netinkamą žodį. Paaiškinkite, kodėl taip manote.

1. meška	3. gyvatė	5. uodas	7. sparnas
2. varlė	4. ragai	6. gaidys	8. kirmėlė

12. Parašykite, kokie tai gyvūnai.

1. sraigė	3. dramblys	5. kiškis	7. gandras	9. drugelis / drugys
2. lapė	4. žirafa	6. gegutė	8. varlė	

13. Įrašykite žodžius. (Voverės)

1. medžiais	4. medžioklė	7. kankorėžius	10. nagais	13. žvėreliai
2. riešutus	5. miškų	8. šviesesnis	11. grybus	14. uodega
3. kailių	6. priekines	9. kojų	12. voverių	

14. Įrašykite žodžius. (Visas vilniečio gyvenimas – nesibaigianti draugystė su gyvūnais)

1. viščiuką	6. papūgų	11. ropliai	16. chameleonus
2. drugelių	7. rūšių	12. iguana	17. driežai
3. ragų	8. aplestos	13. augintinį	18. šeriami
4. paukščių	9. paukščiukai	14. auginimo	19. linksmiau
5. balandžius	10. gyvūnų	15. terariumas	

15. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas. (Pasaulis margas, o genys – dar margesnis)

1. paukščio	7. maisto	13. šakas	19. lesa
2. pasaulio	8. medyje	14. kirmėlyčių	20. miškus / girias
3. giriose / miškuose	9. auginti	15. beržo	21. giminaičiai
4. geniai	10. rūšių	16. kiaušinius	
5. snapu	11. darbštuoliai	17. vabzdžius	
6. kamienais	12. žiemoja	18. geniukai	

16. Įrašykite reikšme susijusius žodžius. (Nojaus miestai)

1. praeityje	4. gyvūnai	7. vaistinius	10. sodas	13. lankytojai
2. prižiūrėtojai	5. mokslininkams	8. norą	11. kelionė	
3. augalų	6. senovės	9. žinias	12. stikliniame	

17. Paklauskite dainos ir įrašykite žodžius. (Varlė)

Žodžiai Juozo Erlicko. Muzika Gedimino Storpirščio. Atlieka Gediminas ir Ainis Storpirščiai.

Aš labai bijau **varlės**,
Tiek **mažos**, tiek didelės.
Gal ta **baimė** neprotinga,
Bet varlė man nepatinka...
Nebraidau basom po **rasą**,
Jeigu norite, už **drąsą**
Galit dvejetą rašyt,
Bet varlė man negraži!
Nors iš baimės aš **drebu**,

Šiaip jau varlę aš gerbiu.
Į mane kai **pasižiūri**,
Aš matau, kad **proto** turi.
Sako, ji labai **naudinga**:
Čiumpa **vabalą** už kinkos
Ir, **prarijus** tą kenkėją,
Žemės **ūkį** pakylėja...
Gal ir pakylės, gal ne,
Bet džiaugiuos, kad ji **mažytė**.

Būtų didelė – mane
Patį **pirmąjį** prarytų...
Aš labai bijau **varlės**,
Tiek **mažos**, tiek didelės.
Gal ta **baimė** neprotinga,
Bet varlė man nepatinka...

19. Išspręskite kryžiažodį.

Horizontaliai

3. voverė
5. bitė
6. ragas
7. plunksna
9. voratinklis

10. lizdas

13. gandras
14. sraigė
16. uodas
17. vilkas

Vertikalčiai

1. letena
2. voras
4. sparnas
5. balandis
8. kailis

11. snapas

12. žvėris
13. gegutė
15. varlė

MIESTAS. EISMAS

3. Išbraukite netinkamą žodį. Paaiškinkite, kodėl taip manote.

1. automobilis	3. rajonas	5. atšvaitas
2. degalai	4. parkas	6. pėsčiasis, gatve

6. Įrašykite žodžius. (Romėnų miestai)

1. gatvėmis	5. piešiniai	9. vandenį	13. prekystaliais
2. parduotuvių	6. daugiabučiuose	10. turgavietės	14. nutiesti
3. rotušė	7. kelių	11. aikštėje	15. gatves
4. atskiruose	8. virtuvių	12. valgyklose	

7. Įrašykite žodžius. (Kaip būti atsakingu keleiviu)

1. šeimos	9. svarbūs	17. vaikui	25. nerūkyk
2. moterys	10. trukdyti	18. atsakingas	26. mobiliuoju telefonu
3. pavojingiau	11. palaikyti	19. žemėlapyje	27. išgąsdinti
4. vairuotojai	12. valytuvus	20. vairuotoją	28. nesipyk
5. toleruoja	13. saugumu	21. kelių eismo	29. neblaiviu
6. akimirka	14. žaislus	22. nekeliauja	30. bet kokia kaina
7. kelyje	15. dėmesio	23. taisyklių	
8. pakelėje	16. sustoti	24. važiuojančiame	

8. Įrašykite reikšme susijusius žodžius.

1. dyzeliną	5. gyvenamieji	9. plovyklą	13. variklių
2. apšvietimas	6. komercinės	10. atšvaitą	
3. pėstiesiems	7. specialistų	11. nelaimių	
4. paminklas	8. vairuotojas	12. gamintojai	

9. Įrašykite reikšme susijusius žodžius. (Kaip keičiasi Lietuvos viešasis transportas)

1. keliavimą	5. nemokamą	9. kelionės	13. turistiniu
2. keleiviais	6. stoties	10. vežiojimo	14. kelto
3. aptarnavimas	7. prekybos	11. nuolaidą	15. spūstimi
4. tvarkaraščių	8. priemiestinius	12. pajūrį	

10. Įrašykite žodžius su tinkamais priešdėliais ar be jų.

1. įmesti	5. pagamina	9. pristabdyk
2. mesti / išmesti	6. išpilti	10. sustokime
3. tiesia	7. pripilti / įpilti	
4. nuties	8. užpyliau	

12. Sudėkite sakinius iš eilės.

1 – F, 2 – B, 3 – G, 4 – A, 5 – C, 6 – D

14. Išspręskite kryžiažodį.

Horizontaliai

- bauda
- veja
- viadukas

7. bagažinė

- greitis
- degalai

Vertikaliai

- diržas
- šaligatvis
- spūstis

9. sėdynė

DARBAI NAMUOSE

1. Raskite 21 veiksmažodžio bendratį (→ ← ↓ ↑).

T	I	K	A	A	I	L	Y	G	I	N	T	↗	T	O	L	K
R	N	A	N	N	I	E	S	K	A	L	B	T	→	Ž	V	D
↖	U	L	K	I	N	T	✱	T	N	↑	V	O	I	Ž	↖	G
E	↖	T	V	A	L	Y	T	→	←	T	R	U	↑	K	Ž	V
G	Ž	↙	T	N	I	D	E	V	R	Y	T	J	T	L	I	A
T	K	T	O	U	L	Š	V	E	I	S	T	↘	S	V	A	I
↓	U	Ž	T	S	I	U	R	B	T	↘	B	L	E	I	U	V
I	T	Ž	Ž	←	T	U	A	L	P	A	A	K	G	L	T	J
I	↙	T	Y	Ž	A	D	V	Ž	I	T	L	I	E	T	↘	O

3. Išbraukite netinkamą žodį. Paašikinkite, kodėl taip manote.

Parašykite kelis savo variantus.

1. šluota
2. teptukas
3. plaktukas
4. šluoti, varvėti
5. vinis

5. Įrašykite tinkamą formą.

1. švariais	7. purvyną
2. švaros	8. purvo
3. švariai	9. šiukšles
4. dulkių	10. šiukšlynas
5. dulkinas	11. šiukšlinas
6. purvinas	

6. Įrašykite žodžius.

1. valyti	3. šveisti / valyti	5. siurbti, dulkinti	7. džiauti, lyginti	9. vėdinti
2. valyti	4. šluoti, plauti	6. skalbti	8. išmesti	

7. Įrašykite žodžius. (Tvarka namuose)

1. augmenija	7. sunkiausių	13. neplautų	19. kampų
2. langą	8. išmesti	14. sušluoti	20. išdulkinti
3. tvarkytis	9. skudurą	15. pašveisti	21. dulkių siurbliu
4. švarūs	10. dulkes	16. valydami	22. išplauti
5. tvarką	11. šaldytuvo	17. skalbyklė	23. valymas
6. darbą	12. nuvalykite	18. padžiauti	24. švarūs

8. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas. (Čiaupas)

1. raudona	5. indų	9. iškviesti
2. vanduo	6. išplaudavo	10. santechnikas
3. karštas	7. varvėjo	11. įrankiais
4. šaltas	8. užsuktas	12. pagydė

10. Įrašykite žodžius su priešdėliais.

1. patvarkyk	4. sušlaviau / iššlaviau	6. išskalbiau
2. sutvarkė	5. iššveitė	7. palieti
3. nuvalė		8. išdžiūvo

13. Išspręskite kryžiažodį.

Horizontaliai	9. teptukas	Vertikaliai	4. plaktukas	11. dulké
5. šluota	12. skuduras	1. dažai	5. šepetys	
6. lygintuvas		2. vinis	7. skalbyklė	
8. tapetai		3. purvas	10. kibiras	

RELIGIJOS

1. Raskite 17 žodžių (→ ← ↓).

E	V	A	N	G	E	L	I	K	A	\$	
K	I					D	V	A	S	I	A
U	E		V	E	L	N	I	A	S	E	N
N	N			\$	U	J	O	R		L	G
I	U	P	A	M	A	L	D	O	S	A	E
G	O			E	L	E	V		M		L
A	L	I	U	T	E	R	O	N	A	S	A
\$	Y		\$	U	I	R	O	T	L	A	\$
	N	U	O	D	E	M	E	O	D		
	A	B	A	Ž	N	Y	Č	I	A		
	\$	I	N	O	I	Č	Š	K	I	R	K
		\$	A	K	N	I	N	S	A	P	

3. Išbraukite netinkamą žodį. Paaškindite, kodėl taip manote.

- kryžius
- išpažintis
- vienuolis
- giesmė
- vėlė
- atladai

5. Įrašykite žodžius.

- išpažįstamų
- ritualų
- tikėjimas
- pomirtiniu
- antgamtinėmis
- šventųjų
- pasaulio pabaiga
- išpažinėjai
- šventuosius raštus
- tikinčiųjų
- religijos
- suprantama

6. Įrašykite žodžius. (Lietuvos šventieji ir palaimintieji)

- tikėjimui
- šventąjį
- Bažnyčios
- garbinami
- palaimintųjų
- vardą
- kankiniais
- simbolių
- vienuoliai
- vienuolynų
- pranciškonų
- pagonyš
- vienuolius
- kryžių
- dievus
- vyskupas
- popiežių
- šventaisiais
- mediniai

7. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas. (Religijos)

- mirtį
- religijų
- judėjų
- tikėti
- Biblijos
- krikščionys
- Testamente
- melstis
- bažnyčioje
- musulmonus
- islamą
- pasninkauti
- induistai
- atgimsta
- Buda
- statulos
- budistai
- dvasios

8. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas. (Krikščionybės pradžia Lietuvoje)

- krikštas
- krikščionybė
- pakrikštyta
- nekrikštyti
- šventyklos
- ugnis
- tikėjimo
- katalikiškos
- krikščionybę
- bažnyčias
- dievus

9. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas. (Kryžių kalnas)

1. kryžius	5. atgimdavo	9. aukojo	13. atlaidai
2. pažadėjo	6. Dievui	10. krucifiksą	
3. statyti	7. lankėsi	11. popiežiaus	
4. kryžiai	8. koplyčia	12. tikėjimą	

10. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas. (Pažaislio vienuolynas)

1. bažnyčia	4. nuolankumą	7. lignonė	10. muzikos
2. kryžius	5. pašventintas	8. seserys	
3. mauzoliejus	6. stačiatikių	9. turistinę	

11. Įrašykite reikšme susijusius žodžius. (Budizmas ir krikščionybė)

1. katalikybei	5. tikėjimą	9. dvasinis	13. ligos
2. misionieriškų	6. įtarimus	10. priešiškumas	
3. išpažinti	7. dvasininkas	11. aukščiausioji	
4. vidinį	8. bendrijos	12. patirtį	

12. Įrašykite žodžius.

1. išpažintį	6. pašventino
2. laimina, atsiklaupti / klūpėti	7. meldžiasi, nuodėmes
3. mišias	8. advento
4. mėsos, pasninkauja	9. atlaidus, bažnyčią, mišių / bažnyčios
5. gavėnia	

15. Išspręskite kryžiažodį.

Horizontaliai

3. giesmė
8. Biblija
10. pamaldos
13. kryžius
14. altorius

15. pamokslas

16. maldaknygė

Vertikaliai

1. vėlė
2. velnias
4. mišios
5. malda
6. bažnyčia

7. angelas

9. pasninkas
11. nuodėmė
12. klausykla
13. kunigas

EKONOMIKA

2. Išbraukite netinkamą žodį. Paaiškinkite, kodėl taip manote.

1. buhalteris	3. paskola
2. apyvarta	4. konkurencija

4. Parinkite tinkamą žodį. Kur reikia, pakeiskite formas.

prekės – prekyba

bedarbis – nedarbas

1. prekybą	1. nedarbo
2. prekės	2. bedarbiai
3. prekių	3. nedarbo
4. prekybos	4. bedarbiai

5. Parinkite tinkamą žodį. Kur reikia, pakeiskite formas.

padidėti – padidinti

1. padidino, padidėjo
2. padidinti

sumažėti – sumažinti

1. sumažinti
2. sumažėjo

paskolinti – skolintis – neskolinti

1. skolintis, paskolinti
2. neskolink
3. skolintis

6. Įrašykite žodžius.

1. vertinama	3. sudaro	5. garsėja	7. šaliai
2. vyrauja	4. eksportuojama	6. kvalifikuota	

7. Sudarykite sakinius.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
I	L	G	J	D	B	E	K	A	H	C

8. Įrašykite žodžius. (Lietuvos ekonomika: padėtis, išeitis, alternatyva)

1. gausėja	5. palyginti	9. duomenys	13. gamyba
2. užtrukti	6. pramonė	10. prasidėjo	
3. ekonomikos	7. smunkame	11. nustojo	
4. skirtas	8. stabiliausi	12. greitėjo	

9. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

1. susitaupyti	4. sumažinti	7. paėmė	10. brangs
2. išsikeisti	5. augti	8. skaičius	11. pabrangins
3. padidinti	6. pagerėjo	9. atpigti	

17. Išspręskite kryžiažodį.

Horizontaliai

1. mokestis
5. prekė
6. pelnas
7. paklausa
8. pinigai
11. nuostolis
13. produkcija
16. pajamos
17. konkurencija
18. paslauga

Vertikaliai

2. santaupos
3. verslas
4. išlaidos
8. pasiūla
9. buhalteris
10. biudžetas
12. apyvarta
14. rinka
15. krizė

SOCIALINIAI REIKALAI

1. Raskite 16 žodžių (→ ↓).

			B		N		P	E	P			
	B		E		A		A	L	R	N	P	
V	I	E	N	I	S	A	S	G	O	A	A	
G	R		A		L	K	L	E	B	M	G	
L	Ž		M		A	O	A	T	L	A	A	
O	→		I		I	R	U	→	E	↓	L	
B			↓		T	U	G		M		B	
→					↓	P	→	R	→	M	→	
	M	I	G	R	A	C	I	J	→	A		
B	E	D	A	R	B	I	S					
	P	E	N	S	I	J	A					
L	A	B	D	A	R	→	T	E	I	S	→	É

3. Išbraukite netinkamą žodį. Paaiškinkite, kodėl taip manote.

1. globėjas   2. šeimyna   3. darbo birža   4. nedarbas

5. Įrašykite žodžius. („Senolių namų“ gyventojai džiaugiasi karališkomis sąlygomis)

1. gyventojus   4. daiktų   7. įkurtos   10. savivaldybė   13. pagalba
 2. socialinė   5. vieniša   8. namai   11. pagyvenusiam   14. beglobius
 3. išgyveno   6. artimųjų   9. parama   12. negaliajam   15. įstaigose

6. Įrašykite žodžius. (Savaitgalį vyko „Maisto banko“ akcija)

1. paaukoti   4. labdaringa   7. nepritekliuje   10. pagalba
 2. labdaros   5. paramos   8. pajamų   11. taupyti
 3. nepasiturintiems   6. ekonomikos   9. kainą   12. lėšų

7. Sudarykite sakinius. (Darbo ieško 200 tūkst. gyventojų)

1.	2.	3.	4.	5.	6.
F	E	A	G	D	B

8. Įrašykite žodžius. Vienu žodžiu yra daugiau. (Tėvai patys trumpinasi tėvystės atostogas)

1. nelaukia   4. auginti   7. tėvų   10. sudarytos
 2. leidžia   5. atiduotas   8. pasinaudoja
 3. pašalpas   6. vaikams   9. netekti

9. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas. (Politiniams kaliniams ir tremtiniams turi būti užtikrinta parama)

1. atstovais   4. aprūpinti   7. socialinės   10. socialinės   13. ministerija
 2. paramos   5. prašymus   8. įdarbinimo   11. garantijas
 3. projektas   6. susitikimai   9. klausimus   12. ministras

10. Įrašykite žodžius. Kur reikia pakeiskite formas.

1. benamystė   5. namus   9. nieko   13. miestuose
 2. patogumų   6. nuolatiniai   10. negalia   14. amžius
 3. asmenų   7. nakvynės namus   11. priklausomybę   15. išsilavinimą
 4. pasirūpinti   8. tikrieji   12. pasaulyje

11. Įrašykite žodžius.

1. benamių   4. kurčia   7. pensiją
 2. elgetų   5. paramą / pagalbą   8. varge / skurde
 3. invalidas / neįgalus   6. neįgaliųjų   9. gerovė

16. Išspręskite kryžiažodį.

Horizontaliai

1. pašalpa
 3. vienišas
 4. labdara
 7. našlaitis
 12. benamis

13. pensininkas

14. parama
 15. nedarbas

Vertikaliai

1. paslauga
 2. globėjas
 5. draudimas
 6. skurdas
 8. šeimyna

9. bedarbis

10. globa
 11. pensija

NUSIKALSTAMUMAS IR TEISĖSAUGA

2. Išbraukite netinkamą žodį. Paaiškinkite, kodėl taip manote.

1. nukentėjusysis	3. bausmė	5. įtariamasis
2. auka	4. ginklas	6. nusikaltimas

6. Pasirinkite tinkamą žodį.

1. įstatymų	4. sukūrė	7. nuosprendis	10. kaliniui
2. teisės	5. teisėjai	8. paskelbtas	11. bausmė
3. valdžia	6. gynėją	9. kalėjimas	12. panaikino

7. Pasirinkite tinkamą žodį.

1. kovą	4. nevykdo	7. vežamas	10. teismuose
2. įkalinimo	5. kalinys	8. nuteistieji	11. nuteistasis
3. uždrausta	6. sulaikytas	9. kameros	12. antrankius

8. Įrašykite žodžius.

1. vagiami	4. šaudo	7. nerakindavo	10. vagis
2. plėšiami	5. vagių	8. nusikaltimas	11. bausdavo
3. nusikaltėliai	6. nusikaltėlių	9. vagystė	

9. Įrašykite veiksmažodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

1. aiškinosi, pavogė.	5. atlikti
2. apvogė, išlaužė, suėmė	6. paliudijo
3. kilo, įtaria, sukėlė, nukentėjo, prireikė	7. apkaltino, apgynė
4. nusikalsta	8. nuteisė

10. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas. (Dujų degalinėje sulaikytas plėšikas)

1. plėšikai	4. vagis	7. plėšikai	10. sučiupti
2. užpuolė	5. pinigais	8. paguldė	11. pagauti
3. užpuolikai	6. pagalbos	9. apsaugininkai	

11. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

1. ilgapirščiai	5. vagystė	9. nuteisiami	13. svetimu
2. arkliavagiai	6. nusikaltimu	10. kalėti	
3. nusikaltėlių	7. bausmė	11. policijos / teismo	
4. nusikaltimas	8. sulaiko	12. teismo / policijos	

13. Įrašykite žodžius su tinkamais priešdėliais.

1. apvogė, pavogė
2. sukėlė
3. patarė, sumušė, įtaria, nutarė
4. įvyko, nukentėjo, apginti, nuteisė

18. Išspręskite kryžiažodį.

Horizontaliai

1. ginklas
7. kalėjimas
8. teisininkas
9. vagis

11. nusikaltėlis

12. teisėjas
13. bausmė

Vertikaliai

2. liudytojas
3. prižiūrėtojas
4. policininkas
5. byla

6. įtariamasis

8. teismas
10. kalinys

TAIKA ir KARAS

2. Raskite 15 žodžių (→ ↓).

		K	T	A	I	K	A	→		K
	T	A	N	K	A	S	→	R	P	A
		R						M	I	R
	D		D	V	Y	R		S	→	
		N			P			J	T	S
U	N	I	F	O	R	M	A	→	O	K
K	G	N	M						L	
A	I	K	U	B	E	A			E	S
R	N	A	S	U	S	R			T	
A	K	S	I	R	A	N			A	
S	L		S	Y	S	Y			S	
V	A	D	A	S		B				
	S	P	E	R	G	A	L	E	→	

4. Išbraukite netinkamą žodžiusį. Paaiškinkite, kodėl taip manote.

- kariauti
- narsi
- kareivis
- laivynas
- kulka
- taika

9. Įrašykite žodžius. Dviem žodžiais yra daugiau. (Taikos palaikymo pajėgos)

- kovojusios
- karas
- taikos
- taiką
- ginkluotas
- pajėgas
- kariuomenė
- užpulti
- gina
- taiką

10. Įrašykite žodžius.

- savanorišką
- tarnauja
- savanorių
- gynyba
- krašto apsaugos
- įstatymo
- tarnybą
- šaukimas
- privalomosios
- atlikimą
- šaukiami

11. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

- data
- karininkų
- kariškių
- ginkluota
- kariuomenė
- ginklai
- vadas
- gintis
- krašto apsaugos

12. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas. (Pagudonės poligone – Karių savanorių pratybos)

- būrys
- oro pajėgų
- pėstininkų
- ginkluotą
- priešiškas
- lėktuvėlį
- konstravau
- gynybinio
- dalyvauja
- savikontrolės
- savanoriai

14. Įrašykite žodžius. (Emilija Pliaterytė)

- naudinga
- žygdarbį
- drąsias
- Tėvynės
- ginklu
- karžyge
- šaudyti
- karo
- svetimomis
- idėjomis
- laisvę
- lauką

15. Sudarykite sakinius (pratęskite 13 užduoties pasakojimą).

1. Vyrai prašė Emilijos neiti į karą.
2. Mergina vis tiek norėjo kovoti už laisvę.
3. Pliaterytė prašė sukilėlių pasakyti vadui, kad nori būti jo adjutante.
4. Vadas nenorėjo priimti Emilijos.
5. Mergina dėl to labai jaudinosi.
6. Ji nusikirpo plaukus, apsirengė vyriškai ir išėjo su sukilėliais.
7. Sukilėliai buvo drąsūs ir ryžtingi, bet caro armija buvo stipresnė.
8. Sukilimas buvo pralaimėtas.
9. Emilijai slapta reikėjo bėgti iš Lietuvos į Lenkiją.
10. Mergina kelionėje susirgo.
11. Netrukus, svajodama apie Lietuvos laisvę, Emilija Pliaterytė mirė.
12. Visa Europa žinojo apie drąsius jos darbus.

19. Išspręskite kryžiažodį.**Horizontaliai**

3. karas
5. uniforma
7. ginklas
9. savanoris

12. mūšis

13. priešas

14. pergalė

Vertikaliai

1. šautuvas
2. tankas
4. laivynas
6. kariuomenė

8. taika

10. vadas

11. būrys

TRUPUTIS ISTORIJS**1. Raskite 16 žodžių (→ ← ↓).**

V	E	R	G	A	S	→	P		←	A	N	Ū	R	A	K	A
							R	A	D	I	N	Y	S	→		R
A	M	Ž	I	U	S	→	O	P	I	R	K	L	Y	S	→	C
		M			←	S	A	T	A	M	A					H
←	E	V	O	N	E	S	E	A	T	E	I	T	I	S	→	E
		N					V	A	L	D	O	V	A	S	→	O
		I			←	S		T	N	E	G					L
		J					Š	←	S	U	R	U	A	I	Ž	O
	←	S	A	R	A	V	D			A						G
←	K	U	N	I	G	A	I	K	Š	T	I	S	→			A
					←	E	T	E	I	V	N	E	V	Y	G	Š

4. Išbraukite netinkamą žodį. Paaiškinkite, kodėl taip manote.

1. bailus
2. amžius
3. gentis
4. gyvenvietė
5. pirklys

8. Įrašykite žodžius. (Mindaugas. Gediminas)

1. valdė
2. vieningą
3. svečių
4. vainikuotas
5. istorijoje
6. krikščionišku
7. valdyti
8. sustiprėjusi
9. kunigaikštis
10. krašto
11. pilis
12. pirklius / amatininkus
13. amatininkus / pirklius

9. Įrašykite reikiamas veiksmažodžių formas.

1. papasakokite	5. vergaus
2. suvienijo	6. valdo
3. karūnuoti	7. užkariaudavo
4. vertėsi	

10. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas. (Truputis Lietuvos istorijos)

1. gentys	6. karūnuotas	11. nekrikščioniška	16. bendrą
2. gyvenvietes	7. istoriją	12. valdovai	17. istorija
3. vardas	8. vieninga	13. krikščionybė	18. imperijai
4. valdyti	9. valstybe	14. pakrikštyta	19. nepriklausoma
5. sukūrė	10. garsi	15. krikščioniška	

11. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas. Sudėkite legendos sakinius iš eilės. (Vilniaus įkūrimas)

1. žudyti	4. medus	7. saldžiausias	10. krašto
2. žiaurūs	5. sušaukė	8. tėvynę	
3. paaukos	6. karalius	9. mirti	

A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.	H.	I.	K.	L.
0	9	5	2	8	1	10	7	3	6	4

12. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas. (Karaimai)

1. atkeliavo	5. pilis	9. gatvėje	13. valdovams
2. Kunigaikštystėje	6. ekonominį	10. laikais	14. santykiai
3. karaimų	7. karius	11. centras	15. pagarba
4. politika	8. apgyvendinti	12. ryšiai	

13. Įrašykite žodžius. (Partizanas Dzūkas)

1. kariškus	5. patriotas	9. spaudą	13. pareigybę	17. priesaikai
2. skautų	6. priimtas	10. ginklu	14. apsisototi	
3. sąžiningas	7. kovotojų	11. vienbalsiai	15. išdavikas	
4. drausmės	8. vadai	12. žuvusių	16. bėgti	

14. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formą. (Nepriklausomybės atkūrimas)

1. valstybe	6. pastatus	11. pasiduoti	16. desantininkams	21. vėliava
2. valdžia	7. pirmininkas	12. laisvės	17. barikados	22. žuvo
3. karinių	8. prezidentui	13. savanoriškos	18. gynėjus	23. didvyrių
4. kariškiai	9. kariškiai	14. ginti	19. tankai	
5. tankai	10. mušė	15. beginkliai	20. ginkluoti	

16. Išspręskite kryžiažodį.

Horizontaliai

6. amatų
7. baudžiauninkai
10. galingas / karingas

11. senovėje

Vertikalčiai

1. vergai
2. pirklių
3. gyvenvietėje

4. radiniai
5. garbingas
8. gentis
9. karūnavo

SPORTAS

2. Raskite 17 žodžių (→ ← ↓).

S	L	I	D	Ė	S	→	I	V	A	R	T	I	S	→
P	A	G	A	U	T	↓	V	I						
O	←	S	Y	L	O	U	M	A	K					
R	←	B	Ė	G	I	K	Ė	→	R	Š				
T	E	I	S	Ė	J	A	→	T	T	R	A	S	A	→
U	←	Ė	T	E	K	A	R	A	E					
O	←	Č	I	U	O	Ž	T	↓	L	E	D	A	S	→
T					←	Ž	A	I	D	Ė	J	A	S	→
↓	M	A	N	K	Š	T	I	N	T	I	S	→		
S	L	I	D	I	N	Ė	T	I	→	←	T	S	E	M
					←	S	U	I	L	A	G	R	I	S

4. Išbraukite netinkamą žodį.

- įtempta
- aukšta
- malonus
- jaukus
- aštrus

9. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas.

- sportas
- žaidimo
- čiuožykla
- žaidimą
- pačiūžų
- varžybos
- čempionatas
- žaidynėse
- programoje

10. Perskaitykite aprašymus. Apie kokią sporto šaką yra kalbama?

- tinklinis
- rankinis
- krepšinis
- šachmatai
- stalo tenisas
- boksas
- jojimas
- ledo ritulys
- slidinėjimas

11. Įrašykite žodžius.

- šaka
- vandenį
- šokinėjo / šokinėdavo / šokdavo
- vandenį
- rengti / organizuoti
- čempionatas
- varžybos

12. Įrašykite žodžius. Kur reikia, pakeiskite formas. (Lietuviai – tikri bėgimo entuziastai).

- šakų
- skaičius
- dalyvių
- bėgikų
- entuziastų
- kultūra
- renginiai
- distanciją
- pusmaratonio
- trasą
- anketą

16. Išspręskite kryžiažodį.

Horizontaliai

- stadionas
- salė
- šachmatai
- dviratis
- krepšinis

11. teisėjas

- kamuolys
- tinklas
- šaškės
- žirgas
- raketė

Vertikalčiai

- vartininkas
- slidės
- varžybos
- pačiūžos
- čiuožykla

8. baseinas

- treneris
- komanda
- ringas
- vartai

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. *Bendrieji Europos kalbų mokymosi, mokymo ir vertinimo metmenys*. Vilnius: Firidas, 2008.
2. *Dabartinės lietuvių kalbos gramatika*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2005.
3. *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2006. // <http://dz.lki.lt/>
4. Erlickas, J. Raštai ir kt. Vilnius: Vaga, 1987
5. Ivanauskaitė, J. *Kelionių alchemija*. Vilnius: Tyto alba, 2003.
6. Kasparavičius, K. *Kvailos istorijos*. Vilnius: Nieko rimto, 2006.
7. Keinys, S. *Bendrinės lietuvių kalbos morfemika*. Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2009.
8. Martinaitis, M. *Tie patys žodžiai: Eilėraščiai*. Vilnius: Vaga, 1980.
9. *Mokomasis lietuvių kalbos žodynas*. Vilnius: Baltos lankos, 2000.
10. Naktinienė, G. et al. *Lietuvių kalbos žodynas*. Elektroninis variantas. 2005.
11. Petkevičius, V. *Gilės nuotykių Ydų šalyje*. Vilnius: Alma littera, 2009.
12. Pribušauskaitė, J. et al. *Aukštuma*. Vilnius: Presvikas, 2000.
13. Pribušauskaitė, J. et al. *Lietuvių kalbos kaip svetimšios mokymas*. Keletas metodikos klausimų. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2009.
14. Ramonienė, M., Pribušauskaitė, J. *Praktinė lietuvių kalbos gramatika*. Vilnius: Baltos lankos, 2008.
15. Ramonienė, M. et al. *Slenkstis*. Vilnius: Gimtasis žodis, 2002.
16. Seymour, D., Popova, M. *700 Classroom Activities*. Oxford: Macmilian, 2005.
17. Stumbrienė, V., Vilkienė, L., Roebuck W. *365 lietuvių kalbos veiksmažodžiai*. Vilnius: Tyto alba, 2008.
18. *Vilniaus legendos*. Vilnius: Žuvėdra, 1998.
19. Vitkienė, D. *Lietuvos įdomybės*. Vilnius: Alma littera, 2009.

Dainos (CD):

- „Kalnai ant kalnų“: albumas TEISINGOS DAINOS. Vytautas Kernagis
 „Mamos suknelė“: albumas TELE BIM BAM.
 „Varlė“: albumas BIJAU VARLĖS. Gediminas Storpirstis

Rita Migauskienė, Eglė Vaisėtaitė

ŽODIS ŽODŲ VEJA

B1 / B2 lygių lietuvių kalbos
leksikos mokymosi sąsiuvinis (II)

Redagavo

Monika Grigūnienė

Korektūrą atliko

Rita Urbonaitė

Viršelio dailininkas ir maketuotojas

Laimis Kosevičius

Tiražas 200 egz.

Išleido UAB „Eugrimas“

Gedimino pr. 21/2, LT-01103 Vilnius

Tel./faks. (8 5) 273 3955, (8 5) 275 4754

El. paštas info@eugrimas.lt

www.eugrimas.lt

Spausdino UAB „Ciklonas“

J. Jasinskio g. 15, LT-01111 Vilnius